

Флойд А. Броббел

Мушкилот дар Роҳ

ТАЪҚИБОТ ДАР ҲАЁТИ
МАСЕҲӢ

***«Агар ягон китобе бошад, ки ба он аломати
“Бо эҳтиёт амал намоед” гузоштан лозим
аст, пас ин маҳз ҳамин китоб аст. Онро
хонда, шумо дигаргун мешавед».***

Калисои Ғарб оҳиста-оҳиста аз афзоиши таърихии маҳдудиятҳои динӣ, фишор ва таъкибот бар масеҳиён (ва дигар ақаллиятҳои динӣ) дар асри бисту як бештар огоҳ мешавад. Аммо фаҳмидан ва фарқ гузоштан байни ин шаклҳои гуногуни «мушкilot» барои пайравони Исо дар тамоми ҷаҳон душвор буд. Флойд Броббел дар «Мушкilot дар роҳ» сатҳҳои гуногуни ин миқёси таъкиботро моҳирона тасвир намуда, онро дар як сафари зиндагӣ ва ҳикоя дар бораи чӣ маъно доштани садоқат ба Инҷили Масеҳ ба таври зебо ҳамоиш додааст. Дар якҷоягӣ бо самимият, таъсирпазирӣ ва шавқмандии Флойд, ӯ ин китобро маводи хондани беназир мегардонад, ва ман онро бо исрор тавсия медиҳам.

— **Брайан Ф. О’Коннелл**, директори генералии *REACT Services*; *Фасилитатор*, Мушоракати озодии динӣ

Шумо бе истифодаи калимаҳои: масхара, таъкиб, таъбиз, тӯҳмат, ҳучум, ҳабс, шиканча ва марги риёзаткашона дар бораи таъкибот сухан гуфтанро меомӯzed. Шумо мефаҳмед, ки ин дар Аҳди Ҷадид ва барои масеҳиёни имрӯза дар бисёр кишварҳои ҷаҳон боиси чӣ мегардад. Агарчи шояд ҳуди шумо имконият доред, ки аз шароити бароҳат баҳра баред, чӣ тавр паси сар ҷардани душворихоро дар роҳ бо Масеҳ меомӯzed.

— **Кристоф Сауэр**, доктори илоҳиёт, профессор, оид ба озодии дин ва омӯзиши таъкиби масеҳиён, Мактаби илоҳиётшиносии Гизен; Олмон, Ҳамдиректори донишқадаи байналмилалии озодии дин

Азоб ҷузъи ҷудонашавандаи нақшаи Худо барои мағлуб ҷардани бадӣ ва партавфишон намудани нури Масеҳ дар ҷаҳони

торик мебошад. Таъкиб падидае нест, ки танҳо дар ҳолатҳои истисноӣ рӯй медиҳад. Дар «Мушкилот дар роҳ» Флорид Броббел ба мо хотиррасон мекунад, ки одамон ба Инҷил бо яке аз ду тарз аксуламал менамоянд: онҳо ё паёмро шунида бо хушҳолӣ қабул мекунанд, ё паёмро рад мекунанд ва ба воизи он зиддият мекунанд. Масеҳиёни ғарбӣ, ки ба роҳат одат кардаанд, ин китобро ҳатман бояд хонанд. Броббел масеҳиёро даъват мекунад, ки бо илоҳиётшиносии фароғири азоб машғул шаванд. Ин як китоби хушёркунанда аст, аммо он ҳамчунин маҷмӯан умед ва илҳом аст. Онро хонед ва дигаргун шавед.

— **Чим Тюн**, шубони калисои Аммоус; президенти *Impact Ministry Group*

Ба назари ман, калисои Амрикоӣ Шимоли фаромӯш мекунад, ки зиндагии масеҳиён дар дигар қисмҳои ҷаҳон чӣ гуна аст. Шояд ин аз сабаби насли ҷавон аст, ки таъкиботро намефаҳмад, ё аз сабаби набудани таълим дар бораи Супориши бузург аст, ё тағйирёбии фарҳангӣ барои канораҷӯӣ аз хатар. Китоби «Мушкилот дар роҳ» бартарафкунандаи нодонии имондорон дар бораи таъкибот аст. Ин ҳам аламовар аст, ҳам хурсандибахш, зеро инъикоси ҳуди таъкиб аст.

— **Тед Эслер**, доктори фалсафа, президенти *Missio Nexus*

Агар ягон китобе бошад, ки ба он аломати «Бо эҳтиёт амал намоед» гузоштан лозим аст, пас ин маҳз ҳамин китоб аст. Бо хондани он шумо дигаргун мешавед. Ба ин шубҳае нест. Флорид Броббел дар ҳақиқат садои бародарону хоҳарони таъкибшавандаро ба таври ғайриодӣ дарк карда тавонистааст. Ў овози онҳоро бо Навишта, шаҳодатҳои илҳомбахш ва асарҳои дигарон, ки пеш аз ӯ бо ғамхорӣ, эҷодкорӣ ва маҳорат кор кардаанд, тақвият медиҳад. Ин китобест, ки бевосита ба Калисои Ғарбӣ муроҷиат карда, дар бораи нороҳатӣ, сарғумии мо ва муносибати нохуби мо ба масъалаи намак ва рӯшноӣ будан сухан мегӯяд. Онро

ҳамчун дуо хонед ё аз рӯи он мавъиза кунед, ва он калисои Канада ва бисёр дигаронро, ки барои пайравони ҳақиқии Масеҳ шудан ба ин даъват эҳтиёҷ доранд, дигаргун мекунад.

— **Эмма Диппер**, мушовири оид ба масъалаҳои гендерӣ ва озодии динӣ, VOM Канада; Лектори Коллеҷи масеҳӣ барои ҳамаи миллатҳо, Британияи Кабир

Ин бехтарин китобест, ки ман дар бораи таъкибот хондам. Аён аст, ки хангоми навиштани ин китоб файз ва тадҳини Худо бар Флойд буд. Хангоме ки ман хондани онро сар кардам, бас карда натавонистам. Он дорои мундариҷаи бузурги библиявӣ аст, ки дар шакли хеле дилписанд пешниҳод шудааст ва хонданаши осон аст. Ман ба ҳамаи масеҳиён дар Ғарб тавсия медиҳам, ки онро хонанд, зеро он ба мо ёрӣ мерасонад, ки бо таъкиботи ҳозира, афзуншаванда ва дарпешистода дар кишварҳои «озод»-и мо мубориза барем.

— **Хурмуз Шарият**, доктори илм, муассис/президенти *Iran Alive Ministries*

Таъкиботи масеҳиён муддати беҳад зиёд қиссаи нақлнашудаи ҷаҳон буд. Дар «Мушкилот дар роҳ» Флойд Броббел дар асоси фаҳмиши амиқи Китоби Муқаддас ва таҷрибаи ғании хизматгузорӣ истилоҳи «таъкибот»-ро бо ҷидду ҷаҳд боз мекунад ва хонандаро ба сафар мебарад, то ҷанбаҳои гуногун, паҳлӯҳо ва мушкилоти бо муҳолифат рӯ ба рӯ шуданро барои имони худ нишон диҳад. Дар тӯли даҳсолаҳо Флойд дӯст, ҳимоятгар ва сутуни дастгирии масеҳиёни таъкибшаванда дар тамоми ҷаҳон буд. Аз сабаби таҷрибаи қораи дар якҷоягӣ бо калисои таъкибшаванда, фаҳмиш, дониш ва насиҳатҳои Флойд таъсирбахш, амалӣ ва тавоно мебошанд.

Агарчи таъкибот барои бисёр масеҳиён воқеияти ҳаррӯза аст, барои дигарон таҷрибаи бегона аст. Аз ҳамин сабаб ҳамаи масеҳиён бояд китоби Флойдро хонанд. Китоби Мушкилот дар

роҳ шахсан шуморо ба майдон металабад, ба шумо дар кавитар шудан ҳангоми роҳ рафтанин бо Масеҳ ёрӣ мерасонад ва муҳаббати шуморо ба бародарону хоҳарони таъкибшавандаи мо дар тамоми ҷаҳон амиқтар мекунад. Ман онро бо исрои тавсия медиҳам.

— **Годфри Йогараҷа**, БТ, БД, муовини котиби генералии Иттиҳоди умумиҷаҳонии инҷилӣ; Директори иҷроияи Комиссияи озодиҳои динии *WEA*

Флойд Броббел ба тарзе менависад, ки ҳар як масеҳӣ метавонад таъкиботеро, ки имрӯз дар хона ва дар тамоми ҷаҳон рӯй медиҳад, дарк кунад, то мо худро тайёр созем. Исо таъкиб карда шуд ва моро бовар кунонд, ки пайравони Ӯ низ хоҳанд буд. Агар шумо суҳанронии Флойдро шунида бошед, шумо метавонед овози ӯро дар нақлҳои хаттии ӯ дар бораи ҳикояҳои воқеии ҷамъовардашуда, далелҳо бо суҳанони ҷолибе мисли афсонаи бадеӣ дар китоби Мушқилот дар Роҳ шунидаед. Муаллиф аз ҳикояҳои дуруст интихобшуда, мушоҳидаҳо дар бораи таҷрибаи масеҳиёни тамоми ҷаҳон ва истифодаи собитшудаи Навиштаи истифода бурда, муаллиф «мизони таъкибот»-ро мекушояд. Ин китоб фаҳмиши шуморо дар бораи таъсир ба рӯҳи масеҳии суҳанони тамасхур ва таъъиз ба мисли латуқуби ҷисмонӣ, шиканҷа ва ҳабс мекушояд. «Ҷадвали қиёсии таъкибот, — менависад Флойд Броббел, танҳо дар бораи тартиби шиддат нест. Он доираи нафрати ҷаҳонро нишон медиҳад ва ҷи гуна он нисбат ба фарзандони Худо зоҳир мешавад».

— **Дон Ҳатчинсон**, директори ширкати *Ansero Services Inc.*; муаллифи китобҳои «Дар муҳосира: озодии дин ва калосо дар Канада дар тӯли 150 сол (1867–2017)» ва «Калосо дар ҷамъият: дарсҳои шахрвандии асри якум барои масеҳиёни асри XXI»

Таъкибот, хоҳ ниҳонӣ бошад, хоҳ ба таври дигар, ҳамчун натиҷаи табиӣ зиндагӣ аз рӯи Инҷил муаррифӣ шудааст. Дар

ин замина матни китоб ба воситаи призмаи Навишта ба нақли пурқудрати он шоҳидони содиқ табдил меёбад, ки бо вучуди инсонияти худ пайравӣ ба Исоро интиҳоб кардаанд.

— Комиссар **Кристин Макмиллан**, директори муассиси Комиссияи байналмилалӣ адлияи иҷтимоӣ, Артиши наҷот

Дар ин китоби тароватбахш дӯсти хуб ва ҳамкори ман Флойд фаҳмиши таъқиботро васеъ мекунад. Китоб аз он ҷиҳат илҳомбахш аст, ки Флойд на танҳо таърифи таъқиботро медиҳад, балки ҳамчунин нишон медиҳад, ки ин роҳи Исо аст, ва он қобили истифода аст, зеро Флойд шаклҳои гуногуни таъқиботро баён мекунад ва ба ҳар як масеҳии ҷиддӣ ёрӣ мерасонад, ки ин маълумотро дар ҳаёти ҳаррӯзаи худ истифода барад.

— **Боб Фу**, доктори фалсафа, асосгузор/президенти China Aid; муаллифи «Агенти дутарафаи Худо»

Таъқиб ва марги риёзаткашона мавзӯест, ки бешубҳа тавачҷуҳи моро дар ин ё он вақт ба худ ҷалб мекунад. Флойд ба таври нотакрор ва андешаангез кушода мешавад ва ба ин савол ҷавоб медиҳад. Вай ба он ба воситаи ҳаёти баъзе фарзандони Худо дар кишварҳои маҳдуд, ки бо бисёре аз онҳо дар давоми солҳои хизмат дар «Садои Риёзаткашон» ҳамкорӣ дошт, наздик мешавад. Ин хониши муҳимест хангоме мо ба он чи барои ҳар яки мо дар пеш аст, тайёри мебинем.

— **Мерв Найт**, ҳаммуассиси VOM Австралия; Таърихшиноси ICA / Архивчи

Дӯсти ман Флойд Броббел ба Калисои масеҳӣ дар муайян кардани марҳалаҳое, ки мо ҳамчун шогирдони баркамоли Исои Масеҳ тай мекунем, хизмати бузурге кардааст. Ҳикояҳои ӯ таъсирбахш мебошанд ва аз таҷрибаи солҳои зиёди муоширати худ бо масеҳиёни таъқибшаванда ман гуфта метавонам, ки онҳо хеле дақиқ ва ростқавлонаанд.

Хангоме ки ман ин китобро хондам, он маро ба сафари аввалинам ба Ерусалим дар соли 1992 баргардонд, вақте ки ман як гурӯҳи сайёҳони масеҳии канадагиро ба чордах истгоҳи салиб қад-қади Виа Долороса бурдам. Миннатдории ман барои он ки Масеҳ барои ман (ва ҳама дигарон) азоб қашидааст, афсурдаҳолона ё дардовар набуд, он амиқтар шуд ва намунаи Ӯ маро водор менамуд, ки ҳар рӯз Ӯро пайравӣ намоям.

Нигоҳи Флойд ба ҳашт марҳилаи мушкilotи ташвишвар ҳамчун шогирди содиқи Исо, ки дар ин ҳаёт бо Ӯ роҳ меравад, ҳақиқатан бориқбинона аст. Хангоме ӯ мегӯяд: «Инчил ба мо таълим медиҳад, ки таъқиботи масеҳӣ бояд аввал ҳамчун натиҷаи маъмулии шогирдии ҳақиқӣ қабул карда шаванд». Аз ҳама муҳимтар, ӯ кӯшиш мекунад ба мо нишон диҳад, ки ҳуди Устод ва Ҳудованди мо Исои Масеҳ ҳамаи ин мушкilotро чӣ гуна аз сар гузаронда, ба онҳо аксуламал намуд. Чунон ки Петрус дар номаи аввали худ ба мо мегӯяд, мо бояд ба Исо дар аксуламалҳои Ӯ пайравӣ кунем! Таҳлили хуби библиявӣ, шарадатҳои шахсии мувофиқ ва татбиқи амалии эҷодкорона китобро ниғаҳбони шоиста мегардонад. Онро ба дӯстони худ расонед!

— **Пол Эстабрукс**, собиқ нависанда / сухангӯ / муаллим бо *Open Doors*, Канада

Мушкилот дар Роҳ

ТАЪҚИБОТ ДАР ҲАЁТИ
МАСЕҲӢ

Флойд А. Броббел

*Мушкилот дар Роҳ
Таъқибот дар ҳаёти масеҳӣ*
Флойд А. Броббел

Originally published in English under the title:
Trouble on the Way: Persecution in the Christian Life
© 2021 The Voice of the Martyrs Ltd.
All Rights Reserved.

© 2021 for the Tajik edition.
Translated by permission. All rights reserved.

ISBN 978-1-933591-34-6

Иқтибосҳои Китоби Муқаддас аз Тарҷумаи тоҷикӣ оварда шудаанд,
агар тарҷумаи дигар нишон дода нашавад.

*Ба зан ва дӯсти беҳтарини ман Ванесса ва ба
фарзандони ман, Колеб ва Брук, Ҳармонӣ ва
Чессӣ — ман дуо мекунам, ки шумо дар сафари
имони худ шодӣ ёбед ва ба Шахсе, ки ҳамеша
Содиқ ва Ҳақ аст, паноҳ баред.*

*Шоул, ки ҳанӯз таҳдид ва қатл бар шогирдони
Худованд меангехт, назди саркоҳин рафт
ва аз ӯ номаҳо барои куништҳои Димишқ
пурсида гирифт, то ки агар марде ё занеро аз
пайравони ин тариқат биёбад, бандӣ
карда ба Ерусалим оварад.*

Китоби Аъмол 9:1–2

Пешгуфтор

Ман тақрибан даҳ сол инчониб Флойд Броббелро даъват мекардам, ки ин китобро нависад. Баъзе китобҳо барои он навишта мешаванд, ки онҳо маъмул мешаванд. Ин китоб аз он сабаб бояд навишта мешуд, ки он дар бораи ҳақиқат аст. Ва азбаски сухан дар бораи ҳақиқат меравад, ин метавонад онро номаъмул гардонад. Аммо бо назардошти он ки «*Мушкилот дар роҳ*» ба ҳамаи масеҳиён дахл дорад, дар бораи онҳо навиштан лозим аст. Паёми ин китоб ба ҳамаи имондорон нигаронида шудааст, зеро дар 2 Тимотиюс 3:12 ҳавворӣ Павлус менависад: «Ва ҳамаи онҳое ки меҳоханд парҳезгорона дар Исои Масеҳ зиндагӣ кунанд, ба таъкибот дучор хоҳанд шуд». Аз ҳамин сабаб, ҳангоме ки ба таъкибот дучор намешавем, бояд эҳтиёт бошем, то дар масъалаи тайёр будан ба зиндагии худотарсона фирефта нашавем. Баръакс, мо бояд аз худ пурсем, ки оё мо мефаҳмем, ки таъкибот чӣ мебошанд ва онҳо чӣ гуна шаклҳои гирифта метавонанд?

Аҳамиятнокии китоби «*Мушкилот дар роҳ*» маҳз дар ҳамин аст. Масеҳиён одатан таъкиботро муродифи (синоним) ҳучумҳои ҷисмонӣ меҳисобанд ва аз ҳамин сабаб ба таъкибот дучор шудани худро инкор мекунанд. Баръакс ҳам буда метавонад, вақте ки баъзе имондорон ҳангоми дар назди омма масҳара карда шудани ақида ё нуқтаи назарашон изҳор менамоянд, ки ба таъкибот дучор мешаванд. Гурӯҳи аввалро (онҳоеро, ки таъкиб шудани худро рад мекунанд) гурӯҳи дуюм (онҳое ки афкори онҳо масҳара мешаванд) ба изтироб меоваранд. Гурӯҳи аввал мегӯяд: «Ин таъкибот нест. Ба Кореяи Шимоли равед ва хоҳед дид, ки таъкиботи ҳақиқӣ чӣ гуна аст».

Ҳақ ба ҷониби кист?

Мушкилот дар Рох

Чавоб, ба фикри Флойд, ин аст, ки ҳар ду гурӯҳ ҳамзамон ҳақ ва ноҳақ мебошанд. Мавзӯи таъкибот, ки беш аз ҳама сиёҳу сафед метобад, дар асл хокистаррангтарин аст.

Ин садои таҳаммулпазирии замони ҳозира нест. Чунон ки муаллифи ин китоб нишон медиҳад, ин овози Навиштаи Муқаддас аст.

Дар Китоби Муқаддас таъкибот ҳамеша ҳамчун дараҷа нишон дода мешавад. Он бо як пайдарпайии пешгӯишаванда оварда мешавад. Ҳангоме ки андешаи шахс дар назди омма масҳара мешавад, ин аз он мавриде, ки ӯ дар назди гурӯҳи ҷаллодони тирандози Кореяи Шимолӣ меистад, тамоман фарқ мекунад. Аммо ин фарқи дараҷа аст, на фарқи навъ.

Фаҳмидани он, ки таъкибот дар миқёс рӯй медиҳад, на дар ҳолати собит, дониши арзандаи навиштаи муқаддас аст. Ин аз он сабаб арзанда аст, ки ба мо ёрӣ мерасонад ҷаҳонро ба «таъкибшавандаҳо» ва «одамони озод» тақсим накунем. Ин концепсия бо Навишта мувофиқат дорад, чунки он барои фаҳмидани он ёрӣ мерасонад, ки таъкиб шудан — ҳукуқи шахси масеҳист, ки ӯ онро новобаста ба маҳалли зисташ, пас аз таваллуд шуданаш ба даст меоварад. Ҳавворӣ намегӯяд: «Ҳар як масеҳӣ, ки дар Кореяи Шимолӣ зиндагӣ мекунад, таъкиб карда хоҳад шуд». Ӯ мегӯяд: «...ҳамаи онҳое ки меҳаҳанд парҳезгорона дар Исои Масеҳ зиндагӣ кунанд, ба таъкибот дучор хоҳанд шуд» (2 Тимотийус 3:12). Фақат як ҷаҳон ҳаст, ва дар ин ҷаҳон масеҳиён таъкиб мешаванд. Ин маънои онро дорад, ки мо бояд фаҳмиши худро дар бораи падидаи таъкиб тағйир диҳем. Ва Флойд ин корро беҳтар аз ҳар касе, ки ман дар давоми ду даҳсолаи хизмат бо масеҳиёни таъкибшаванда вохӯрдам, ба ҷо меоварад. Ӯ ҳам ҳамчун муҳаққиқи Китоби Муқаддас ва ҳам ҳамчун ҳамкори ботачрибаи масеҳиёне, ки марҳалаҳои гуногуни таъкиботро аз сар мегузаронанд, менависад.

Аз ҳамин сабаб ҳар як саҳифаи ин китобро, ки ҳам аз рӯи навиштаи муқаддас аст ва ҳам сужетӣ аст, барои хондан

Пешгуфтор

меарзад. Хикояҳои тасвиршуда ҳаққонӣ ва нақли воқеӣ дар бораи он мебошанд, ки фарзандони таъкибшавандаи Худо ва таъкибкунандагони онҳо дар ҳақиқат чӣ гуна фикр ва амал мекунанд. Бисёр вақт масеҳиён риёзаткашони масеҳиро ситоиш мекунанд ва касонеро, ки онҳоро таъкиб мекунанд, девсифат қаламдод мекунанд. Аммо Масеҳ ин корро намекунад. Ў таъкибкунандагони Худо мебахшад ва меҳоҳад, ки мо низ ҳамин тавр кунем. Вай бо таъкибкунандагон на чун бо девсифатҳо, балки чун бо шахсоне муносибат мекунад, ки намедонанд чӣ кор мекунанд. Ҷолиби диққат аст, ки Исо ба пайравони таъкибшавандааш маҳз ҳамин тавр муносибат мекунад. Дар китоби Ваҳй аз Ў мепурсанд, ки таъкибот чӣ қадар давом мекунанд? Ў ҷавоб медиҳад: «Боз муддате». Ў ба онҳо либоси сафед дода, ба онҳо мегӯяд, ки «боз муддате» ором бошанд (Ваҳй 6:10,11). Онҳо намедонанд, ки Ў чӣ кор карда истодааст. Ҳамчунин касоне, ки онҳоро таъкиб мекунанд, намедонанд.

Ва мо ҳеҷ гоҳ намедонем, ки хангоме сухан дар бораи азобҳои бародарону хоҳаронамон меравад, Ў чӣ кор мекунад. Бо вучуди ин мо метавонем маълумоти умумӣ дошта бошем, ки чиро бояд интизор шавем. Исо як боби пурраро ба тасвири он сарф мекунад, ки хангоми фаро расидани охири замон чиро интизор шудан мумкин аст. Мартин Лютер инро дар як ҷумла, ки ба ӯ нисбат дода шудааст, ҷамъбаст кардааст: «Боз ҳам бадтар мешавад. Омин».

Ҳа, бадтар мешавад. Ҳа, боз муддате. Аммо дар паси ҳамаи ин як мушоракат дар азобҳо аст, ки ҳаммаъноӣ масеҳият аст. Дар ин муошират ранҷу шодӣ мутаносиб нестанд, балки бево-сита ба ҳам пайваست мебошанд. Ин чун таваллуди кӯдак аст, мегӯяд ҳавворӣ Павлус. Ва Флойд моро аз дардҳои зоиш, ки мо онро метавонем ба бояд интизор шавем, мегузаронад, чунон ки дар Навишта муайян шудааст.

Ин китоб ғамангез нест, чунон ки ҳуди Китоби Муқаддас ғамангез нест. Дарёфт намудани чизе, ки ба хоҳири он азоб

Мушкилот дар Роҳ

кашидан меарзад, ганчи бузурге дар зиндагӣ аст. Ба як маъно, мо то он даме, ки аз муҳаббат азоб накашем, онро намефаҳмем. Ва ҳар қадар азоб кашем, ҳар қадар арзиши азобхоямонро ҳисоб кунем, ҳамон қадар дилхоямон аз шодӣ пур мешаванд, зеро Румӣ 8:18 бароямон торафт бештар воқея мешавад. Мо сар ҷунбонида, бо ҳавворӣ Павлус розӣ мешавем: «Зеро ман дилпурам, ки азобҳои замони ҳозира дар муқоиса бо он ҷалоле ки дар мо ошкор хоҳад шуд, ҳеҷ аст».

Ин ҷалолест, ки аллакай дар мо зоҳир мешавад. Дар айнаи замон онро тарзи ҳаёти бароҳат ва бехатари мо пардапӯш карда метавонад. Аммо ин ҷалол аллакай дар мо вучуд дорад, ва дер ё зуд, ҳангоме ки мо ба умқи наздикӣ бо Масеҳ ва калисои Ӯ мерасем, он тадриҷан ошкор шудан мегирад. «Мушкилот дар роҳ» ба шумо қадам ба қадам нишон медиҳад, ки ин чӣ гуна аст.

Ман шубҳа дорам, ки ин шуморо озурдахотир мекунад. Ва ман пешгӯӣ мекунам, ки ин шуморо танҳо водор менамояд, ки Масеҳро бештар дӯст доред.

Ман аз Худованд миннатдорам, ки ниҳоят Ӯ муаллифро ба нашри ин асар водор кардааст. Барои навиштани он вақт лозим буд. Ва ба шумо лозим меояд, ки миқдори зиёди вақтро барои хондани андешамандонаи он сарф кунед. Ва барои дар зиндагӣ аз сар гузарондани он чи дар бораи он меҳонед, вақти бештар даркор мешавад. Аммо ҷунон ки Худованд дар боби 6-уми китоби Ваҳй ваъда медиҳад, боз муддате боқӣ мондааст. Боз муддате таъкибот.

Аммо ҷалоли Ӯ бузург аст!

Доктор Эрик Фоли,
хаммуассис/директори генералии
«Садои риёзаткашон» — Корея

Муқаддима

*Худо муқаррар намудааст, ки тамоми ин
ҳаёт мусобиқа ё муҳориба бошад; ҳолати
оромӣ, ки дар он мо аз хатар он қадар дур
мешавем, ки мушоҳида кардан ва ҷангидан
лозим намешавад, барои ҷаҳони дигар
нешбинӣ шудааст.*

Чонатан Эдвардс

Вақте ки ман писараки хурдсол будам, гумон мекардам, ки мағлубнашавандаам. Ман лаҳзаеро дар ёд надорам, ки ба хулосае омадам, ки суперқаҳрамон ҳастам, ё замон ё маконро, ки дар худ қудрат ё қобилияти махсуси аз қобилияти як одами оддӣ бештарро ошкор намудам. Ман соддалавҳона боварӣ доштам, ки тирногузар ҳастам ва ин тасаввуроти бархатоӣ маро дар бораи қудратмандии худ афзоиш меод.

Ман розӣ набудам дар баҳси бефоида дар хусуси он, ки падари кӣ қавитар аст, иштирок кунам. Чаро ман ин корро кунам, дар ҳоле ки ман дастнорас ҳастам? Ҳеҷ як падар дар ҷаҳон садди роҳи ман шуда наметавонист, ба истисноӣ падари худам, хангоме ки ман беш аз муддати иҷозатдодашуда дар берун бозӣ мекардам ва вазифаҳои хонагӣ дар сумкаи мактабӣ дастназада мемонд. Аҷиб аст, ки дар ин гуна лаҳзаҳо қувваи эътиборнокии ӯ аз шикастнопазирии ман зиёдтар буд. Бо вучуди ин, сахарии рӯзи дигар, хангоме бо дӯстонам ба мактаб мерафтам, аз нав «ман»-и мағлубнашавандаи худро хис мекардам.

Боре ман ба дӯстонам гуфтам, ки ман он қадар қавӣ ҳастам, ки метавонам хонаамонро аз таҳкурсии он канам ва баъд

Мушкилот дар Рох

онро дар роҳи калон гузорам. Ҳар қадар ин хандаовар садо диҳад ҳам, онҳо ба ман бовар мекарданд. (Хуб, ман эътироф мекунам, танҳо яке аз дӯстам ба ман бовар кард, аммо ин барои ман кофӣ буд.)

Мушкилоти фантазия дар он аст, ки ҳақиқат дар охир ба воқеият мерасад. Шумо метавонед мавҷуд будани қувваи ҷозибии заминро рад кунед, вале ҳамин ки аз лаби ҷар ба пеш ақаллан як қадам гузored, новобаста ба он, ки ба мавҷудияти он бовар мекардед ё не, қувваи ҷозоба ба қувваи воқеӣ ва ғаёол табдил меёбад. Иҷозат диҳед он лаҳзаеро тасвир кунам, ки дар синни ёздаҳсолагӣ тасаввуроти ҳаёлии ман дар хусуси тавоноиям барҳам хӯрд ва ҷаҳони маро барои ҳамеша дигаргун кард.

Ман ва дӯстам Рон аз мактаб ба хона мерафтем. Ҳамин вақт бо ду бачаи калонсол рӯ ба рӯ шудем, ки яке аз онҳо ғавран озор додани дӯстамро сар кард. Ман намедонистам, ки чанд ҳафта пеш, ҳангоме ки ин ду авбош аз майдони мактаби мо мегузаштанд, байни Рон ва онҳо ҷанҷол рӯй дода буд. Он вақт танаффус буд ва талабаҳо дар берун бо тӯб хоккейбозӣ мекарданд. Ба ҷои гузашта рафтан, ҳар дуи онҳо қарор доданд, ки ҳалалдор кардани бозӣ шавқовар хоҳад буд. Онҳо тӯбро аз дасти мактаббачаҳо гирифта, ба ҳамдигар партофтанд гирифтанд. Пас аз чанд дақиқаи ин рафтори ғайриҷашмдошт ва озурдакунанда, Рон ба ин писарон он чиро, ки дар бораи онҳо ва даҳолати онҳо фикр мекард, баён намуд. Шояд дӯсти ман метавонист дар муоширати худ каме таҳаммулпазиртар бошад, аммо кадом наврас нозукиҳои дипломатияро ба назар мегирад, ҳангоме ки бозии хоккей бо тӯб ҳалалдор шуда истодааст?

Мутаассифона, ин чиз вазъиятро шиддатноктар кард ва яке аз авбошон ба ақиб баргашта, ба Рон мушт зад. Шӯру ғавғое, ки пас аз он рӯй дод, диққати муаллими навбатдорро ба худ ҷалб кард ва ӯ дарҳол омад, то ғаҳмад, ки ҷӣ воқеа рӯй додааст. То он вақт ин ду авбош аллақай аз бинои мактаб

Мукаддима

баромада рафта буданд, аммо муаллим дар бораи ҳодиса ба кормандони полис хабар дод ва онҳо авбошонро зуд боздошта, катъиян огоҳ карданд, ки аз бинои мактаб дуртар гарданд. Дар акси ҳол онҳо барои ғайриқонунӣ ба он ҷо даромадан айбдор карда мешаванд. Дар ин вақт ман бо қудрати бузурги худ дар кучо будам? Чаро ба танҳой адаби озордиҳандагони дӯстамро наодоам? Мани мағлубнашаванда ба бемории зуком гирифторм шуда, дар хона хоб будам.

Вохӯрии мо бо ин авбошон аввалин вохӯрии Рон пас аз он ҳодиса дар ҳавлии мактаб буд. Яке аз онҳо ба ғазаб омада буд, ки аз болои ӯ протоколи полис навишта шудааст ва ба дӯстам ҳучум кард. Вай дӯстамро ба замин ғалтонд ва ба пушти ӯ нишаста, сари ӯро ба сангрезаҳо молидан гирифт.

Ман, ки мағлубнашаванда будам, ба таҳқир шудани дӯстам тоқат карда наметавонистам ва асои хоккейбозиро гирифта, хостам ҳучумгареро, ки ӯро озор меод, занам. Ҳамин ки ман ҳаракат кардам, ҳучумгар ба ман нигоҳи таҳдидомез карда, гуфт: «Агар бо он чӯб маро заданӣ шавӣ, рафиқи ман, ки дар паси ту истаодааст, бо ту хеле бадтар аз он чи бо ин ҳаромии хурдакак рӯй дод, рафтор мекунад!»

Ман шах шуда мондам ва рафиқи он авбош аз қафо омада, асои хоккейбозиро аз дастам гирифта ба тарафи дигари кӯча партофт. Баъд бо нигоҳи нафратангез маро чен карда, нешханд кард ва таҳдид намуд, ки агар ягон ҳаракати таҳдидомез кунам, маро мурданивор мезанад.

Ва ҳамин тавр ман бо тарсу ларз нотавонона мушоҳида мекардам, ки дӯсти беҳтаринамро латукӯб мекунанд. Пас аз ҳучум Рон дар ҳолати нимҳуш буд ва аз захмҳои рӯи ӯ хун чорӣ мешуд. Мо ба кормандони полис занг задем ва онҳо зуд расида омаданд ва ба ӯ ёрӣ расонданд. Кормандони полис озордиҳандагони дӯстамро боздоштанд ва ӯро дар расондани осебҳои ҷисмонӣ айбдор карданд ва ӯ барои ин гунаҳкор доништа шуда, ба қорҳои ҷамъиятӣ маҳкум карда шуд.

Мушкилот дар Рох

Дар натиҷаи ин ҳучум мағзи сари Рон каме зарб хӯрда буд. Ман бошам, хеле рӯҳафтода шуда будам, зеро дӯстамро халос карда натавонистам. Рон аз ман наранҷид ва ёрӣ расонда натавонистани маро, — ҳангоме ки ёрии ман ба ӯ хеле лозим буд, — бахшид. Дар ёд дорам, ки Рон ба ман нигариста гуфт: «Чӣ тавр ту ба бачаҳои хеле калонсолтар, ки ҷуссаҳои онҳо ду баробари ҷуссаи ту аст, зиддият карда метавонистӣ? Ва ин даркор ҳам набуд, зеро дар он маврид ҳар дуи моро мезаданд».

Суҳанони ӯ ба ман дар фаҳмидани он ёрӣ расонданд, ки дар асл ман чӣ гуна натавон будам — кӯдаки хурдсоле, ки дар паси зиреҳи лофзаниҳои ночиз пинҳон шуда буд. Дар асл ман ҳеҷ гоҳ фикр намекардам, ки ин қадар қавӣ ҳастам, аммо намедонистам, ки чӣ гуна тарсончақ шуда метавонам, вақте ки худшифзкунӣ дар ҳатар аст.

Ҳоло, ки ман калонсол ҳастам, гоҳо фикр мекунам, ки агар бори дигар ба ҳамон вазъият дучор шавам, чӣ кор мекунам. Оё ман худамро дар ҳатар мегузорам, то ёрӣ расонам, ё боз аз тарс шах шуда мемонам? Гуфтан як чиз аст, аммо дар рӯ ба рӯи таҳдид амал кардан тамоман чизи дигар аст.

Ман ин ҳикояро аз он сабаб нақл мекунам, ки монандиҳоро бо он, ки масеҳиёни ғарбӣ ба проблемаи таъқибот чӣ гуна муносибат мекунанд, мебинам. Барои касоне, ки бахташон тофтааст, то дар кишварҳои зиндагӣ кунанд, ки озодиҳои динии онҳо таъмин ва ҳифз карда мешавад, таъқибот ташвишвар ва ошуфтакунанда аст. Аз як тараф, онҳо боварӣ доранд, ки Китоби Муқаддас теологияи ранҷу азобро ҳамчун падидаи ногузир дар ҳаёти ҳар як пайрави Исо дастгирӣ мекунад. Аммо аз тарафи дигар, онҳо дар фаҳмидани он, ки таъқибот дар ҳаёти ҳадашон чӣ гуна аст, душворӣ мекашанд.

Ҳангоме ки дар замони мо мавҷуд будани таъқиботро зикр мекунам, бисёр вақт чунин ҷавоби маъмулиро мешунавам: «Худоро шукр, ки мо дар кишвари озод зиндагӣ мекунем ва ба чунин даҳшат гирифтӣ намешавем». Ин ҷавоб бисёр вақт аз

онҳое меояд, ки таъкиботро бадтарин чизе меҳисобанд, ки бо масеҳӣ рӯй дода метавонад ва аз ҳамин сабаб, дар фаҳмиши онҳо, набудани он баракати ошкоро аст. Проблемаи ин ақида дар он аст, ки ҷонибдоронаш таъкиботро ба категорияи беадолатӣ мансуб медонанд ва чунин меҳисобанд, ки ин мушкилотро мисли дигар норасоии имрӯзаи адолат ислоҳ кардан ва ӯ ақаллан сабуктар кардан лозим аст.

Ҷавоби дигаре, ки мешунавам, тақрибан чунин аст: «Дар кишвари мо, албатта, мушкилиҳо ҳастанд, вале мо онҳоро таъкиб номида наметавонем. Онҳо дар кишварҳои дигар вучуд доранд, аммо дар кишвари мо онҳо нестанд». Дар ин ҷавоб ақаллан эътироф шудааст, ки масеҳиён аз боиси имонашон бо душвориҳо рӯ ба рӯ шуда метавонанд, аммо ин таъкибот номида намешавад, зеро ин дар муқоиса бо ранҷу азобҳои масеҳиён дар кишварҳои мисли Хитой, Покистон, Нигерия ё Кореяи Шимолӣ тамоман ночиз аст. Ман ҳар ду ҷавобро мефаҳмам, зеро замоне ҳудам низ чунин мегуфтам. Аммо ин аксуламали масеҳиён нишон медиҳад, ки онҳо ҳанӯз ҳам бояд бисёр чизҳоро дар бораи он омӯзанд, ки азоб кашидан барои росткорӣ чист ва Худо ниятҳои худро дар таъкибот ва ба воситаи таъкибот чӣ гуна амалӣ мекунад.

Маро волидоне ба воя расонидаанд, ки «Садои риёзаткашон — Канада»-ро таъсис додаанд. Пас аз шунидани шаходати шубон Ричард Вурмбранд дар бораи таъкибот дар Руминияи коммунистӣ ва зарурати «овоз»-и Калисои таъкибшаванда будани одамон дар ҷаҳони «озод», Клаас ва Нелли Броббел ба даъвати Худо барои иҷрои ин кор ҷавоб доданд. Дар натиҷа инкишофи ибтидоии ҷаҳонбинии ман воқеиятеро дар бар мегирифт, ки масеҳиён барои эътиқоди динии худ таъкиб мешуданд. Аммо он замон ман ҳанӯз ба қадри кофӣ баркамол набудам, ки оқибатҳои таъкиботро қабул кунам ва дар ҷустуҷӯи ҳаёти беҳатар аз даъвати Худо гурехтам. Агарчи ман барои касоне, ки барои имонашон таъкиб мешуданд, дуо мегуфтам, аз калисои

Мушкилот дар Роҳ

таъкибшаванда дурӣ мечустам ва ба ранчу азобҳои бародарону хоҳарони имондор бепарво шудам. Ба фикри ман, ин муҳорибаи онҳо буд, на муҳорибаи ман.

Дар 2 Тимотиус 2:3 Павлус ба чавон дастур медиҳад, ки «Ҳамчун сарбози неки Исои Масеҳ ба уқубатҳо тоб оварад». Аммо ман чун сарбозе рафтор мекардам, ки ба муҳориба фири-стода шуда, дар хандакҳо пинҳон шуда, кӯшиш мекунад аз захмдор шудан ва асир шудан барканор монад. Сарбозе, ки чунин андешаҳо дорад, ба кадом командир лозим аст? Вазифай сарбоз он аст, ки бо душман бичангад, ҳудудро ишғол намояд, асиронро озод кунад ва супоришро бечуну чаро иҷро кунад ва дар мавриди зарурат тайёр бошад, ки қони худро фидо кунад. Вазифай масеҳӣ дар иҷрои Супориши бузург (Матто 28:18–20) ва итоат ба Супориши бузург (Матто 22:36–40) ҳамин гуна сатҳи садоқат ба корро талаб мекунад.

Худованд маро даъват мекард, ки қадаме ба пеш гузорам ва иштирок намоям; на ин ки бефоида истода, мушохида кунам, дар ҳоле, ки ба масеҳиён ҳучум мекунам. Ў маро ташвиқ мекард, ки ихтиёран дар ранҷҳои бародарону хоҳаронам шарик шавам ва ҳамзамон аз ҳама гуна назорат бар ҳаёти худ, ки он вақт гумон мекардам, ки дорам, даст кашам.

Чавоб ба даъвати Худо барои ҳамроҳ шудан ба хизматгузори “Садои риёзаткашон — Канада” барои ман ва аҳли оилаам қадами осон набуд. Ҳатто пас аз омадан ба миссия, ман ба қабули таълимоти Китоби Муқаддас дар бораи таъкибот зиддият мекардам ва ҳанӯз ҳам дилпур набудам, ки тайёрам ба хотири Масеҳ азоб кашам.

Ба шарофати оила, дӯстон, ҳамкорон ва шарикон дар хизматгузорӣ ва устодам, марҳум Глен Пеннер, ман фаҳмидам, ки чӣ гуна Худо таъкиб шудани фарзандонашро барои ҷалоли Худо истифода мебарад. Дар ҳақиқат, қасди бади душманро Худо барои касоне, ки мувофиқи нақшаи Ў даъват шудаанд, ба неки табдил медиҳад (Ҳастӣ 50:20; Румиён 8:28).

Ва аз ҳама муҳимтар он аст, ки масеҳиёни таъкибшавандаи имрӯза ҳатто дар вақти мусибат ба Худо вафодор буданро ба ман меомӯзанд. Муоширати ман бо ин бародарону хоҳарон маро ба майдон металабад, зеро ман шоҳиди он ҳастам, ки онҳо хурсандона ва бо майлу рағбат ба Худованд ва Начотдихандаи худ, Исои Масеҳ хизмат мекунанд. Маҳз дар намунаи онҳо ман ният доштам то ҳадди имкон дар ранҷу азобҳои онҳо шарик шавам ва ба хотири Масеҳ хурсандона ба душвории тоб оварам.

Дараҷаҳои таъкибот

Дар “Садои риёзаткашон – Канада” мо системаеро бо номи «ҷадвали қиёсии таъкибот»¹ таҳия кардем. Ин ҷадвали дараҷаҳои гуногуни душманиро нишон медиҳад, ки таъкиботро тавсиф мекунанд. Ҳар як масеҳӣ бояд бо онҳо шинос бошад ва ба он тайёр бошад, ки ҳар кадоме аз ин таъкибот дар ҳаёти ӯ дар ҳар лаҳза ба воқеият табдил ёфта метавонад. Ана онҳо:

- **Масхара кардан:** истехзо кардан; таҳқир кардан; писханд кардан.²
- **Таъкиб кардан:** нороҳат кардан; ҳашмгин кардан; такроран мушкilot ба миён овардан.
- **Таъиз (дискриминация):** фарқ гузоштан ба ғоидаи таҳаммулнопазирии динӣ ва шахсро мувофиқи он қабул кардан ё муносибат намудан бо ӯ.

¹ The “Persecution Scale” was developed utilizing Glenn Penner’s Persecution Blog (tinyurl.com/kuwqer) and Charles L. Tieszen’s book *Re-Examining Religious Persecution: Constructing a Theological Framework for Understanding Persecution* (Johannesburg, South Africa: AcadSA Publishing, 2008).

² Persecution Scale definitions derived from the *Funk & Wagnalls Standard Desk Dictionary*, 1969.

Мушкилот дар Роҳ

- **Тухмат:** гуфтани суханони дурӯғ дар ҳаққи шахс, ки обрӯи ӯро мерезонанд.
- **Хучумҳо:** истифодаи қувва, зӯроварӣ, агрессия, муносибати душманона, бо истифодаи силоҳ ё бе он.
- **Боздошт кардан:** ҳабс кардан, дастгир кардан, дар ҳабс нигоҳ доштан мувофиқи қонун.
- **Истинтоқ кардан:** дарди пуразоб расондан ё бераҳмии ошкоро зоҳир кардан ҳамчун ҷазо ё қасос.
- **Риёзаткашӣ:** шароити риёзаткашона, азобҳо ё марғи шахси риёзаткаш (шаҳид).

Агар шумо чун ман бошед, метавонед ба таъкибот аз нуқтаи назари нодонӣ нигаред, зеро чунин меҳисобед, ки фақат масеҳиёни сокини минтақаҳо, ки ба масеҳият хеле душманӣ доранд, ба ин гуна азобҳо гирифтор мешаванд. Аммо чунин муносибат дар Навишта дастгирии тасдиқи худро намеёбад. Китоби Муқаддас дар бораи таъкибот бисёр чизҳоро меғӯяд. Чунон ки Глен Пеннер меғӯяд: «Китоби Муқаддасро (хусусан Аҳди Ҷадидро) имондорони таъкибшаванда барои имондорони таъкибшаванда навиштаанд».³

Ҷадвали қиёсии таъкибот ба ман ёрӣ расонд, ки таълимоти Китоби Муқаддасро қабул кунам, ки таъкибот ҳамеша як қисми қадамгузори масеҳиёнаи ман дар имон мешавад. Павлус ба Тимотиус, шогирди худ дастур медиҳад: «Ва ҳамаи онҳое ки меҳоханд парҳезгоруна дар Исои Масеҳ зиндагӣ кунанд, ба таъкибот дучор хоҳанд шуд» (2 Тимотиус 3:12).

Роналд Бойд-МакМиллан дар китоби «*Имоне ки дар озмоишҳо пойдор мемонад*», ин фаҳмишро боз ҳам васеътар мекунад ва изҳороти ҳайратангез медиҳад: «Масеҳиёни ғарбӣ ба воҳӯрӣ бо Калисои таъкибшаванда эҳтиҷ доранд, то ки тасаввуротҳои муҳимро дар бораи имони худ барқарор кунанд, хусусан ҳақиқати библиявиро дар бораи

³ Glenn M. Penner, *In the Shadow of the Cross: A Biblical Theology of Persecution and Discipleship* (Bartlesville, OK: VOM Books, 2004), 9.

он, ки мафҳуме ба монанди имондори *таъқибнашаванда* вучуд надорад».⁴

Мафҳуме ба монанди «имондори таъқибнашаванда» вучуд надорад? Барои масеҳиёни ғарбӣ таъқибот барои ақидаҳои динӣ мафҳуми душворфаҳм аст, зеро он барои мо таҷрибаи маъмулӣ нест. Ё шояд таъқиботҳо ҳамеша вучуд доранд, аммо мо онро пай намебарем ва ё нодуруст мефаҳмем?

Ҳангоме дар бораи он андешаронӣ мекардам, ки чӣ гуна дар пеши чашмонам ба дӯстам Рон ҳучум карда латукӯб намуданд, ман фаҳмидам, ки ман ҳам он рӯз азоб кашидам. Ман азобҳои худро ба латукӯб шудани дӯстам, ки аз зӯровариҳои ҷисмонӣ осеб دید, муқоиса намекунам. Аммо маро низ озор доданд, ҳарчанд бо сухан ва ба дараҷае таҳдид карданд, ки медонистам, ки агар даҳолат кунам, бо ман ҳамон чиз рӯй медиҳад, ки бо Рон рӯй дод, ё аз он ҳам бадтар. Ба ҳамин монанд, ҳангоме масеҳиён дар Ғарб ранҷу азобхояшонро барои зиндагии росткорона бо азобҳои бародарону хоҳарон дар кишварҳои, ки ба Инчил душманӣ доранд ё онро маҳдуд мекунанд, муқоиса кардани мешаванд, муқоиса бемаънӣ ба назар мерасад. Охир, дар дунёи «озод» зиндагӣ кардан баракат аст ва агар мо ба ягон намуди таъқибот дучор шавем, албатта, онро зикр кардан лозим нест, зеро дар дунё шаклҳои бадтари таъқибот ҳастанд. Аммо Навиштаре хонда, ман мефаҳмам, ки ҳангоме мо таъқибшавии худро бо таъқибшавии дигарон муқоиса мекунем, мо худӣ моҳияти азобҳои аз даст медиҳем.

Боз ҳам ташбеҳ бо сарбозро истифода бурда, мо мефаҳмем, ки барои он ки сарбозон бо душман бичанганд, онҳо воқеиятеро қабул мекунанд, ки дар муҳориба азоб мекашанд, маҷрӯҳ мешаванд ва ҳатто ҳангоми иҷрои вазифа мемуранд. Масеҳиёне, ки ба кори Худованд машғуланд (ва ҳар як масеҳӣ ба он машғул аст!) бояд ҳамин гуна тафаккури сарбозро дошта бошанд. Аён аст, ки эътиқоди мо на он аст, ки тарафдори куштани душманон

⁴ Ronald Boyd-MacMillan, *Faith that Endures: The Essential Guide to the Persecuted Church* (Grand Rapids, MI: Fleming H. Revell, 2006), 15–16.

Мушкилот дар Роҳ

ҳастем, балки мо ба воситаи дӯст доштани онҳо ба мақсадҳои Худо расидан меҷӯем — ҳатто то ба дараҷаи марғи худ.

Нейт Сэнт, яке аз панҷ миссионер, ки хангоми кӯшиши расонидани Инҷил ба қабилаи Ваоданӣ дар ҷангалҳои Эквадор ба ҳалокат расиданд, масеҳиёро бо ин суханон даъват карда буд:

«Дар ҷанги гузашта ба мо фаҳмидани онро ёд доданд, ки барои расидан ба мақсад бояд худро қурбон кунем... Имрӯзҳо ҳазорон сарбозон аз рӯи рақамҳои силсилавии худ ҳамчун одамони қурбонишаванда маълуманд. Мо медонем, ки агар кишвар пардохти ҳиссаи арзиши озодиро талаб кунад, танҳо як ҷавоб дода метавонем. Бо вучуди ин, хангоме ки Исои Масеҳ даъват мекунад, ки нархи башоратдиҳӣ ба ҷаҳонро пардохт кунем, бисёр вақт ҷавоби мо хомӯшӣ аст. Мо рафта наметавонем. Мо шикоят мекунем, ки арзиш хеле зиёд аст».⁵

Масеҳиён, новобаста ба маҳалли зист, эътироф мекунанд, ки ҳаёташон аз онҳо нест. Ҳам ҷисм ва ҳам ҷони онҳо ба Худо ва Писари Ӯ Исои Масеҳ тааллуқ доранд, ки ҳар як инсонро аз зулми марғ ба воситаи хуни дар салиб рехташуда озод кардааст. Фарзандони Худо мефаҳманд, ки онҳо сазовори ин файз набуданд, аммо Худо аз боиси муҳаббати бузурги Худ ба одамони рӯи замин имкон дод, ки аз қудрати гуноҳ раҳой ёбанд ва бо Ӯ мушоракат дошта бошанд. Ва дар ҷавоб, пайравони вафодори Исо, ки фармонравоии Ӯро эътироф мекунанд, салиби худро бардошта, Ӯро пайравӣ мекунанд.

Дар масеҳият хангоми таъмид об рамзи ҳаёти навест, ки Рӯҳулқудс медиҳад ва низ пок шудан аз гуноҳ ба воситаи имон ба Масеҳ аст. Ин аломати зоҳирӣ воқеияти рӯҳии ботиниро нишон медиҳад: имондорон нисбати ҳаёти гуноҳкоронаи худ

⁵ Elisabeth Elliot, *Through Gates of Splendor* (Carol Stream, IL: Tyndale House Publishers, 1981), 60.

Муқаддима

мемиранд, бо Масеҳ дафн мешаванд ва баъд бо Ў эҳе мешаванд, то бо имон ба ҳаёти нав бо Ў қадамгузор бошанд. Пас аз ин саволе, ки оё масеҳӣ тайёр аст барои имони худ бимирад, дигар муҳим нест. Акнун саволи муҳим ин аст, ки оё ҳар як пайрави Масеҳ тайёр аст, барои Худованди худ *зиндагӣ кунад*? Зиндагӣ барои Исо ҳам даҳшатовар ва ҳам рӯҳбаландкунанда аст, зеро сафари имон фарзанди Худоро ҳам аз чарогоҳҳои сабз ва ҳам дар водии марг гузаронда мебарад.

Глен Пеннер, ки дар хусуси аз нуқтаи назари Китоби Муқаддас фаҳмидани таъкибот бисёр навиштааст, ба проблемаи тарс чунин ҷавоб додааст: «Ҳа, тарс буда метавонад, аммо бо файзи Худо он набояд моро идора кунад. Ҳа, азобҳои даҳшатовар буда метавонанд, аммо ин бадтарин чизе нест, ки бо фарзанди Худо рӯй дода метавонад; Бадтарин чиз беитоатӣ ба Падар аст».⁶

Мақсад аз навиштани ин китоб ин аст: ёрӣ расондан ба масеҳиёни ғарбӣ, то ба таъкиб шудани масеҳиёне, ки дар ҷаҳони душманона барои ҷалоли Худо зиндагӣ мекунанд, бо имони амиқ, вале оддӣ аксуламал намоянд. Ҳатто агар озодӣ торафт бештар маҳдуд карда шавад ва фаъолияти адвокатӣ натиҷа надодан гирад, масеҳиён бояд бар таҳкурсии мустаҳками Масеҳ, Сахра ва Начотдихандаи худ устувор биистанд. Бо ин кор онҳо ҳақиқати гаронбаҳоеро ба даст меоваранд, ки микдори зиёди шохидон тасдиқ кардаанд: Исо кофӣ ва ҳатто беш аз он аст. Барои бародарон ва хоҳарони ман дар Роҳ дуо мекунам, то шумо дар сафар шодии бузург пайдо кунед ва дар муҳорибаҳои шадидтарин осоиш дошта бошед.

«Худои азали паноҳгоҳ аст, ва дар поён то абад ҳимоятгар аст; ва душманро аз пеши ту бадар меронад, ва меғӯяд: “Нобуд нам!”» (Такрори Шариат 33:27)

⁶ Glenn Penner, “A Biblical Theology of Persecution and Discipleship,” April 16, 2008 <tinyurl.com/vnjlh5q>.

Боби 1

Сафар сар мешавад

*«Исо ба вай гуфт: «Ман роҳ ва ростӣ ва ҳаёт
ҳастам; касе наметавонад назди Падар ояд,
магар ин ки ба восилаи Ман.»*

Юҳ. 14:6

Чун ҳама кӯдакони дар ин ҷаҳон таваллудшуда, Амит⁷ шароити таваллуд шудани худро интиҳоб накарда буд. Аммо баъди ба дунё омаданааш аз ғамхорӣ ва садоқати ҳаррӯзаи падару модар ғизо мегирифт. Падару модар камии неъматҳои дунявиро бо меҳру муҳаббати волидона ҷуброн мекарданд. Писар дар хоки ҳосилхези ин муҳаббат наштаунамо ёфт, зеро медонист, ки хушбахтона ӯ волидоне дорад, ки дар хона барои ӯ амнияти осудагиро таъмин кардаанд. Ӯ ба таври табиӣ ба шароити ҷаҳони худ мутобиқ шуд ва бо мурури ба воя расидан кӯшиш мекард дар он барои худ ҷой ёбад.

Қосим, падари Амит, дар байни панҷ бародар калонӣ буд ва дар синни понздаҳсолагӣ, ҳангоме ки падарашон аз бемории ногаҳонӣ вафот кард, фермаи оилавиро мерос гирифт. Қосим идора кардани ферма, кишти ҷуворимаққа ва нигоҳубини бузхову мурғхоро зуд ёд гирифт. Ва азбаски зинда мондани оила ба муваффақияти ферма вобаста буд, он дар ҳаёти Қосим мақоми аввалиндараҷа пайдо кард.

⁷ Номҳо, ҷойҳои аҳолинишини ва ҳолатҳои, ки дар ин китоб дучор мешаванд бофта мебошанд. Бо вучуди ин, онҳо ба шаходатҳо ва рӯйдодҳои воқеӣ асос ёфтаанд. Ва онҳо овози саҳеҳ медиҳанд дар бораи азбуку уқубатҳо ва зафарҳои бародарону хоҳарони таъкибшавандаи мо.

Сафар сар мешавад

Бо вучуди фишоре, ки Қосим аз худи аввал бо он дучор мешуд, вай ҳамеша муносибати мусбат ва меҳнатдӯстӣ нишон медод. Ҳангоме ки Қосим ҳаҷдаҳсола буд, бо Ромӣ, ки ҳамчунин ҳаҷдаҳсола буд, оиладор шуд ва Ромӣ ба шавҳараш дар сохтани хонашон ёрӣ мерасонд. Қосим Ромиро барои зиндадилии ӯ дӯст медошт ва дар байни душворихоӣ рӯзгор шод шуданаш ба ӯ роҳат мебахшид. Дар симои Ромӣ худоён ба Қосим зани вафодор ва дӯсти гаронбаҳо доданд. Амит хеле хушбахт буд, ки дар хонаи Қосим ва Ромӣ таваллуд шудааст.

Бо вучуди ин, мавҷудияти оила осон набуд, зеро мувозинати байни ҳаёт ва марг ҳамеша ноустувор буд, чун банде, ки аз болои каниён кашида шудааст. Гоҳо онҳо ба гуруснагии шадид дучор мешуданд, ҳангоме ки хушксоли ҳосили онҳоро набуд мекард ва дар замини хушкида танаҳои хушкидаи зироатро боқӣ мегузошт ва аз набудани оби нӯшидани чорвои онҳоро зери хатар мемонд. Ва гоҳо, баръакс, боронҳои муссонӣ боиси обхезиҳои калон мешуданд ва хонаи оддии онҳо ба таҳдиди зери об мондан дучор мешуд.

Дар он лаҳзаҳои душвор Қосим бо нармӣ табассум карда, Ромӣ ва Амитро бовар мекунонд, ки худоён онҳоро муҳофизат мекунанд ва ҳама чизро барои зинда мондан ба онҳо медиҳанд. Амит падарашро хеле эҳтиром мекард, зеро ӯ ҳамеша дар бартараф қардани вазъиятҳои хатарнок ёрӣ мерасонд ва баъд маросими ситоиши худоёнро роҳбарӣ мекард, то ки худоён марҳамат ва ғамхорӣ намоянд, ҳангоме ки оилаашон ба он эҳтиёҷи зиёд дошт.

Амит ҳаёти деҳотро дӯст медошт. Вай фахр мекард, ки узви ҷамъияти маҳаллӣ аст, зеро дар ин ҷо, дар байни мардуми худ, писарбача ҳамеша метавонист ба ҷимояи ҷисмонӣ ва дастгирии мутақобил умед бандад. Дар худи деҳа аҳоли кам буд — ҳамагӣ чандсад нафар, аммо онҳое, ки дар атрофи деҳа зиндагӣ мекарданд, қариб ҳазор нафарро ташкил медоданд. Маҳз ҳамин ҷамъияти васеътар барои бартараф қардани душворихоӣ рӯзмарраи

Мушкилот дар Роҳ

зиндагӣ чамъ омада, рӯхияи коллективро қавӣ мегардонд. Онҳо якдигарро худоёни деҳаро парастид, мекарданд, онҳоро мунтазам ибодат мекарданд ва аз ҳаловатҳои оддӣ зиндагӣ баҳра мебарданд. Ҷамъияти ғайбӣ ва муттаҳид шартӣ зарурии таъминии оромии ҳар як узви он ва ҳимоя аз ҳалалдоршавии мувозинати нозуки осоишу оромии ҳамагонӣ буд.

Ҳангоме ки Амит ба воя расид, ӯ малакаҳои инкишоф дод, ки на танҳо ба ӯ имкон дод, ки оилаашро таъмин кунад, балки ҳамчунин ӯро ба он тайёр кард, ки бо мурури замон оилаи худро бунёд кунад. Аз боиси маълумотнокии маҳдуд ва камсаводӣ Амит имкони хеле кам дошт, то аз камбағалӣ, ки дар он таваллуд шудааст, раҳо шавад. Аммо ӯ нақшаҳои зиёд дошт ва аз падар малакаҳои барои кишоварзӣ заруриро меомӯхт.

Агарчи Амит дар ферма кор карданро дӯст медошт, ӯро бештар зиндагӣ дар деҳа, ки ҳамагӣ чанд километр дуртар аз хона ҷойгир буд, ҷалб мекард. ӯро махсусан давуғеҷи он ва имконияти муошират ҷалб мекард. Дар он рӯзҳои ҳафта, ки деҳқонон барои фуруши мол ва чорвои худ ба бозор меомаданд, ҳаёт ҷӯшу хуруш дошт ва Амит аз ин гул-гул мешукуфт. Кӯчаҳои танг ва дӯкониҳо аз одамоне, ки мол харидан ё фурухтан меҳостанд, чорвое, ки ба бозор ронда мешуд, кӯдаконе, ки давида бозӣ мекарданд ва сағҳои бесоҳиб, ки барои пораҳои ғизоӣ ба замин афтода ба ҳам дармеафтоданд, пур мешуданд. Илова ба ғавғо ва давуғеҷ, соҳибони мағозаҳо бо нидои баланд молҳои худро пешниҳод мекарданд ва ҳар кадоме кӯшиш мекарданд аз рақибонашон баландтар дод зананд. Ин як манзараи пурғавғо ва пурчангу ғубор буд, ки аз ҳаёти орому якранги ферма хеле фарқ мекард. Маҳз дар ҳамин муҳити бесарусомон ва пурғавғо Амит орзуи пайдо кардани худро дошт.

Қосим медонист, ки писараш ба деҳа рафтани дӯст медорад, ва ӯро зуд-зуд бо ягон супориш ба он ҷо мефиристод. «Дар хотир дошта бош, писарам, — гуфт ӯ, — дар мағозаҳо бисёр таваккуф нақун ва ҳуштро ба витринаҳо банд нақун. Ба

Сафар сар мешавад

модарат лозим аст, ки ҳамаи чизҳои гуфтаамро харида, зуд баргардӣ. Амит ба аломати розигӣ сар чунбонда, хурсандона ба сӯи деҳа медавид.

«Медонӣ, якчанд соат мегузарад, то даме ки мо ўро дубора мебинем», — дар паҳлӯи шавҳараш истода ва рафтани Амитро мушоҳида карда, мегуфт Ромӣ.

— Ҳа, — табассумашро пинҳон кардани шуда, мегуфт Қосим. — Ҳақ ба ҷониби туст. Амит бисёр меҳнат мекунад, ҳар чиро, ки аз ӯ хоҳиш кунам, иҷро мекунад, вале афсӯс, ки дилаш дар ферма нест.

Писарбача ҷавонмард мешавад

Маҳз ба шарофати яке аз ин супоришҳо Амит бо сартароши маҳаллӣ вохӯрд, ки гоҳ-гоҳ ба ёри эҳтиёҷ дошт ва ба ӯ пешниҳод намуд, ки дар сартарошхона ёри расонад. Ҷавон аз падараш иҷозати дар сартарошхона кор карданро гирифт ва бо гузашти вақт аз сартарош хоҳиш кард, ки ба ӯ тарзу усули кӯтоҳ кардани мӯйсарро омӯзонад. Сартарош дид, ки Амит ба кори сартарошӣ лаёқат дорад ва розӣ шуд, ки ўро ба шогирдӣ қабул кунад. Амитро муштариёнаш барои муносибати хайрхоҳонааш дӯст медоштанд ва шахси сазовори боварӣ меҳисобиданд. Ҳамин тавр, коргари ҷавон ба таъмин намудани даромади иловагии оилааш сар карда, дар айни замон иҷрои вазифаҳои пештараи худро дар хона фаромӯш намекард.

«Писари мо чун ҷавонмарди масъулиятшинос ба воя расидааст», — гуфт боре Ромӣ ба Қосим, хангоме ки онҳо барои аз кор дам гирифтани нишастанд.

Шавҳар сар чунбонд ва фикр кард, ки чӣ гуна ифтихор дорад, ки Амит як ҷавони хеле хуб шудааст.

«Акнун вай тайёр аст оилаи худро бунёд кунад», — гуфт Қосим. — «Ман бовар карда наметавонам, ки ӯ ин қадар

Мушкилот дар Роҳ

зуд ба воя расидааст». Ў ҳамеша барои мо баракат буд ва мо бояд чиддӣ фикр кунем, ки барои ӯ кадом духтарро ба занӣ интиҳоб мекунем.

Ромӣ табассум карда, ҷавоб дод:

«Ман духтареро медонам, ки писари мо дӯст дошта метавонад». Ромӣ пичирросзанон ба шавҳараш гуфт, ки духтари интиҳобкардааш аз кадом оила аст ва ҳангоме ки Қосим ба аломати ризо сар ҷунбонд, худро сабук ҳис кард.

Як бегоҳ, чанде пас аз ин суҳбат, волидони Амит ўро ба суҳбат даъват карданд. Дар охири рӯз барои истироҳат вақт чудо кардан дар ҳаёти деҳоти маҳаллӣ як амали маъмулист. Ин вақти ба ҳам расондани ҷузъиёти рӯйдодҳои рӯз ва огоҳ шудан аз хабарҳои охирин аст. Аммо он бегоҳ Қосим дар бораи чизи тамоман дигар гуфтугӯ карданӣ буд. Ҳангоме ки офтоб дар паси дарахтон нопадид шуд, ӯ ба Амит гуфт, ки ӯ ва Ромӣ аз писарашон то чӣ андоза фаҳр мекунанд ва фикр мекунад, ки вақти зангирии ӯ расидааст.

Амит ин рӯзро бесаброна интизор буд ва аз ҳамин сабаб бо иштиёқ мунтазири он буд, ки падараш ба ӯ ошкор кунад, ки ба фикри ӯ ва модараш, кадом духтар барои ӯ зани мувофиқ хоҳад буд. Қосимро бо диққат гӯш карда, Амит хомӯшона дуо мегуфт, ки падараш пай барад, ки писараш бо кадом духтар оиладор шуданро орзу мекунад. Ҳангоме ки падар номи арӯси ояндаро гуфт, дили Амит аз шодӣ тезтар тапидан гирифт. Ромӣ бошад, бо он табассуми рамузфаҳмона, ки танҳо модар ба он кодир аст, ҷавоб дод.

Ҳавво! Амит замонеро ба ёд оварда наметавонист, ки Ҳавво ҷузъи ҳаёти ӯ набуд. Онҳо якҷоя ба воя расиданд, зеро оилаҳои онҳо бисёр вақт барои ҳӯрокхӯрӣ ба ин ҷо меомаданд. Амит ва Ҳавво дӯстони наздик шуданд ва ҳангоми суҳбати волидонашон якҷоя бозӣ мекарданд. Ҳангоме ки Амит калонтар шуд, дуо мекард, ки худоён ба ӯ раҳм кунанд ва Ҳавворо ба ӯ ба занӣ диҳанд. Ў бо хушҳолӣ интиҳоби волидонашро қабул кард

Сафар сар мешавад

ва ҳангоме ки Қосим барои бо падари Ҳавво воҳӯрдан рафт, то ки шартҳои издивоҷро муҳокима кунад, модарашро бўсид, зеро медонист, ки маҳз модараш хоҳиши дили ӯро пай бурдааст.

Амит ва Ҳавво ба зудӣ оиладор шуданд ва вақте ки Ҳавво пас аз чанд моҳ ҳомила шуд, онҳо худро дар назди худоёни худ қарздор ҳис карданд. Ҳавво писари боқувватеро ба дунё овард, ки ӯро Рафӣ номиданд. Ҳарчанд зиндагӣ мушкилиҳоро пеш меовард, оилаи ҷавон бо онҳо устуворона ва муттаҳидона рӯ ба рӯ мешуд. Амит хушбахт буд, ҳисси мақсаднокии боз ҳам бештар пайдо кард ва узви масъули ҷамъияти худ шуд. Шубҳае нест, ки худоён ӯро баракат додаанд ва ӯ онҳоро эҳтиром намуда, бо садоқати сазовор ба онҳо муносибат хоҳад кард.

Тӯфони хатарнок

Вале ин вафодорӣ рӯзе санчида шуд, ки Амит манзараи ғайриодиро дид: дар сари роҳе, ки ба деҳа мебард, дар зери дарахти калон тӯдаи мардум ҷамъ шуда буданд. Вай ба қор равона буд ва худ ба худ гуфт, ки чӣ гуна аҷиб аст, ки аҳли деҳа дар чунин вақти рӯз ҷамъ шудаанд. Амит наздиктар омада, манбаи таваҷҷуҳи онҳоро ошкор намуд. Ду шахси бегона дар хусуси Исо ном шахсе нақл мекарданд. Онҳо мегуфтанд, ки Ӯ Писари Худои ягонаи ҳақиқӣ ва зинда аст. Амит аз дӯстонаш дар деҳаи ҳамсоя шунида буд, ки ба минтақаи онҳо шубон ва башоратдиҳандаи масеҳӣ кӯчида омадаанд. Сарварони деҳа сабаб барои хавотир шудан доштанд, зеро таблиғи дини бегона боиси нофаҳмиҳо ва шиддатнокӣ дар ҷамъият шуда метавонад. Амит ҳис мекард, ки хавотиршавии ӯ зиёд шуда истодааст, зеро ӯ мефаҳмид, ки ин таълимот бешубҳа метавонад дар деҳа ҷудой андозад ва некӯахлоқии тамоми ҷамъиятро зери хатар гузорад.

Мушкилот дар Роҳ

Амит дид, ки бисёре аз сокинони деҳа ба ин одамон бо диққат гӯш медиҳанд ва ба тарс афтод, ки онҳо ба ин таълимоти аҷиб бовар мекунанд ва ин албатта худоёнро ба ҳашм меоварад. Ў вазифадор буд, ки ҷамоати худро аз ин куфргӯӣ ҳимоя кунад! Ҷавон зуд пеш баромад ва ба мавъизаи масеҳиён ҳалал расонд, онҳоро масҳара кард ва ҷамъомадагонро даъват кард, ки ба суҳанони ин одамон бовар нақунанд. Ҳангоме Амит дид, ки он ду масеҳӣ ба масҳараи ӯ аҳамият надода, оромона дар бораи Исо шаҳодат доданро давом доданд, дигар худро нигоҳ дошта натавонист ва ғазаби ӯ ба зӯроварӣ табдил ёфт. Ў барои ояндаи деҳа хавотир шуда буд. Ў чӣ кор карданаширо надониста, ҷӯбу санғхоро ҷамъ кард ва ба сӯи он ду масеҳӣ партофта гирифт.

Дигарон дар байни издиҳом ба зудӣ ба ӯ пайравӣ карданд ва ба ин ду масеҳӣ таҳдид карданд, ки агар ғавран ин ҷойро тарк нақунанд, ба онҳо зарари бисёртар расонда мешавад. Ин ду масеҳӣ ба Амит барои бадрафторӣ зиддият ва бадгӯӣ накарданд, балки табассум намуданд ва розӣ шуданд, ки аз деҳа раванд. Аммо, пеш аз рафтаи онҳо гуфтанд, ки дуо мегӯянд, то ки Амит ва ҳамдеҳагонаш кӣ будани Исоро қабул кунанд. Ин суҳанон Амитро водор карданд, ки бо шиддати бештар санғҳои боқимондари ба сӯи онҳо партояд. Ҷашмони ӯ аз алам месӯхтанд, ӯ дид, ки масеҳиён ба мотосикл савор шуда мераванд ва абри ғафси ҷанг дар болои роҳи хокӣ пайдо шуда, роҳи онҳоро ба маконе, ки аз он ҷо омада буданд, нишон медиҳад.

Ҳатто пас аз бартараф шудани ҷанг Амит ханӯз дар он ҷо истода, андеша мекард. Ў аз ин вохӯрӣ хавотир шуда буд ва умед дошт, ки ин аксуламали ӯ ба ҷунин даҳолати номатлуб ба ҷамъияти ӯ барои ҳамеша хотима мебахшад. Дар ҳамин лаҳза Амитро бори аввал дар умраш ҳисси пешакии нохуше фаро гирифт. Чизе ба ӯ мегуфт, ки ин вохӯрии охирини ӯ бо ин масеҳиён нест ва агарчи ҷанги бардоштаи мотосикл бартараф

Сафар сар мешавад

шуда буд, хангоми бозгашти ғайричашмдошти онҳо он боз баланд мешавад.

Ҳамагӣ чанд ҳафта гузашт ва ҳисси пешакии ӯ амалӣ шуд. Аммо ин дафъа воизон ду шахси хориҷиро бо худ оварданд. Амит шунида буд, ки онҳо одамони сафедпӯстанд, ки барои кор дар кишвари ӯ роҳи дуру дарозро тай кардаанд. Онҳоро «миссионерон» меномиданд ва агарчи онҳо ба пешрафти ҷамоатҳо мусоидат менамуданд ва ёри ҳамаҷониба мерасониданд, дар баробари ин онҳо бисёр одамонро аз худоёни аҷдодонашон дур мекарданд. Ва акнун онҳо дар ин ҷо буданд. Онҳо забони Амитро омӯхта, ба ҳамдеҳагони ӯ дар бораи Худои худ нақл мекарданд.

Амит аз ҷасорати ин аҷнабиён бениҳоят ҳашмгин буд, аммо дар айни замон аз паёми ҷолиби онҳо мафтун шуд. Он аз ҳама чизе ки ӯ замоне шунида буд, фарқ дошт. Дар умқи дили ӯ чизе фурузон шуд, ки дарҳол муайян карда натавонист. Амит мушавваш шуд. Ӯ медонист, ки бояд миссионерон ва ёварони онҳоро маҷбур намояд, ки деҳаро тарк кунанд, аммо дар айни ҳол ба ин одамон ва паёми онҳо майли аҷибе ҳис мекард. Ҳангоме ки мубориза дар даруни Амит давом дошт, ӯ дид, ки тӯдаи мардум ба сӯи дарё равон аст.

Ҳушёрии ҳамешагиро аз даст надода, Амит қарор дод, ки дур-дур роҳ гашта, аз пайи тӯдаи мардум равад, то бинад, ки баъд чӣ мешавад. Дар наздикӣ як дӯсташро дида, Амит аз ӯ пурсид, ки оё медонад, ки чӣ рӯй дода истодааст. Дӯст китф дарҳам кашид ва ҷавоб дод, ки мардони масеҳӣ тақрибан як соат дар бораи Исо гап заданд ва аз афти кор тақрибан бист нафар сокинони деҳа ба мавъизаашон бовар карда буданд. Дӯсташ давом дод: «Бегонаҳо мегӯянд, ки Исо дар замони қадим зиндагӣ кардааст ва Ӯ ба замин омада, бо марги Худ одамонро начот дод. Онҳо мегӯянд, ки Исо бегуноҳ буд ва Ӯ мурда, дубора зинда шуд. Ҳамаи он чи аз мо талаб карда мешавад, ин аст, ки мо бояд ба Ӯ бовар кунем ва то абад зиндагӣ хоҳем

Мушкилот дар Роҳ

кард. Ва акнун мегӯянд, ки ҳар касе, ки ба ин Исо имон дорад, бояд таъмид гирад».

Ҳангоме Амит фаҳмид, ки чанд кас аз деҳаи ӯ аллакай ин таълимоти пурасрори хориҷиро қабул кардаанд, ташвиши ӯ дарҳол ба изтироб табдил ёфт. Ва агарчи ӯ намедонист, ки «таъмид гирифтани» чӣ маъно дорад, эҳсоси қавӣ дошт, ки ин беҳад бад аст. Аммо ӯ чӣ кор карда метавонист? Ҷамоат ҳоло хеле калон буд, то ки дубора ба миссионерон ҳучум карда, онҳоро аз деҳа пеш кунад. Аммо бо вучуди тарси худ аз дине, ки ба Амит номаълум буд, ӯ то андозае ҷолибияти паёми миссионеронро фаҳмида метавонист. Агарчи ҷавон ҳамагӣ баъзе порчаҳоро аз таълимоти онҳо шунида буд, ҳис мекард, ки дар он ҳақиқат ҳаст. Амит намедонист, ки ин масеҳиён чӣ гуна сеҳру ҷоду доранд, аммо ӯ медонист, ки ин садоқати нав ба ҳудои бегона ба ҳудоён маъқул намешавад. Ӯ аз дил гузаронд: «Агар ҳудоён ба ҳашм оянд, чӣ гуна қасосро бар деҳа фуру мерезанд?!»

Вақте ки тӯдаи мардум бозистод, ҳама ба замин нишастанд. Бист нафар сокинони деҳа дар соҳили дарё, дар наздикии об нишастанд. Дигарон, ки монанди Амит танҳо аз рӯи кунҷковӣ аз паси онҳо омада буданд, дар масофаи дур, вале ба қадри кофӣ наздик нишастанд, ки воқеаро бинанд ва шунаванд. Амит дид, ки марди сафедпӯш ба об даромад. Баъд ба ҳозирон рӯ оварда, бо овози баланд хитоб кард: «Бархезед, омада таъмид гиред ва гуноҳҳои худро шӯед! Биёед ва дар Масеҳ ҳаёти нав пайдо кунед!»

Бо шунидани ин суҳанон бист нафар сокинони деҳа бархеста, дар назди ин марди ғариб саф кашиданд. Аввалин касе, ки ба об даромад, марди пири нобино буд, ки Амит ўро хуб мешинохт. Амит зуд-зуд ўро ба сартарошхона бурда, мӯяшро бепул паст мекард. Ӯ ин корро аз он сабаб мекард, ки ғамхорӣ дар ҳаққи ин бечораро вазифаи худ медонист ва умедвор буд, ки аз ин меҳрубонии ӯ хатман ба ҳудоён писанд меояд. Акнун

Сафар сар мешавад

Амит худро фиребхӯрда ва ба хиёнат дучоршуда ҳис мекард, чунки ин муйсафед бо аблаҳии худ созгории ҷамъиятро зери ҳатар мегузорад.

«Туро ба номи Падар, Писар ва Рӯҳулқудс таъмид медиҳам, то ки гуноҳхоят баҳшида шаванд ва атои Рӯҳулқудсро ба даст оварӣ». Баъди ин суханон Амит дид, ки ҷӣ тавр пирамард ба оғӯши таъмиддиханда афтода, пурра ба оби лойолуди дарё ғўтонда шуд. Ҳамин ки ӯ дар зери об ғайб зад, таъмиддиханда зери кафкӯбии миссионерон, ки дар соҳил истода буданд, ўро аз зери об боло бардошт. Дигарон, ки навбати худро дар соҳил интизор буданд, ҳамчунин як-як ба пеш омада, ҳаёти худро ба воситаи таъмиди оби ба Исо мебахшиданд. Амит бо омезиши аҷиби дахшат ва мафтунӣ тамошо мекард. Ў пай бурд, ки ҳар касе ки таъмид мегирифт, аз об дигаргун шуда берун мебаромад. Ў инро шарҳ дода наметавонист, ҳамчунин инкор карда наметавонист, ки чехраҳои онҳо тағйир ёфтаанд ва ин ўро хайрон кард.

«Кифоя аст!» — гуфт Амит ба дӯсташ. Дигар ба ҳамаи ин нигоҳ қардан нахоста, ӯ аз ҷой бархест ва боз ба сартарошхона рафт. Бозор амалан ҳолӣ буд. Мизочони ӯ ҳанӯз дар қанори дарё нишаста буданд, аз ҳамин сабаб ӯ қарор дод, ки ба ҳона равад. Он бегоҳ, ҳангоми хӯроки шом бо оилааш, Амит он чиро, ки саҳарӣ шохиди он буд, нақл кард. Қосим низ дар бораи ҳодисаҳои он рӯз аз ҳамсояхо шунида буд ва монанди писараш барои беҳбудии ҷамъият дар ташвиш буд. Ў аз омадани миссионерон ва воизони масеҳӣ ба минтақаи онҳо бештар ҳашмгин шуда буд ва бо ҳайрат сар мечунбонд, зеро баъзе аз ҳамсояхо қарор дода буданд, ки дини маъмулии деҳаи худро тарк кунанд. Ва дар ҳоле ки Рӯмӣ ва Ҳавво бо пухтани хӯроки шом банд буданд, падар ва писар якҷоя фикр мекарданд, ки ҷӣ гуна ба таълимоти бардурӯғ хотима гузоранд ва ин навиомонии масеҳиро бовар кунонанд, ки ба худоёни аслии худ баргарданд. Онҳо самимона боварӣ доштанд, ки андешидани

чораҳои қатъӣ барои ором кардани ҳудоён ба ҳимояи ҷамъияти онҳо ёрӣ мерасонад.

Ибтидои нав

Пас аз чанд шаб Амит хобе дид, ки ҳаёти ўро барои ҳамеша дигаргун намуд. Ў хоб дид, ки яке аз башоратдиҳандагон, ки ў онҳоро сангборон карда буд, савори мотосикл дар деҳа роҳ тай карда, зери дарахти калон дар канори деҳа истод. Ин хоби хеле кўтоҳ буд. Аммо ҳангоме ки ҷавон аз хоб бедор шуд, хоҳиши зиёде пайдо кард, ки агар он мард ба деҳа баргардад, аз ў дар бораи Исо пурсад. Рӯзи дигар, чунон ки Амит дар хоб дида буд, мушоҳида намуд, ки он мард савори мотосикл аз назди сартарошхона гузашта меравад. Амит тамоман ҳайрон шуда буд. Амит ба он мард ишора кард, ки истад ва пурсид, ки оё бо ў суҳбат карда метавонад. Ў пешниҳод кард, ки дар назди дарахти калон вохўранд, зеро меҳост пеш аз он, ки ба хона бозгардад, дар он ҷо истироҳат кунад.

Амит асабонӣ шуда ва вохўриро аз дигар сокинони деҳа пинҳон доштани шуда, ба ҷои таъйиншуда рафт. Дар он ҷо башоратдиҳанда Илёс аллакай ўро интизор буд ва вай бо хушнудӣ ба ў ҳикояти таваллуд шудани Исо ва мақсади Ўро нақл кард. Ҳангоме ки Илёс дар бораи ҳаёти Масеҳ ва мўъҷизаҳои Ў ба таври муфасссал нақл мекард, Амит бо диққат гўш мекард. Вай фаҳмид, ки агарчи Исо Писари Худо буд, имкон дод, ки Ўро латуқўб ва таҳқир кунанд ва дар ниҳоят дар салиб мурд. Илёс фаҳмонд, ки халқи ҳудаш Исоро рад кард ва мурдани Ўро меҳост, аммо ин бояд рўй мебуд, то ки Исо бисёр одамонро аз гуноҳхояшон наҷот дода тавонад. Амит аз фаҳмидани он, ки Масеҳ се рӯз пас аз маргаш аз мурдагон бархест (эҳё шуд) ва ҳоло бо Падари Худ дар осмон аст, ҳайрон шуд. Дили Амит нарам шуд, аммо ў ҳанўз ҳудро бовар мекунонд, ки паёми Илёсро

Сафар сар мешавад

қабул карда наметавонад. Вай метарсид, ки оила ва дӯстонаш ўро рад мекунад ва ў онҳоро хеле дӯст медошт, то ки ба хотири ин таълимоти нав онҳоро аз даст диҳад.

Дар рӯзҳои минбаъда паёми инчиلى аз зехни Амит берун намешуд. Дар ин Исо кадом як ҳақиқат ниҳон буд. Ў намефаҳмид, ки ин маҳз чист, аммо ҳар боре, ки дар бораи Ў фикр мекард, дар умқи дил як интизории ғайриоддӣ ҳис мекард, ки ҳамин ҳозир чизеро пайдо мекунад, ки ба ў камӣ мекунад. Бист кас аз деҳаи ў, ки пайрави Исо шуда буданд, парастиигоҳи хурде сохтанд ва ба тарзи пештараи зиндагӣ баргаштанро рад карданд. Бо вучуди ихтилофе, ки имони нави онҳо дар деҳа ба миён овард, онҳо бо ҳам чамъ шуданро давом медоданд ва ба ҳамдигар ёрӣ мерасонданд, то ки ба фишор дода нашаванд. Ҳангоме ки дигар аъзоёни ҷамоат барои онҳо мушкилот ба вучуд меоварданд, онҳо ҳеҷ гоҳ шикоят намекарданд ё бо ҳашм ҷавоб намедоданд, балки чунин ба назар менамуд, ки бо қатъияти бештар Исоро пайравӣ мекунад. Амит аз ин ҳайрон монда, аз худ мепурсид: «Шояд онҳо ба ростӣ он чиро пайдо карда бошанд, ки ҳақиқат аст?» Вагарна чаро онҳо ба таҳқир ва ҳама гуна мушкилот, ки имони навашон ба онҳо овард, тоб меоваранд?

Амит кӯшиш мекард аз ҳама чизи дида ва шунидааш кано-рагирӣ кунад ва аз худ мепурсид, ки оё тайёр аст худоёнеро, ки хуб медонист ва тамоми умр онҳоро парастии мекард, тарк кунад, то ки Исоро ҳамчун Худованд ва Начотдиҳандаи шахсии худ қабул намояд. Пас аз чанд моҳи муборизаи шадиди дохилӣ, бо рӯҳбаландкунии Илёс, Амит зону зад ва эътироф намуд, ки Исо ҳақиқатан «Роҳ, Ростӣ ва Ҳаёт» аст ва аз ҳамин сабаб Ўро ҳамчун Худованди ҳаёти худ қабул мекунад.

Амит дарҳол ба ҷустуҷӯи Ҳавво ва волидонаш рафт, то ки ба онҳо дар бораи Исо нақл кунад. Ин як қадами хатарнок буд; онҳо метавонистанд ўро ҷазо дода, аз ҷамоат хориҷ кунанд. Аҳли оилааш аз ин хабари Амит ҳайрон шуданд, аммо ҳама

Мушкилот дар Роҳ

розӣ шуданд, ки ўро гӯш кунанд, агарчи дар хавотир буданд. Онҳо диданд, ки Амит пас аз вохӯрӣ бо миссионерон то чӣ андоза дар изтироб афтода буд ва акнун онҳо шоҳиди озоиши тасаввурнопазире буданд, ки дар дили ў ҳукмфармо шуда буд.

Ҳангоме ки Амит тафсилотро дар бораи он, ки чӣ тавр ҳаёти худро ба ихтиёри Исо супорид, нақл кард, шаҳодати ў дар дили Ҳавво ва дар ниҳоят ҳам дар дилҳои Қосим ва Ромӣ ҳамон як хоҳиши пайравӣ ба Масеҳро ба вуҷуд овард. Ва дуои аввалини Амита навимон дуои шукргузори буд, ки аҳли оилааш шаҳодати ўро қабул карданд ва ў дид, ки шахсони дӯстдоштааш низ ба Исо имон овардаанд.

Илёт ва шубони маҳаллӣ ба зудӣ баргаштанд, то Амит, оилаи ў ва чанд нафари дигарро таъмид диҳанд. Дар назди омма таъмид гирифтани намоиш додани имони нав буд, яъне изҳороти ошкорои таъмидгирандагон ба ҳамсоягон дар бораи он, ки қарори пайравӣ ба Масеҳ муваққатӣ ё бефикрона нест. Амит ва оилаи ў акнун барои ҳамеша ҳамчун пайравони Масеҳ шинохта мешуданд. Ҳамин тавр сафари онҳо дар Роҳ сар шуд.

Боби 2

Тамасхуриҳо дар Роҳ

*Бинобар ин ман аз заъфҳо, озорҳо, мӯҳтоҷиҳо,
таъқиботҳо ва ситамҳое ки ба хотири Масеҳ
мебинам, дилишодам, зеро ки дар ҳолати
заъф боқувватам.*

Номаи 2-юм ба Қўринтиён 12:10

*Ниҳоят, онҳо дилгир шуданд ва ба ӯ бо
суханони дағалона ҷавоб доданд. Гоҳо
онҳо ҳатто ӯро масҳара мекарданд, гоҳо
сарзаниш мекарданд.*

Чон Бунян, «Сафари Масеҳӣ»

— Бубинед, кӣ меояд — саги деҳа!

Амит нигоҳашро боло карда, як гурӯҳ мардонро дид, ки дар чойхона нишаста буданд. Онҳо дар он ҷо мунтазам барои нӯшидани ин нӯшокии хушбӯй ва суҳбат чамъ мешуданд. Худи ӯ низ зуд-зуд дар чунин вохӯриҳо иштирок мекард, ки дар рафти онҳо аз рӯҳияи рафоқат халоват мебурд, аммо пас аз таъмид ҳама чиз барои ӯ ва оилааш якбора дигаргун шуд. Илёс ва шубон Чошуа Амитро огоҳ карданд, ки масҳараҳоро интизор шаванд ва ба онҳо тайёр бошанд. Ин чиз Амитро ба тааҷҷуб наовард, зеро худи ӯ пештар барои таҳқир кардан ва тарсонидани пайравони Масеҳ ба масҳара рӯ меовард.

— Ин ҷо биё, саг ва ин ифлосиро лес! — фарёд мезаданд рафиқони собики ӯ, хангоме ки ӯ аз роҳ мегузашт. — Фикр

кунед, ин партов барои чунин саг хеле хуб аст. Бигзор вай ба хочатхона равад ва дар он ҷо ҳама чизро лесад. Ин барои саги бевафо бисёртар мувофиқ аст.

Амит бо сари хам роҳашро давом дод ва масҳараҳо оҳиста-оҳиста хомӯш шуданд. Вале ин масҳараҳо ҷавонро меранҷонданд ва ҳудаш ҳам аз он ҳайрон буд, ки то чӣ андоза ба онҳо тайёр нест. «Агар онҳо фақат ба ман меҳандиданд, — фикр мекард Амит, — ба ҳамаи ин тоб овардан осонтар мебуд. Аммо гап танҳо дар ман нест; ин селоби беохири таҳқири ба оилаи ман низ фуру мерезад!»

Қосим ва Ромӣ низ ба ҳамин гуна озмоиш дучор мешуданд, аммо он чи Амитро аз ҳама бештар меранҷонд, он буд, ки аҳли ҷамъият зан ва писари панҷсолаашро бад медиданд. Чанд рӯз пеш Ҳавво ба шавҳараш гуфт, ки Рафӣ гириякунон ба хона омад, зеро дӯстонаш ўро таҳқир ва масҳара мекарданд, зеро ў ва оилааш масеҳӣ ҳастанд. «Чаро, модар? — гириякунон мегуфт писарак. — Чаро мо бояд масеҳӣ бошем? Чаро мо бояд аз дигарон фарқ кунем? Кошки мо ҳеҷ гоҳ қарор намедодем, ки ба Исо пайравӣ кунем! Кошки ҳама чиз мисли пештара мебуд!»

Масҳараҳо

Суханон ё амалҳое, ки барои паст задан, масҳара ё таҳқир кардани шахс ё ашё гуфта ва карда мешаванд

«Љўбҳо ва сангҳо устухонҳои маро шикаста метавонанд, аммо суханҳо ҳеҷ гоҳ маро намешикананд». Оё шумо ягон бор ин суханонро шунидаед? Ин суханонро қасоне мегӯянд, ки гирифтори писханд, паст задан ё масҳараҳо мешаванд. Онҳо гӯё чунин мегӯянд: «Таҳқири ту ба ман дард намерасонад ва ман

Тамасхурихо дар Роҳ

қурбони дашномҳои ту намешавам. Ман ба ту аҳамият намедихам». Аммо дар аксари мавридҳо, пас аз ин гуна ҳодисаҳо онҳо аз масхараҳо дилшикаста ва озурда мешаванд.

Ҳангоме ки суҳан дар бораи масхара меравад, одамон бисёр вақт онро таъқиб намеҳисобанд. Охир, масхара монанди мағас аст. Он безор мекунад, аммо дар ҳадди ақал он безарар аст. Ба ҳамин монанд, азбаски тамасхурҳо дар ҳаёти мо хеле бисёр рӯй медиҳанд, аксари масеҳиён онро таъқибот намеҳисобанд.

Фарқҳо дар нуктаи назар, ақидаҳои сиёсӣ ва динӣ, арзишҳои маънавӣ, афзалшумориҳо ва писандиданҳо бисёр вақт боиси дараҷаҳои гуногуни тамасхур мегардад. Ҳарчанд масхара ва таҳқир метавонад боиси эҳсоси асабоният ва ғазаб гардад, онҳо ба ҳар ҳол безарар метобанд; то даме, ки маълум мешавад, ки мағаси беозор газидааст.

Сабина Вурмбранд бераҳмияти таъқиботро хуб медонист. Пас аз он, ки шавҳараш шубон Ричард Вурмбрандро дар охири солҳои чилум коммунистон дар Руминия зиндонӣ карданд, Сабина калисои пинҳонии Руминияро роҳбарӣ мекард. Дар охир вайро низ ба ҳабс гирифтанд ва ба кор дар лагери меҳнати маҳкум карданд ва дар он ҷо ӯ саҳтиҳо ва азобҳои тоқатнопазиро паси сар кард. Инак он чи ӯ навиштааст:

«Дарди ҷисмонӣ мегузарад ва пас аз чанд соат шумо метавонед онро фаромӯш кунед. Аммо таҳқир, ҳарчанд ночиз ба назар мерасад, дилро месӯзонад. Танҳо акнун ман фаҳмидам, ки чаро Исо дар бораи “таҳқир” ва “латукӯб” ва “ба салиб кашидан” гуфта буд. Ман пештар аз худ мепурсидам, ки чаро таҳқир ва зӯроварии ҷисмонӣ дар як нафас зикр шудааст. Ҳозир ман медонам, ки он чӣ қадар дард расонда метавонад ва то кадом муддат дард мекунад».⁸

⁸ Sabina Wurmbrand, *The Pastor's Wife* (Bartlesville, OK: VOM Books, 2005), 105.

Мушкилот дар Роҳ

Ҳамин тариқ, масҳара, ки дар ибтидои миқёси таъкибот ҷойгир аст, набояд шакли ночизи он ҳисобида шавад. Агарчи масҳара, нафрат ва таҳқир аз сабаби мавҷуд набудани зӯровариҳои ҷисмонӣ гӯё аҳамияти камтар доранд, онҳо аз ҷиҳати таъсири худ на ҳамеша камаҳамият мебошанд. Суханоне, ки бо ҳашм ва бо нияти паст задани инсон гуфта мешаванд, метавонанд дард расонанд ва бо мурури замон ба касоне, ки доимо ба онҳо дучор мешаванд, таъсири харобиовар мерасонанд. *Ҷӯбҳо ва сангҳо метавонанд устухонҳоро шикананд, аммо суханони харобиовар дард мерасонанд.* Чунон ки дастгирӣ ба рӯҳ ҳаёт мебахшад, суханони пур аз нафрат равонии инсонро хароб мекунад.

Ҳадафи масҳара шудан таҳқиркунанда аст, он рӯҳафтода мекунад ва агар ба қадри кофӣ давом кунад, шахсро аз инсонигарӣ дур мекунад. Ман шӯҳихо ё нешхандҳои безарари дӯстнро дар назар надорам. Не, мақсади таъкибот ба воситаи масҳара ин аст, ки масеҳиёро дар назди ҳамсолонашон, ҷамоатҳои онҳо ва ҳамаи онҳое, ки дар маҳалли зисти онҳо мебошанд, таҳқир кунанд. Тоб овардан ба фишори чунин масҳараҳо метавонад ягона сатҳи таъкибот бошад, ки онро қабул кардан мумкин аст, аммо онро набояд ночиз ё безарар ҳисобид.

Миқёси таъкибот на танҳо ченаки шиддатнокии он аст. Он қувваи нафрати ҷаҳонро ва ҷӣ гуна бар зидди фарзандони Худо зоҳир шуданаширо таъкид мекунад. Таъкибот дар сатҳҳои гуногуни шиддатнокӣ ва самтнокӣ ба амал меояд, ки он метавонад ба мақсади нобуд кардани шаҳодати масеҳӣ табдил ёбад. Мақсади таъкибот вайрон кардани имони масеҳиён аст. Аммо, мо, пайравони Исо, бояд фаҳмем, ки миқёси таъкиботе, ки мо аз сар мегузаронем, масъалаи асосӣ нест. Муҳимтар аз ҳама он аст, ки мо то ҷӣ андоза тайёрем худотарсона ва вафодорона зиндагӣ кунем ва ба Исо итоат кунем, ҳатто агар ин боиси таъкибот шавад. Ҳамин тариқ, ҳангоме ки мо ҳаёти худро пурра ба Исо месупорем, ҳатто агар мо азоб кашем ҳам, мақсади зулм ба даст оварда намешавад.

Тамасхурихо дар Рох

Чаро масхара дар микёси таъкибот дар ҷои якум аст? Аз бисёр ҷиҳат масхара шакли табиитарини таъкибот аст. Аксарияти одамон мехоханд озоишта зиндагӣ кунанд ва ба зӯроварӣ майл надоранд. Рохҳои зиёдеро тай намуда, ман имкон доштам одамонро дар кишварҳои гуногуни ҷаҳон мушоҳида кунам. Одами миёна вақту қувваи гаронбаҳоро барои фаъолиятҳои ҳаррӯза, ки барои зинда мондан даркор аст, сарф мекунад, на ба нақша гирифтани ҳуҷумҳо ё зарар расонидан ба дигарон. Агар сарварони дин тақводорӣ ё хурофоти одамонро суиистифода намуда, ба амали дигаре ҷалб накунанд, бештари одамон бо эҳтиёҷоти худ банд мебошанд.

Ҳамин тариқ, масхара тактикаи табиӣ бе зӯроварӣ барои фишор овардан мегардад, бо уমেде, ки шахси масхарашаванда ба фишор тоб намеоварад ва итоат мекунад. Чунин таҳқиқ ҳамчунин ифодаи нобоварӣ ё рад кардани чизе ё касе мебошад. Тамасхур, ҳамчун воситаи таъкиб, ҳам қабул накардани шахсият, ҳам рад кардани эътиқоди динии ўст. Таъкибкунанда мекӯшад шахсро шарм доронад, аз эътиқодаш дур кунад ва таъсири ўро дар ҷамъият барҳам занад. Ин махсусан дар мавриди навимонони масеҳӣ дуруст аст, ки дарди масхара ба онҳо дарди саҳттар меоварад, зеро он аз ҷониби касоне расонда мешавад, ки дар доираи зиндагии онҳо мебошанд.

Масеҳиён бояд тайёр ва розӣ бошанд, ки ба хоҳири Масеҳ ба тамасхури ҳамсояҳо, ҳамкорон, ҳамсолон ва аъзоёни оила тоб оваранд. Масхара ҳамчун як шакли таъкиб маҳз аз сабаби масеҳӣ будани онҳо ба миён меояд, ки онро шаҳодати онҳо ба таври беҳтарин нишон медиҳад (хоҳ тарзи зиндагии онҳо бошад, хоҳ эълони шифоҳии Инҷил). Худи масхарахоро паси сар кардан имконпазир аст; онҳо шаклҳои дигари таъкиботро ба амал намеоваранд, балки бисёр вақт пешоҳанги шаклҳои бештар душманонаи зулм мебошанд. Дигар хел карда гӯем, дар он ҷое, ки масхараҳо ба мақсад намерасанд, эҳтимолияти зоҳиршавии душмании бештар ногузир аст. Дар ин ҳолат масха-

раҳо метавонанд ҳамчун огоҳии пешакӣ аз афзоиши эҳтимолии муҳолифати душманона хизмат кунанд. Аммо ин огоҳиҳо на сигнал барои ақибнишинӣ, балки сигнал барои тайёри ба душворихоӣ оянда мебошанд, ки аз сабаби имони мо ба миён омада метавонанд.

Майдонталабии Ҷолёт

Ҷолёт барои паст кардани рӯҳияи лашкари Исроил ба масҳара рӯ овард. Суханони ӯ на танҳо саҳт буданд, балки ӯ таҳдид мекард, ки агар халқи Исроил ӯро мағлуб карда натавонад, ба душворихоӣ калон дучор мешавад. Албатта, Ҷолёт рақиби оддӣ набуд ва андозаи даҳшатовари худ, масҳара ва тарсонданро самаранок истифода мебурд.

«Ва фалиштиён бар кӯҳ аз ин тараф меистоданд, ва исроилиён бар кӯҳ аз тарафи дигар меистоданд ва дарае дар миёни онҳо буд. Ва аз бошишгоҳи фалиштиён Ҷолёт ном марди паҳлавон, ки аз Ҷат буд, берун омад; қоматаш шаш оринҷ ва як ваҷаб буд. Ва ҳудӣ мисин ба сараш дошт, ва зирехи пулакчадоре ӯ дар бар карда буд; ва вазни зирехи ӯ панҷ ҳазор сикл мис буд. Ва бар соқҳояш соқбандҳои мисин, ва дар миёни китфҳояш найзаи хурди мисин буд. Ва дастаи ҷуби найзаи калонаш мисли наварди бофандагӣ, ва теги найзааш шашсад сикл оҳан буд; ва сипарбардораш пешопеши ӯ мерафт. Ва ӯ истода, ба фавҷҳои Исроил хитоб намуд, ва ба онҳо гуфт: Чаро барои ҷанг саф ороста берун омадаед? Ман, охир, фалиштӣ ҳастам, ва шумо — навкарони Шоул. Барои худ касеро интиҳоб кунед, то ки назди ман фуруд ояд. Агар вай тавонад бо ман ҷангида, маро бидушад, мо бандагони шумо хоҳем шуд; вале агар ман бар вай ғолиб омада,

Тамасхурихо дар Рох

вайро бикушам, шумо бандагони мо шуда, хизмати моро ба ҷо хоҳед овард» (1 Подшоҳон 17:3–9).

Бешубҳа, Ҷолёт рақиби даҳшатнок буд, аммо суҳанони ӯ бояд дар ҳар як ҷанговари исроили ҳашми одилонро бармеангехтанд:

«Ман имрӯз фавҷҳои Исроилро таҳқир намудам; пас, касеро ба ман бидиҳед, то ки бо ҳам ҷанг кунем» (1 Подшоҳон 17:10).

Ҷолёт таҳқир, масҳара ва писҳанд мекард, то ки муҳолифонашро тарсонад ва маҷбур намояд, ки ба ғалиштиён ва ҳудои онҳо итоат кунанд. Аммо саркашии Ҷолёт на танҳо бар зидди лашкари исроилиён, балки бар зидди Худои исроилиён низ нигаронида шуда буд. Майдонталабии ӯ бевосита ба Худои ягонаи зиндаи ҳақиқӣ нигаронида шуда буд.

Мутаассифона, исроилиён аз ҷуссаи азими Ҷолёт ва худсиноии ӯ чунон тарсида буданд, ки ҷашмонашонро аз Худованд Худои худ дур карданд ва аз сабаби тарс ва ноумедӣ хомӯш буданд. Ин то он даме давом кард, ки Довуд, ки вазъиятро бо диққат мушоҳида мекард, дар назди хатти дар рег кашидаи азимҷуссаи куфргӯй истод. Ӯ, ки фарзанди хурдии оила ва илова бар ин, ҷӯпон буд, тайёр буд ба масҳара тоб оварад. Довуд бар душмани Исроил ғолиб шуд ва ба хомӯшӣ маҷбур кард ва қуввати Худоро ба воситаи одамони нотаъон нишон дод.

Дарси аз ин воқеаи Китои Муқаддас ва дигар ҷизҳои ба ин монанд гирифташуда — аҳамиятнокии ақсуламали Худо ба масҳара аст. Дар замони ҳозира бисёре аз пайравони Исо дар Ғарб ба масҳара иҷозат медиҳанд, ки ба шаҳодат ва хизмати масеҳии онҳо ҳалал расонанд. Агарчи онҳо озодии худро ба осонӣ эътироф мекунанд ва барои онҳо Худоро шукр мегӯянд, шукргузориҳои онҳо бештар барои он аст, ки таъқибот ба озодихои онҳо ҳалал намерасонанд. Ҳуқуқ ва озодихо аҳамияти

Мушкилот дар Роҳ

бузург доранд ва ҳукуматҳо барои ҳифзи онҳо ваколати илоҳӣ доранд. Аммо ин озодиҳо набояд аз пайравӣ ба Масеҳ ва бардошта бурдани салиби худ афзалтар бошанд. Ҳуқуқ ва озодиҳо барои он тартиб дода шудаанд, ки ба мо дар расонидани Инҷил ба ҳамаи одамон ёрӣ расонанд.

Розигӣ ба азоб кашидан барои Масеҳ

Масеҳиёни ғарбӣ ба он моил ҳастанд, ки бо ҷаҳон мутобиқат дошта бошанд, бо дигар аъзоёни ҷамъияти худ дӯст бошанд ва аз ихтилофот канорагирӣ карда, зиндагӣ кунанд. Ва ин кори бад нест, зеро масеҳиён даъват шудаанд, ки ба ҳаёти ҷамъият саҳми мусбат гузоранд. Ваколати фарҳангӣ барои ҳамаи масеҳиён «намак» ва «нур» будан аст. Аз ҳамин сабаб онҳо бояд ба ҷамъият ворид шаванд, вазифаи худро пайдо кунанд ва ба манфиати дигарон хизмат намоянд. Масеҳиён он вақт вазифаи худро иҷро мекунанд, ки корҳои некашон самар меоваранд ва Худоеро, ки ибодат мекунанд, ҷалол медиҳанд. Масеҳиён дар Ғарб кӯшиш мекунанд ба ин ноил шаванд ва дар айни замон ғариб, аз воқеият дур ё пайравони эътиқоди кӯҳна ҳисобида нашаванд. Дар ин роҳ бисёре аз онҳо бо низоми дунявӣ ва бо хусусиятҳои имони худ созиш мекунанд. Ин шакли дохилии масеҳият аксуламали сарбозони исроилиро ба таънаҳои Ҷолёт хотиррасон менамояд:

«Ва ҳамаи мардони Исроил он мардро дида, аз вай мегурехтанд ва бағоят ҳаросон мешуданд. Ва мардони Исроил мегуфтанд: Оё ин мардро, ки мебарояд, дидед? Вай мебарояд, ки Исроилро таҳқир намояд. Ва агар ягон кас вайро бидушад, подшоҳ ӯро бо сарвати бисёр сарватманд хоҳад гардонид, ва духтари худро ба ӯ ба занӣ хоҳад дод, ва хонадони падари ӯро дар Исроил озод хоҳад кард» (1 Китоби Подшоҳон 17:24, 25).

Тамасхурихо дар Роҳ

Ман боварӣ дорам, ки таназзули калисои ғарбиро аз бисёр чихатҳо ба он вобаста доништан мумкин аст, ки хеле кам касон тайёранд барои роҳи Масеҳ азоб кашанд. Агарчи бисёр масеҳиён бо хурсандӣ ба корҳои хайрия машғуланд ва мехоҳанд воизони сулҳ, шифо ва мусолиҳа бошанд, онҳо бе эълон кардани Инчил ба ҷо овардани ин корро интиҳоб мекунанд. Ба ибораи дигар, онҳо кӯшиш мекунанд, ки гуноҳкоронро ба тавба даъват накунанд ва гумроҳон ва мазлумонро назди салиб, ки танҳо дар он ҷо адолати барқароркунанда ҳаст, наоваранд. Ҳеҷ кас азоб кашидан намехоҳад, аммо масеҳиён бояд тайёр бошанд, ки барои роҳи Масеҳ озор ёбанд. Исо дар Китоби Муқаддас гуфта буд:

«Хушо таъкибшавандагон дар роҳи адолат, зеро Малакути Осмон аз онҳо ҳаст» (Матто 5:10).

Худованд шогирдони Худо ба ҷаҳон фиристод, ки на танҳо адолатро ба ҷо оваранд, яъне корҳои эҳсонӣ марҳаматро ба ҷо оваранд, балки ҳамчунин барои башарияти гумроҳ ва ҳалокшаванда ҳақиқатро эълон кунанд. Бе *паёми* адолат, амалҳои адолат як навъ плацебо мешаванд, ки доруи ҳақиқатан даркоро — салиби Масеҳро дода наметавонанд.

Шубон Вурмбранд суханони маҳбусро, ки саҳт латуқӯб мешуд, ба ёд меовард:

«Ду намуни масеҳиён вуҷуд доранд: онҳое, ки самимона ба Худо имон меоранд ва онҳое, ки ба ҳамон андоза самимона боварӣ доранд, ки имон доранд. Онҳоро дар лаҳзаҳои ҳалқунанда аз рӯи кирдорашон фарқ кардан мумкин аст».⁹

Барои пайравони Масеҳ лаҳзаи ҳалқунанда он вақт фаро мерасад, ки лозим меояд ба зиддияте, ки аз сабаби ба Худо-

⁹ Richard Wurmbrand, *In God's Underground* (Bartlesville, OK: VOM Books, 2004), 52.

Мушкилот дар Роҳ

ванди худ содиқ будани онҳо ба миён меояд, ҷавоб диҳанд. Касоне, ки самимона имондор ҳастанд, тайёри мебинанд, ки ба таъкибот ва оташи душманӣ на бо қувваи худ, балки бо қувваи Масеҳ тоб оваранд. Масеҳие, ки вазифаашро ба ҷо меоварад, ҳаёти худро ба Ҳамоне мебахшад, ки нафаси моро дар дасти Худ нигоҳ медорад, чунон ки Довуд кард, хангоме ки ӯ ба беадолатии Ҷолёт зиддият намуд.

Дар ёд дорам, ки боре бо як гурӯҳи наврасони ҳабаши нишаста будам, ки пас аз қабули имони масеҳӣ маҷбур шуданд хонаҳои худро тарк карда, ба деҳаи ҳамсоя кӯчанд. Агарчи зиндагӣ дар он ҷо каме осудатар буд, онҳо гуфтанд, ки азбаски ҳамсолонашон медонистанд, ки онҳо масеҳӣ ҳастанд, бисёр вақт ба ҳоли онҳо меҳандиданд ва онҳоро бо суҳанони таҳқи-ромез ном мегирифтанд.

Хангоме ки ман ҳикояҳои онҳоро бо диққат гӯш мекардам, гуфтам, ки бисёр ҷавонони кишвари ман меҳоханд бо ҳамсолони худ мувофиқат дошта бошанд. Фишор аз ҷониби онҳо барои бисёр масеҳиён, ҳам пиру, ҳам ҷавон сирре аст. Ман аз навимонони ҳабаши пурсидам, ки оё ин проблема ба онҳо ҳам таъсир кардааст ва агар чунин бошад, чӣ хел онҳо тавонистанд қарори далерона қабул кунанд, ки чунин дигаргунии куллии ҳаётро амалӣ намоёнд?

Наврасон иқрор шуданд, ки фишори ҳамсолон ҳақиқатан қавӣ аст, ки бартараф кардани он барои онҳо низ душвор аст. Ба онҳо маъқул нест, ки онҳоро масҳара мекунанд ё дар ҳаққи онҳо суҳанони бад мегӯянд, аммо ҳар яки онҳо изҳороте карданд, ки ман ҳеҷ гоҳ фаромӯш намекунам:

«Мо пешакӣ медонистем, ки агар Масеҳро ҳамчун Худованд ва Начотдиҳандаи шахсии худ қабул кунем, гирифтори таъкибот мешаедем. Дар Китоби Муқаддас мо меҳонем, ки худи ҳамон одамоне, ки Исо барои начот доданашон омада буд, ба Ӯ муносибати бад карданд, ва

Тамасхурихо дар Рох

аз ҳамин сабаб мо медонистем, ки агар Масеҳро пайравӣ кунем, мо ҳам ба зиддияти саҳт дучор мешавем. Барои мо ифтихори зиёд аст, ки ақаллан каме монанди Ё азоб кашем».

Ин ҷавонон дар имон навшогирд буданд, вале аллакай арзиши имони масеҳиро мефаҳмиданд ва ба хулосае омаданд, ки Исо сазовори он аст, ки ҳаёти худро ба Ё бахшанд. Онҳо кӯшиш мекарданд ба Масеҳ пайравӣ намуда, азоберо, ки ҳатман насиби шогирдони Ё мегарданд, қабул намоянд.

Мо, ки масеҳӣ ҳастем, ба ҳама гуна таъкибот бо пайравӣ ба Масеҳ ҷавоб медиҳем. Мусибатҳоро аз сар гузаронида, Ё пешаки таъкиботеро интизор буд, ки ба азобу укубати калонтарине, ки Ё бояд дар салиб дучор мешуд, бурда мерасонданд. Бидонед, ки аз боиси имон ва муҳаббате, ки ба Исои Масеҳ доред, ба масхараҳо дучор мешавед. Ҳангоме ки Ёро ҳамчун Начотдиҳандаи худ эътироф мекунед, ба таҳқиру масхараҳо тайёр бошед. Онҳоро бо хушнудӣ қабул кунед ва бидонед, ки росткориҳои Худо чонибдорӣ намуда, дар азобҳои Масеҳ шарик ҳастед.

Ҳангоме шуморо масхара мекунанд, ба Масеҳ нигаред ва хурсандӣ кунед. Ё аз таҳқир ва тамасхур наметарсид. Ё дар пайи корҳои Падар буд ва қарор дод танҳо он қореро ба ҷо оварад, ки ҷунон ки Ё медонист, Падар ба ҷо меовард. Ҳангоме ки мо диққати худро танҳо ба ин равона мекунем, бароямон муҳим нест, ки дигарон фикр мекунанд, ки мо робитаро бо воқеият гум кардаем, зеро мо бо ақидаҳои онҳо ҳамфикр нестем. Мо, масеҳиён, ки Худованд даъват кардааст ва супориш додааст, бояд минбаъд низ аз пайи Масеҳ рафтавро давом диҳем. Оё ин осон аст? Дӯстони ҷавони ҳабашии ман мегӯянд, ки «Не». Ба масхара ва таҳқир тоб овардан осон нест, аммо имконпазир аст; онҳо салибе мебошанд, ки Худо моро ба бардошта бурдани он даъват мекунанд.

Масхараҳо дар ҳаёти Исо

Хангоми хизмати заминии Исо бисёр касон, махсусан сарварони динӣ, Ӯро ва таълимоти Ӯро ошкоро масхара мекарданд (Марқус 5:38–40; 6:2–4; Луқо 16:14). Онҳо суҳанони Ӯро дар бораи кӣ будани Ӯ куфр меҳисобиданд, вале аз хирад ва фаҳмиши Ӯ дар ҳайрат монда буданд. Азбаски Исо ҳамчун соҳибқудрат таълим медод ва мӯъҷизаҳо ба амал оварда метавонист, дар атрофи Ӯ ҳам онҳое чамъ шуда буданд, ки Ӯстодро дӯст медоштанд, ҳам онҳое ки мурдани Ӯро меҳостанд. Масхара ва таҳқири Исо хангоми доварӣ ва ба салиб кашида шуданаш нафрати шадидеро, ки душманонаш ба Ӯ доштанд, нишон медихад (Матто 27:31; Марқус 15:31; Луқо 18:32). Ва агарчи ин одамонро барои беимонӣ ва нафрат ба Масеҳ доварӣ карданамон осон аст, дар ин бора фикр кунед: оё, агар Исо дар айёми мо меомад, вазъият дигар мешуд?

Дар замони мо таъқибот, ҳамон тавре ки дар замони Китоби Муқаддас буд, воқеӣ мебошанд. Исо ба шогирдонаш гуфта буд:

«Агар ҷаҳон аз шумо нафрат кунад, бидонед, ки пеш аз шумо аз Ман нафрат кардааст. Агар шумо аз ҷаҳон мебудед, ҷаҳон мансубони худро дӯст медошт, лекин азбаски шумо аз ҷаҳон нестед, балки Ман шуморо аз ҷаҳон баргузидаам, аз ин сабаб ҷаҳон аз шумо нафрат мекунад. Каломеро, ки ба шумо гуфтам, дар хотир нигоҳ доред: “Ғулом бузургтар аз оғои худ нест”. Агар Маро таъқиб карданд, шуморо низ таъқиб хоҳанд кард; агар каломи Маро риоя карданд, каломи шуморо низ риоя хоҳанд кард. Лекин ҳамаи инро барои исми Ман ба шумо хоҳанд кард, чунки Фиристандаи Маро наmeshиносанд» (Инҷили Юҳанно 15:18–21).

Ҳозир дар тамоми ҷаҳон масеҳиён барои садоқате, ки ба Исо доранд, масхара ва таҳқир карда мешаванд. Ин маъмултарин

Тамасхурихо дар Рох

шакли муҳолифатест, ки ба Бадани Масеҳ лозим меояд аз саргузаронад ва масеҳиёни ғарбӣ бояд худро ба он нисбат дода тавонанд, хусусан онҳое, ки имони худро дар соҳаи чамъиятӣ фаъолона амалӣ мекунанд.

Дӯсти хуби ман дар марҳалаи дертари ҳаёт масеҳӣ шуд. Дар аввал ӯ ба Китоби Муқаддас аҳамият наметод. Вай таълимоти Карл Саган ва Стивен Хокингро афзалтар медонист. Ёро фазои кайҳон мафтун ва ҳайрон мекард. Вай бисёр вақт дар бораи пайдоиши ашё андеша менамуд ва мушоҳида мекард, ки шарҳи илмӣ *чӣ гуна пайдо шудани ҷаҳон ва сокинони он* барои ӯ маъно ва аҳамияти хеле зиёдтар дорад. Вай зуд-зуд бо дӯстон вомехӯрд, то ки китоби охиринаи муаллифони дунявиро муҳокима кунад ва ба тадқиқот ва назарияҳои охиринаи он замон фуру равад. Дини ӯ илм буд.

Як саҳарии рӯзи якшанбе дӯсти ман қарор дод, ки бо модараш ба калисо равад. Волидонаш ҳеҷ гоҳ ёро мачбур намекарданд, ки дар чамъомад иштирок кунад, аммо азбаски онҳо мунтазам ба калисо мерафтанд, ӯ кунҷковӣ зоҳир намуда, фаҳмидани ӯ шуд, ки дар парастии калисо чӣ чиз ҷолиб аст. Ин як қадами ягона барои дӯст ибтидо гардид ва ӯ ба калисо мерафтагӣ шуд, то он даме, ки фаҳмид, ки Исо дар ҳақиқат «Рох, Рости ва Ҳаёт» аст. Ин фаҳмиш ёро ба сӯи Офаридгор ва хоҳиши тақвият ёфтан дар имони нав пайдокардааш овард. Ҳангоме ки дӯсти ман ба рафиқонаш эълон кард, ки масеҳӣ шудааст, ӯ дар хотир дорад, ки яке аз дӯстони наздикаш хитоб кард: «Ман фикр мекардам, ки ту одами оқил ҳастӣ! Чӣ кор карда истодаӣ, дӯстам?!»

Дӯсти ман шояд ба ҳамон гуна масхараҳо, ки Амит дучор шуда буд, рӯ ба рӯ нашуда бошад, аммо дар он рӯз ӯ ҳақиқатан якчанд дӯстонашро аз даст дод. Ёро барои пайрави Масеҳ шуданаш масхара мекарданд ва шахси аз воқеият дур меҳисобиданд.

Давоми ҳикояти Амит

Дидани дарде, ки масхараҳо ба писараш меоварданд ва шунидани савол дар бораи он, ки чаро оила бояд аз дигарон фарқ кунад, барои Ҳавво душвор буд. Зан ҳамчунин бо тамоми қувва кӯшиш мекард ба аксуламали касоне, ки ӯ онҳоро замоне дӯстони худ меҳисобид, тоб оварад. Аммо ҳангоме ӯ дар бораи он фикр мекард, ки Исо чони Худро барои начоти ӯ фидо кардааст, мефаҳмид, ки меарзад ба дарди чунин масхараҳо тоб оварад. Акнун гирия дардноки писарашро шунида, модари ғамхор ӯро бо меҳру муҳаббат ба оғӯш гирифт. Ҳангоме ки Рафӣ гиристанро бас кард, вай ба ӯ ҳикоятро ёдрас намуд — дар бораи он, ки Худо онҳоро дӯст медорад ва ин дар қурбонии Исо аён карда шудааст.

Ӯ бо нармӣ сари писарашро сила карда, гуфт: «Рафӣ, ман медонам, ки ин кори осон нест, аммо як фикр кун, оё ягон нафар аз дӯстонат гуфта метавонад, ки худоёни онҳо кори кардаи Исоро кардаанд? Ӯ мурд ва дубора зинда шуд! Оё ягон нафари онҳо гуфта метавонад, ки худоёнашон барои начоти халқи худ ҳамон гуна азобҳоро аз сар гузарондаанд? Рафӣ, онҳо чунин гуфта наметавонанд, аммо ту метавонӣ! Доимо дар ёд нигоҳ дор, писарам, Исо низ азоб кашид ва медонад, ки Ӯро пайравӣ кардан осон нест, аммо Ӯ ваъда додааст, ки ҳеч гоҳ туро тарк намекунад. Роҳ надех, ки аз сабаби масхараҳо аз ёдат равад, ки Худо туро то чӣ андоза дӯст медорад».

Амит табассум намуда, фикр кард, ки Худо барояш зане ато кардааст, ки ашки ғами писарашонро ба ашки шодӣ табдил дода метавонад. Ӯ сар ҷунбонд ва замонро ба ёд овард, ки зиндагии онҳо барои ҳамеша дигаргун шуд. Мард ба ёд овард, ки имони нав дар дилаш чӣ гуна аланга мезад ва ба ӯ часорат мебахшид ва он, чунон ки ӯ медонист, аз часорати худаш болотар буд. Ӯ ба ёд овард, ки ба шубон Ҷошуа мегуфт, ки ӯ ба масхараҳо тоб оварда метавонад, зеро медонад, ки Исо дар паҳлӯяш қадамгузор аст.

Тамасхурихо дар Роҳ

Аммо ӯ тайёр набуд шоҳиди он бошад, ки чӣ гуна оилаи ӯ азоб мекашад. Аз ҳамин сабаб ӯ махсусан миннатдор буд, ки Ҳавво дар азобҳо қувват ва тасаллии Масеҳро ёфтааст.

Каме амиқтар менигарем

Масхараҳо як қисми қадамгузори масеҳӣ ва аввалин аломати мушкилиҳо дар Роҳ мебошанд. Масхараҳо чӣ гуна паси сар кардани мо ба қадамҳое, ки мо барои пайравӣ ба Худовандамон мегузorem, таъсири зиёд мерасонад. Ҳамчун шогирдони имрӯзаи Исо, мо бояд ба чунин ҳолате расем, ки бо тамасхури ҷаҳон қаноатманд бошем ва сарфи назар аз он, дар Масеҳ торафт бештар ба камол расем. Аммо ҳангоме ки чунин масхараҳо паси сар мекунем, мо метавонем ошкор намоем, ки моро сатҳи нави таъкибот интизор аст. Пас аз фаҳмидани ин, муҳим аст, ки мо барои ёрӣ ба Масеҳ муроҷиат карда, қадами навбатиро гузorem:

«Бинобар ин ман аз заъфҳо, озорҳо, мӯҳтоҷиҳо, таъкибот ва ситамҳое ки ба хоҳири Масеҳ мебинам, дилшодам, зеро ки дар ҳолати заъф боқувватам» (Номаи 2-юм ба Қўринтиён 12:10).

Истифода

Барои андешаронӣ дар бораи сафари худ каме вақт чудо кунед. Худо чӣ гуна шуморо аз нафаси аввалинатон ба он ҷое, ки имрӯз ҳастед, овард? Чӣ гуна ин ба шумо ёрӣ расонд, ки дар мактаб, дар ҷои кор ва дар маҳалли зист барои Масеҳ зиндагӣ кунед? Оё ягон вақт аз сабаби он, ки одамон масеҳӣ буданатонро медонанд, бо масхараҳо дучор шудаед? Зиддиятро

Мушкилот дар Роҳ

чӣ гуна паси сар кардед? Оё дар Каломи Худо тасалли пайдо карда тавонистед?

Ҳангоме ки ҷавобҳои худро ба саволҳои зикршуда менависед, бо дуо дар ин бора андеша намоед. Ба он чиз аҳамияти махсус диҳед, ки ҳангоми дучори масҳара ва таҳқир шудан чиро ҳис мекардед. Ҳамчунин ба ақсуламали худ ба он ва оқибатҳои он диққат диҳед.

Барои шогирд пайравӣ ва итоат ба Масеҳ муҳим аст. Барои фаҳмидани хости Исо ва роҳи Ӯ ҳар рӯз бо Ӯ вақт гузарондан лозим аст. Ҳангоме ки шумо дар бораи роҳи дар пеш истода тасаввурот пайдо мекунед ва эҳтимолияти дар давоми сафар ба масҳараҳо рӯ ба рӯ шуданро пешбинӣ мекунед, оё назар ба пештара дигар ҳел муносибат мекунед? Ҳозир барои худ муайян кунед, ки чӣ гуна ба зиддият ба таври беҳтарин тайёр шуда метавонед.

Пешниҳод: Ҳар гоҳ дар роҳи худ ба масҳараҳо рӯ ба рӯ мешавед, он оятҳоро аз Навишта, ки ҳақиқатро ба рӯҳи шумо ба таври тавоно баён мекунанд, истифода баред.

Боби 3

Дастдарозиҳо дар Роҳ

*Хушёр ва бедор бошед, чунки душмани шумо
иблис, мисли шеро гуррон ғаштуғуздор карда,
касоро меҷӯяд, то ба коми худ кашад. Ба
вай бо имони устувор муқобилат кунед,
чун медонед, ки ин гуна уқубатҳо ба сари
бародарони шумо низ, ки дар сар то сари
ҷаҳон ҳастанд, меояд.*

1 Петрус 5:8–9

*Падари азиз, ҷонам ба сӯи тахти марҳамати
Ту ба ҷустуҷӯи сарпаноҳ парвоз мекунад. Дар
ин ҷо ман ҳангоми сар задани тӯфонҳо ва
тундбодҳо паноҳгоҳи беҳатар меёбам.*

Энн Стил, «Падари азиз, ҷонам ба сӯи тахти
марҳамати Ту»

Амит ногаҳон аз хоб бедор шуд. Ё чиро шунид? Деворҳои аз ҷӯбу лой сохташудаи хонаи онҳо то андозае аз боду ҳавои номусоид муҳофизат мекарданд, аммо садоҳоро тамоман хомӯш намекарданд. Ё боварӣ дошт, ки ҳозир садои пойҳоро шунид. Мард боқимондаи хобро зуд аз худ дур карда, ба садоҳое, ки дар хомӯшии маъмулии шаби деҳоти онҳо бемаврид метофт, бо диққат гӯш мекард. Ҳама чиз боз ором буд ва ба назар чунин метофт, ки ҳама чиз дубора ба тартиби хамешагӣ омад, аммо ӯ ҳис мекард, ки чизе нодуруст аст.

Мушкилот дар Роҳ

Агарчи ба масеҳият рӯ овардани Амит хушбахтонатарин рӯзи ҳаёти ӯ буд, вай бад меҳобид, зеро норозигӣ ва ҳашми ҷамъиятро ошкоро ҳис мекард ва ин ба ӯ зикқӣ ва нигаронӣ меовард. Ӯ ба Ҳавво, ки дар паҳлӯяш ба ҳоби саҳт рафта буд, нигарист ва дар чехраи ҷавони ӯ очинҳои ноосудагиро пай бурд. Агарчи ҳар дуи онҳо осоиш ва хурсандӣ доштанд, ки аз шинохти Масеҳ ба даст оварда буданд, аммо селоби ҳаррӯзаи масҳараҳо ва таъқибот ба онҳо монанди дарди доимӣ ва бефосилаи дандон таъсир мекард.

Ҳоҳ дар бозор харид кунад, ҳоҳ дар сартарошхона кор кунад, Амит ҳис мекард, ки ҳамеша ӯро назорат мекунанд. Гоҳо ба боло нигариста, бо нигоҳи норозиёнаи яке аз роҳбарони ҷамъият рӯ ба рӯ мешуд. Ҳангоме ки аз байни деҳа мегузашт, маълум буд, ки ҳамдеҳагон ӯро қабул намекунанд. Мард ҳатто ҳангоми дар хона буданаш нигоҳҳои нохуши ҳамсояҳоро ҳис мекард. Ва агарчи на ҳамеша онҳоро дида метавонист, ӯ медонист, ки онҳо ӯро назорат мекунанд. Ҳавво низ норозигии ошкорои қасонеро, ки ба имон овардани онҳо зид буданд, ҳис мекард.

Бо вучуди нохуш будани зиндагӣ дар ҷунин муҳити номусоид, Амит ва оилаи ӯ ҳамроҳи дигар масеҳиёне, ки дар наздикии зиндагӣ мекарданд, дар қалисои хурд парастид мекарданд. Имондорон дар бораи таъқиботе, ки онҳо мунтазам тоб меоварданд, нақл мекарданд, махсусан саҳарии рӯзи якшанбе дар роҳ ба сӯи қалисо. Шубон Ҷошуа, ки ба ҷор қалисои дигар дар деҳаҳои гирду атроф шубонӣ мекард, ба онҳо таълим медод, ки ин душвориҳо маъмулӣ мебошанд ва ҷунин зиддиятро интизор шудан лозим аст. Ӯ ҳамҷунин ҷамъомадро ташвиқ мекард, ки вафодор бимонанд ва минбаъд низ ба Исо боварӣ кунанд. Охир, Худованд ҷи гуна будани азоб қашидан, аз ҷониби халқи Худ рад шудан ва гирифтори нафрат буданро медонист. Ва акнун онҳо, пайравони Ӯ, шарафи бо Ӯ азоб қашиданро доштанд.

Дастдарозиho дар Роҳ

Амит шубон Ҷошуа ва мавъизаи солим ва фаҳмиши ўро кадр мекард. Дар вақтхое, ки шубон дар наздикӣ набуд, Илёс барои гузарондани парастии онҳо меомад.

Амит ба ёд овард, ки чӣ тавр пеш аз қабул кардани Исо Илёсро аз деҳа пеш карда буд. Кӣ фикр мекард, ки акнун ӯ бо хушнудӣ башоратдиҳандаро қабул менамояд ва паёми таъсирбахши ўро дар бораи ҳаёти комилан ба Исо бахшидашуда ва шаҳодати далеронаи ўро гӯш мекунад? Илёс фаҳмонд, ки ҳар як масеҳӣ вазифадор аст дигаронро дӯст дорад ва ба онҳо дар бораи Исо шаҳодат диҳад. Баъд ӯ бародарону хоҳаронро ташвиқ кард, ки боз ҳам дуртар раванд ва ба душманони худ, яъне ба онҳое, ки бо онҳо муносибати бад доштанд, муҳаббат зоҳир кунанд, зеро маҳз ҳамин тавр онҳо метавонистанд муҳаббати Худро беҳтар нишон диҳанд.

Пас аз яке аз парастииho Илёс Амитро ба як сӯ бурда, бо хушмуомилағӣ, то ки ўро наранҷонад, пурсид, ки оё хонда метавонад? Амит шарм дошт, ки хонда наметавонад, чунки ӯ ҳеҷ гоҳ имконияти таҳсил кардан надошт, зеро ҳамеша дар хона буд, то ба волидонаш дар ферма ёри расонад. Ва агарчи Амит ҳамеша орзуи хондани Инҷили шахсии худро дошт, дар он вақт ин ғайриимкон метофт. Илёс табассум намуд ва аз ӯ хоҳиш кард, ки хичолат накашад. Башоратдиҳандаи ғамхор пешниҳод кард, ки агар дӯсташ вақт пайдо кунад, вай бо хушнудӣ ўро бо миссионероне шинос мекунад, ки ба ӯ хонданро таълим дода метавонанд. Ҳамин тавр, он чи як вақтҳо дур ва ғайриимкон буд, ногаҳон ба воқеият табдил ёфт. Худо барои Амит дари нав кушод.

Рӯзи дигар Илёс Амитро ба пойгоҳи миссионерӣ овард. Ҳамин тавр дарсҳои хониши ӯ сар шуданд. Амит, ки шогирди болаёқат буд, бо кӯшишу ғайрати худ дар хониш ба устодонаш таассурот мебахшид. Вай барномаи таълимиро назар ба дигарон тезтар аз худ мекард ва ҳатто ба Ҳавво чизҳои омӯхташро таълим меод, то ки онҳо ин малакаи навро яққоя

Мушкилот дар Роҳ

инкишоф диҳанд. Илова ба хурсандии хондани Каломи Худо, Амит умедвор буд, ки хондани Китоби Муқаддасро ёд гирифта, ў рӯзе метавонад ба шубон Ҷошуа ва Илёс дар пеш бурдани парастии ёрӣ расонад.

Дар бистар дароз кашида ва дар бораи ҳамаи ин фикр карда, акнун ғанаби Амит мебурд, ки ногаҳон боз садои қадамҳо шунида шуданд, акнун дар паси дар. Ў боварӣ дошт, ки касе дар атрофи хонаашон давр мезанад. Амит лаҳзае якчанд сена-рияи нигаронкунандаро, ки эҳтимол дар торикӣ рӯй медиҳанд, тасаввур карда, ба воҳима афтод. Мардуми деҳаи ў умуман орому осуда буданд ва ба зӯроварӣ майл надоштанд. Аммо агар онҳо таҳдида хис кунанд, маълум нест, ки ба чӣ қорҳо қодир буданд. Чӣ бояд кард? Оё, аз ҷой хеста, ба пешвози касе, ки дар он ҷо қадам мезанад, равад? Аммо чӣ тавр боварӣ доштан мумкин аст, ки дар он ҷо танҳо як кас аст?

Садои афзуншавандаи зери қадами касе шикаста шудани ҷӯбпораҳо аз он шаҳодат меод, ки ҳар касе, ки он ҷо роҳ мерафт, дигар парвои эҳтиёт шуданро надорад. Ҳавво садоро шунида, ҳамон вақте бедор шуд, ки Амит аз бистар бархест. Вай ба занаш ишора кард, ки ором бошад ва дар тахтапушташ ларзае пайдо шуд, ҳангоме фаҳмид, ки ин садои ҷӯбпораҳо дар зерӣ қадами касе нест — ин садои сӯхтани ҷӯбпораҳо аст.

Дастдарозиҳо

Ноором кардан ё таъқиб намудан, доимо бо таъвишҳо безор кардан ё озор додан; азоб додан

Агар шумо калимаи «дастдарозӣ»-ро дар Интернет ҷустуҷӯ кунед, аксари натиҷаҳои ҷустуҷӯ ба дастдарозиҳо дар ҷои қор ва дастдарозии ҷинсӣ робита хоҳанд дошт. Инҳо мушкилоти

Дастдарозиho дар Роҳ

чиддӣ ва ташвишовари иҷтимоӣ мебошанд, ки бояд ҳал карда шаванд; вале дастдарозиho бо ин ду соҳа маҳдуд намешаванд.

Дастдарозиho бисёр вақт ба намояндагони наҷод, дин, ақида, ҷинс, табақаи иҷтимоӣ ё мансубияти сиёсии дигар нигаронида мешавад. Ҳарчанд дастдарозиho дар ҷадвали қиёсии таъқибот пас аз масҳарахо ҷой гирифтааст, ин ду падида бо ҳам робитаи зич доранд. Аз масҳарахо ба дастдарозиho гузаштан ҳудуди муайян надорад, аз ҳамин сабаб онҳоро аз ҳам чудо кардан ва фарқ гузоштан душвор буда метавонад. Умуман, дастдарозиho истифодаи фишори доимӣ ба воситаи рафтори ҷисмонӣ ё ғайриҷисмонӣ мебошанд. Аммо масҳарахо бештар пароканда буда, як ҷузъи душмании барқасд ва доимӣ мебошанд, ки аз боиси табиати антагонистӣ ва таҳдидкунандааш зарари зиёд мерасонанд.

Шояд шумо ҳикоятро дар боби гузашта дар бораи ҷавонони ҳабашӣ, ки деҳаи ҳудро тарк карда буданд, дар ёд доред. Ҳангоме ки ман бо онҳо нишаста, қиссаҳояшонро гӯш мекардам, маълум буд, ки онҳо орзу доранд рӯзе ба хонаҳояшон баргарданд. Агар таъқиби онҳо танҳо дар масҳарахо ифода меёфт, онҳо ҳеҷ гоҳ оилаҳои ҳудро тарк намекарданд. Аммо азбаски муҳолифон ба онҳо фишори доимӣ меоварданд, то маҷбур кунанд, ки аз имони масеҳӣ даст кашанд, сатҳи таҳдид то ба дараҷае расид, ки ин ҷавонон фаҳмиданд, ки дар хона мондан хеле хатарнок аст.

Азбаски дар баробари дастдарозиho дараҷаи душманӣ зиёд мешавад, ин боиси ҳастагии доимӣ мегардад. Таъсири ҳасташавӣ заифкунанда аст ва эҳсоси беҳимоятии афзуншавандаро боз ҳам сахттар мекунад. Таъқибкунанда дидаву доништа тачовузо ба дараҷаи мунтазамӣ мерасонад, бо нияти он, ки шахс фикр кунад, ки ин беохир хоҳад буд.

Якчанд сол пеш шарикӣ мо дар хизматгузории «Садои риёзаткашон» барои суҳанронӣ дар конфронс дар Канада даъват шуда буд. «Бародар Ҷон», сарвари масеҳӣ, дар як минтақаи душвор, ки барои масеҳиён ошкоро душманона буд, хизмат

Мушкилот дар Роҳ

мекард ва ба дастдарозиҳои бошиддат дучор мешуд. Ман ўро дар фурудгоҳ пешвоз гирифта, ба меҳмонхона бурдам ва чун боварӣ ҳосил кардам, ки ба ў ғамхорӣ мекунанд, рафтам, то ки пеш аз саршавии конфронс каме истироҳат кунад.

Саҳарӣ ҳангоми наҳорӣ бо бародар Ҷон вохӯрда, пурсидам, ки шаб чӣ хел гузашт. Оё ў хуб хобид? Оё ў бароҳат буд? Оё ҳама чиз кофӣ буд? Ин саволҳои маъмулӣ мебошанд, ки соҳибхона аз рӯи хушмуомилағӣ мепурсад, то боварӣ ҳосил кунад, ки меҳмон худро чун дар хона ҳис мекунад. Ҳамчун мизбон ва ҳамкори Ҷон ман тамоми саҳтиҳои сафарҳои байналмилалиро аз наздик медонистам ва меҳостам боварӣ ҳосил кунам, ки бародарам ҳама чизеро дорад, ки барои зуд ба муҳити нав мутобиқ шуданаш лозим аст. Ў рост ба чашмони ман нигарист ва ҷавобе дод, ки ҳеҷ гоҳ фаромӯш намекунам: «Ман дар ёд надорам, ки кай бори охир сарамро ба болишт гузошта, бе тарси ҳучуми шабона хоб рафта будам».

Бародар Ҷон азобҳои бисёр масеҳиёро, ки дар зери таъқибот зиндагӣ мекунанд, баён кард. Ин таъқибот на ҳамеша ба ҳаёт хатар доранд, аммо метавонанд дар ҳар лаҳза хатарнок шаванд. Тасаввур кунед, ки шумо дар чунин шароит зиндагӣ мекунад. Ин чун донишмандон аст, ки дар зери ҳонаи шумо бомбаи натаркида ҳаст, ки ҳар лаҳза таркида метавонад. Кӯчидан мумкин аст, аммо ба кучо? Ва чӣ тавр шумо метавонед ин корро кунед? Дар кишварҳои, ки таъқибот зиёд аст, ин чандон осон нест. Дастдарозиҳо дар ҳаёти қурбонии худ шаклҳои бештар антагонистии таъқиботро ворид мекунанд, ки шояд ба қарибӣ рӯй диҳанд.

Таъқиботе, ки бародар Ҷон ба онҳо дучор мешуд, на танҳо шакли марказонидашудаи масхараҳо буд. Онҳо ўро дар ҳолати осебпазир гузошта буданд: зиндагӣ дар муҳите, ки ҳар лаҳза бениҳоят душманона шуда метавонад. Ҳангоме ки кас барои чен кардани таъби иҷтимоии ҳаёти ҳаррӯза чораҳои ҳамаҷониба меандешад, бехатарии шахс зери хатар мемонад.

Дастдарозиho дар Рох

Шаклhoи маъмулии дастдарозиho дар шароити таъкибот:

- Шифохӣ (даҳонӣ ва хаттӣ)
- Чисмонӣ
- Визуалӣ

Онҳое, ки ба хабаргирии масеҳиёни таъкибшаванда меоянд, шаҳодат дода метавонанд, ки ин се унсури таъкибот ҳисшаванда мебошанд ва қариб ҳамеша вучуд доранд.

Дастдарозиhoи даҳонӣ ва хаттӣ

Дастдарозиhoи даҳонӣ ё хаттӣ як шакли маъмул ва осони тарсондан аст. Бисёр масеҳиёни таъкибшаванда, ки ман дар давоми солhoи зиёд бо онho муошират доштам, шаҳодат медиҳанд, ки таҳдидhoи пардапӯшона ё номаhoи пур аз нафрат мегирифтанд.

Дар яке аз мусоҳибаho як шубони ҷавон номаеро ба ман нишон дод, ки дар он чунин навишта шуда буд: «Мо ду дафъа туро огоҳ карда будем, ки таблиғро дар бозор бас кунӣ. Ин огоҳиҳои охири аст. Огоҳиҳои навбатӣ на дар нома хоҳад буд».

Шубон аз таҳдид ба изтироб омада, ба фикр афтод, ки ин барои ӯ ва оилаи ҷавони ӯ чиро ифода мекунад. Ӯ медонист, ки шубонhoи дигар, ки ин гуна номаho мегирифтанд, ҳақиқатан ба ҳучум ва латукӯб дучор мешуданд. Ӯро бисёр вақт таъкиб мекарданд, аммо ин номаи охири хеле шахсӣ ва мудҳиш метофт. Дар чеҳраи шубон ва занаш шиддатнокӣ намоён буд, аммо ҷашмонашон бо азми қавии пайравӣ ба Масеҳ медурахшиданд. Ва ӯ нотарсона ва вафодорона ба Худо хизмат кардан ва эълон намудани хушхабарии Ӯро давом медиҳад. Калисои хурди онho афзоиш меёбад ва то ҷое ки ман медонам, таҳдидhoe, ки ба ин хонавода карда шуда буданд, ҳанӯз амалӣ нагардидаанд, ҳарчанд масхараho ва дастдарозиho давом доранд.

Мушкилот дар Роҳ

Ман бо бисёр одамоне, ки ба чунин таъкибот дучор шудаанд, мусохиба карда будам. Бо паҳншавии боздоштанаshawандаи алоқаи рақамӣ (почтаи электронӣ, шабакаҳои иҷтимоӣ, паёмҳои матнӣ, почтаи овозӣ), дастдарозҳои шифохӣ ва хаттӣ торафт осонтар мегарданд. Алоқаи рақамӣ селоби доимии паёмҳои таҳдидкунанда ро ба масеҳиён дар тамоми ҷаҳон расонда метавонад.

Таъқиботи хаттӣ ҳар қадар ташвишвар бошанд ҳам, таҳқирҳои боздоштанаshawандаи шифохӣ сатҳи аз ташвиш баландтари изтиробро ба вучуд оварда метавонад. Таҳқир бо суханон шахсӣ мешавад, зеро он ба шумо имкон медиҳад, ки на танҳо суханони нафратоварро шунавед, балки бисёр вақт ғзаби шахсро, ки ин суханро мегӯяд, бинед. Ва наздикии доимӣ бо онҳое, ки ин гуна дастдарозҳо мекунад, вазъиятро боз ҳам мураккабтар ва хатарноктар мекунад.

Яке аз подшоҳони Яҳудо, подшоҳ Ҳизкиё, зеро дастдарозҳои шифохӣ ва хаттии ашшуриён қарор гирифт. Дар бобҳои 4 Подшоҳон 18-19 мо меҳонем, ки ҳангоме подшоҳ Санҳериб Ерусалимро иҳота кард, наояндаи ӯ бо овози баланд суханони густохона мегуфт, то ки сокинони шаҳро рӯҳафтада кунад ва баъд ба ҳуди подшоҳ Ҳизкиё номаи тамасхуромез ва тарсонанда фиристод, то ки дар подшоҳ тарсу ҳаросро ва ҳисси ноумедӣ ба вучуд оварда ба таслим шудан маҷбур кунад.

Подшоҳ Ҳизкиё ба подшоҳ Санҳериб ҷавоб надод, балки дар дуо ба Парвардигор муроҷиат кард. Суханони таҳдидомези истилогарро шунида, ӯ ба даҳшат афтод. Вазъият вазнин буд. Подшоҳ Ҳизкиё дар интизори ҷавоби Парвардигор аз душманаш номае гирифт, ки дар он на танҳо халқи ӯ, балки Парвардигор Худои онҳо низ хор карда мешуд. Подшоҳ Санҳериб Парвардигорро ба майдон талабид:

«Ба Ҳизкиё, подшоҳи Яҳудо, чунин гӯед: “Бигзор Худои ту туро фирефта нанамояд, ки ту ба Ӯ бовар карда, мегӯӣ: Ерусалим ба дасти подшоҳи Ашшур супурда нахоҳад

Дастдарозиho дар Роҳ

шуд”. Инак, ту шунидай, ки подшоҳони Ашшур бо ҳамаи заминҳо чӣ кардаанд ва чӣ гуна онҳоро торумор наму-даанд -пас, ту оё раҳо хоҳӣ шуд?» (4 Подшоҳон 19:10–11).

Агар ҳангоме ки шоҳ Ҳизқиё ин номаро гирифт, ман дар он ҷо мебудам, оё дар чашмони ӯ ҳамон шарораро медидам, ки дар шубони ҷавоне, ки чунин хабарро гирифт, дида будам. Монанди он шубон, подшоҳ Ҳизқиё ба таҳдид он гуна ҷавоб дод, ки танҳо фарзандони ҳақиқии Худо ҷавоб дода метавонанд. Ӯ номаро ба назди Парвардигор овард ва дуо кард.

Гӯш кунед, ки подшоҳ Ҳизқиё дуои худро чӣ гуна ба охир мерасонад:

«Ва алҳол, эй Худованд Худои мо, лутфан, моро аз дасти вай наҷот деҳ, то ҳамаи мамлакатҳои замин бидо-нанд, ки Ту, эй Худованд, ба танҳои Худо ҳастӣ» (4 Подшоҳон 19:19).

Китоби Муқаддас мегӯяд, ки чӣ тавр Худо подшоҳ Санхе-рибро мағлуб карда тавонист, бе он ки шоҳ Ҳизқиё ҳатто бо ӯ бичангад. Ҳикояи подшоҳ Ҳизқиё ва бародарону хохарони бешумори таъкибшаванда на танҳо дар бораи начоти Худо, балки ба вафодории ҳамешагии Ӯ шаҳодат медиҳад. Таъкибот ҳеч гоҳ наметавонанд аз вафодории ҳамешагии Худои абадӣ, ки паноҳгоҳи ҳамаи ҷӯяндагони Ӯст, бартарӣ дошта бошанд.

Дастдарозиҳои ҷисмонӣ

Паёмҳои таҳдикунанда, шифоҳӣ ё хаттӣ, боиси изтироб шуда метавонанд, аммо ҳангоме ки онҳо бо таъкиботи ҷисмонӣ ҳамроҳ мешаванд, сатҳи изтироб боз ҳам бештар мешавад. Таъкиботи ҷисмонӣ бисёр вақт тактикаи тарсонданро дар бар

Мушкилот дар Роҳ

мегиранд, аз қабилӣ дастдарозиҳо, таҳдидҳо, нигоҳ ё амалҳои таҳдидкунанда, дилхоҳ шаклҳои тарсонандаи тамоси ҷисмонӣ ва ғайра. Чунин тактика таҳдиди душманӣ, зӯровариӣ ҳаррӯзро зиёд мекунад, асабониятро ба вучуд меоварад ва ба шахсе, ки бар зидди ӯ нигаронида шудаанд, таъсири ҷиддии манфӣ мерасонад.

Дар мавриди шубони ҷавон, ки номаи таҳдидкунандаро гирифта буд, вазъият шахсӣ ва комилан воқеӣ гардид, зеро ӯ одамонеро, ки онро фиристода буданд, мешинохт. Муоширати ӯ бо онҳо вақте сар шуд, ки роҳбарияти ҷамъият ба ӯ бо ултиматум муроҷиат кард, то таблиғоти масеҳиро дар деҳашон бас кунад. «Мо ба ту ва дини ту эҳтиёҷ надорем!» — фарёд мезаданд онҳо. Шубон ба ҷашмони онҳо нигариста, нафратро медид. Аз ҳамон рӯз сар карда, ӯ норозигии онҳоро ҳис мекард ва ҳангоми аз бозор гузаштан пай мебурд, ки онҳо ҳар як ҳаракати ӯро мушоҳида мекунанд. Номое, ки ӯ гирифт, таҳдиди мавҳумӣ аз як бадхоҳи номаълум ва ноаён набуд. Суханони дар нома навишташуда акнун хатари ҳақиқии ҷисмонӣ доштанд.

Бо шох Ҳизқия низ ҳамин ҷиз рӯй дод. Таҳдид дар назди дарвозаи шаҳри ӯ буд. Сарбозони подшоҳ Санҳериб Ерусалимро ихота карданд. Вай ба паси девор нигариста, аслиҳаи дар ҳар лаҳза ба истифода тайёри онҳоро ва низ лашкари бузургро дид, — лашкареро, ки ба комёбиҳои бузург ноил гардида, шаҳрҳои аз Ерусалим хеле пуркуваттарро мағлуб кардааст. Ва муҳосираи давомдори шаҳр дастдарозиҳои шифоҳӣ ва хаттиро таквият меод.

Масеҳиёни таъкибшаванда бисёр вақт дар ҳамсоғии таъкибкунандагони худ зиндагӣ мекунанд. Масхараҳо ва дастдарозиҳо дар асоси ақидаҳои динӣ ҳодисаи воқеии ҳамаи рӯза буда, онҳоро осебпазир мегардонад ва дар натиҷа онҳо ба некӯаҳволии ҷисмонии худ дилпур нестанд. Ҳар қадаре, ки масеҳиён аз дигар узвҳои Бадани Масеҳ ҷудо бошанд, ҳамон қадар бештар

имконпазир аст, ки маъракаи таъкибот дар нақшаҳои таъкибу-нандагон барои хомӯш кардани овози масеҳиён ва боздоштани шаҳодати онҳо муваффақ мешавад.

Дастдарозиhoи визуалӣ

Ҷаҳон бо даҳшат мушохида мекард, ки гурӯҳи террористии «Давлати исломӣ» (ДОИШ) дар Сурия ва Ироқ бедодгариho мекард. ДОИШ ҷамоатҳоро нобуд мекард, миллионҳо нафарро гуреза мекард ва объектҳои қадимии динӣ ва таърихиho хароб мекард. Аъзоёни ин гурӯҳ ҳар касеро, ки ба онҳо зиддият мекард, бераҳмона мекуштанд, хусусан масеҳиёнро, ки дар сари роҳи ин тӯфони бераҳмонаи радикалии исломӣ афтода буданд. Ҷангҷӯёни ДОИШ ҳангоми ворид шудан ба қаламрави навабонаҳо, қорхонаҳо ва ҳама гуна биноҳои дигарро, ки ба масеҳиён тааллуқ доранд, бо ҳарфи арабии «ن», муодили ҳарфи «н» ишора мекарданд. Ин рамзи арабӣ (ки «нун» талаффуз мешавад) нисбати пайравони Масеҳ истифода мешавад, зеро ин маънои «насонӣ»-ро дорад, қалмаи арабӣ, ки барои ифодаи мафҳуми «масеҳӣ» истифода мешавад. Гузоштани ин аломат соҳибони молу мулкро гирифтори ҳуҷум мегардонд, агар онҳо ба идеологияи ДОИШ мувофиқат накунанд. Ин фазои душмани махсусро ба вуҷуд овард, ки дар натиҷа бисёре аз имондорон ва оилаҳои онҳо маҷбур шуданд гурезанд, то ки ба таъкиботи бераҳмона гирифтор нашаванд.

Ин намунаи дастдарозиhoи визуалӣ нишон медиҳад, ки чӣ гуна истифодаи тасвирҳо фазои душманиро нисбати онҳое, ки ҳадаф қарор мегиранд, ба вуҷуд оварда метавонад. Дастдарозиhoи визуалӣ метавонанд нозуктар бошанд, аммо тасвирҳо паёмро ҷунон дақиқ ифода мекунанд, ки ҳама қардан душвор аст. Масалан, рамзи «ن»-ро истифода бурдани ДОИШ ҳам ба масеҳиён ва ҳам ба ғайримасеҳиён сигнали равшане гардид.

Мушкилот дар Роҳ

Дар дигар минтақаҳои ҷаҳон масеҳиён ба шаклҳои гуногуни дастдарозиҳои визуалӣ гирифтор мешаванд. Як шахсе аз Шарқи Наздик, ки аз ислом ба масеҳият рӯ овардааст, ба ман гуфт, ки ба воситаи почта лифофае гирифтааст, ки дар он ягон калима навишта нашуда буд, аммо ин паём возеҳтар аз ҳар сухан буд. Дар конверт тире буд. Паёми ба ин ҷавони имондор расонидашуда равшан буд: тири навбатӣ аз таппонча меояд, на ба воситаи почта. Масеҳиёне, ки ба ин гуна дастдарозиҳо дучор мешаванд, метавонанд аз шаҳодатдиҳии вафодорона даст кашида, диққати худро ба он равона кунанд, ки чӣ гуна аз оқибатҳои изҳори имони худ ғаълолона канорагирӣ кунанд. Васваса равшан аст, зеро далерона ба майдони ҷамъиятӣ баромадан ва ҳақиқати Инчилро эълон кардани касоне, ки ҳадафи чунин таҳдидҳои пинҳонӣ мешаванд, душвортар мегардад. Ва мақсади дастдарозиҳо маҳз ба ҳамин натиҷа ноил шудан аст.

Дастдарозиҳо дар ҳаёти Исо

Исоро низ аз сарварони динии он замон доимо таъкиб мекарданд, Ёро ҳамчун девона, каллоб ва пайғамбари дурӯғин тасвир карданӣ мешуданд. Бо ин амал онҳо умед доштанд афкори мардумро бар зидди Исо гардонанд, то ки аз Ё халос шаванд. Исо ба ҳар ҷое ки равад, касоне, ки Ёро ба дом афтонданӣ мешуданд, таъкибаш мекарданд. Муҳолифон ба таълимоти Худованд зиддият мекарданд, ба қудрати Ё шубҳа менамуданд ва кӯшиш мекарданд Ёро таъкиб намоянд, таҳқир кунанд ва ба хомӯши маҷбур гардонанд. Аммо ҳамаи ин чизҳо Исоро ба ҳайрат намеовард, чунки Ё доимо инро пешақӣ медонист (Маркус 3:1–6; 11:27, 28; 12:13, 19, 28).

Рузе, хангоме ки Исо дар ибодатгоҳ таълим медод, китобдонон ва фарисиён занеро назди Ё оварданд. «Ин зан дар ҳолати

Дастдарозиho дар Роҳ

зино дастгир шуд, — эълон карданд онҳо. — Мусо дар шариат ба мо фармудааст, ки чунин занон бояд сангсор шаванд. Аммо Ту чӣ мегӯӣ?» (Инчили Юҳанно 8:5).

Ҳозирон нигоҳи худро аз сарварони динӣ ба зани маҳкумшуда, ки назди пойҳои Исо буд, гузаронданд. Ба назар чунин метофт, ки гӯё вақт бозистодааст. Ҳама хомӯш монда, интизори он буданд, ки Исо вазъиятро чӣ гуна ҳал мекунад. Боиси ҳайрати онҳо буд, ки Худованд ба ҷои ҷавоби бево-сита додан ё занро маҳкум кардан, ҳам шуда, ба рӯи замин чизе менавишт.

Китобдонону фарисиён сабрро аз даст дода, аз Исо ҷавоб талаб карданд. Онҳо умед доштанд доми сохтаи худро истифода бурда, Ёро чунон ғофилгир намоянд, ки мардуми ҷамъшуда ҳеҷ чизро дарк наkunанд.

Ниҳоят, Исо бархест ва ба ҳозирон бо диққат нигоҳ карда, бо суханонаш онҳоро ҳайрон намуд: «Он ки аз миёни шумо бегуноҳ аст, ба вай санги якумро партояд» (ояти 7).

Ҳозирон дар шиддати вазъият шах шуда монданд. Дар байни издиҳом хомӯшии ҳайратангез ҳукмфармо буд. Исо боз ҳам шуда, ба рӯи замин навиштанро давом дод ва айбдоркунандагони зан як ба як пароканда шуда, аз боиси нобарории кӯшиши навбатии ғофилгир кардани душмани худ аз ҳашм меларзиданд. Пас аз чанде Исо бархост. Зан ханӯз дар назди Ё буд ва мунтазири ҳукми ниҳой буд.

«Эй зан, онҳо кучоянд? Ҳеҷ кас туро маҳкум накард?» — пурсид Ё (ояти 10).

«Ҳеҷ кас, Худовандо», — ҷавоб дод зан, ки шояд аллакай умед пайдо карда буд.

Ҷавоби Исо ба азоби вай хотима дод:

«Ман ҳам туро маҳкум намекунам; бирав ва дигар гуноҳ наkun» (ояти 11).

Дар давоми Инчил мо мебинем, ки хангоме Исо хизмати заминии Худро иҷро мекард, зиддияти китобдонон ва фарисиён

Мушкилот дар Роҳ

суст намешуд. Дастдарозиҳо дар тамоми умри Ё то салиб, ки Ё гуноҳҳои ҷаҳонро бар он бардошт, давом дошт.

Аз замони Исо то имрӯз масеҳиён дар тамоми ҷаҳон гирифтори дастдарозиҳо мебошанд. Худи Исо гуфтааст: «Каломеро, ки ба шумо гуфтам, дар хотир нигоҳ доред: «Ғулом бузургтар аз оғои худ нест». Агар Маро таъқиб карданд, шуморо низ таъқиб хоҳанд кард» (Инҷили Юҳанно 15:20). Азбаски Худованд аз ҷониби онҳое, ки Ёро бад медиданд, таъқиб карда мешуд, пайравони Ё низ, новобаста ба замони зиндагӣ дар таърихи башарият ва ҷуғрофиё, метавонанд аз ҷаҳон ҳамин гуна муносибатро интизор шаванд. Дастдарозиҳо нишонаи дақиқи он аст, ки ҷаҳон диққат медиҳад ва аз ҳамин сабаб, агарчи ниятҳои он бад мебошанд, паёми Инҷил бешубҳа ба он таъсир мерасонад. Шогирдони таъқибшаванда ҳақиқати Худоро ба худи ҳамон касоне, ки ба онҳо зулм мекунанд, бо муваффақият шаҳодат медиҳанд ва онро бо сухан мавъиза мекунанд ва дар ҳаёти худ нишон медиҳанд.

Илоҳиётшинос Э. В. Тозер навиштааст:

«Масеҳиён ба сулҳ умед мебанданд, аммо агар ҷанг сар шавад, он онҳоро аз чизи зарурӣ барои беҳбудии абадии онҳо маҳрум карда наметавонад. Онҳо ба осоиш умед мебанданд, аммо агар лозим шавад, тайёранд барои росткорӣ ҷони худро фидо кунанд. Онҳо ба муваффақияти молиявӣ умед мебанданд, аммо агар ноком шаванд, бо он чи доранд, қаноат мекунанд. Онҳо умедворанд, ки ҷаҳон ба онҳо меҳрубонӣ мекунад, аммо агар ҷунин нашавад, онҳо ба воҳима намеафтанд, чунки суханони Худовандро ба ёд меоваранд: “Дар ҷаҳон ранҷ мекашед, лекин хотирчамъ бошед: Ман бар ҷаҳон ғолиб шудаам”».¹⁰

¹⁰ A. W. Tozer, *This World: Playground or Battleground?* (Camp Hill, PA: Christian Publications, 1989), 24.

Дар зери назорати агентҳои давлатӣ

Ман бо як шубон аз Беларус вохӯрдам, ки ба таъкиботе дучор шуда буд, ки худаш онро таъкиботи «маъмури» меномид. Ё кӯшиш мекард калисои худро расман ба қайд мононад, то ки ҷамоат ҳуқуқи соҳиби моликият будан ва сохтани бинои калисоро дошта бошад. Ё ба идораҳои дахлдор муроҷиат кард, баъд боз ва боз муроҷиат кард, вале ҳар дафъа дархосташ рад мешуд. Ниҳоят, ё ба масъулон гуфт, ки ба қайд гирифтани калисои ё ба ғоидаи онҳост, чунки агар ҷамоат ба қайд гирифта нашавад, онҳо бе иҷозат ва пинҳонӣ ҷамъ шудан мегиранд, ва дар натиҷа мақомоти дахлдор дар бораи ғайриқонунии онҳо тасаввуроте нахоҳанд дошт. Ва ин суҳанони ё таъсир карданд!

Аммо пас аз бақайдгирии расмӣ ин шубон ногаҳон тарсид, ки шояд ба калисо мушкилоти бештаре оварда бошад. Акнун, ки онҳо ба қайд гирифта шуда буданд ва маълум буданд, ҳар рӯзи якшанбе агентҳои давлатӣ метавонистанд дар парастии ҳозир бошанд ва ҳамаи он чиро, ки дар он ҷо гуфта мешавад ва рӯй медиҳад, назорат кунанд. Ҳангоми мавъиза ё асабонӣ буд ва метарсид чизе ғӯяд, ки бар зидди ё ё калисои ё истифода шуда метавонад.

Ҳангоме ман аз ё пурсидам, ки ин масъаларо чӣ тавр ҳал кард, шубон хандид. Вай гуфт, ки боре бо ҳайати шубонҳои белорус ба Хитой рафт ва дар он ҷо бо раҳбарони яке аз калонтарин калисоҳои ҳонагӣ дар кишвар вохӯрд. Азбаски ё медонист, ки ин калисоҳо ба қайд гирифта нашудаанд ва аз ҳамаи сабаб дар Хитой ғайриқонунӣ ҳисобида мешаванд, аз яке аз шубонҳо пурсид, ки оё ҳукумат онҳоро назорат мекунад? Шубони хитой ҷавоби мусбат дод ва шубони белорус пурсид, ки онҳо хизматҳои калисоиро чӣ гуна иҷро мекунанд, чун медонанд, ки зери назорат мебошанд. Шубони хитой табассум кард ва ҷавоб дод, ки вай инро як имконияти олидараҷаи далерона мавъиза кардан меҳисобад, чунки ходимони ҳукумат дар асл

одамоне ҳастанд, ки Худо онҳоро барои шунидани хушхабар фаристодааст.

Ин бародари хитой таҳдиди дастдарозихои ҳукуматдоронро, ки ба мавъизаи Инчил зиддият мекарданд, пурра мефаҳмид. Дӯсти белоруси ман аз Хитой ба хона баргашта, далерона Каломи Худоро мавъиза мекард — ӯ аз бародар дар Худованд дастгирӣ ба даст оварда буд.

Давоми ҳикояти Амит

Амит ларзид ва ба гирду атроф нигарист. Вай дид, ки аз кунҷи хонаи хурдакаки хобашон дуд мебарояд ва ба Ҳавво гуфт, ки Рафиро гирифта аз хона берун барояд. Ҳангоме ки онҳо ба кампал печида, давида баромаданд, Амит дар торикӣ ба атроф нигариста, таҳдидро баҳо дод. Ҳарчанд сӯхтор зуд паҳн мешуд, ханӯз ҳам аз назорат берун набуд. Амит кампалро аз китфаш гирифта, оташро бо он хомӯш кардан гирифт, Ҳавво бошад, дар назди дари даромад сатили обро гирифта, ба болои оташ пошид. Падари Амит, ки амволаш дар паҳлӯи фермаи писараш буд, ҳамон вақт давида омад, ки сӯхтор хомӯш карда шуд.

Рафӣ чашмонашро калон кушода ништаста буд, ашкҳо бар рухсораҳояш мерехтанд. Ҳавво низ аз ҳайрат гирия кард. Амит бошад, баръакс, ҳангоме ки фоҷиа пешгирӣ шуд, аз кинаву ғазаб мечӯшид. *Чӣ тавр онҳо ҷуръат мекунанд, ки ба оилаи ман ин корро кунанд? Чӣ тавр онҳо ҷуръат мекунанд, ки ҳаёти наздикони маро зери хатар гузоранд?* Вай тоқати дидани гирия зану писарашро надошт — онҳо тарсида, ҳайратзада ва комилан осебпазир буданд.

Чашмони пур аз ғазаб, нафаскашии вазнин, муштҳои фишурда ва мушакҳои тарангшудаи писарашро дида, Қосим фаҳмид, ки Амит дар остонаи ноумедӣ аст. Ӯ медонист, ки аз

Дастдарозиho дар Роҳ

ноумедӣ ҳеҷ чизӣ хубе намеояд. Амит дасти қавиро бар китфаш ҳис кард ва овози ороми падарашро шунид:

— Онҳоро бубахш, писарам; бубахш ва ғазабро аз дилат дур кун.

— Ин чӣ тавр имконпазир аст?! — эътироз намуд Амит. — Нагӯй, ки онҳо чӣ кор карданашонро намедонанд. Онҳо дидаву доништа ин корро карданд. Моро зинда ба зинда сӯзондани шуданд, падар! Ба ман бигӯ, ки чаро ман бояд онҳоро бахшам?

Амит, ки ғурур ва ғзаби худро муддати зиёд пахш мекард, акнун ҳис кард, ки нафрати заҳролуд берун мебарояд. Қосим, ки ҳанӯз ҳам писарашро ба оғӯш гирифта буд, бо эҳтиёт ўро ба тарафи худ гардонд, то рост ба чашмони ӯ нигарад.

— Чунки, писарам, ту як вақтҳо монанди онҳо будӣ.

Суҳанони падар ғзаби Амитро хомӯш кард, чунон ки латтаи тар оташро хомӯш мекунад. Амит зону зада гиря кард. Ҳавво ва Рафӣ давида ўро ба оғӯш гирифтанд ва ғаму андӯҳи онҳо мисли ӯ чуқур буд. Қосим, ки аз руҳсораҳои ӯ низ ашқҳо қорӣ мешуданд, болои онҳо истода, даст бар сари писараш гузошта, дуо кард, ки осоиши Худо, ки аз ҳар фаҳмиш болотар аст, дар ин замони ранҷу азоб онҳоро пур кунад. Пас аз чанд дақиқа Амит аз ҷо бархеста, бо чунбондани сар ба падараш ишора кард ва аҳли оилаашро ба хона бурд.

Акнун ӯ чӣ гуна хоб карда метавонист? Амит ҳеҷ гоҳ фикр намекард, ки ҳамсояҳо хонаашонро ҳамроҳи онҳо сӯзондани мешаванд. Ў аз даргоҳи Худо қувват хост, то ба ҳама сахтиҳо тоб оварад, то ба табиати кӯҳнаи худ, ки ташнаи қасос буд, дода нашавад.

«Ба саломатӣ дароз мекашам ва хоб меравам, зеро ки танҳо Ту, эй Худованд, маро дар осудагӣ сокин мегардонӣ» (Забур 4:9).

Каме амиқтар менигарем

Мубориза бо дастдарозиҳо дар ҳама гуна вазъият душвор аст, хусусан ҳангоме ки шахс ягон ёрӣ ё ҳимояи ҳуқуқӣ надорад. Ҳангоме ки ҳамсоёҳо рӯй мегардонанд ва мақомоти ҳифзи ҳуқуқ сарфи назар мекунад, чӣ бояд кард? Подшоҳ Ҳизқӣе ҳама чизро ба назди Худо овард, зеро мефаҳмид, ки ба танҳой душманони худро мағлуб карда наметавонад. Ӯ чашмонашро аз Парвардигор дур намекард, зеро мефаҳмид, ки Ӯ сарчашмаи умед аст.

Дастдарозиҳо асбоби душман мебошанд, ки ба асабҳо таъсир мерасонад ва рӯҳафтода мекунад. Ҳикояи подшоҳ Ҳизқӣе ба мо таълим медиҳад, ки Худо тағйир намеёбад ва Ӯ ҳамеша дар ранҷу азоби фарзандони Худ бо онҳост, хоҳ ин аз таҳқир дар сахни мактаб бошад, хоҳ бадхоҳе дар ҷои кор ё ҳамсоёи душманикунанда. Он чиро, ки барои бадӣ карда мешавад, Худо ба касоне, ки мувофиқи пешбини Ӯ даъват шудаанд, ба некӣ мегардонад (Румӣ 8:28).

Ман фаҳмидан меҷӯям, ки оё силоҳбадастони ДОИШ ин рамзро истифода мебаранд, агар медонистанд, ки ин амал масеҳиёнро дар тамоми ҷаҳон ташвиқ мекунад, то бародарону хоҳарони худро дар Сурия ва Ироқ дастгирӣ кунанд, ҳамроҳи оилаи таъкибшавандаи худ дар Масеҳ истодагарӣ намоянд ва дуо гӯянд, ки аъзоёни ин созмони террористӣ Исои Масеҳро ҳамчун Худованд ва Начотдихандаи худ шиносанд.

Истифода

Оё шумо ягон бор дар як вақт ҳам оромии Масеҳ, ҳам ғаму андӯҳи ҷаҳонро ҳис кардаед? Шумо ба кадом овоз гӯш додед: ба овози қасос ё бахшидан? Дар бораи суханони Исо андеша намоед ва онҳоро дар ёд нигоҳ доред:

Дастдарозиho дар Роҳ

Ин чизхоро ба шумо гуфтам, то ки дар Ман озоиштагӣ дошта бошед. Дар ҷаҳон ғаму кулфат хоҳед дошт, лекин далер бошед: Ман бар ҷаҳон ғолиб шудаам» (Инҷили Юҳанно 16:33).

Чӣ гуна ин калимаҳо ба шумо ёрӣ мерасонанд, то ки:

1. Ба масхараҳо ва/ё дастдарозиho тайёр шавед?
2. Барои Масеҳ зиндагӣ карда, ба зиддияти ҷаҳони имрӯза тоб оваред?

Пешниҳод: Юҳанно 16:33-ро дар контексти таълимоти Исо, ки дар бобҳои 14–17 баён шудааст, хонед. Акнун ҷавобҳои пештараи худро, ки ба саволҳои дар боло овардашуда додаед, дида бароед. Шумо ба тайёрии худ чиро илова мекунед ё чиро аз он кам мекунед?

Боби 4

Поймолшавии ҳуқуқ дар Роҳ

*...Ва аз барои исми Ман тамоми мардум аз
шумо нафрат хоҳанд кард; лекин ҳар кӣ то ба
охир сабр кунад, наҷот хоҳад ёфт.*

Матто 10:22

*Агар дӯстони мо моро фаромӯш карда
бошанд, биёед инро ба Худованд гӯем,
ва Масеҳ дар қувват зоҳир мекунад,
ки Ё дар ҳама чиз дӯсти вафодор аст.*

Чозеф М. Скривен, «Мо чӣ дӯсте дорем»

Баъди кӯшиши оташ задани хонааш, барои Амит осон набуд, ки ҳар сахар ба сартарошхона равад. Акнун вай ба ҳамсояҳо чун пештара боварӣ надошт, бинобар ин Ҳавво ва Рафиро танҳо гузоштан намехост. Ҳангоме ки ӯ дар он ҷо нест, кӣ онҳоро ҳимоят мекунад? Ё ҳамчунин ба роҳбарияти ҷамоат шубҳа мекард ва боварӣ дошт, ки маҳз онҳо барои бадрафторӣ бо масеҳиён масъуланд. Амит ба ҳудаш ҳам боварӣ надошт: ҳангоми бо онҳо рӯ ба рӯ шуданаш чӣ гуна муносибат мекунад. Эҳсосоти ӯ ханӯз дар ҳудуд буданд. Амит намедонист, ки дар мавриди зиддияти минбаъда ғазабашро идора карда метавонад ё не.

Бо вучуди тамоми он эҳсосоте, ки Амитро фаро гирифта буданд, ӯ ҳис мекард, ки дар дохили ӯ осоиш ҳукмфармост, ки

тасалли медихад. Ў фаҳмонда наметавонист, ки чунин эҳсоси ачиб аз кучост, аммо ў боварӣ дошт, ки он аз Исо бармеояд. Амит ҳамчунин акнун ин осоишро дар ҷамъияти худ низ медид. Гоҳ-гоҳ ў нигоҳи дилсӯзонаи мардумро пай мебурд ва ин каме умед мебахшид, ки мардум хонаводаи онҳоро на ба он дараҷае, ки онҳо метарсиданд, бад мебинанд. Шояд дар байни сокинони деҳа ҳанӯз ҳам шахсоне боқӣ мондаанд, ки ба Амит ва ҳешу таборааш дилсӯзӣ доранд. Аммо онҳо аллақай бо рад шудан аз ҷониби бисёр дӯстони собиқ ва ба радди мардум одат карда буданд — бо онҳо чун бо бегонаҳо муносибат хоҳанд кард, гӯё онҳо ба ҷамъияти маҳаллӣ тааллуқ надошта бошанд.

Агарчи, бо вучуди шиддатнокӣ, дар деҳа оромӣ ҳукмфармо буд, Амит пешакӣ ҳис мекард, ки ин дер давом намекунад. Ў мефаҳмид, ки дар ҳар лаҳза соати ҷазо фаро расида метавонад — аз ҷониби онҳое, ки ҳоло дар ҳусуси ҷӣ гуна муносибат кардан бо пайравони ин дини нави масеҳӣ, ки ба ҳалқашон «сироят мекунад», андеша мекунанд.

Ҳоло ба сартарошхона хеле кам мизоҷ меомад ва маҳсулоти кишоварзии ўро дар бозор аз ин ҳам камтар меҳариданд. Амит метарсид, ки аз ҷамъият ҷудо кардан, ки бар оилаи ў бор карда шудааст, оқибат онҳоро маҷбур мекунад, ки ба минтақаи дигар кӯчида раванд. Заминаи иҷтимоии ҷамъияти ў ҳам қавӣ, ҳам хеле нозук буд. Ҳеҷ кас наметавонист урфу одатҳои маҳаллиро вайрон карда, бо вучуди ин ҳамчун ҷузъи ҷамъият боқӣ монад. Ҳар касеро, ки ҷуръат мекард аз доираи расму оинҳои анъанавӣ берун барояд, таҳдид карда, огоҳ мекарданд, ки аз муносибати беэҳтиромона даст кашад. Агар дар деҳа дигар имондорон намебуданд, ки тайёр буданд муттаҳид шаванд, Амит боварӣ дошт, ки онҳо зинда монда наметавонистанд. Ба воситаи шубон, Амит ва оилаи ў бо масеҳиён аз деҳаҳои ҳамсоя робита пайдо карданд ва ин барои онҳо рӯҳбаландии бузург буд. Онҳо дар замони таъкибот якдигарро дастгирӣ мекарданд.

Мушкилот дар Роҳ

Дар бораи ҳамаи ин андеша карда, Амит Худоро шукр гуфт, ки оилаи ӯ танҳо нест ва аъзоёни калисояш дар лаҳзаҳои душворӣ тақягоҳи боварибахш буданд. Ӯ ҳамчунин аз мавъизаи шубон Чошуа медонист, ки худӣ Худо мададгор ва дастгирии доимии ӯст.

Ҳангоме ки фалокат меояд

Амит аз байни деҳа ба сӯи сартарошхона қадам мезад, ки фикрҳояшро ҳисси ларзишҳои саҳт, ки аз зери замин меомаданд, ҳалалдор намуд. Заминчунбӣ! Замин дар зери пояш меларзид, ва аз боиси он сараш чарх зад. Ҳангоме ки заминчунбӣ сар зад, Амит дар байни роҳ қадам мезад. Ӯ дид, ки биноҳои ду тарафи кӯча ба чунбиш омада, баъд ба замин фуру ғалтиданд. Одамон бо воҳима давида, гиря мекарданд ва ба ёрӣ даъват мекарданд. Амит хис кард, ки то гузаштани заминчунбӣ ҳаракат кардан хатарнок аст ва дар ҷои худ истода монд, аммо ҳамин ки садо қатъ шуд, вай аз байни бесарусомонӣ ба хона давид. Вай танҳо дар бораи оилааш фикр карда метавонист ва меҳост ҳарчи зудтар боварӣ ҳосил кунад, ки онҳо дар бехатарӣ ҳастанд. Деҳа хеле зарари калон дида буд. Аксари биноҳо хароб шуда буданд. Амит метарсид, ки ҳамдеҳагон дар зери харобаҳо монда бошанд, аммо меҳост пеш аз он, ки ба ёрии онҳо шитобад, боварӣ ҳосил кунад, ки аҳли оилааш дар бехатарӣ ҳастанд.

Амит аз байни мардум Ҳавво ва Рафиро дида, нафаси сабук кашид. Онҳо якдигарро оғӯш карданд ва дар ин лаҳза дар байни бесарусомонии атроф онҳоро оромии тасвирнашаванда фаро гирифт. Ҳавво Амитро боварӣ қоне кард, ки аҳволи падару модараш низ хуб аст ва хонаҳояшон то ҳол истодаанд. Ва баъд табассумкунон илова кард: «Хеле хуб аст, ки мо чунин хона дорем. Шояд он хурд бошад, вале ба заминчунбӣ тоб овард!»

Зан ҳамчунин аз аҳволи сартарошхона пурсон шуд, аммо Амит ҷавоб дод, ки чизе наметодонад, зеро ӯ аввал ба ҷустуҷӯи онҳо шитофт. Пас аз боварӣ ҳосил кардан ба он, ки оилааш дар бехатарӣ аст, Амит ғавран ба наҷот додани онҳое, ки дар дом афтодаанд ва маҷрӯҳ шудаанд, сар кард. Ҳавво Рафиро ба хонаи модаркалонаш бурд, ва ҳудаш ба деҳа баргашт, то бо шавҳараш ба касоне, ки ба ёрӣ эҳтиёҷ доштанд, ёрӣ расонад.

Амит тамоми шаб кор карда, харобазорҳоро кофта, хишт, сементи хушк ва ҷӯбу тахтаро яктарафа мекард, то ки шахсони дар зери харобаҳо мондари ёбад. Ӯ дар ҳаққи заҳмдоршудаҳо, ки барои аз зери харобазор берун кашидани онҳо ёрӣ мерасонд, бо самимият дуо мегуфт ва ба қадри имкон кӯшиш мекард ба касоне, ки наздиконашонро аз даст додаанд, тасалли диҳад. Баҳо додан ба дараҷаи харобиҳои заминчунбӣ душвор буд, вале паси сар кардани дарду азобҳо аз он ҳам душвортар буд.

Ниҳоят, Амит барои наҷот додани ҳамдеҳагонаш ҳама кори аз дасташ меомадари карда, ба дидани он рафт, оё сартарошхонааш ҳанӯз истодааст ё не. Ҳангоме ки ӯ дар ҷое, ки як вақтҳо сартарошхонааш буд, тӯдаи шикастапораҳои биноро дид, дилаш фишурда шуд. Амит ғаҳмид, ки бе ягон воситаи рӯзгузаронӣ мондааст ва хаставу ноумед шуда, ба зону афтод ва бо даҳшат ба харобаҳо нигарист. «Акнун чӣ мешавад, Ҳудовандо?» — зери лаб мегуфт ӯ. — «Чаро дӯкони маро ҳифз накардӣ? Ман барои барқарор кардани он аз кучо пул ёфта метавонам?»

Дар ин бора фикр карда, Амит ногаҳон боз оромиро ҳис кард, ки изтиробро мағлуб намуд. Ӯ медонист, ки Ҳудованд оилаи ӯро ҳифз кардааст ва бо вучуди харобии зиёди деҳа, талафоти ҷонӣ зиёд набуданд.

Устухонҳои шикаста ва дигар заҳмҳо ниҳоят шифо ёфтанд, сокинони деҳа ба ҳаёти мӯътадил баргаштанд ва аҳли ҷамъият умеди нав пайдо карданд. Охир, саргузашти деҳаи Амит ҳамеша қиссаи зинда мондан ва барқарор шудан пас аз ин ё он офат буд. Аз ҳамин сабаб дар назди сартарошхонаи харобшуда зону

Мушкилот дар Роҳ

зада, Амит дастонашро боло бардошта, Падари осмониашро паратиш кард.

Рӯзҳо мегузаштанд ва ба деҳа хабар расид, ки заминчунбӣ ба дигар маҳалҳои минтақа низ зарар расондааст. Гурӯҳҳои ғирирасон аз тамоми ҷаҳон ба зудӣ барои баҳодиҳии зарари расондашуда ва ғири дар барқарорсозӣ ба он ҷо омаданд. Амит ҳанӯз харобаҳои сартарошхонаи худро тоза мекард, вақте дид, ки мошинҳои боркаши яке аз ин сомонҳои байналмилалӣ ба деҳа дохил мешаванд. Оё ин имконпазир аст? Оё дар ҳақиқат ғири расид? Ё шояд ин ҷавоби дуоҳои ӯ дар хусуси барқарор кардани сартарошхона бошад?

Як ҳафта пас аз заминчунбӣ як гурӯҳ кормандони сомонҳои башардӯстонаи хориҷӣ раҳбарияти ин деҳаро бо ҳӯрокворӣ ва оби нӯшокӣ барои сокинони он таъмин карданд. Амит фаҳмид, ки заминчунбӣ бисёр шаҳро деҳотро хароб кардааст ва ба зарардидагон ғири расонда мешавад. Сомонҳои башардӯстонаи хориҷӣ тақсими ҳӯроквориро ба ихтиёри сарварони деҳот супорида, ҳамчунин ба онҳо барои барқарор кардани инфрасохтор маблағ пешкаш намуданд. Тамоми фаъолияти ғирирасониро онҳо ҳамонам мекарданд ва осебдидагони заминчунбӣ барои гирифтани он бояд ба онҳо муроҷиат мекарданд.

Амит барои барқарор кардани сартарошхонааш дар навбат меистод ва ҳангоме ки навбат расид, ҳаяҷонашро базӯр нигоҳ дошта, умедвор буд, ки ғири наздик аст. Ӯ ба масъулони ғирирасонӣ гуфт, ки ӯ ва хонаводааш ба ҳӯрокворӣ ва об эҳтиёҷ надоранд; он чи, ки дар ферма доштанд, барои онҳо кифоя буд. Ба ӯ танҳо дастгирӣ барои аз нав сохтани сартарошхонааш лозим аст. Пас аз он, ки Амит аризаи худро пешниҳод кард, роҳбарони деҳа ҷамъ шуда, масъалаи ӯро аз назар гузаронданд. Баъди вохӯрӣ ба Амит ҷавоб доданд: «Ҷаро мо ба ту ғири диҳем, саги деҳа? Не! Ба ту ғири расонда намешавад».

Поймолшавии ҳуқуқ

Амалҳо нисбати касе ё чизе, ки гаразноқанд ё дар таассуб асос ёфтаанд

Таъъиз ҳама чизҳои мусбатро, ки дар соҳаҳои гуногуни ҳаёт ба мо ғоидаовар буда метавонанд, сарфи назар мекунад. Масалан, фарқ кунондан муҳим аст, ки чӣ чиз қонунӣ ва ғайриқонунӣ, муқаррарӣ ва ғайримуқаррарӣ, қобили қабул ва ғайри қобили қабул, беҳатар ва хатарнок аст.

zОмӯзиши ронандагии худӣ ман дар мошини боркаши яклухт-фурӯш сар шуда буд, ки ба дӯконҳои гул дар Торонто бор мекашонд. Ман ҷавон ва пурҷӯшу хурӯш будам ва ба ман лозим меомад зуд ва самаранок анҷом додани супоришро бо назорати роҳ ва шароити ҳаракат ба мувозинат оварам. Дар натиҷа ман ёд гирифтам, ки ба оинаҳои қанорӣ нигариста, ба роҳ диққати ҷиддӣ дода, хатари эҳтимолиро пай бурда, пеш аз он, ки он ба ман зарар расонад, аз он қанорагирӣ кунам. Огоҳӣ ва ҷолокие, ки ман ҳангоми рондани мошини боркаш ёд гирифтам, дар якҷоягӣ бо зарурати ақсуламали фаврӣ ба вазъиятҳо ба ман ёрӣ расонданд, ки аз проблемаҳои имқонпазир қанорагирӣ кунам.

Фарқ қарда тавонистан, ки маъмулан фаросат номида мешавад, агар оқилона истифода шавад, як воситаи муҳим аст. Дар давоми сафари зиндагӣ мо бояд онро дар сатҳи қисмонӣ ва рӯҳонӣ инқишоф диҳем, то ки вазифаи заминии «намак» ва «нур» будани худро иҷро қарда тавонем.

Павлус дар нома ба қалисои Филиппӣ навиштааст:

«...Ва дар он хусус дуо меғӯям, ки муҳаббати шумо дар дониш ва мулоҳизақорӣ торафт афзунтар гардад, то шумо дарқ намоед, ки чӣ беҳтар аст, барои он ки дар рӯзи Масеҳ пок ва беайб бошед, ва аз самарҳои адолат

Мушкилот дар Роҳ

пур шавед, ки он ба василаи Исои Масеҳ барои ҷалол ва ҳамду санои Худост» (Филиппиён 1:9–11).

Подшоҳ Сулаймон, ки дар замони авҷи камолоташ донотарин одами рӯи замин эътироф шуда буд, чунин маслиҳат додааст:

«Эй писарам! Агар гуфтаҳои маро бипазирӣ ва аҳкоми маро дар худ маҳфуз дорӣ, ба тавре ки гӯши худро ба шунидани ҳикмат супорӣ ва дили худро ба хирад моил гардонӣ; агар донишро даъват намоӣ ва овози худро сӯи хирад баланд кунӣ; агар онро мисли нукра орзу кунӣ ва мисли ганҷҳо ҷустуҷӯ намоӣ, — он гоҳ худотарсири хоҳи фаҳмид ва дониши Худоро хоҳи ёфт» (Масалҳо 2:1–5).

Ҳамин тариқ, фарқ карда тавонистанро як навъ фаросат ҳисоб карда, мо ҳислатҳои мусбатеро, ки дар он барои зиндагӣ ғоиданоканд, муайян карда метавонем. Поймолшавии ҳуқуқ он вақт манфӣ мешавад, ки муҳокимарониҳои шахсии дигарон арзишнокии шахсро беадолатона баланд ё паст мекунад. Комиссияи ҳуқуқи башари Канада поймолшавии ҳуқуқро чунин тавсиф медиҳад: «Амал ё қароре, ки боиси бадрафторӣ бо шахс ё гурӯҳи одамон дар асоси мансубияти наҷодӣ, синну сол ва маъҷубӣ мегардад»¹¹. Сипас комиссия ин рӯйхатро васеътар карда, нишонаҳои сершумори дигарро меоварад, ки барои поймолшавии ҳуқуқи этники, ҷинсӣ, динӣ ва ғайра асос буда метавонанд. Ҳама гуна поймолшавии ҳуқуқ зараровар, беасос ва номақбул аст. Ман дар ин китоб махсусан ба поймолшавии ҳуқуқ нисбат ба *масеҳиён* аз сабаби *эътиқоди динӣ* ва *шаҳодати* онҳо таваҷҷуҳ мекунам.

Каноник Эндрю Уайт душманиро нисбат ба ҷамъияти масеҳӣ дар Ироқи ҷангзада, ки аксаран аз таъбиз сарчашма мегирад,

¹¹ “About Human Rights,” Canadian Human Rights Commission <chrc-ccdp.gc.ca/eng/content/what-discrimination>.

Поймолшавии ҳуқуқ дар Роҳ

бо чашмони худ дидааст. Мувофиқан, Уайт чамъомади худро ташвиқ мекард, ки ба нафрат бо муҳаббат ҷавоб диҳанд ва ба зӯроварӣ бо амали шафқат аксуламал кунанд. Ў аҳли ҷамоати худро бо суханони зерин рӯҳбаланд мекард:

«Ман медонам, ки Худо моро ба воситаи тамоми таҷрибаи ҳаётамон таълим медиҳад ва тайёр мекунад. Гоҳо Ў зарур меҳисобад, ки он чиро, ки мо барои худ «бехтарин» намешуморем, ба гарданамон бор кунад, вале ў мақсади олиро мебинад ва ба ҳамаи ин роҳ медиҳад, то мо он чиро, ки Ў меҳаҳад, ба ҷо оварем ва ба он ҷое, ки Ў меҳаҳад, равем. Бо ин ҳама ман боварии комил дорам, ки Худо чунин ҳолатҳои ногуворро барои ҷалоли Худ истифода бурда метавонад ва истифода мебарад».¹²

Азбаски дастдарозиҳо дар муқоиса бо масхараҳо ҳарорати таъкиботро баландтар мекунад, поймолшавии ҳуқуқ ба ҷадвали қиёсии таъқиб сатҳи дигари душманиро илова мекунад. Масеҳиёне, ки масхара ва ё таъқиб карда мешаванд, бисёр вақт дар ҷамоатҳои худ ҷойҳои бепарвоя ва ҳатто дар баъзе мавридҳо таҳаммулпазириро пайдо мекунад. Масалан, онҳо метавонанд кори муносиб пайдо кунанд, аз ҳуқуқи овоздиҳӣ истифода баранд ва ба ёрии ҳуқуқӣ, тандурустӣ ва маориф дастрасии осон дошта бошанд. Аммо поймолшавии ҳуқуқ аз ин ҳуқуқҳо ва манфиатҳо аз масеҳиён маҳрум мекунад, зеро онҳо роҳи дигарро, ки аз роҳи аксарият фарқ дорад, интиҳоб кардаанд. Ҳуқуқҳои асосии инсон поймол мешаванд ё ҳатари танҳо дар асоси мансубияти динӣ поймол кардани онҳо вучуд дорад. Ва ин оқибатҳои ногувор дошта метавонад, чунки бисёр вақт боиси бекорӣ, бесарпаноҳӣ ва бенавой мегардад.

¹² Andrew White, *Faith Under Fire* (Oxford, UK & Grand Rapids, MI: Monarch Books, 2011), 41.

Мушкилот дар Роҳ

Дар ташкилоти «Садои риёзаткашон — Канада» хизмат карда, ман бо масеҳиёне мусоҳиба мекардам, ки аз ҷониби оилаҳо, дӯстон, ҳамкорон ва корфармоён гирифтори поймолшавии ҳуқуқ мешуданд. Дар натиҷаи ин поймолшавии ҳуқуқ, имондорон аз боиси аз имони худ даст накашиданашон назар ба коргарони ғайримасеҳӣ маоши камтар мегирифтанд, агарчи лозим меомад бисёртар кор кунанд; онҳо имтиёзҳои оилавиرو аз даст медоданд; аз ёрии сифатноки тиббӣ маҳрум мешуданд; ба зарурати додани музди иловагӣ барои хизматрасонӣ дучор мешуданд; аз сабаби таҳаммулнопазирии сарвари корхона аз кор маҳрум мешуданд ва ё ба беадолатии дигар гирифтор мешуданд. Дар ҳар яки ин ҳолатҳо комилан равшан аст, ки ин ба имони масеҳӣ онҳо вобаста буд, зеро ғайримасеҳиён дар ҳамон гуна вазъият ба чунин муносибати ҳамон одамон дучор намешуданд.

Поймолшавии ҳуқуқ ҳамчунин дар дохили ҷамъият рӯй медиҳад, ҳангоме ки масеҳиён барқасд ва ба таври системавӣ радди маърака карда мешаванд ва ба муносибати ноодилона дучор мегарданд.

Имкониятҳо ва бартарихое, ки ба аксарият дастрасанд, на ҳамеша барои ақаллияти масеҳӣ дастрасанд. Дар доираи меъёрҳои иҷтимоӣ фарҳанги таъбиз ташаккул меёбад, ҳангоме ба масеҳиён ҳамчун шахрвандони дараҷаи дуюм, ки озодиҳо ва ҳуқуқҳои маҳдуд доранд, муносибат мекунанд. Агарчи дар назари аввал ин ба чашм намоён нест, он дар бадбинӣ ё ҳатто нафрати коллективӣ асос ёфтааст, ки ба масеҳиёне, ки дар ҷамъият зиндагӣ мекунанд, таъсири манфӣ ва харобиовар мерасонад.

Чунин поймолшавии ҳуқуқ дар соҳаҳои гуногун ба назар мерасад.

Кор пайдо кардан. Ҳангоми ҷустуҷӯи кор масеҳиён бисёр вақт маҷбур мешаванд корҳои пастро иҷро кунанд ва аз ишғол намудани мансабҳои муҳим ва баландтар дар тичорат ё муассисаҳои давлатӣ маҳрум мешаванд. Дар «Рӯйхати назорати

умумичаҳонӣ»¹³, ки ташкилоти «Open Doors» тартиб додааст, ин падида ҳамчун «таъқиботи институтсионалишуда» тавсиф шудааст. Ин маънои онро дорад, ки масеҳиён бо ҳамкасбони ғайримасеҳии худ шароити баробар надоранд, агарчи онҳо дорой маълумот, сифатҳо ва малакаҳое ҳастанд, ки барои иҷрои ҳамон як кор мувофиқат мекунад. «Open Doors» ҳамчунин қайд мекунад, ки масеҳиён бисёр вақт ба меҳнати маҷбурӣ маҷбур карда мешаванд, ҳамчун ғуломон барои хиштпазӣ дар Покистон. Дар дигар кишварҳо ба онҳо иҷозат дода намешавад, ки дар сохторҳои низоми, ҳифзи ҳуқуқ ва сохторҳои давлатӣ мансабҳои баландро ишғол намоянд.

Маориф. Дар баъзе минтақаҳо таҳсил кардани масеҳиён барои болотар рафтан аз шароити ҳозирашон душвор аст ва дар натиҷа ҳолати вайроншавии арзиши инсон ва ғуломонаи онҳо барои наслҳо тӯл мекашад. Онҳо ба табақаи поёни тааллуқдоранд ва аз ҳамин сабаб зерӣ фишори поймолшавии ҳуқуқи иҷтимоӣ ва дигар шаклҳои суиистифода мебошанд.

Дар Ҳиндустон масеҳиёни табақаи паст, ки бо номи «даст-норас» ё далитҳо маълуманд, бисёр вақт аз имтиёзҳои давлатӣ маҳрум карда мешаванд, агар онҳо аз бозгаштан ба дини ҳиндуия саркашӣ кунанд. Масалан, далитҳо бо таҳсилоти ибтидоии бепул таъмин карда мешаванд, аммо бисёр вақт иҷозат надоранд, ки ба забони англисӣ таҳсил кунанд. Омӯзиши забони англисӣ ҳамчун як роҳ ба сӯи имкониятҳо ва тавонмандии бештар дида мешавад, зеро метарсанд, ки ин метавонад далитҳоро ба кӯшишҳои раҳӣ ёфтани аз мавқеи табақаи поёни водор намояд. Масеҳиҳои далит ва мусулмонони далит аз сабаби эътиқоди динияшон ҳатто аз ёрии каме, ки ба дигар далитҳо дода мешавад, маҳрум карда мешаванд. Хабарҳо мерасанд, ки ҳукумат кӯдакони далитҳои масеҳиро ҳатто аз таҳсилоти ибтидоӣ маҳрум мекунад. Барои масеҳиҳои табақаи поёни поймолшавии ҳуқуқ дар маҳрум

¹³ World Watch List, Open Doors <opendoorsusa.org/christian-persecution/world-watch-list>.

кардани онҳо аз имкониятҳои таҳсил нақши бузург мебозад. Дар Ҳиндустон бисёр далитҳо аз дини ҳиндуия даст мекашанд, зеро онро сабаби мазлумии худ мешуморанд. Дини худро ба масеҳият иваз карда, онҳо умед доранд, ки аз системаи золимонаи каставӣ раҳо мешаванд. Аммо, ҳангоме ки масеҳӣ мешаванд, бо девори боз ҳам бузургтари поймолшавии ҳуқуқ рӯ ба рӯ мешаванд, ки барои дар вазъияти вайроншавии арзиши инсон нигоҳ доштани онҳо сохта шудааст — онҳо аз дин гаштагон мешаванд. Масеҳиёне, ки ба дини дигар намегузаранд, тайёранд барои ин арзиши баланд пардохт кунанд ва ба ёрӣ ва дастгирии дигари узвҳои Бадани Масеҳ эҳтиёҷ доранд.

Ҳифзи саломатӣ. Масеҳиён бисёр вақт ёрии дурусти тиббӣ гирифта наметавонанд. Ҳангоме ки онҳо ба беморхона бистарӣ мешаванд, ба радкунии беасос, таъхирҳо ва табобати пастсифат дучор мешаванд, зеро онҳо масеҳӣ ҳастанд. Масалан, «World Watch Monitor» аз ҳодисае хабар дод, ки дар он як марди масеҳии покистонӣ дар натиҷаи захролудшавӣ аз газҳои захролуд ҳангоми тоза кардани канализатсия аз ҳуш рафта, дар беморхона бистарӣ шудааст. Се духтур аз муолиҷаи ӯ худдорӣ карданд ва гуфтанд, ки пеш аз муоина ўро шустан лозим аст. Корғари 35-сола бе ёрии тиббӣ дар беморхона мурд¹⁴.

Ҳуқуқшиносӣ. Барои бисёр масеҳиён дар мавриди ҳаёс шудан дарёфти ёрии ҳуқуқӣ душвор мешавад. Адвокатҳое, ки ба онҳо ёрӣ расондани мешаванд, ҳудашон гирифтори таҳдид, фишор ва таъқиб мешаванд. Рӯзномаи мустақили «Morning Star News» як қиссаи ташвишвареро аз Покистон нашр намуд:

«Масеҳиён дар Покистон мунтазам аз ҷониби кормандони полис бардурӯғ дар тамаъҷӯӣ айбдор карда меша-

¹⁴ Asif Aqeel, “Pakistani sewage worker dies after 3 doctors on Ramadan fast refuse to touch him,” World Watch Monitor, June 5, 2017 <tinyurl.com/ybbrtssl>.

Поймолшавии ҳуқуқ дар Роҳ

ванд ва ҳафтаи гузашта як парванда бо марги як ҷавони имондори 24-сола анҷомид.

Наздикон мегӯянд, дар ин кишвар, ки 96 ғоизи аҳоли мусулмон мебошанд, масеҳиён, ки манбаъҳои қонунии кам доранд, беасос таъқиб карда мешаванд. Ба гуфтаи ҳешовандон, рӯзи 29-уми май кормандони полис Вакас Масеҳро куштаанд, зеро ҳангоме онҳо таҳдид карданд, ки айбномаи бардурӯғ пешниҳод мекунанд, амакаш аз додани пул ба онҳо худдорӣ кард. Онҳо хабар медиҳанд, ки кормандони полис ҳоло ба оила фишор оварда, аз ҳешовандон талаб мекунад, ки баёноти пешниҳод намуда, хоҳиш кунанд, ки тафтишоти куштор қатъ карда шавад».¹⁵

Ҳикояҳои монанди инҳо нишон медиҳанд, ки масеҳиён дар муҳити душманона аз ҷиҳати ҳуқуқӣ осебпазир мебошанд. Дар баъзе мавридҳо қасоне, ки худро ҳимоя мекунанд ва аҳли оилаҳои онҳо худашон гирифтори ҳучумҳо мешаванд.

Дафн. Дар баъзе кишварҳо ба масеҳиён барои дафни наздиқонашон аз дастрасӣ ба қабристонҳои ҷамъиятӣ маҳрум карда мешаванд. «Садои риёзаткашон — Канада» дар бораи ҳодисае хабар дод, ки намунаи поймолшавии ҳуқуқи масеҳиён дар Шри-Ланка аст:

«16 октябри соли 2015 тақрибан 300 нафар сокинони як минтақаи дурдасти Шри-Ланка ба як оилаи масеҳӣ роҳ надоданд, ки дар қабристони ҷамъиятӣ маросими дафнро баргузор кунанд. Онҳо гуфтанд, ки маросими дафнро танҳо мувофиқи расму оинҳои дини Ҳиндуия гузарондан мумкин аст. Азбаски дар қабристони ҷамъиятӣ дафн кардани қасад имконпазир набуд, шубон кӯшиш кард қасадро дар ҳудуди қалисо дафн кунад. Сокинони деҳа деворро шикаста, ду

¹⁵ "Police in Pakistan Kill Young Christian Man in Raid, Relatives Say," *Morning Star News*, June 8, 2018 <tinyurl.com/yab8fpox>.

Мушкилот дар Роҳ

мотосикли дар назди бино истодаро оташ заданд ва ба бинои калисо зада даромаданд. Пас аз он, ки полис ҳукмномаи маҳкамаро гирифт, оила маҷбур шуд часадро дар берун аз деҳа дар қабристони 23 километр дур ба хок супорад».¹⁶

Боз бисёр хабарҳои дигар ҳастанд, ки ба хонаводаҳои ғамзада лозим меомад, ки пас аз дафн ҳасади масеҳиёро аз қабр берун кунанд ва дар натиҷа онҳо маҷбур мешуданд роҳи дубора дафн кардани наздикони худро ҷустуҷӯ кунанд. Ин намуди поймолшавии ҳуқуқ зарари ҷисмонӣ намерасонад, аммо таъсири саҳти эҳсосотӣ мерасонад.

Ёрии башардӯстона. Ҳангоми офатҳои табиӣ, аз қабилӣ хушксолӣ, обхезӣ, сунамӣ ва заминҷунбӣ ёрии беруна, ки тақсим кардани он ба ихтиёри сарварони ҷамъият вогузошта мешавад, бисёр вақт ба масеҳиён дода намешавад. Калисоҳо, хонаҳо ё муассисаҳое, ки ба масеҳиён тааллуқ доранд, ҳамчунин бисёр вақт ҳаққи худро гирифта наметавонанд ва барои таъмир ё таҷдиди бино ба онҳо имтиёзҳои даркорӣ дода намешаванд.

Рӯзи 24 март соли 2017 канали CBN News хабар дод, ки «масеҳиёни Нигерия, ки аз таъқиботи гурӯҳи террористии исломии Боко Ҳарам фирор кардаанд, аз боиси имонашон аз дастрасӣ ба ғизо ва дигар маводи эҳтиёҷи аввалия маҳрум карда мешаванд».¹⁷ Дар ҳамон хабар изҳороти шоҳид дар бораи он буд, ки масеҳиён маҷбур шуданд барои бехатарӣ ба лагерҳои гурезаҳо гурезанд: «Ҳангоме ки масеҳиён дар солҳои 2014 ва 2015 маҷбур шуданд гурезанд, сарвари вилоят ҳар кори аз дасташ меомадаро кард, аммо ҳангоме ки парастории лагерҳои гурезагон ба ихтиёри ташкилотҳои дигар супорида шуд, поймолшавии ҳуқуқ

¹⁶ "Mob Obstructs Burial of Deceased Christian," January 28, 2016 <vomcanada.com/lk-2016-01-28.htm>. Source: National Christian Evangelical Alliance of Sri Lanka.

¹⁷ "Christians Fleeing Islamic Terror Denied Food in Nigerian Refugee Camps," CBN News, March 24, 2017 <tinyurl.com/y8fmkb5c>.

Поймолшавии ҳуқуқ дар Роҳ

сар шуд. Гурезагон бо ғизо таъмин карда шуданд, аммо масеҳиён аз ғизо маҳрум буданд, зеро ба онҳо ошкоро эълон карданд, ки ёрии башардӯстона барои онҳо пешбинӣ нашудааст».

Новобаста ба он, ки поймолшавии ҳуқуқ бар нафрати шахсӣ ё ҷамъиятӣ асос ёфтааст, намунаҳои дар ин китоб зикршуда нишон медиҳанд, ки он зараровар аст ва дар бисёр кишварҳо ва минтақаҳои ҷаҳон ақаллияти масеҳӣ будан боиси душвории зиёд мегардад. Пештар ман дар бораи як шубон аз Беларус сухан ронда будам, ки муддати тӯлонӣ кӯшиш мекард калисои худро аз қайд гузаронад. Аз қайд гузаронданро ба охир расонда, шубон акнун метарсид, ки метавонад гирифтори таъқиботи боз ҳам бештар шавад, зеро ӯ меҳост аҳли ҷамоатро аз рӯи принсипҳои Китоби Муқаддас панду насиҳат диҳад ва ин метавонад боиси ихтилофи минбаъда бо сиёсат ва қонунҳои давлат гардад.

Шубони белорусӣ ба ман нақл кард, ки шубони калисои хонагии хитой ўро ба давом додани мавъизаи далеронаи Инчил ташвиқ кард. Пас аз он ӯ аз худ пурсид, ки чаро ин қадар метарсад. Ў ба ман гуфт, ки таъқиботе, ки дар кишвари ҳудаш дучор мешуд, дар муқоиса бо таъқиботи масеҳиён дар кишварҳои дигар сабук буд. Амалҳои поймолшавии ҳуқуқӣ, давлат нисбат ба масеҳиён дар Беларус боиси асабоният мегарданд, аммо ба ҳаёти онҳо таҳдид намекунанд. Ў чунин меҳисобид, ки минбар барои эълон намудани Инчил ва мавъиза кардани ҳақиқати Китоби Муқаддас пешбинӣ шудааст, агарчи ин метавонад боиси мушкilot гардад, агар мавъизааш таҳрики зидди президенти кишвар ҳисобида шавад.

Бисёр калисоҳои инчилий ва католикий дар Беларус бо маҳдудиятҳои поймолшавии ҳуқуқ дар дастрасӣ ба хизматҳои ҳуқуқӣ, ичора ё моликияти амвол, бақайдгирии расмӣ калисоҳо ва фаъолиятҳои динӣ берун аз калисо, ба монанди башоратдиҳӣ дучор мешаванд. Шубонҳо медиданд, ки калисоҳои онҳоро маҷбуран мебастанд ва барои «ичро накардани талабот» ҷарима мекарданд. Аммо Калисои православии Беларус аз ҳуқуқ ва

Мушкилот дар Роҳ

имтиёзхое, ки давлат додааст, истифода мебарад, ки ақаллиятҳои дигари динӣ надоранд.

Агарчи гуфтан мумкин аст, ки чунин таъбиз поймолкунии ошкорои ҳуқуқҳои калисо ва ҳуқуқи пайравони дин ба «озодиҳои фароизи динӣ» аст, шубонҳо ва сарварони масеҳӣ мефаҳманд, ки парастии онҳо ба он вобаста нест, ки давлат ба онҳо барои ин кор озодӣ медиҳад ё не. Таъбиз барои масеҳиён дар Беларус монеа нест, балки як навъи азобҳо аст, ки онҳо бо тайёри ба хотири Инчил ва бунёд намудани Калисои Масеҳ тоб меоваранд:

«Ў баъзеро ҳавворӣ, баъзеро анбиё, баъзеро башоратдиҳанда, баъзеро шубон ва муаллим таъин намуд, барои такмили муқаддасон, ба кори ибодат, барои бинои Бадани Масеҳ, то даме ки ҳамаамон ба ягонагии имон ва шиносоии Писари Худо, ба дараҷаи шахси комил, ба андозаи бузургии пурраи Масеҳ бирасем. То ки мо дигар кӯдаконе набошем, ки бо боди ҳар таълим калавонида ва ронда мешаванд, аз найрангбозии одамоне, ки бо талбис ба иштибоҳ андохта гумроҳ мекунанд. Балки дар муҳаббат ростиро баён намуда, мо дар ҳар чиз ба Он ки Сар аст, яъне ба Масеҳ нумӯ ёбем. Аз Ў тамоми Бадан ба воситаи ҳар навъ пайвандҳои тақвияткунанда мустаҳкам ва пайваस्त шуда, бо амалҳои ҳар андоми ҷудогона ба андозаи хоси он, афзоиш меёбад, то ки худро дар муҳаббат бино кунад» (Эфсӯсиён 4:11–16).

Поймолшавии ҳуқуқ дар ҳаёти Исо

Исо ҳеҷ гоҳ аз таъқибот канорагирӣ намекард, балки ба он истодагарӣ мекард ва ба рисолати худ вафодор монда, Падари Худро ҷалол меод. Поймолшавии ҳуқуқ танҳо як шакли

зиддият буд, ки Исо дучори он мешуд, аммо Ё роҳ наметод, ки он ба Ў дар иҷрои рисолаташ ҳалал расонад.

Ин дар Луқо 7:36–50 навишта шудааст, ки дар он ҷо Шимъун ном фарисӣ Исоро барои ҳӯроки шом ба хонааш даъват кард. Китоби Муқаддас шарҳ намедихад, ки чаро Шимъун Исоро даъват кард, ки бо ӯ ҳӯрок ҳӯрад ва ниятҳои аслии ӯ кадомҳо буданд. Бо назардошти муносибате, ки гурӯҳи сарварони динӣ ба наздикӣ бо Исо карда бурданд ва Шимъун ба онҳо тааллуқ дошт, шояд ин даъват танҳо як кӯшиши бадном кардани Худованд буд. Шояд Шимъун фикр мекард, ки дар фазои оромтар хушӯрии Исо суст мешавад ва ўро дар хато ғофилгир кардан осонтар мешавад. Ба ҳар ҳол, Луқо менависад, ки Исо ин пешниҳодро қабул кард ва ба хонаи фарисӣ омад, то сари дастархонаш нишинад.

Ба назар чунин метофт, ки ҳама чиз хуб аст, то он даме ки зане ба ҳучра давида даромад ва гирякунон пеши пойҳои Исо афтид. Ин зан кӣ буд ва барои чӣ мегирист? Ҳар касе, ки ин сахнаро мушоҳида мекард, медонист, ки ин зан обрӯи бад дорад. Вай навакак бе даъват ба хонаи Шимъун даромад ва пеши Исо сар ҳам кард ва ашк рехта, ба пойҳои Ё рағғани атрафшон мемолид ва бо мӯйи худ пок мекард.

Аз афти қор, Исо аз ин амал наранҷид ва ғамгин ҳам нашуд, аммо Шимъун, соҳиби хона, хеле озурдахотир шуд. Аз хондани ин ҳикоя маълум мешавад, ки Шимъун на танҳо аз он сабаб озурдахотир шуд, ки зани бадном ба хонаи ӯ омад, балки низ аз он сабаб, ки Исо ўро қабул кард ва ба ӯ иҷозат дод, ки ба Ў даст расонад. «Агар Исо пайғамбари ҳақиқӣ мебуд, — гуфт Шимъун, — Ё медонист, ки ин зан чӣ гуна гунаҳкор аст».

Исо медонист, ки дар дили Шимъун чӣ буд, ба ӯ ҳикоятро нақл кард. Қарздиҳандае ду шахси қарздор дошт ва қарздоронро маҷбур мекард, ки қарзхояшонро пардохт кунанд. Яке миқдори зиёди қарз дошт, дигаре камтар. Ҳангоме ки қарздиҳанда аз қарздорон пардохт кардани қарзро талаб кард, ҳарду гуфтанд,

Мушкилот дар Роҳ

ки қарзҳоро пардохт карда наметавонанд. Он гоҳ он мард кори ғайриҷашмдошт кард: ӯ қарзҳои онҳоро бахшид ва онҳоро аз масъулияти пардохт намудани онҳо озод намуд.

Ба Шимъун рӯ оварда, Исо пурсид:

— Кадоме аз онҳо ўро бештар дўст медорад?

Шимъун ҷавоб дод:

— Ба фикрам, ҳамон касе, ки ӯ қарзи калони вайро бахшид.

— Ту дуруст ҳукм кардӣ, — розӣ шуд Исо.

Баъд Исо ба он зан ишора карда, ба Шимъун нақл кард, ки чӣ тавр ӯ поймолшавии ҳуқуқи ошкороеро, ки ӯ хангоми истиқболи Исо дар хонааш нишон дода буд, ҷуброн намуд. Шимъун Исоро ҳамчун меҳмон даъват кард, аммо Ўро ҳамчун меҳмони гиромӣ қабул накард, зеро пойҳои ин гуна меҳмононро шуста, бо бўса пешвоз мегирифтанд ва бо равшан тадҳин мекарданд. Одатан ба ҳамаи меҳмонони ба хонаи Шимъун даъватшуда чунин муносибат мекарданд, аммо ба Исо чунин эҳтиром зоҳир карда нашуд. Ба Исо чун ба ин зани бадном муносибат карданд, вале маҳз ҳамин зан Ўро эҳтиром намуд.

Шояд асоси поймолшавии ҳуқуқ камии муҳаббат бошад? Шимъун ҳамчун фарисӣ ба росткориҳои худ умед баста буд ва аз ҳамин сабаб гумон мекард, ки ба бахшида шудан эҳтиёҷоти зиёд надорад. Амалҳои росткориҳои ӯ — мақоми ӯ ҳамчун фарисӣ ва парҳезгории тасаввуршаванда ва садоқати ӯ дар иҷрои шариати Мусо буданд. Аммо ин зан, ки то чӣ андоза нолоиқ будан ва чӣ қадар ба бахшиш эҳтиёҷ доштанаширо медонист, назди Касе омад, ки қудрат дошт ўро бахшад ва умеди нав ато намояд.

Шимъун ин ҳамаро мушоҳида мекард, аммо азбаски нисбати Исо нафрат дошт, он чиро, ки рӯй дода истода буд, тамоман пайҳас намекард. Поймолшавии ҳуқуқ нисбати Исо нишонаи равшани он буд, ки Ўро дар ин хона ба таври ҳақиқӣ қабул ва истиқбол накардаанд. Ҳамин тариқ, пас аз хӯроки шом мо ду дилро мебинем — яке чун пештара сард ва мурда, дигаре аз муҳаббати беандозаи Худованд гарм ва зиндашуда.

Давоми ҳикояти Амит

Амит аз ҷавобе, ки аз сарварони деҳааш гирифта буд, хеле хайрон шуд. Оё ӯ дуруст шунид?

— Чаро бо ман чунин рафтор мекунад? — пурсид ӯ. — «Оё ман яке аз аввалинҳо шуда, барои кофтани биноҳои харобшуда ва наҷот додани онҳое, ки дар зери харобаҳо монда буданд, нашитофтам?» Магар занам ба захмдоршудагон нигоҳубин намекард? Чӣ тавр шумо метавонед ягона дархости оддии маро рад кунед? Шумо барои аз нав сохтани биноҳои дигар ёрӣ мерасонед; чаро сартарошхонаи ман дар қатори онҳо нест?

— Амит, ту дигар аз мо нестӣ, — ҷавоб доданд сарварони деҳа. — Ва ин айби мо не, балки айби туст. Ту қарор додӣ, ки дини аҷдодони худро тарк карда, ба як дини нави аҷибе ҳамроҳ шавӣ. Ҳеҷ кас туро ба ин кор маҷбур накардааст. Мо аз ту илтиҷо кардем, ки ин корро накуни. Оё дар ёд надорӣ? Аммо ту ба гапи мо гӯш надодӣ.

— Охир, ман ба шумо мегӯям, — бо илтиҷо ҷавоб дод Амит, — ки ин ҳақиқат аст. Чӣ тавр ҳақиқатро рад кардан мумкин аст?

— Мебинӣ, — ба гуфтугӯ шарик шуд дигар сарвари деҳа, — боз бо суханон ва эътиқоди худ моро таҳқир мекуни. Агар ту ба ёрии мо эҳтиёҷ дошта бошӣ, ҳуди ҳозир дар ҳуди ҳамин ҷо аз ин Исои худ даст каш ва ба дине, ки дар он таваллуд шудай, баргард. Баргард, Амит ва аз неъматҳои ҷамъият баҳра бар. Мо сартарошхонаи туро аз пештара беҳтар мегардонем.

Амит дар бораи паёме, ки шубон Ҷошуа мавъиза карда буд, фикр кард, дар бораи он, ки чӣ тавр иблис Исоро дар биёбон чил рӯз васваса мекард ва аз худ мепурсид: чӣ гуна аст, ки кас ин қадар гуруснагӣ кашад ва баъд дар ивази парастии ба ӯ нон пешниҳод карда шавад. Оё ӯ ин қадар қавӣ буда метавонад? Ва акнун ӯ ба васвасаи худ дучор шуд. Масеҳро дар ивази чӣ рад кунад? Дар ивази бино? Дар ивази воситаҳои рӯзгузаронӣ? Дар ивази парастии худоёне, ки қудрат

Мушкилот дар Роҳ

надоштанд ўро начот диҳанд ё барои оилааш ояндаи комилро таъмин кунанд?

— Ман ин корро карда наметавонам, — гуфт Амит. Дастгирии Ҳавво ва Рафиро ба хотир оварда, ў ботантана изҳор намуд: — Ман ҳеҷ гоҳ Худованд ва Начотдиҳандаи худ Исои Масеҳро инкор карда наметавонам!

— Пас, бирав, — ҷавоб доданд роҳбарони ҷамоат — ва мо ба ту ёрӣ расонда наметавонем.

Каме амиқтар менигарем

Барои Исо поймолшавии ҳуқуқ бегона набуд. Дар тамоми Навишта мо шоҳиди он мешавем, ки Худованди мо ба зиддият дучор мешуд ва ҷи гуна Ў ҳеҷ гоҳ роҳ наметод, ки таъкибот Ўро тарсонанд ва ба худ тобеъ намоянд. Намунаи Ў ҳамеша моро, пайравони Ўро, барои иҷрои рисолате, ки Ў моро ба он даъват кардааст, тайёр хоҳад намуд ва илҳом хоҳад бахшид. Бо вучуди ин мо ҳамчунин мефаҳмем, ки ҳамроҳи рисолати арзанда зиддият низ меояд ва агар мо диққатро аз даст диҳем, ба осонӣ дар хатари нобарорӣ дар иҷрои рисолати худ дучор шуда метавонем.

Пол Ҳаттауэй, директори иҷроияи ташкилоти «Asia Harvest» гуфтааст: «Агар мо ба тарсониданҳо таслим шавем, ба осонӣ диққатро аз даст медиҳем ва дар охир ба Худованд лозим меояд, ки моро аз хизмати Худ дур кунад».¹⁸

Исо ба шогирдонаш гуфт, ки агар онҳо Ўро пайравӣ кунанд, таъкибот қисми роҳи ҳаёти онҳо мешаванд. Ў давом дод:

«Пас, ҳар кӣ Маро назди мардум эътироф кунад, Ман низ ўро дар назди Падари Худ, ки дар осмон аст, эътироф хоҳам кард. Лекин, ҳар кӣ Маро назди мардум инкор

¹⁸ Paul Hattaway, *An Asian Harvest* (Oxford, UK & Grand Rapids, MI: Monarch Books, 2017), 162.

Поймолшавии ҳуқуқ дар Роҳ

кунад, Ман низ ўро назди Падари Худо, ки дар осмон аст, инкор хоҳам кард» (Инчили Матто 10:32–33).

Ин суҳанони ғамангез ҳастанд, ки дар бораи онҳо бояд андеша намуд. Ҳангоме ки мо поймолшавии ҳуқуқро интизор мешавем, ки ҳангоми кӯшиши пайравӣ ба Масеҳ аз сар гузарондан лозим меояд, набояд фаромӯш кунем, ки Ў ҳеҷ гоҳ аз мо даст намекашад ва моро тарк намекунад:

«Пас мо ба ин чӣ гӯем? Агар Худо тарафгири мо бошад, зидди мо кист? Он Худое ки Писари Худро дарег надоштааст, балки Ўро барои ҳамаи мо таслим кардааст, чӣ гуна бо якқоягии Ў ҳама чизро ба мо намебахшад? Кӣ баргузидагони Худоро айбдор мекунад? Оё Худое ки сафедкунанда аст. Кист, ки маҳкум мекунад? Оё Масеҳ ки мурдааст, вале боз эҳё шудааст? Оё Ў, ки ба ямини Худо нишастааст? Оё Ў, ки дар ҳаққи мо шафоат мекунад? Кӣ моро аз муҳаббати Масеҳ ҷудо мекунад? Оё андӯх, ё фалокат, ё таъқибот, ё гуруснагӣ, ё барахнагӣ, ё хатар, ё шамшер? Чунон ки навишта шудааст:

“Ба хотири Ту мо ҳар рӯз кушта мешавем, мисли гӯсфандони забҳ ба шумор меравем”.

Аммо бар ҳамаи ин мо ба воситаи Дӯстдорамон пурра ғолиб меоем. Зеро ман мӯътақидам, ки на мамот, на ҳаёт, на фариштагон, на сарварихо, на қувваҳо, на ҳозира, на оянда, на баландӣ, на умқ, на ҳар гуна махлуқи дигар моро аз муҳаббати Худо, ки дар Худованди мо Исои Масеҳ аст, ҷудо карда наметавонад» (Румиён 8:31–39).

Агарчи ҳавворӣ Павлус дар порчаи боло поймолшавии ҳуқуқро бевосита зикр накардааст, агар ин нархе бошад, ки мо

бояд дар роҳи Ё пардохт кунем, мо метавонем дилпур бошем, ки муҳаббати Масеҳ ба мо барои ғолиб шудан ёрӣ мерасонад.

Истифода

Чунон ки мо фаҳмидем, барои устувор мондан ва муваффақ шудан дар байни таъкибот тайёрӣ аҳамияти ҳалқунанда дорад, ба ҳамин сабаб он бояд як қисми раванди шогирдсозӣ бошад, новобаста ба он, ки шумо чанд муддат инчониб масеҳӣ ҳастед.

Ҳангоми хондани Китоби Муқаддас аҳамият диҳед, ки чӣ тавр фарзандони Худо аз поймолшавии ҳуқуқ азоб мекашиданд. Ҳикояро пайдо кунед, ки бо ҳикояти худатон мувофиқат кунад ва тафсилотро омӯzed. Заминаи он чӣ гуна аст? Маҳз чӣ чиз ба поймолшавии ҳуқуқ оварда расонд? Қаҳрамонони он кихоянд? Проблема дар чист? Ходисаҳо дар кучо рӯй медиҳанд? Ин кай рӯй медиҳад? Ҳикоя бо чӣ ба охир мерасад? Муҳимтар аз ҳама, ба воситаи ин ҳикоя Худо дар бораи хислаташ чиро ошкор мекунад? Чӣ тавр ин ҳикоя шуморо ба муқобилат бо поймолшавии ҳуқуқ, ки дар роҳи имони шумо пайдо шуда метавонад, тайёр кард?

Пешниҳод: Луко 7:36–50-ро хонед ва диққат диҳед, ки Исо бо озордиҳандааш чӣ гуна муносибат мекунад. Ба назар гиред, ки Ё бадрафториро сарфи назар намекунад ва барои Худ эҳтироми шоистаеро, ки Шимъун ба меҳмонони дигар зоҳир мекунад, талаб намекунад. Акнун муайян кунед, ки вазъиятеро, ки дар он аз боиси имони худ ба поймолшавии ҳуқуқ дучор шуда будед, барои мавъизаи Инчил чӣ гуна истифода мебаред.

Боби 5

Тӯҳмат дар Роҳ

*Бигзор виҷдони шумо пок бошад, то онҳое
ки рафтори некатонро дар Масеҳ мазаммат
менамоянд, бо он чи шуморо бадгӯй мекунанд,
шарманда шаванд.*

1 Петрус 3:16

*Кӣ бармехезад ва ҳуқуқи маро ҳифз мекунад ва
маро аз душманони зиёд ҳимоя мекунад?*

*Вақте ки замину дӯзах ҳолати вазнини
маро бадтар мекунанд, хавотиришавии
изтиробангези ман меафзояд!*

*«Худоё, пойҳои лағжидаистодаамро нигоҳ
дор»,— гуфтам ман. — Дастурҳои ту
паноҳгоҳи ман мебошанд;*

*Раҳмдилии Ту, ки ҳамеша дар назди ман аст,
маро ба роҳи Ту ҳидоят мекунад».*

*Исаак Уоттс, «Кӣ бармехезад ва ҳуқуқи маро
ҳифз мекунад»*

Зарари заминчунбӣ, пас аз он, ки қувваи харобиовари он бисёр ҷамоатҳои минтақаро хароб кард, муддати зиёд ба назар мерасид. Ёрии байналмилалӣ зуд расид ва раванди барқароркунӣ босуръат давом дошт. Ба зарардидаҳо ҳӯрокворӣ, об ва сарпаноҳи муваққатӣ дода мешуд ва низ маблағ барои даст-

Мушкилот дар Роҳ

гирии ташаббусҳои гуногун то он даме, ки одамон хонаҳои худро барқарор кунанд ва воситаҳои зиндагӣ пайдо намоянд. Ба маҷрӯхшудагон низ хуб ғамхорӣ карда мешуд, ба оилаҳое, ки наздиконашонро аз даст дода буданд, ҷубронпулӣ дода мешуд, то барои паси сар кардани талафот ёрӣ расонанд. Дараҷаи ёрии хориҷӣ ҳайратовар буд ва ба одамон он гуна сабуки овард, ки онҳо умед карда ҳам наметавонистанд.

Бо вучуди ин ҳама роҳбарияти деҳаи Амит ба изтироб омада, ҷамъ омаданд, то муҳокима кунанд, ки чаро ба сари онҳо чунин офат омадааст. Онҳо барои ёрии расонидашуда миннатдор буданд, аммо аз он хавотир шуда буданд, ки чаро худоён чунин харобиро фиристодаанд. *Худоён ба ҷамъият чиро нишон доданӣ буданд? Кӣ онҳоро ба ғазаб овардааст? Ва чӣ гуна онҳоро ором кардан мумкин аст, то ки илтифоти онҳо дубора ба даст ояд?*

Ҳангоме ки роҳбарони деҳа ин масъалахоро муҳокима мекарданд, масеҳиён ҷамъ омаданд, то Худоро шуқр гӯянд, ки агарчи на ҳамаи онҳо ёрии аз хориҷи кишвар фиристодашударо ба даст оварданд, Ё онҳоро тарк накард.

Ҳавво дар ин бора дар роҳ ба сӯи хонаи Амара, ки дар тарафи дигари деҳаашон буд, фикр кард. Амара барои ӯ чун хоҳари калонӣ буд. Ҳавво аз сайру гашт лаззат мебурд, Рафӣ пеш медавид. Гох-гоҳ бозистода, пурсаброна мунтазир мешуд, ки модараш ба ӯ мерасад. Ифодаи чеҳраи писарбача ҳамеша боиси табассуми Ҳавво мегардид. *Вай ба падараш хеле монанд аст: ҳалим, меҳрубон ва азми ғатҳ кардани ҷаҳон.* Рафӣ зуд калон мешуд ва бо дӯстонаш бозӣ карданро дӯст медошт. Ҳавво пай бурд, ки ӯ тамоман шармгин нест; вай бисёр вақт аввалин шуда ба бачаҳое, ки ханӯз надида буд, салом медод ва онҳоро ба бозӣ даъват мекард. Ҳавво бо писараш фаҳр мекард ва ҳамеша дуо мегуфт, ки ӯ Худовандро дӯст дорад ва ба Ё вафодорона хизмат намояд.

Ба хонаи Амара расида, Ҳавво дид, ки дугонааш ўро дар ҳавлӣ интизор аст ва аллакай ҷойи гарм тайёр кардааст. Рафӣ

писари Амараро, ки Амир ном дошт, дид ва онҳо дарҳол ба бозии кикбол машғул шуданд, ки қисми зиёди боздиди онҳоро дар бар мегирифт. Амара Ҳавворо оғӯш кард ва ба сӯи хараки кӯхнаи чӯбин дар сояи дарахти калон бурд. Пеш аз ништастан Амара чой ва нозу неъматҳои гуногуни болаззат пешниҳод намуд. Занҳо дар калисо вохӯрда буданд. Амара аз Ҳавво панҷ сол калонсолтар буд ва ғайр аз Амир боз ду писар дошт. Амир, ҳамсоли Рафӣ, дар хона бо модараш мемонд, ду писари калонӣ бо падарашон дар сахро кор мекарданд.

Чун одат, баъди салому алейк Амара пурсид:

— Баъди он, ки роҳбарони деҳа хоҳиши ўро дар бораи ёрӣ дар барқарор намудани сартарошхона рад карданд, Амит худро чӣ хел ҳис мекунад? Муросо кардан бо чунин рафтори беадолатона барои ӯ бояд душвор бошад.

Ҳавво андешамандона сар чунбонд ва дар чехрааш дарде инъикос ёфт, ки шавҳараш аз боиси таҳқир шудани худ ин қадар азоб мекашад.

— Ҳа, Амит аз радду дашномҳои сарварони деҳа хеле ноумед шуд ва ранчид. Аммо, Амара, вай аз рӯзи масеҳӣ шуданаш дигар шудааст. Амита пештара хашмгин мегардид, ва то он чизеро, ки ба фикраш ӯ сазовор аст, барнагардонад, ором намешуд. Акнун, агарчи ӯ ранчидааст, пас аз он ки аз вохӯрӣ бо сарварони деҳа ба хона баргашт, аз ман хоҳиш кард, ки бо ӯ дуо гӯям. Агарчи сарварони деҳа қудрати рад кардани ёриро доранд, аммо дар асл, Амара, ҳама қудрат аз они Худоаст. Мо дуо кардем ва интизор шудем.

— Оё Худо дуоҳоятон қабул кард? — дилсӯзона пурсид Амара.

— Ҳа, ҷавоб дод, — ба дугонааш табассум карда гуфт Ҳавво. Вай бозистод ва кӯшиш кард эҳсосотеро, ки ўро фаро гирифта буданд, ором кунад ва ба ёд овард, ки чӣ гуна Худо дар вазъияте, ки ноумедона метофт, даҳлат карда, ба онҳо ғамхорӣ намуд. Ҳавво ба худ омада, суҳанашро давом дод. — Ду ҳафта пас аз дуои мо, шубон Ҷошуа омад ва ба Амит гуфт, ки миссионерон ба

Мушкилот дар Роҳ

масеҳиёне, ки дар барқарорсозии биноҳо ба ёрӣ эҳтиёҷ доранд, ёрӣ мерасонанд. Вай гуфт, ки онҳо ёрӣ мерасонанд, зеро имондорони кишварҳои дурдаст шунидаанд, ки мо барин масеҳиён ҳангоми аз ёрии ҷамоатхояшон маҳрум шудан чӣ гуна азоб мекашанд. Онҳо барои ёрӣ ба мо пул фиристодаанд, чунки боварӣ доранд, ки мо ҳама як оилаем ва ҳангоме ки як қисми оила азоб мекашад, ҳама азоб мекашанд! — Ҳавво боз хомӯш монд ва дар бораи он андеша намуд, ки Бадани Масеҳ то чӣ андоза олидараҷа аст. — Амит бо ҳаяҷон ва ҳайрат ба хона омад, ӯ аз он дар ҳаяҷон буд, ки Худо масеҳиёни дигар қисмҳои ҷаҳонро истифода мебарад, то дар вақти мушкилот ба мо ёрӣ расонад!

— Ин олидараҷа аст! — хитоб кард Амара. — Мардуми мо барои ёрӣ расондан ангушти худро боло намебардоранд, аммо ин бародарону хоҳарон аз кишварҳои дурдаст ба мо ёрӣ мерасонанд!

— Ҳамааш ҳамин аст,— ҳикояи худро ҷамъбаст кард Ҳавво. — Дар ин бора шубон Ҷошуа ба мо гуфта буд, дар ёд дорӣ? Боре ӯ гуфта буд, ки дар тамоми ҷаҳон масеҳиҳои зиёде ҳастанд ва онҳо бародарону хоҳарони мо, аҳли оилаи мо мебошанд. Шояд онҳо мисли мо зиндагӣ намеkunанд ва аз мо хеле дур ҳастанд, аммо аз аҳволи мо бохабаранд ва барои мо дуо мегӯянд.

— Ҳа, дар ёд дорам, Ҳавво. Чӣ хуш аст донишони он, ки мо дар ин ҷаҳон як оилаи калон ҳастем ва танҳо нестем! Кӣ фикр мекард, ки ин одамон ба мадади мо меоянд ва барои паси сар қардани азобхоямон ёрӣ мерасонанд?

Амара лаҳзае хомӯш монд.

— Сартарошхонаи Амит чӣ? Оё ба ӯ дар барқарор қардани бино ва харидани асбобҳои нав ёрӣ расонда мешавад?

Ҳавво ба аломати тасдиқ сар ҷунбонд ва боз дар ҷашмонаш ашкҳо пайдо шуданд.

— Ҳа, миссионерон ёрӣ мерасонанд, — ҷавоб дод вай. — Амит ба шубон Ҷошуа гуфт, ки ӯ меҳода пас аз кушода шудани

сартарошхона ба сарварони деҳа ройгон паст кардани мӯйсарро пешниҳод кунад. Ӯ меҳоҳад ба онҳо нишон диҳад, ки масеҳиён ҳамсоягони худро дӯст медоранд, ҳатто агар ин ҳамсояҳо онҳоро дӯст надоранд ҳам.

— Фаҳмо, — ҷавоб дод Амара. Ҳавво дид, ки дугонааш ғарқи андешаҳои худ шудааст. Аммо Амара дар бораи тарсе, ки ҳоло дар чеҳрааш зоҳир шуда буд, чизе нагуфт.

— Чӣ шуд, Амара? — хавотир шуд Ҳавво. — Магар ман ягон гапи нодуруст гуфтам?

— Не, — бовар кунонд дугонааш. — Ман фақат аз дурӯғҳое, ки сарварони деҳа дар бораи мо паҳн мекунанд, хавотир ҳастам. Онҳо ба мардум мегӯянд, ки зилзила ҷазо аст: касоси худоён барои он, ки масеҳиён дар деҳа зиндагӣ мекунанд. Ва аз ин ҳам бадтар он аст, ки онҳо ҳамаро бовар мекунонанд, ки масеҳиён лаънат, вирус, сабабгори ҳамаи мушкилиҳо дар ҷамъият мебошанд. Мегӯянд, ки то даме ки мо дар ин ҷо ҳастем, худоён ором намешаванд.

— Аммо ин беақлӣ аст! — хавотир шуд Ҳавво. — Ман намефаҳмам, ки чаро онҳо дар бораи мо ин қадар суханони бад мегӯянд.

— Ҳа, ҳамаи ин, албатта, сафсата аст, аммо проблема дар он аст, ки одамон ба ин гапҳо бовар мекунанд, — ҷавоб дод Амара. — Шавҳару писаронам барои расидан ба киштзоре, ки қорқард мекунанд, аз киштзорҳои ҳамсояҳо мегузаштанд. Ҳамсояҳо ҳамеша дӯстони мо буданд, аммо акнун ба гузаштани онҳо роҳ намедиханд, зеро мегӯянд, ки агар масеҳиён ба замини онҳо пой гузоранд, ин боиси лаънат мегардад. Ҳоло шавҳару писаронам маҷбуранд, ки аз паси киштзорҳои ин ҳамсояҳо ва дигарон, ки ҳамчунин ба гузаштани онҳо роҳ намедиханд, бо роҳи давродавр раванд. — сар ҷунбонда, суханаширо давом дод Амара: — Акнун онҳо бояд боз ҳам барвақттар бархезанд, то ки пеш аз он, ки дигарон аз хоб бедор шаванд, ба саҳро расанд ва пас аз анҷоми қор дар саҳро бештар бимонанд,

Мушкилот дар Роҳ

зеро метарсанд, ки ҳангоми ба хона баргаштан ба онҳо ҳучум карда метавонанд.

Ҳавво хомӯш ништа, дар бораи дараҷаи тамоман нави таъкибот, ки ба миён меомаданд, андеша мекард ва фикр мекард, ки ин ба Амит ва соҳибқории ӯ чӣ гуна таъсир мерасонад.

Тӯҳмат

Ҳучумҳо ба номи неки шахс; гуфтани суҳанони бардурӯғ, ки ба обрӯи шахс зарар мерасонанд

Тӯҳмат хусусияти махсус дорад, ки дар дигар шаклҳои таъкибот дида намешавад: ҳучум ба обрӯву эътибор ва ҳислати шахс. Тӯҳмат дурӯғест, ки ҳамчун ҳақиқат гуфта мешавад, то обрӯи касеро паст занад ва эътиборнокии шахсро барҳам диҳад. Ин намуди таъкибот хеле саҳттар дард мерасонад, зеро мақсади он ба моҳияти инсон зарар расондан аст.

Подшоҳ Довуд то чӣ андоза бад будани тӯҳматро медонист:

«Эй Худои ҳамду санои ман, хомӯш набош! Зеро ки даҳони шарорат ва даҳони макрро бар ман кушодаанд, бо забони кизб ба ман суҳан меронанд. Ва бо суҳанони адоват маро ихота менамоянд, ва бесабаб бо ман ҷанг мекунанд» (Забур 108:1–3).

Одам метавонад ба душворихои гуногун тайёр шавад ва ба душворихо тоб оварад, аммо чӣ гуна ба вайроншавии ҳислат тайёр шудан мумкин аст? Ин тактика ба осонӣ ўро нотавон карда метавонад, зеро тӯҳмат аз ҳудуди ғайбат ва андешаи шахсӣ берун мебарояд. Тӯҳмат барқасдона ва маккорона аст ва ҳудро аз он ҳимоя кардан душвор аст, зеро ҳангоме ки маълум

моти бардурӯғ дастраси омма мешавад, зарар ба обрӯву эътибор ва ҳислат аз нуқтаи назари инсонӣ қариб ислоҳнашаванда аст.

Хатари тӯҳмат

Ҷозеф Ҳолл, усқуфи англис дар солҳои 1640-ум гуфта буд: «Обрӯву эътиборнокӣ, ки боре осеб дидааст, шояд барқарор шавад, аммо ҷаҳон ҳамеша ҳамон ҷоеро, ки тарқиш пайдо карда буд, мушохида хоҳад кард».

Дурӯғе, ки дар назди омма ҳамчун воқеият пешкаш карда мешавад, мавҷи шубҳаро ба вучуд меоварад, ки суръат мегирад ва боздоштани он душвор аст. Ҳатто, ҳангоме ки дурӯғҳо фош мешаванд, номуайяни дар онҳое, ки изҳороти тӯҳматомез кардаанд, таъсири доимӣ боқӣ мегузорад.

Николас Кэррол, коршиноси тадқиқи тӯҳмат, дар мақолаи худ «Тӯҳмат ба ҳислат: Роҳ ба сӯи бӯҳрони эҳсосотӣ», ки барои рӯзномаи *Huffington Post* навиштааст, проблемаи вобаста ба тӯҳматро муфассал баён мекунад:

«Барои муқоисаи воқеият ва тӯҳмат, кадомаш осебпазиртар аст... тасодуфан сағи ҳамсоҷро бо мошин зер карда куштан, ё бардурӯғ муттаҳам шудан дар он, ки барқасд сағи ҳамсоҷро бо мошин зер карда куштаед? Пас аз гузарондани 14 сол дар муошират бо қурбониёни тӯҳмат, [ҷавоб ба ин савол] душвор нест: айбдоркунии бардурӯғ хеле дардноктар аст. Куштани ҳайвони ҳамсоҷ ҳар як одами оддиро асабонӣ мекунад ва ӯ инро пас аз солҳои зиёд ҳам ба хотир меоварад. Аз тарафи дигар, одами оддӣ дарҳол ба соҳиби сағ занг мезанад ё ҳудааш сағро ба духтури ҳайвонот мебарад ва воқеа чунин анҷом меёбад: «ҳамаи ин ўро хеле ғамгин кард, сағро ба клиника бурд, вале дер шуда буд».

Мушкилот дар Роҳ

Айбдоркунии бардурӯғ метавонад ба як проблемаи давомдори психикӣ, сарчашмаи ҳаррӯзаи стресс табдил ёбад, ки ҳар боре, ки ҳамсоя хашмгинона ба шумо нигоҳ мекунад ё мегӯяд, ки «Ту онро куштӣ...» ё хангоме ҳар касе, ки ба шумо дучор мешавад, ба шумо чунин нигоҳ мекунад. Агар ҳикоя бофтаи ҳаёлот бошад, ҳеч далеле нест, ки шумо сағро ба беморхона бурдаед, зеро дар асл садама ҳеч гоҳ рӯй наодоааст. Ва дар он чое, ки чиноят нест, алибӣ нест».¹⁹

Аз рӯи сенарияи пешниҳоднамудаи Кэррол, аксарияти мо баҳо дода метавонем, ки обрӯву эътиборнокии касеро зери шубҳа гузоштан то чӣ андоза осон аст. Агарчи ҳар яки мо ба обрӯи худ таъсири назаррас дорем, бо вучуди ин назорат карда наметавонем, ки дигарон моро чӣ гуна қабул мекунам. Обрӯи мо дар он чизе асос ёфтааст, ки дигарон ҳамчун хислатҳои мусбат ё манфии моро қабул мекунам.

Замоне ман дар як ширкати калони яклухтфурӯшӣ мудири шӯъба шуда кор мекардам. Рӯзе як зан, ки корманди шӯъбаи дигар буд, ба пеши ман омада пурсид, ки оё метавонад ба идораи ман гузарад. Гузариш аз шӯъба ба шӯъба ҳодисаи ғайриоддӣ набуд, аз ҳамин сабаб, ин худ маро ба тааҷҷуб наовард, аммо изҳороти муқаддимавии маро ҳайрон кард. Хангоме ки ӯ наздик шуд, пурсид, ки оё ман вақт дорам, то бо ӯ як дақиқа суҳбат кунам: «Ман кайҳо боз меҳостам бо шумо суҳбат кунам ва шумо имрӯз кайфияти хуб доред». Ман аз ӯ пурсидам, ки ӯ чиро дар назар дорад ва фаҳмидам, ки бисёриҳо дар ширкат маро дастнорас меҳисобанд, зеро ман бисёр вақт дар шӯъбаи онҳо бо чеҳраи тира мегаштам ва хеле бадфеъл метофтам.

Аз нигоҳи ман, ҳақиқати масъала дар он буд, ки хангоме ман дар бораи ягон проблемаи ҷалталаб ё ягон масъалаи дигари рӯз

¹⁹ Nicholas Carroll, "Defamation of Character: The Road to Emotional Meltdown," *Huffington Post*, March 22, 2016 <tinyurl.com/v6z7hql>.

фикр мекардам, ин дар чехраи ман дар шакли рӯй турш кардан ба назар мерасид. Дар он лаҳзаҳо ман шитоб карда, барои муошират бо мардум вақт намеёфтам. Воқеият барои онҳо ин буд, ки ман мунтазам табъи хира дорам ва дастнорас ҳастам. Кормандони шӯъбаи ман чунин ҷавоб дода метавонистанд: «Оё Флойд табъи хира дорад? Не, ӯ ҳамеша чунин метобад!» Ҳамин тавр, бе он ки хабар дошта бошам, дар байни кормандони дигар шӯъбаҳо обрӯи бад пайдо кардам, агарчи дар асл он гуна набудам, ки онҳо гумон мекарданд.

Доштани обрӯи нек манфиатҳои зиёд меоварад; обрӯи бад оқибатҳои нохуш дорад. Касе, ки обрӯи нек дорад, назар ба касе, ки обрӯи бад дорад, ба имкониятҳои бештар дастрасӣ дорад. Азбаски одамон пеш аз ҳама аз рӯи обрӯи худ баҳо дода мешаванд, ин бисёр чизҳоро муайян мекунад. Обрӯ бисёр вақт дар дӯстӣ, пайдо кардани ҷойи қор, бовариноки ва ғайра омили ҳалқунанда аст. Ин мулоҳизаҳо, ки асосан дар обрӯи мо асос ёфтаанд, бисёр вақт барои муваффақият ёфтан дар ҳаёт аҳамияти аввалиндараҷа доранд. Боиси ҳайрат нест, ки тӯҳмат таҳдид ба инсон аст ва ӯ барои дар назди ҳамсолон ва ҷамъият обрӯи нек доштан бо тамоми қувва мубориза мебарад.

Оқибатҳои тӯҳмат кардан ба калисо

Дар минтақаҳои, ки ба Инчил душманӣ карда мешавад, ба масеҳиён бисёр вақт тӯҳмат мекунанд ва онҳо аз натиҷаҳои ин тӯҳмат азоб мекашанд. Маърақаҳои зиддимасеҳӣ, шиорҳо ва таблиғот — ҳамаи инҳо асбобҳои мебошанд, ки барои дар партави манфӣ тасвир кардани масеҳият ва нобуд кардани ҳама гуна назари мусбат дар бораи ҷамъияти масеҳӣ истифода мешаванд.

Намунаи чунин тӯҳматро он вақт дидан мумкин аст, ки масеҳиёни калисои ибтидоӣ дар зерӣ юғи империяи Рум азоб

Мушкилот дар Рох

мекашиданд. Ҷолиби диққат аст, ки агарчи даврахои таъқибот дар замони ҳукмронии Рум вучуд доштанд, муносибати умумии ҳукуматдорон ба бисёрфарҳангӣ хеле таҳаммулпазирона буд. Онҳое, ки зери ҳукмронии Рум буданд, ҳуқуқҳои асосии инсониро, аз қабилӣ таҳсил, қор, сарпаноҳ, бехатарӣ, ҳифзи ҳуқуқ ва озодии дин доштанд. Агарчи румӣён масеҳиятро як мазҳаб ё хурофоти ачибе меҳисобиданд, онҳо ба он бо назари таҳқир менигаристанд ва умуман сарфи назар мекарданд, то даме, ки он чунон зуд паҳн шуд, ки дигар нодида гирифтани мумкин набуд.

Азбаски имондорон ба фарҳанг ва ҳувиати румӣ ҳамшақл нашуданд, онҳо аз урфу одат ва рафтори умумӣ, ки аз ҳар як шаҳрванди Рум интизор шудан мумкин буд, худдорӣ мекарданд. Масалан, масеҳӣён дар айшу ишратҳо ва расму оинҳои бутпарастӣ иштирок намекарданд ва аз хизмат дар лашкари қайсар даст мекашиданд. Сиёсати Рум талаб мекард, ки ҳар як шаҳрванд дар назди омма ба қайсар изҳори эҳтиром намояд ва ба ӯ чун ба худо муносибат кунад. Аммо хангоме ки масеҳӣён ба маҳкамаҳои румӣ оварда мешуданд ва ба онҳо фармон дода мешуд, ки як бандча бухурро ҳамчун қурбонӣ ба қайсар сӯзонанд ва «*Сезар Куриос*» («*Сезар Худованд аст*») гуянд, ҷавоби далерона, вале рӯйро ба онҳо чунин буд: «*Христос Куриос*» («*Масеҳ Худованд аст*»). Барои эътирофи имони худ ин масеҳӣён гирифтори нафрати қайсарҳои Рум мешуданд. Румӣён якҷанд хоҷахоро, аз ҷумла қайсарро эътироф мекарданд, дар ҳоле ки калисо эълон мекард, ки як Худованд, Исои Масеҳ ҳаст ва пайравони Ӯ бояд танҳо як имони ҳақиқиро ҷонибдорӣ кунанд. Масеҳият ба қонунҳои империя, ки бо эътиқодҳо ва амалияҳои динии худ муттаҳид шуда буданд, таҳдид карда, таҳаммулпазириро нисбат ба масеҳият ғайримумкин мегардонд.

Аз ҳамин сабаб, пайравони Исоро душманони давлат ва худоеён меҳисобиданд. Дар натиҷа дар ҳаққи онҳо ва расму

Тӯҳмат дар Рох

оинҳои динии онҳо овозаҳои тӯҳматомез паҳн карда мешуданд. Дар як маврид хабар дода мешуд, ки масеҳиён хангоми маросиме, ки ҳоло бо номи Шарокат ё Шоми Худованд маълум аст, одамхӯрӣ мекардаанд. Ҳамчунин хабар дода мешуд, ки офатҳои табиӣ ва фалокатҳои, ки зуд-зуд ба сари империя меомаданд, ҷазоҳои худоёни хашмгиншуда мебошанд, ки аз ҷониби масеҳиён ва парастии онҳо ба Исои Масеҳ барангехта шудаанд. Ҳамин тариқ, обрӯву эътиборнокии имондорон дар назди шахрвандони империяи Рум хуб набуд.

Масеҳиёни ғарбӣ дар бораи таъқиботи калисои ибтидоӣ дар замони қайсарҳои гуногун, ки дар империяи Рум ҳукмронӣ мекарданд, хуб медонанд, аммо онҳо бисёр вақт дар бораи таъқиботи ҳозираи бародарону хоҳарони ҳамимони худ кам медонанд. Бо барҳам хӯрдани империяи Рум таъқиботи масеҳиён ба охир нарасиданд, балки танҳо дар таърихи ҷаҳонии калисо чун риштаи сурх бофта мешуданд. Онҳо ханӯз ҳам дар Осиё, Авруосиё, Африқо ва Шарқи Наздик, ҳамчунин дар қисматҳои Амрикои Ҷанубӣ ва Шимолӣ рӯй медиҳанд.

«Садои риёзаткашон — Канада» таъқиботи масеҳиро ҳамчун вазъияте тасвир менамояд, ки дар он имондорон такроран, боисрор ва мунтазам ба ранҷу азобҳои вазнин ва шадид гирифта мешаванд; онҳо аз боиси имонашон ба Масеҳ, ки таъқибкунандагонашон аз он нафратдоранд, аз ҳуқуқҳои асосии инсон маҳрум карда мешаванд (ё бо маҳрум кардан таҳдид карда мешаванд).

Барои фарқ кардани таъқиботи масеҳиён аз дигар шаклҳои таъқиботи динӣ чунин савол бояд дод: «Агар шахс эътиқоди динии дигар дошта бошад ё дини худро ба дини аксарият иваз кунад, оё вазъияти ӯ беҳтар мешавад?» Ва агар ҷавоб мусбат бошад, пас эҳтимол ҳақиқатан суҳан дар бораи таъқиб дар асоси мансубияти динӣ меравад.

Тадақиқоти гурӯҳҳои тадақиқотӣ, ки озодии динро назорат мекунанд, ба ҳулосае мерасонанд, ки таъқибот бар масеҳиён

Мушкилот дар Роҳ

бузургтарин поймолкунии озодии дин дар ҷаҳони имрӯза аст.²⁰ Ҳуқуқҳои асосии инсон, ки поймол карда мешаванд, инҳоянд:

- Ҳуқуқ ба таҳсил.
- Ҳуқуқ ба моликият.
- Ҳуқуқ ба шаъну шараф ва эҳтиром.
- Ҳуқуқ ба ҳаёт, озодӣ ва амнияти шахсӣ.
- Ҳуқуқ ба озодии дин ва эътиқодҳо.
- Ҳуқуқи тағйир додани мансубияти динӣ ва пайравӣ ба ҳама гуна дин ё эътиқодҳо.

Барнабо дар Мянмар семинарияти пинҳониро роҳбарӣ мекунад. Ӯ оқибатҳои зараровари ҳучумҳои мақсаднокро ба оброи шахси масеҳӣ пурра мефаҳмад. Дар мусоҳиба бо «Release International» (хизматгузори, ки аз ҷониби Ричард Вурмбранд илҳом гирифтааст ва дар Британияи Кабир ҷойгир шудааст) Барнаббо гуфт: «Дар ин кишвар мақола ҳаст: “Агар ту масеҳӣ бошӣ, ту чин ҳастӣ (яке аз гурӯҳҳои асосии этники дар Мянмар), ту вирус дорӣ”. Масеҳият (ба монанди мансубият ба ин гурӯҳи этники) вирусест, ки бояд нест карда шавад».²¹

Ман ҳамин гуна хабархоро аз масеҳиҳои Шрӣ-Ланка шунидаам. Онҳо бо ибораи маъмул дар байни сингалҳо, ки аксари яташон буддӣ ҳастанд, хеле ошно ҳастанд: «Аҳли Шрӣ-Ланка будан, буддӣ будан аст». Ин ибора аз ҷониби расонаҳои хабарии гуногун дар тамоми кишвар барои он истифода мешавад, ки

²⁰ Зеро усуло, таърифҳо, ғаразҳо ва тафсири маълумоти ҷамъшуда аз гурӯҳҳои гуногуни тадқиқотӣ фарқ мекунанд, рақамҳо низ тағйир меёбанд. Айни замон, гузориши илмӣ дар муқоиса ва тафсири мухталиф навишта мешавад равишҳо ва натиҷаҳои онҳо. Ин гузориш барои фаҳмидани диапазон кӯмак хоҳад кард рақамҳои тартибдодашуда ва оид ба истифодаи чунин маълумот тавсияҳо пешниҳод мекунанд.

²¹ Andy Dipper, “Spreading the C-Virus in Burma,” *The Voice of the Martyrs*, June 2007, 3.

масеҳият ҳамчун дини ғарбӣ, ки бо мустамликадорӣ алоқаманд аст, муайян карда шавад. Ва паём дар ин ҷо бешубҳа аст: чунон ки Шрӣ-Ланка аз хочагони мустамликадори худ халос шуд, он бояд аз масеҳият низ раҳо шавад. Аз ҳамин сабаб, агар шумо буддой набошед, шумо аҳли Шрӣ-Ланка нестед, ва бинобар ин шумо набояд имтиёзхоеро, ки ба шаҳрвандони кишвар дода мешаванд, истифода баред.

Обрӯву эътибор, хислат ва вобастагӣ ба Худо

Обрӯву эътибор, чунон ки дар ин мисолҳо дида мешавад, дар муайян намудани шахсият ва мавқеи шахс нақши муҳим дорад. Обрӯи нек ҳар қадар муҳим бошад ҳам, хислат аз он муҳимтар аст. Хусусият табиатан сифатҳо ва қувваи ахлоқиро, ки ба шахс тааллуқ доранд, дар бар мегирад. Барои инкишоф додани хислати тақводорона кор кардан муҳим аст, зеро он сифатҳои ботиниро инъикос мекунад, на пиндоштҳои беруниро, ки бо ақидаҳои дигарон ташаккул меёбанд.

Биёед мисолеро гирем, ки ман дар бораи як корманде оварда будам, ки меҳост ба шӯъбаи ман гузарад ва ӯ чунин таассуроте пайдо карда буд, ки ман барои муошират дастнорасам ва ҳамеша таъби хира дорам. Кормандони ин шӯъба дар бораи ман маҳз ҳамин гуна тасаввурот пайдо карда буданд, то даме ки онҳо бо шахсоне, ки ман бевосита роҳбарӣ мекардам, гуфтугӯ карданд. Ҳамкасбони наздикам ба онҳо мегуфтанд, ки ман поквичдон ва хайрхоҳ ҳастам; ва агарчи ман интизор будам, ки онҳо корро ба дараҷаи аъло иҷро кунанд, ман ҳамеша ғамхорӣ мекардам, ки онҳо барои иҷрои ин кор ҳама чизи даркориро дошта бошанд. Онҳо дар бораи хислати ман гап мезаданд, ва маҳз ҳамин чиз ин занро ба худ ҷалб кард ва ӯ назди сардори

Мушкилот дар Роҳ

доимо туршрӯй омада, ҷуръат кард зери роҳбарии ман кор кунад. Чунон ки шумо мебинед, дар ин ҳолат ҳислат бар обрӯву эътибор дастболо шуд.

Ҷон Вуден, тренери машҳури баскетбол дар Амрико, ба мардум маслиҳат додааст, ки «назар ба обрӯи худ бештар ба ҳислататон таваҷҷуҳ кунед, зеро ҳислати шумо дар асл он аст, ки *шумо дар асл кӣ ҳастед*, аммо обрӯву эътибори шумо маҳз он аст, ки *дигарон дар бораи шумо фикр мекунанд*»²².

Сиёсатмадороне, ки мансабҳои баландро соҳиб шуданӣ ҳастанд, обрӯи ҷамъиятии худро дар асоси обрӯ ва ҳислати шахсии худ месозанд. Онҳо кӯшиш мекунанд он чизеро, ки дар ҳолномашон навишта шудааст, то ҳадди имкон бовари-бахш тасдиқ кунанд, дар айни замон гоҳо кӯшиш мекунанд обрӯи рақиби худро зери шубҳа гузоранд. Маъракаи сиёсӣ он вақт тафсон ва зишт мешаванд, ки барои ба даст овардани дилу дидаи мардум тактикаи паст задани ҳислати рақиб истифода мешавад. Тактикаи тўҳмат дар ниҳоят ба ҳучумҳои шахсӣ табдил меёбад, ки метавонад ба обрӯи душман зарари калон расонад, аммо дар асл ҳислати ҳуди онҳо зарар мебинад. Фаҳмост, ки изҳороти бардурӯғ, ки ҳислати шахсро паст мезананд, асабонӣ мекунанд. Изҳорот ҳар қадар харобиовартар бошад, аз сар гузарондани он ҳамон қадар мушкилтар мешавад. Николас Кэррол дар мақолаи худ «Тўҳмат ба шахсият», ки ман аз он иқтибос оварда будам, мегӯяд:

«Микдори ками қурбонии тўҳмат ба он оқилона муносибат мекунанд ва шояд ҳамагӣ 5 фоиз хеле хушбинона муносибат мекунанд. Бисёриҳо гирифтори хуруҷи ҳашму ғазаб мешаванд. Микдори боз ҳам бисёртари одамон роҳи худвайронкуниро пеш мегиранд ва мекушанд ҳар каси дар роҳашон дучормешударо ба бегуноҳии худ

²² “Motivational Quotes,” TheWoodenEffect.com <thewooden-effect.com/motivational-quotes>.

Тӯҳмат дар Рох

бовар кунонанд, аз ҷумла касонеро, ки ҳеч гоҳ дар бораи он намедонистанд.

Халли окилонаи масъалаи тӯҳмат хеле кам рӯй медиҳад, зеро тӯҳмат хеле кам окилона аст».²³

Вайрон кардани хислат — ин бадгӯй кардан дар хусуси шахсияти касе мебошад. Дар ин мо макқории дурӯғро мебинем. Аммо хислати ҳақиқӣ ҳамеша аз обрӯ болотар мешавад ва ба касе, ки зиндагӣ мекунад ва ба тӯҳмат зиддият мекунад, подоши нек медиҳад.

Подшоҳ Довуд дар тамоми замини Исроил обрӯву эътибори хеле баланд дошт, то даме ки писараш Абшолӯм дилҳои мардумро аз ӯ дур кард. Чӣ гуна Абшолӯм ин корро карда тавонист? Ӯ обрӯву эътибори худро ҳамчун қаҳрамони халқӣ, шахси ба гапи халқ гӯш медода, ҳимоятгари онҳо ва ғамхори адолат ташаккул дод. Бо нишон додани ҳамаи ин хислатҳои нек ӯ кӯшиш кард назар ба падараш обрӯву эътибори баландтар пайдо кунад ва ба ин восита дастгирии кофӣ ба даст оварад, то ки Довудро аз тахт дур кунад.

Агарчи дар обрӯву эътибор ва хислати подшоҳ Довуд камбудихо буданд, тобеъони вафодораш ўро дўст медоштанд ва дастгирӣ мекарданд. Ӯ подшоҳе буд, ки Худоро дўст медошт ва мекӯшид ҳаёти худро дар асоси ин муҳаббат пеш барад. Писари ӯ Абшолӯм норасоиро дошт ва ӯ дили мардумро аз подшоҳ дур карда, ризоияти онҳоро мечуст, аммо на ризоияти Худоро. Ҳикоя аз 2 Подшоҳон 15–18 нисбат ба падараш рашк доштани Абшолӯм, хоҳиши ба тахт нишастан ва табаддулоти сиёсии муваффақиятнокӣ ўро нишон медиҳад. Писар падараш Довудро пеш карда, таъқиб кард ва кӯшиш намуд ўро ва ҳамаи онҳоеро, ки ба ӯ вафодор монда буданд, нобуд намояд. Ниҳоят, шўҳратпарастӣ ва кўтоҳандешии Абшолӯм ўро шикаст доданд ва подшоҳ Довуд бо ғалаба ба тахт баргашт.

²³ Carroll, “Defamation of Character,” *Huffington Post*.

Мушкилот дар Роҳ

Подшоҳ Довуд хислати аслии худро он вақт ошкор кард, ки касонеро, ки Абшолӯмро ҷонибдорӣ карда буданд, даъват кард, ки баргарданд ва ба подшоҳи аз ҷониби Худо таъйиншуда хизмат кунанд ва барои барқарор кардани подшоҳӣ ёрӣ расонанд. Агар Довуд обрӯву эътибори шахси комилан ба Худо таъия мекардaro намедошт, ба ин гуна бахшидан қодир намебуд.

Китоби Муқаддас пайравони Исоро таълим медиҳад, ки ба воситаи кори Рӯҳулқудс дар ҳаёти худ парҳезгорӣ зоҳир кунанд:

«Аммо самари Рӯҳ инҳост: муҳаббат, шодмонӣ, осоиштагӣ, пурсабрӣ, меҳрубонӣ, марҳамат, имон, фурутанӣ, парҳезгорӣ. Ба инҳо шариат муқобил нест. Лекин онҳое ки ба Масеҳ тааллуқ доранд, ҷисмро бо хирсҳо ва ҳавасҳоаш маслуб кардаанд. Агар мо бар тибқи Рӯҳ зиндагӣ мекарда бошем, бояд бар тибқи Рӯҳ рафтор ҳам кунем» (Ғалотиён 5:22–25).

Самари Рӯҳ аз итоаткории инсон ба фармонравии Исои Масеҳ ба вучуд меояд. Азбаски Рӯҳулқудс дар дохили мо, имондорон сокин аст, хислати мо ҳангоми ба пуррагии Масеҳ ба камол расиданамон инкишоф меёбад. Дигар ҳел карда гӯем, ҳангоме ки мо ба Худо ва хости Ӯ итоат мекунем, Ӯ моро ба воситаи амали Рӯҳи Худ дигаргун мекунад. Хислати масеҳӣ он чизест, ки мо мустақилона инкишоф дода наметавонем, он зеро таъсири Рӯҳулқудс инкишоф меёбад. Танҳо ба ҳамин шарт мо мебинем, ки хислати тақводоронаамон нашъунамо мекунад ва ба камол мерасад.

Ман бо роҳбарони масеҳӣ вохӯрда будам, ки шаҳодатҳои шахсии худро дар бораи он баён мекарданд, ки тӯхмат обрӯву эътибори онҳоро сиёҳ карда, беайбиво боваринокии онҳоро зеро шубҳа гузошта буд. Обрӯву эътибори ҳар яки онҳо паст шуда бошад ҳам, хислатҳои тақводоронаашон ошкор гардид. Ҳангоме ки ба сари ҷамъият душворӣ меомад, хоҳ беморӣ, хоҳ қатл ва хоҳ дигар офатҳо, беимонон барои ёрӣ маҳз ба

Тӯҳмат дар Роҳ

масеҳиён мурочиат мекарданд. Чаро? Зеро пайравони Исо бо он маълуманд, ки меҳрубонона хизмат менамоянд, душманони худро дӯст медоранд ва ба эҳтиёҷмандон некӣ мекунанд.

Хислати такводорона обрӯву эътиборро ташаккул медиҳад ва дар ниҳоят тӯҳматро нотаъвоҷ мебаронад — агар дар ин дунё набошад, пас дар он дунё, зеро Худо хислати солеҳро подоши нек медиҳад:

«Хушо шумо, вақте ки шуморо ба хоҳири Ман дашном диҳанд ва таъқиб намоянд ва барноҳақ ҳар навъ ғайбат кунанд. Шод ва хушҳол бошед, чунки мукофоти шумо дар осмон бузург аст: зеро ки анбиёи пеш аз шуморо низ ҳамин тавр таъқиб мекарданд» (Матто 5:11,12).

Тӯҳмат дар ҳаёти Исо

Ба Исо ҳам лозим омад, ки ҳангоми хизмати Худ ба тӯҳмат дучор шавад. Роҳбарони динии он замон обрӯву эътибори Ёро борҳо зерӣ шубҳа қарор медоданд. Онҳо бисёр вақт Исоро дар масъалаи таълимот ва даъвоҳо дар бораи кӣ будани Ё безор мекарданд ва ҳамчунин Ёро барои муошират бо одамони нодуруст бад медиданд. «Ё гуноҳкоронро пазирай мекунад ва бо онҳо ҳӯрок меҳӯрад», — шиква мекарданд фарисиён ва китобдонон (Инҷили Луқа 15:2). Дуруст аст, ки шахсоне, ки Исо бо онҳо робита дошт, бисёр вақт обрӯи бад доштанд. Ҳангоме ки сарварони динии такводор ба пайравони худ таълим медоданд, ки аз шахсони бадном канорагирӣ кунанд, Исо, ки барои ёфтан ва наҷот додани гуноҳкорони ҳалокшаванда омада буд, онҳоро дилсӯзона қабул мекард.

Боби сеюми Инҷили Маркус бо тасвири зиддият сар мешавад. Дар назари аввал, ин танҳо як ҳикояи дигар дар бораи Исо аст, ки беморро шифо медиҳад. Аммо агар бо диққат назар кунем,

Мушкилот дар Роҳ

мо зиддияти шадидаи сарварони диниро мебинем, ки ба корҳои Исо бо нафрат менигаранд:

«Ва боз ба куништ даромад; дар он ҷо одаме буд, ки дасти хушкшудае дошт. Ва аз пайи Ў мепоиданд, ки шояд вайро дар рӯзи шанбе шифо диҳад, то ки Ўро айбдор кунанд. Пас ба марди дастхушк гуфт: “Дар миёнҷо биист”. Ва ба онҳо гуфт: “Дар рӯзи шанбе кадом кор ҷоиз аст — некӣ кардан, ё бадӣ кардан? Ҷонеро наҷот додан, ё ҳалок кардан?” Лекин онҳо хомӯш монданд. Ва ба онҳо бо ғазаб назар афканда ва аз саҳтдилиашон маҳзун гашта, ба он одам гуфт: “Дасти худро дароз кун”. Чун дароз кард, дасташ шифо ёфт. Фарисиён ғавран берун рафта, бо хиродиён дар ҳаққи Ў машварат намуданд, ки чӣ тавр Ўро ҳалок кунанд» (Инҷили Марқӯс 3:1–6).

Исо аз дилсахтии ин роҳбарони динӣ хашмгин ва ғамгин шуд. Чунин ба назар менамуд, ки онҳо бештар дар бораи қоидаҳо ва талаботҳои тартибдодаи худ ғамхорӣ мекунанд, на дар ҳаққи одамоне, ки роҳбарӣ мекарданд. Аз ҳамин сабаб, ҳангоме ки Исо он мардро шифо дод, роҳбарони динӣ рафтанд ва дар байни худ нақша мекашиданд, ки роҳи куштани Ўро ёбанд. Агарчи воқеае, ки баъдтар дар ин боб рӯй медиҳанд, зуд хонда мешаванд, пурра мантиқӣ аст, ки пеш аз он, ки Исо бори дигар бо ҳамон рақибон дучор шавад, якчанд рӯз гузаштааст. Ерусалимро тарк карда, Ў фаҳмид, ки издиҳомӣ зиёде аз паси Ў меоянд ва меҳрубона ба онҳо хизмат намуданро сар кард. Дар он вақт Исо дувоздаҳ нафарро ҳамчун ҳаввориёни Худ интиҳоб кард. Марқӯс менависад, ки ҳангоме ки Исо ба хона мерафт, ҳешовандонаш меҳостанд Ўро дастгир кунанд ва мегуфтанд: «Ў девона шудааст» (Марқӯс 3:21). Исо дарди таҳқирро аз ҷониби аъзоёни оилаи Худ аз сар гузаронд ва ин вазъият шояд ба душманони Ў ёрӣ расонд, ки дар паҳн кардани тӯҳмат бар зидди Исо боз ҳам дуртар раванд.

Тӯҳмат дар Роҳ

«Ў Баал-Забул дорад», — гуфтанд душманонаш. «Ў ба воситаи роҳбари девҳо девҳоро берун мекунад» (Инчили Марқӯс 3:22).

Бар зидди Исо гардонидани издиҳом стратегияе буд, ки муҳолифони Ў бисёр вақт истифода мебуданд. Ба онҳо лозим набуд дурӯғҳои нимпухтаеро, ки ҳамчун ҳақиқат қаламдод кардани буданд, исбот кунанд. Ба онҳо фақат лозим буд тухми онро дар шуури мардум кошта, ба тӯҳмате, ки рӯид, имкон диҳанд, ки кори ифлоси худро кунанд.

Масеҳиён боварӣ доранд, ки Исо ҳам комилан Худо, ҳам комилан инсон буд. Ҳамчун одам, Исо монанди ҳамаи одамон эҳсосот дошт. Дар ҳама боб Марқӯс менависад, ки Исо ҳашмигин шуд, аммо дар ҳашми худ Ў гуноҳе накардааст. Ба фикрам, тӯҳмате, ки Ў аввал аз ҷониби хешовандон ва баъд аз душманонаш ба он рӯ ба рӯ шуд, ба Ў таъсир карда буд. Ҳарчанд Марқӯс ҳиссиёти Исоро тасвир намекунад, ҷолиб он аст, ки Ў ба тӯҳмат ҷи гуна ҷавоб дод. Ў мардумро назди Худ даъват карда, бо масалҳо ба онҳо муроҷиат кард:

«Ҷи гуна метавонад шайтон шайтонро берун кунанд? Агар салтанате бар зидди худ аз ҳам ҷудо шавад, он салтанат устувор истода наметавонад; ва агар хонае бар зидди худ аз ҳам ҷудо шавад, он хона устувор истода наметавонад; ва агар шайтон бар зидди худ ба қиём бархоста, аз ҳам ҷудо шуда бошад, вай устувор истода наметавонад, балки ҳалок мешавад. Ҳеҷ кас наметавонад ба хонаи шахси зӯроваре даромада, ҷизҳои вайро ғорат кунанд, бе он ки аввал он зӯроварро бибандад, — ва пас аз он хонаи вайро ғорат мекунад» (Инчили Марқӯс 3:23–27).

Исо ин вазъиятро барои он истифода бурд, ки ҳақиқати амиқ таълим диҳад ва ба тӯҳмате, ки ба ӯ дучор шуда буд, хотима диҳад. Ба шайтон нисбат додани он ҷи кори Худост ва бо қувваи

Мушкилот дар Роҳ

Рӯҳулқудс анҷом дода мешавад, нобахшиданӣ аст. Айбдоркунандагони ӯ тақдири худро ҳудашон ҳал карданд. Хоҳиши бадном кардани Исо ва хароб кардани он чи Ӯ бунёд менамуд ва зарар расондан ба обрӯ ва хислати Ӯ бар зидди ҳуди онҳо амал намуд:

«Ба ростӣ ба шумо мегӯям: ҳамаи гуноҳҳои фарзандони одам ва ҳар гуна қуфр ки гуфта бошанд, омурзида мешавад; лекин ҳар кӣ ба Рӯҳулқудс қуфр гӯяд, то абад омурзида нашавад, балки ба азоби абадӣ маҳкум гардад». Зеро ки гуфтанд: “Ӯ рӯҳи палид дорад”» (Инҷили Марқус 3:28–30).

Исо дар давоми тамоми хизмати заминии худ, то ҳодисаҳое, ки боиси марги Ӯ дар салиб шуданд, бар зидди тӯҳмат мубориза мебурд. Ҳангоми муроғияи Ӯ шохидони дурӯғин суҳанони Исоро таҳриф карданд, то ҳақиқатхоеро, ки Ӯ таълим дода буд, бардурӯғ нишон диҳанд. Ва ҳамаи ин барои он буд, ки Ӯро гунаҳкор қаламдод кунанд.

Дар давоми садсолаҳо халқи Худоро аз сабаби ба Масеҳ вафодор буданаш таҳқир мекарданд ва обрӯяшро доғдор кардани мешуданд. Исо гуфт, ки душмани ҷонҳои мо шайтон «падари дурӯғ» аст. Пас, оё мо бояд дар ҳайрат бошем, ки ӯ ба стратегияҳое даст мезанад, ки хислати масеҳиро бадном мекунад, то шаҳодати калисоро нест кунад?

Давоми ҳикояти Ҳавво

Ҳавво аз шунидани он ба ташвиш афтод, ки дар бораи аъзоёни ҷамъияти онҳо гуфта мешавад, ки масеҳиён - лаънат мебошанд. Ӯ тамоми умр ба ин ҷамъият тааллуқ дошт ва ҳамдеҳагонаш ӯро хуб медонистанд. Чӣ гуна онҳо ба ин бовар карда метавонистанд? Охир, онҳо медиданд, ки ба шарофати он, ки Исо акнун Худованди ҳаёти ӯ буд, ӯ то чӣ андоза беҳтар шудааст. Пас аз

Тӯҳмат дар Роҳ

он, ки пайрави Исо шуд, Ҳавво ба ҳамсояғони худ хизмат мекард ва онҳоро беш аз пеш дӯст медошт. Бо вучуди ин ӯ мефаҳмид, ки таҳқири, ки ӯ ва Амит аз сар гузарониданд, натиҷаи он буд, ки ҳамсояҳо аз зоҳиршавии имони онҳо ранҷидаанд.

Ҳавво бо як тарзи нофаҳмо ҳис мекард, ки амалҳои хизмат ва раҳмидилӣ имони онҳоро ба Исо, ки одамон аз вохӯрдан бо ӯ метарсиданд, нишон медиҳанд. Ӯ ба ёд овард, ки Амит дар ин бора гап мезад, Ҳангоме хоҳиши дар чойхона хизмат кардани ӯро рад карданд. Соҳиби чойхона даромадани ӯро қатъиян манъ карда гуфт, ки масеҳиён ба ҳама ҷо мусибату лаънат меоваранд. Дигар имондорони деҳа низ ба чунин муомила дучор мешуданд, ва фаҳмидани он дардовар буд, ки ҳамаи ин аз боиси тӯҳматест, ки онҳоро дар партави даҳшатовар намоиш меод. Ҳавво ба Рафӣ ва дӯсти ӯ, ки дар наздики бозӣ мекарданд, нигоҳ кард. Онҳо чунон бепарво буданд ва аз душворихое, ки ин ҷаҳон барои пайравони Исо тайёр кардааст, хабар надоштанд.

Ҳавво ба Амара рӯ оварда, оромона гуфт:

— Китоби Муқаддас ба мо таълим медиҳад, ки агар ҷаҳон аз Исо нафрат кунад, аз шогирдонаш низ нафрат мекунад. Рафӣ ва Амиро дар чунин ҷаҳон чӣ тақдире интизор аст?

— Мо ба онҳо роҳ рафтано ёд додем, ба мо лозим меояд, ки истодано низ ба онҳо ёд диҳем, — ҷавоб дод Амара ва дасти Ҳавворо гирифт, то дугонаашро тасалли диҳад ва ба ӯ боварӣ бахшад. — Фаромӯш накун, ки Исо гуфтааст, ки мо набояд тарсем, зеро Ӯ ҷаҳонро мағлуб кардааст. Бо мурури он ки писарони мо Исоро мешиносанд, онҳо «дар ҳикмат ва қомат пешрафт мекунанд».

Ҳавво ва Амара боз каме суҳбат карда, якдигарро рӯҳбаланд мекарданд ва якдилона дуо мегуфтанд. Ҳангоме ки Ҳавво аз хонаи Амара баромад, худро ба таври ғайриоддӣ ором эҳсос намуд, аммо ҳис мекард, ки рӯзҳои душвор дар пеш мебошанд. Зан ба Рафӣ нигарист, ки аз бозӣ хаста шуда, дасти ӯро дошта, оҳиста-оҳиста дар паҳлӯяш қадам мезад.

«Ин дунё аз ту нафрат мекунад, бачаам», — аз дил гузаронд модар. — «Мардум туро рад мекунанд ва хор мекунанд, ба ту бадрафторӣ мекунанд ва дар ҳаққи ту суҳанҳои бад мегӯянд. Аммо ту баракат хоҳӣ буд, Рафӣ, зеро Офаридгори ҳама чиз барои ту ҷое тайёр кардааст, ки касе онро аз ту гирифта наметавонад. Ҳамеша ба Исо наздик бош, Рафӣ, ва ба Ё боварӣ намо».

Каме амиқтар менигарем

Масеҳиёни ғарбӣ ҳарчи бештар маҷбур мешаванд, ки дар кишварҳои худ бо афзуншавии муносибати манфӣ ба масеҳият сарукор дошта бошанд. Расонаҳои хабарӣ мунтазам арзишҳои масеҳиро бо тангназарӣ, таассуб ва муносибатҳои регрессивии иҷтимоӣ, ки аз ақидаҳои асосӣ комилан берунанд, алоқаманд мекунанд. Масалан, дар Канада баъзе сиёсатмадорон ба он ишора мекунанд, ки масеҳиёни инҷилӣ аслан канадагӣ нестанд, зеро онҳо арзишҳои қабул ва таҳаммулпазирии Канадаро рад мекунанд. Ақидаҳои консервативии масеҳӣ, ки дар фаҳмиши Китоби Муқаддас оид ба оиладорӣ ва муқаддасии зиндагӣ асос ёфтаанд, дар фарҳанги ҳозираи Канада ва афкори ҷамъиятии Канада торафт камтар ҷой доранд.

Албатта, гоҳ-гоҳ ҳуди Калисои Ғарбӣ ба ин гуна муносибати манфӣ нисбат ба худ мусоидат мекунад, зеро бо шаходате баромад мекунад, ки бештар на ба он чизе, ки мавъиза кардан меҳаҳад ва он чиро ифода мекунад, балки ба чизе, ки муҳолифи он аст, нигаронида шудааст. Масеҳиён гоҳ аз ҷамъият дур шуданро аз он афзалтар меҳисобанд, ки ҷамъиятро бо Инчил ҷалб кунанд. Дар тамоми Ғарб, ки масеҳият дар тӯли садсолаҳо ва ҳатто ҳазорсолаҳо тавозуни қувваҳо ва нуфузро нигоҳ медошт, масеҳиён ба васвасае дода мешаванд, ки барои аз даст додани қудрат ва нуфузи худ мотам гиранд, на ин ки шаходати

муосири голибона ва вафодоронаро пеш баранд. Кӯшиши зӯран бор кардани арзишҳои динӣ аз коре, ки Исо ба калисои худ супориш додааст, фарқ мекунад.

Тасаввур мекунам, ки ин изҳорот метавонад боиси ихтилофот шавад. Охир, калисо дар ҷамъияти Ғарб ва дар тамоми ҷаҳон бисёр корҳои нек кардааст ва карда истодааст. Бисёр чизҳо ҳастанд, ки мо, пайравони Исо, бояд аз онҳо шод шавем.

Cardus як маркази таҳлили динӣ ва созмони хайрияи ба қайд гирифташуда аст, ки ба воситаи таҳқиқоти мустақилона, муколамаи фаъолонани ҷамъияти ва даъватҳо ба мулоҳиза бояд боиси пешрафти ҷамъият гардад. Ин созмон лоиҳаеро бо номи «Эффекти ҳола» пешкаш кардааст. Созмон саҳми мусбати аъзоёни ҷамъияти диниро ба зерсохтори шаҳрҳое, ки дар онҳо сокин ҳастанд, чен мекунад. Ҳисоботи онҳо нишон медиҳад, ки ҳар як доллари сарфкардаи ҷамоат ба маблағи 4,77 доллар хизматрасониҳо ба вучуд меоварад ва ба ин восита расондани ин хизматҳо аз дӯши шаҳр дур карда мешавад. Калисоҳо ва дигар ташкилотҳои динӣ дар ҷамъият нақши муҳим мебозанд. Ман шуморо маслиҳат медиҳам, ки ба вебсайти Cardus дароед ва бо «Эффекти ҳола» дар ҷамъияти худ шинос шавед.²⁴

Ман кӯшиш мекунам ба масеҳиёни сокини Ғарб дар фаҳмидани он ёрӣ расонам, ки вафодориҳои онҳо ба Исои Масеҳ ва корҳое, ки онҳо ба хотири номи Ӯ мекунанд, бояд аз боиси муҳаббат ба Худо ва муҳаббати амиқ ва самимӣ ба ҳамватанони худ бошад. Аммо гоҳо мо ба масъалаҳое, ки тарзи зиндагии масеҳиёнаи моро зери шубҳа мегузоранд, назар ба одамоне, ки ин корро мекунанд, бештар аҳамият медиҳем. Муносибати тарафайн бо ин одамон набояд чунон бошад, ки Инчил то ба дараҷаи безарарӣ беқувват гардонда шавад. Зиёда аз ин, барои иштирок дар ҳаёти ҷамъият як ҷаҳорҷӯбаи библиявӣ вучуд дорад, ки дар ҳимояи ҳуқуқҳои

²⁴ “Halo Project,” Cardus <cardus.ca/research/social-cities/halo-project>.

Мушкилот дар Роҳ

мо асос намеёбад, чунон ки одатан дар мавриди созмонҳои ҳуқуқи башар аст.

Ҳозир ҳатто дар байни масеҳиён майли танқид кардани калисо вуҷуд дорад. Агарчи мероси калисоии ислоҳотии мо *Semper Reformanda* («доимо ба ислоҳот эҳтиёҷдошта») талаб мекунад, ки ҳамеша амалҳои худро ба воситаи назари фурутанӣ ва танқид тафтиш кунем, ҳозир як ақидаи умумӣ ҳаст, ки на ислоҳоти калисоро, балки баръакс, ба таври оммавӣ аз он даст кашиданро талаб мекунад. Одамон изҳор менамоянд, ки «рӯхониянд, аммо на диндор» ва ба ин восита аз ҳама гуна ифодаи расмии имон канорагирӣ мекунанд. Онҳо ба дини муташаққил бо шубҳа менигаранд, ки гуё ҳамаи анъанаҳо моҳиятан ноодилона ва оштинопазир бошанд. Ин беш аз як комплекси беарзиш аст. Ин нуқтаи назари ғайрибиблиявӣ дар бораи бадани Масеҳ аст, на нуқтаи назари фарҳанги танқидӣ, аммо ба Арусе, ки Масеҳ ўро дўст медорад, муносибати аз ҳад зиёд танқидӣ дорад. Мувозинати байни масъулиятшиносӣ ва росткорӣ кучост? Апологетикаи масеҳӣ истифодаи далелҳои мантиқӣ барои ҳимояи масеҳият аст. Ҳавворӣ Петрус ба масеҳиёни таъкибшаванда мурочиат карда, ба амалияи апологетика ишора мекунад ва онҳоро дар ранҷу азобхояшон рӯҳбаланд мекунад:

«Лекин агар барои адолат уқубат кашед, хушо шумо. “Аз воҳимаи онҳо натарсед ва музтариб нашавед. Худованд Худоро дар дили худ такдис намоед”; ҳамеша тайёр бошед ба ҳар касе ки аз шумо дар бораи умедатон ҳисобот талаб кунад, бо фурутанӣ ва эҳтиром ҷавоб диҳед. Бигзор вичдони шумо пок бошад, то онҳое ки рафтори некотанро дар Масеҳ мазаммат менамоянд, бо он чи шуморо бадгӯй мекунанд, шарманда шаванд. Зеро, агар мутобиқи иродаи Худо бошад, барои аъмоли нек уқубат кашидан беҳтар аст аз он ки кас барои корҳои бад уқуқбат кашад» (1 Петрус 3:14–17, курсив аз мо).

Тӯҳмат дар Роҳ

Юстини Риёзаткаш барои ғимояи масеҳиёни таъкибшаванда ва ҳатто бештар аз он, барои ғимояи имони масеҳии таъкибшаванда ба апологетика муроҷиат мекард. Ӯ дар замоне ба дунё омада буд, ки масеҳиёро барои саркашӣ аз парастии қайсари Рум бад медиданд. Юстин бофаҳм ва соҳибмаълумот буд, аммо ҳеҷ гоҳ чунин намереҳсобида, ки он чи дар доираи таълими классикӣ омӯхтааст, ҳақиқати раднопазир дорад. Ҳангоме ки ӯ паёми масеҳиро шунид, ӯ бори аввал ҳис кард, ки ҳақиқатеро, ки ҷустуҷӯ мекард, пайдо кардааст.

Чарлз Мур ва Тимоти Кейдерлинг дар китоби худ «*Шаҳодат: ҳикояҳои риёзаткашӣ ва шогирдии гаронбаҳо*» менависанд:

«Юстин апологети ошкории имон буд ва дар ҷавоб ба таъкиботи масеҳиён «*Апологияи яқум*»-ро бевосита ба қайсар нигаронида навишта буд. Фалсафа ва диншиносии қиёсиро хуб медонист, ӯ бо муҳолифон ҳам дар дохил ва ҳам берун аз имон мубориза мебард, таълимотҳои бардурӯғро рад мекард ва масеҳиёро дар доираи васеи ҷамъияти ғимоя мекард».²⁵

Вазифаи апологетикаи масеҳӣ на пешгирӣ кардани таъкибот, балки мубориза бо дурӯғ, тӯҳмат ва фиреб аст, ки имони масеҳиро бадном мекунанд. Ин ғимояи имон аст ва стратегияи апологетика — эълон кардани ҳақиқат, далелҳои асоснок барои имон ва шаҳодат оид ба ҷалоли Худост. Мақсади апологетика дағал, густох ё худпараст будан нест, балки кӯшиши бо қатъият, аммо бо муҳаббат расондани ҳақиқати Инҷил ба касоне аст, ки шояд ҳатто ба он муносибати душманона доранд.

Дӯсти ман Чим созмонро рохбарӣ мекунад, ки барои бунёд намудани калисоҳо дар Канада ва берун аз он меҳнат мекунад.

²⁵ Charles E. Moore and Timothy Keiderling (eds.), *Bearing Witness: Stories of Martyrdom and Costly Discipleship* (Walden, NY: Plough Publishing House, 2016), 14.

Мушкилот дар Роҳ

Вай калисои Канадаро ба дастаи варзишӣ монанд мекунад, ки пештар ба он маъқул буд «ҷониби қабулкунанда» бошад. Азбаски бисёрии ҳаводорон дар минбар тарафдорони соҳибони майдон ҳастанд, бозӣ аз бозии «дастаи меҳмон», ки бояд дар муҳити душманона «дар сафар» қувваозмоя кунад, хеле фарқ дорад. «Калисо дар Канада акнун дастаи соҳибони майдон нест», — гуфт Чим ба ман. «Ва мо бояд ҳамчун дастаи меҳмон бозӣ карданро ёд гирем».

Масеҳиёни ғарбӣ бояд он фактро фаҳманд, ки қоидаҳои асосии имони онҳо дар фарҳанги маъмулӣ торафт бештар номатлуб мешаванд. Маҳз дар ин замина калисо бояд ҳақиқатро вафодорона эълон намояд ва умеди абадии худро асоснок карда тавонад. Ҳатто дар рӯ ба рӯи фиреб ва тўҳмат, масеҳиён наметавонанд тафаккуреро, ки танҳо ба зада гардондани ҳучумҳои ҷаҳон нигаронида шудааст, қабул кунанд. Ба ҷои ин онҳо бояд шохидони ҳақиқати абадии Инчил дар ин замони дунявӣ бошанд, ки аз давраи империяи Рум, ки калисо дар замони он бунёд ёфтааст, фарқи зиёд надорад».

Одамон дар ҳамаи замонҳо ва маконҳо дар ҷустуҷӯи ҳаёти пурмаъно ҳастанд ва Исо меҳодад, ки Калисои Ё ба воситаи шиносонидани атрофиён бо Ё ба торикии ҳар замон рӯшноӣ оварад.

Истифода

Фаҳмидани аҳамияти обрӯ ва ҳислати хуб ба одамон ёрӣ мерасонад, ки худро аз ҷиҳати беҳтарин зоҳир намоянд, то ки дигарон ҷиҳатҳои мусбати кӣ будани онҳоро бинанд. Муассисаҳо, аз қабилӣ ҳизбҳои сиёсӣ, корхонаҳо ва калисоҳо (ва ин танҳо баъзеи онҳо аст) мекӯшанд дар бораи худ афкори мусбати ҷамъиятиро ба вуҷуд оваранд ва тасаввуроти манфиро дар бораи обрӯ ва ҳислати худ бартараф намоянд. Ҳислати шумо дар ҷӣ асос ёфтааст? Одамон шуморо ҷӣ гуна қабул

Тӯхмат дар Роҳ

мекунанд? Оё одамон шуморо танҳо дар робита бо он чизе, ки зидди он баромад мекунад, мешиносанд, ё онҳо хислати ба Масеҳ монанди шуморо медонанд, ки бо имони масеҳии худ зиндагӣ карда, онро нишон медиҳед?

«Пас, мо бо имон сафед шуда, бо Худо ба воситаи Худованди мо Исои Масеҳ осоиш дорем, ки ба воситаи Ё мо бо имон сӯи ин ғайзе роҳ ёфтаем, ки дар он истодаем ва бо умеди ҷалоли илоҳӣ фаҳр мекунем. Ва на фақат бо ин, балки бо мусибатҳо низ меболем, зеро медонем, ки мусибат сабрро ба вучуд меоварад, ва сабр — ботаҷрибагиро, ва ботаҷрибагӣ — умедро, ва умед шарманда намекунад, чунки муҳаббати Худо дар дилҳои мо ба воситаи Рӯҳулқудс, ки ба мо ато шуд, ҷорӣ шудааст.

Зеро ки Масеҳ, ҳангоме ки мо ҳанӯз нотаваҷиб будем, дар вақти муқарраршуда барои осоиён мурд. Зеро гумон намеравад, ки касе барои одиле бимирад, вале эҳтимол дорад, ки барои ягон неқӯкоре касе ба мурдан ҷуръат кунад. Лекин Худо муҳаббати Худо нисбат ба мо бо ҳамин исбот мекунад, ки ҳангоме ҳанӯз гуноҳкор будем, Масеҳ барои мо мурд. Пас, алалҳусус алҳол, ки бо Хуни Ё сафед шудаем, ба воситаи Ё аз ғазаб наҷот хоҳем ёфт. Зеро ки агар бо Худо, ҳангоми душман будани худ, ба воситаи мамоти Писари Ё мусолиҳа карда бошем, пас, алалҳусус баъд аз мусолиҳа кардан, мо ба воситаи ҳаёти Ё наҷот хоҳем ёфт. Ва на фақат ин, балки низ бо Худо ба воситаи Худованди мо Исои Масеҳ меболем, ки ба василаи Ё алҳол мусолиҳа ба даст овардаем» (Румиён 5:1–11).

Чаҳон ҳамон саволеро медиҳад, ки боре Пилотус аз Исо пурсида буд: «Ростӣ чист?» (Инҷили Юҳанно 18:38). Шумо ба он чӣ ҷавоб медиҳед? Оё тӯхматеро, ки ҳангоми ба Масеҳ ҷалб

Мушкилот дар Роҳ

кардани диққати атрофиён пайдо шуда метавонад, таҳаммул мекунад? Дар хусуси сабаби умед, ки доред, чӣ хоҳед гуфт?

Пешниҳод: Аъмол 2:42–47-ро хонед ва дар бораи он фикр кунед, ки чӣ гуна ҳамаи одамон ба калисои ибтидоӣ муносибати неқ доштанд, агарчи он дар муҳити душманона буд. Аз Рӯҳулқудс хоҳиш кунед, ки ба шумо дар тартиб додани нақшаи муборизаи рӯҳонӣ барои сабук кардани тӯҳмат ёрӣ расонад. Дар ёд нигоҳ доред, ки шумо танҳо нестед. Аз калисои маҳаллии худ ва бародарону хоҳарон дар Масеҳ маслиҳат пурсед.

Боби 6

Ҳуҷумҳо дар Роҳ

*Мо аз ҳар ҷиҳат ба фишор дучор мешавем,
вале дар тангӣ нестем; ҳайронем, вале маънос
намешавем; Гирифтори таъқиботем, вале
партофта нашудаем; сарнагун гардидаем, вале
нобуд нашудаем.*

2 Қўринтиён 4:8–9

*Яҳува, Худои ман, ба ёрии Ту таваккал
мекунам; аз ҳамаи онҳое, ки маро таъқиб
мекунанд, наҷот деҳ ва ҳимоят намо; то ки
онҳо монанди шер маро пора-пора накунанд,
дар ҳоле, ки дар наздикӣ касе хашими онҳоро
ором карда наметавонад.*

Муаллиф номаълум аст

Пас аз як рӯзи дароз ва хастакунанда Илёс, башоратдиҳанда, ки замоне ба деҳаи Амит омада буд, барои барвақт хоб рафтан тайёри медид. Ба мувозинат овардани кор ва хизматгузори барои ӯ душвор буд, аммо ин меарзид, зеро ӯ шоҳиди он буд, ки бисёр касон дар Исои Масеҳ ҳаёти нав пайдо мекарданд.

Дар бистар дароз кашида, Илёс дар бораи он фикр мекард, ки чӣ гуна Худо ӯро ба назди миссионерҳо роҳнамоӣ кард, ки на танҳо ба хизматаш, балки тиҷораташ низ мусоидат намуданд. Ӯ ҳис мекард, ки Худо ӯро ба кори башоратдиҳандагӣ даъват намудааст, аммо ҳамчунин фикр мекард, ки чӣ тавр

Мушкилот дар Роҳ

худо бо хӯрду хӯрок таъмин карда метавонад. Дар ин бора бо миссионерон гуфтугӯ карда, ӯ дар хайрат монд. Маълум шуд, ки онҳо нақшае доранд, ки барои касоне, ки ба кори калисо бахшида шудаанд, даромади устуворро таъмин мекунад. Онҳо омӯзиши малакаҳо ва қарзи хурдро барои оғози соҳибкорӣ пешниҳод карданд. Илёс, ки таҳсилоти хуб дошт, ба соҳибкорӣ хуб сарфаҳм мерафт ва ба зудӣ нақшаи соҳибкорию худро ба миссионерон пешниҳод кард. Дар натиҷа ӯ барои кушодани мағозае, ки доираи васеи молхоро мефурӯшад, маблағ гирифт.

Илёс бисёр меҳнат мекард ва дере нагузашта мағозаи ӯ даромади кофӣ ба даст меовард, то ки худи ӯро таъмин кунад ва низ қарзро, ки аз миссионерон гирифта буд, пардохт намояд. Баъд Илёс як бародари масеҳиро барои идоракунии мағоза киро кард ва таълим дод ва ин ба ӯ имконият дод, ки бо мизочон муносибат барқарор кунад ва кори башоратдиҳиро ба ҷо оварад.

Илёс акнун хоб рафтани буд, ки ногаҳон кӯфтани дар ӯро ба воқеият баргардонд. Вақте дарро кушод, ҷавони ношinosеро дид.

— Чӣ хизмат? — ҳайрон шуда пурсид Илёс.

— Ҷаноб, ба ман гуфтанд, ки шумо одами меҳрубон ҳастед ва ба мардум ёрӣ мерасонед. Ман ҳамчунин шунидам, ки шумо масеҳӣ ҳастед ва ҳангоме ки дуо мекунад, Худои шумо ба дуоҳо ҷавоб медиҳад. Ман бо як кӯдак омадам. Ё хеле бемор аст. Вай дар назди дарахт аст. Лутфан, ҷаноб, бо ман биёед ва барои писарам дуо кунед.

Илёс ба ҷашмони илтиҷокунандаи марди ношinos нигарист ва дар онҳо ноумедиро дид. Аммо ӯ аз ҳисси хавотиршавӣ халос шуда наметавонист, зеро медонист, ки ин дом буда метавонад. Илёс ҳикояхоеро шунида буд, ки шубонхоро барои дуо гуфтан дар ҳаққи шахси бемор аз хонахоёшон берун мекарданд ва онҳо бо нохушиҳо дучор мешуданд. Бисёре аз онҳо саҳт латуқӯб шуда буданд ва баъзеҳо ҳатто дар натиҷаи ҳуҷум кушта шуда буданд. Дар баробари он, ин метавонад барои Худо як имконият бошад, ки ба ҳаёти ин падари ҷавон ва писараш шифои амиқи

Хучумхо дар Роҳ

рӯхонӣ биёрад. Ва барои ин худро ба хатар андохтан меарзид. Илёс бо боварӣ ба он, ки Худованд бо ўст, ҷавоб дод:

«Ман бо ту меравам ва барои писарат дуо мекунам». Аммо ман бояд ба ту гӯям: Худо шифо медиҳад, на ман.

Мавҷи сабуки бар рӯи ҷавонмард дамид ва ў ба аломати ризоият сар ҷунбонд.

— Ҳа, ҳа, мефаҳмам. Лутфан, ҷаноб, биёед. Ў он ҷост.

Дар нимаи роҳи байни хонааш ва дарахте, ки кӯдаки бемор дар зерин он хобида буд, Илёс ҳаракатро аз тарафи чапу рост хис кард. Ў рӯй гардонда дид, ки дар торикӣ суробҳо наздик мешаванд. Ногоҳ ҷавоне, ки Илёсро роҳнамоӣ мекард, ба сӯи он ҷое давид, ки суробҳои бештаре пайдо шуданд. Кӯдаки бемор набуд; Илёсро дар ҳақиқат фиреб дода буданд!

Масеҳӣ ба сӯи хона баргаштани шуд, аммо дид, ки роҳ баста шудааст. Илёс хатарро дарк карда, ба одамоне, ки дар пеш истода буданд, нигарист ва меҳост аз онҳо пурсад, ки чӣ рӯй дода истодааст. Ҳамин вақт зарбаи ногаҳонӣ аз пушти сараш ўро аз пой афтонд.

— Ту хонин хастӣ! — шунид Илёс, ки бо тамоми қувват кӯшиш мекард мувозинатро нигоҳ дорад. Таконе аз ақиб ўро пеши пой мардуми интизор партофт. Нигоҳаш хира шуд. Вай хеле кӯшиш мекард ҳушро гум накунад. Ба сари Илёс ҳалтаи матоъ пӯшонданд ва ў бори аввал хис кард, ки мавҷи даҳшат ўро фаро гирифт. Ў зиддият кардани шуд, аммо дар ҳолати дарду парешонҳолӣ дастони пурқувват зуд ўро зер карданд.

— Илёс, ту хонини худоён хастӣ. Ту дурӯғгӯй ва куфргӯй хастӣ!

Илёс овозро шинохт. Ин яке аз коҳинони маъбад буд, ки гоҳ-гоҳ ба ў бо сухан дармеафтод, ҳангоме ки ў дар бораи имонаш дар бозор шаҳодат меод. Илёс меҳост ҷавоб гӯяд, аммо зарбае ба рӯяш ўро аз пой афтонд ва ў боз ба замин афтид. Зарбаҳои бештаре ба сари ў бориданд ва ў беихтиёр кӯшиш мекард сарашро аз онҳо муҳофизат кунад. Ў фақат ҳақоратхоро дар ҳаққи худ мешунид. Хучумкунандаҳо бо ҳар лағад задан

Мушкилот дар Роҳ

хашм ва нафрати заҳролудро берун мекарданд. Шуури Илёсро тумани тира фаро гирифт. Ӯ медонист, ки марг наздик аст ва танҳо интизори гирифтани ӯст. Аз байни бесарусомони лаънатҳо ва доду фарёдҳо, дуое, ки дар шабонгах аз лабони масеҳӣ берун шуд, садо дод. «Ба ман ёрӣ деҳ, Исо» — ин ҳамаи он чи буд, ки ӯ гуфта метавонист, ки пеш аз он, ки ҷаҳонаш ба торики фуру равад.

Ҳангоме ки Илёс ба худ омад, намефаҳмид, ки дар кучост ва бо ӯ чӣ шудааст. Вай дар ёд надошт, ки ҳамсоёҳо чӣ тавр ҳучумро боздоштанд, чӣ тавр ҳучумкунандагонро пароканда карда, ӯро ба хона оварданд ва заҳмхояшро табобат карданд. Илёс хост аз ҷо бархезад, аммо дарди сӯзон баданашро гӯё сӯроҳ намуд ва ӯ зуд аз ин кӯшиш даст кашид. Дар ин лаҳза ӯ ҳис кард, ки дар паҳлуяш касе ҳаст ва ба ақиб гашта, чехраи хавотиршудаи Амитро дид.

— Ҳаракат нақун, Илёс, — хоҳиш кард дӯсташ. — ту бояд ором хобида, истироҳат кунӣ. — Барои барқарор шуданат вақт лозим аст. Илтимос, бародар, ором хоб кун.

Амит пиёлаи обро ба лабони Илёс наздик овард ва танҳо ҳамин вақт Илёс фаҳмид, ки чӣ қадар ташна аст. Бо вучуди дарде, ки бо ҳар ҷуръа ҳис мекард, ӯ обро нӯшид.

— Дар хотир дорӣ, ки чӣ шуд? — пурсид Амит.

Об Илёсро каме хушёр кард ва ӯ пораҳои хотираҳоро аз ҳодисаи рӯйдода ҷамъ кардан гирифт.

— Ҳа, — гуфт ӯ оромона. — Онҳо маро бо фиреб аз хона берун карда, лату кӯб карданд.

— Оё медонӣ, ки ин корро кӣ кардааст?

Илёс сарашро ҷунбонд.

— Торик буд. Ба сарам халта гузоштанд. Ман баъзе овозҳоро шинохтам, аммо фикр намекунам, ки полис дар асоси ин гуна далелҳо амал кунад.

— Ман баробари шунидани ин ҳодиса давида омадам, — гуфт Амит. — Оилае аз аҳли калисоят туро нигоҳубин карда,

Хучумхо дар Роҳ

молу мулкатро аз дуздон мухофизат мекард. Ту се рӯз беҳуш будӣ, — давом дод Амит. — Дар аввал духтур омадан нахост, аммо шубон Ҷошуа ўро ба гап даровард, дар ниҳоят ў захмҳои туро аз назар гузаронд ва гуфт, ки ҷи гуна нигоҳубин кардан лозим аст. Ман дирӯз давида омадам ва аз ҳамон вақт то ҳол дуо мекунам, ки Худованд туро шифо диҳад.

—Худо маро наҷот дод, — гуфт Илёс. —Он шаб Ў дуоямро шунид ва ҳаётамро нигоҳ дошт.

— Истироҳат кун, дӯстам, мо дар хусуси ҳама чиз ғамхорӣ мекунем. Бисёриҳо барои ту дуо мекунанд, — гуфт Амит. — Ман Худоро шукр мегӯям, ки Ў ба дуоҳои мо ҷавоб медиҳад. Лекин илтимос, бародар, ҳозир вақти он аст, ки истироҳат кунӣ.

Илёс, ки аз ҳузури дӯсташ ва суҳанони ў тасалли ёфт ва чун медонист, ки Худованд ҷони ўро нигоҳ доштааст ва хизматаш ҳанӯз ба анҷом нарасидааст, зуд ба хоби саҳт рафт.

Шаҳодати Илёс

Дар давоми чанд рӯзи оянда саломатии Илёс тадриҷан барқарор шудан гирифт. Ў аллакай дар бистар нишаста, таоми барояш тайёршударо хӯрда метавонист. Ҳангоме Амит дид, ки дӯсташ шифо ёфта истодааст ва аҳли оилаи калисой дар ҳаққи ў ғамхорӣ мекунанд, фаҳмид, ки вақти ба хона баргаштанаш расидааст.

— Илёс, ман бояд ба оила ва кори худ баргардам, аммо пеш аз рафтанам, оё метавонам аз ту як чизро пурсам?

— Албатта», — ҷавоб дод Илёс. — Чиро доништан мепохӣ?

— Ман ҳеҷ гоҳ нашонидам, ки ҷи тавр ту масеҳӣ шудӣ, — гуфт Амит. — Ҷи туро водор намуд, ки худоёни оилаатро тарк кунӣ ва аз пайи Исо равӣ?

Илёс хандид ва дарҳол қабурғаҳои шикастаашро даст гирифт, зеро ба дард омаданд.

Мушкилот дар Роҳ

— Чӣ қадар вақт дорӣ? — шӯҳӣ кард ӯ. — Барои одаме, ки бояд зудтар ба хона баргардад, ин ҳикояти тӯлонӣ аст, аммо ман кӯшиш мекунам онро мухтасар нақл кунам, махсусан барои ту, — ӯ ба Амит чашмак зад ва нақлро сар кард.

«Падарам ҳама кори аз дасташ меомадаро кард, то ки ман таҳсил намоям ва баъд аз хатми мактаб кори беҳтаре пайдо кунам. Ман омӯзишро дӯст медоштам ва аз падарам барои ин фидокории ӯ миннатдор будам. Ман ба муаллимон бо эҳтиром муносибат мекардам, онҳоро бо диққат гӯш мекардам ва ҳама супоришҳоро сари вақт иҷро мекардам. Даре нагузашта, ман беҳтарин талаба ва сарвари эътирофшудаи синф шудам. Падарам аз меҳнатдӯстии ман хурсанд шуда, кардани ҳама кори аз дасташ меомадаро давом медод, то ки ман мактаби миёнаро хатм кунам. Аммо ҳангоме ки дар охир аттестатро гирифтам, фаҳмидам, ки падарам минбаъд барои таҳсили ман мушкилоти молиявиро ба ӯҳда гирифта наметавонад. Ва ман қарор додам, ки вақти он расидааст, то ба ҷои давом додани таҳсил ба касбу кор даст занам ва дар ободии молиявии оила саҳм гузорам. Агарчи падарам зид буд, ӯ низ дид, ки ман дар масъалаҳои молия ва амалиёти тиҷоратӣ фаҳмиши олидараҷа дорам. Агар имконият медоштам, ман метавонистам ба пешрафти соҳибкории оилавӣ ёри расонам ва онро хеле ғоидаовар гардонам. Бинобар ин ӯ розӣ шуд. Росташро гӯям, — ба Амит нақл кардани қиссаи худро давом дода, хандид Илёс — ба фикрам, ӯ аз он, ки ман ба мактаби олӣ нарафтам, сабуки ҳис кард. Агарчи ӯ ҳеҷ гоҳ инро эътироф накардааст, таъмини молиявии таҳсили минбаъдаи ман хеле мушкил буд.

Падарам мағозае кушод, ки дар он молҳои маъмулан дар деҳаи мо мавҷуд набуда фурӯхта мешуданд. Ӯ тавонист дар шаҳри калон молрасоне пайдо кунад, ки бо нархи хуб овардани молҳоро таъмин кунад. Ин хатарнок буд, аммо мағоза муваффақ шуд. Бо ёрии падарам ман тавонистам дар маҳалҳои аҳолинишини ҳамсоя чунин фурӯшгоҳҳо кушоям ва барои идора

кардани ин мағозаҳо кормандонро киро кунам. Ҳангоме ки тичорати мо пешрафт кард, ман як сарвари мухтарам шудам, ки ба арзишҳои ҷамъият вафодор аст.

Рӯзе ба деҳаи ман миссионерон омаданд ва азбаски ман яке аз миқдори ками одамоне будам, ки хонда метавонистанд, онҳо ба ман Китоби Муқаддас доданд. Шахсе, ки Китоби Муқаддасро ба ман дод, ҷаноби Гленн ном дошт. Ӯ фаҳмонд, ки ин китоб ба ман дар фаҳмидани он ёрӣ мерасонад, ки Худо кист. Аз кӯдакӣ ба ман таълим медоданд, ки худоёни зиёде бар ҳаёти ман қудрат доранд, аз ҳамин сабаб суҳанони ӯ дар бораи як Худои ҳақиқӣ маро ба шубҳа оварданд. Бо вучуди ин онҳо дар ман як кунҷковии ғавқулода бедор карданд. Ба ғайр аз ин, муддати зиёд буд, ки ман ягон чизи нав нахонда будам ва хонданро пазмон шуда будам. Ман Китоби Муқаддасро ба хона бурдам, аммо дар бораи ин китоби аҷиб ба қасе нагуфтам. Ҳангоме ки ман ниҳоят барои хондани он вақт ёфтам, аз мундариҷаи он ошӯфта шудам, аммо ба ҳар ҳол хостам маълумоти бештар пайдо намоям. Ҳамин тавр ман ба таври пинҳонӣ бо ҷаноби Гленн вохӯрданро сар кардам ва аз ӯ саволҳои ба миён меомадаро мепурсидам.

Ҷаноби Гленн ба ман босаброна ҷавоб медод ва ҳатто тайёр буд дар тавзеҳоти худ дар бораи худоёни аҷдодони ман суҳанони манфӣ гуфта, маро ранҷонад. Пас ман ҳашмгин шуда, баромада мерафтам, аммо росташро гӯям, бештар на аз боиси ҳашм, балки аз боиси тарс мерафтам. Чӣ гуна ман метавонистам бо хондани ин китоб, ки ба фикри ман, худоёно меранҷонад, беҳбудии худ ва оилаамро зерӣ хатар гузорам? Ин барои ман душвор буд, аммо ман медонистам, ки бояд барои худ ҳал кунам, ки оё он чӣ дар ин Китоби Муқаддас навишта шудааст, дуруст аст ё не. Пас аз вохӯрии навбатӣ бо ҷаноби Гленн ман чунон ҳашмгин шудам, ки Китоби Муқаддасро гирифта, ба оташ партофтам, зеро ӯ ба ман гуфт, ки Исо ягона роҳ, ростӣ ва ҳаёт аст».

Мушкилот дар Роҳ

— Ту Инчилро сӯзондӣ?! — ба изтироб омада, хитоб кард Амит.

— Ҳа, — ҷавоб дод Илёс. — Ман аз ҳар чизе, ки дар Китоби Муқаддас хондам, ошуфта шудам, тарсидам ва ранчидам. Ман аз ҷаноби Гленн ва дигар миссионерон канорагирӣ мекардам ва рӯзҳои худро дар мағозаҳо ва саҳроҳои оилавӣ мегузарондам ва дар он ҷо ҳамроҳи падарам кор мекардам. Рӯзе ман ҷуръат кардам, ки дар бораи ин китоб ба падарам нақл кунам. Ӯ дар аввал хеле тарсид, баъд ӯ аз он ҳашмгин шуд, ки ман онро аз хориҷиён гирифтам. Ман ӯро бовар кунондам, ки он китобро сӯзондам ва ӯ каме ором шуд, агарчи исрор кард, ки ба маъбад ҳадияи махсус пешкаш кунам, то боварӣ ҳосил намоям, ки худоён аз ман ва тамоми оилаи мо ҳашмгин нашудаанд. Ман ба падарам итоат кардам ва қасам хӯрдм, ки дигар ҳеҷ гоҳ Китоби Муқаддасро намехонам.

То он даме, ки дар ёд дорам, ман ҳамеша мафҳуми воқеияти худоёнро қабул мекардам, аммо ҳамеша бо тарси онҳо зиндагӣ мекардам.

— Оё шинос шудан бо ин худоён ҳақиқатан ғайриимкон аст? — боре аз падар пурсидам ман, ҳангоме ки ҳанӯз хеле хурдсол будам.

Падар табассум карду сар ҷунбонд.

— Бо онҳо шинос шудани ту зарур нест, писарам, — ҷавоб дод ӯ. — Ту танҳо бояд ба онҳо итоат намой.

Суханони Падар маро ба изтироб оварданд, — давом дод Илёс, — ва ҳангоме ки калонсолтар шудам, фикр мекардам, ки дар ин ҳама, оё чизе бештар аз он чи ӯ ба он бовар дошт, ҳаст? Ва агарчи муаллимон бо ҷидду ҷаҳд ба талабагон аҳамияти эътиқоди диниеро, ки пирони халқамон ба мо мерос гузаштаанд, мефаҳмонданд, таҳсил ба ман ёд дода буд, ки савол диҳам ва ҳақиқат ва маънои зиндагиро ҷустуҷӯ кунам. Дар аввал аз боиси он, ки Китоби Муқаддаси ба ман тӯҳфашударо набуд кардаам, осуда шудам, аммо бо гузаштани вақт ман фаҳмидам, ки шояд ягона сарчашмаеро аз даст додаам,

Хучумхо дар Роҳ

ки майл ба ҳақиқатро, ки дар дарунам мечӯшид, қонёъ карда метавонист.

Шабе ман ошуфтаҳолона дар кат дароз кашида, кӯшиш мекардам шубҳахоеро, ки маро таъқиб мекарданд, бартараф намоям. Ман аз кучо доништа метавонам, ки худоёни ман ҳақиқӣ ҳастанд? Ман ба маъбад рафтано давом меодам ва чун пештара дар имон вафодор будам. Аммо дар хомӯшии шаб бо қуввахое мубориза мебудам, ки аз қувваю имкониятҳои худам берун буданд. Ҳатто ҳангоме ки хобам мебуд, хобҳои маро бо тарси амиқ метарсонданд — ман метарсидам, ки онҳо маро нобуд мекунанд.

Илёс пеш аз давом додан бозистод. «Ман хоб дидам, ки бо роҳе меравам, ки дар ихотаи морҳо аст ва онҳо тайёранд ба ман ҳучум кунанд. Ба ҳар чое, ки рӯ оварам, хатареро медидам, ки интизор аст як қадами нодуруст, як гардиши нодуруст кунам. Дар торики доду фарёд задам, ёри металабидам, аммо суханонам дар торикии шаб ғайб мезаданд. Аз ноумедӣ ба зону афтодаму бо дастонам рӯямро пӯшида, зор-зор гиря кардам. Ҳамин вақт дар дуродур нуреро дидам, ки баробари наздик шуданаш равшантар мешуд. Даре нагузашта нур чунон равшан шуд, ки ман базӯр ба он нигоҳ карда метавонистам. Ман ҳамчунин пай бурдам, ки ин нур морҳо ва хатархоеро, ки маро таъқиб мекарданд, дур меронад. Овози нарма, вале пурқуввате, ки аз даруни рӯшноӣ мебаромад, бо ман сухан гуфт. Ман рӯй ба замин афтодам: «Эй Илёс, бархез, — фармон дод овоз, — ва Маро пайравӣ намо. Ҳеч кас кӣ будани Худоро доништан наметавонад, магар он ки аввал Маро шиносад. Ман роҳ, ростӣ ва ҳаёт ҳастам. Ҳама роҳҳои дигар ба марг мебаранд, аммо дар Ман ту ҳаёти фаровон меёбӣ».

Ман дарҳол аз хоб бедор шудам. Дар атроф ҷонзоде набуд ва ман медонистам, ки ин хоб аст. Аммо ин дафъа ман худро дигар ҳел ҳис мекардам. Бархилофи пештара, ман хавотиршавӣ, тарс ва изтиробро ҳис намекардам. Баръакс, акнун ҳамаи

Мушкилот дар Роҳ

ин хиссиёти манфиро хисси сулҳу осоиш иваз карда буд. *Ин овози кӣ буд? — фикр кардам ман. Ў гуфт, ки ман Худоро шинохта метавонам ва низ гуфт, ки дар ростӣ қадамгузор нестам. Ман бояд чӣ кунам, то ки наҷот ёбам?*

Саҳарии рӯзи дигар ман ба хонаи ҷаноби Гленн давида рафтам, то ба ӯ ин саволхоро диҳам. Ман гуфтам, ки Китоби Муқаддасро, ки ӯ ба ман додааст, сӯзондам, зеро фикр мекардам, ки худоён барои хондани он аз ман норозӣ шудаанд. Ман ҳамчунин ба ӯ дар бораи ранҷхое нақл кардам, ки аз он вақт инҷониб аз сар мегузарондам, — шабҳои ноором ва хобҳои пурташвиш, — ва баъд дар бораи овозе нақл намудам, ки бо ман суҳан мегуфт ва оромие, ки баъд аз он эҳсос кардам.

Ҷаноби Гленн ба ҷашмони ман нигоҳ карда, ҷавоб дод:

— Ман боварӣ дорам, ки Исо дар ҳоб назди ту омадааст, Илёс. Китоби Муқаддас мегӯяд, ки Худо ин ҷаҳонро чунон дӯст дошт, ки Писари ягонаи Худро дод, то ҳар кӣ ба Ӯ имон оварад, талаф нашавад, балки ҳаёти ҷовидонӣ ёбад. Акнун ту интиҳобе дорӣ, Илёс: ба Исо бовар кунӣ ё Ӯро ва он чиро, ки Ӯ дар бораи Худ мегӯяд, рад кунӣ. Ӯ Роҳ, Ростӣ ва Ҳаёт аст ва ҳеҷ кас наметавонад назди Падар ояд, магар ба воситаи Ӯ. Ин ҳамон чизест, ки ман кӯшиш кардам ба ту фаҳмонам дар он шабе, ки ту қарор додӣ Китоби Муқаддасро сӯзонӣ ва таълимоти онро рад кунӣ.

Аз ин суҳанон ман ба замин афтода, гиря кардам.

— Ин ҳамон чизест, ки овоз дар ҳобам ба ман гуфт, — хитоб кардам ман. — Ман бовар мекунам, бовар мекунам. Ман ҳаёти худро ба ихтиёри Масеҳ месупорам, зеро танҳо Ӯ маро наҷот дода метавонад!

Ҳангоме ки Илёс дар бораи наҷот ёфтани худ ба дӯсташ нақл мекард, аз ҷашмонаш ашқҳо ҷорӣ шуданд. «Он рӯз ҳаёти ман тағйир ёфт, Амит, аммо ҳангоме ба падарам гуфтам, ки ман қарор додам Исоро пайравӣ кунам, ӯ хеле хашмгин шуд ва ранҷид. Ӯ инро рад кардани тарзи зиндагӣ, мерос ва эътиқоди

Хучумхо дар Роҳ

мо меҳисобид. Ман бо дарди дил эҳсос мекардам, ки пас аз ҳамаи он чи падарам барои ман карда буд, ўро ғамгин кардаам. Ў падари хуб буд ва ман ҳамеша барои муҳаббат ва дастгирии ў ва модарам миннатдор хоҳам буд. Бо вучуди ин ман медонистам, ки худоёне, ки онҳо парастии мекарданд, дурўғин мебошанд ва ба ман ёрӣ расонда наметавонанд. Ҳамин тавр, бо дили вазнин ва ҳамзамон бо хурсандии зиёд ман қарор додам аз Исо хоҳиш кунам, ки Худованди ҳаёти ман бошад. Пас аз таъмид гирифтани тамоми оилаам маро рад карданд. Ва агарчи ин маро ранҷонд, муҳаббати Исо дили маро хеле пур кард. Ман тасаллии Ўро ҳис кардам ва ин арзиши онро дошт».

Амит ба бадани латуқубшуда ва пур аз пайҳои захми кабудшудаи дӯсташ, ки дар бистар дароз кашида буд, нигарист ва чизе дар даруни ў фишурда шуд. Агарчи Амит ба Исо боварии комил дошт ва медонист, ки ба тарзи пештараи худ баргашта наметавонад, аз замони кӯшиши оташ задани хонааш, тарс охиаста-охиаста майнаи ўро фаро мегирифт. Ин тарс ба ў пичиррос зада мегуфт, ки ў дар бехатарӣ нест, хатар ўро интизор аст ва ҳучум ногузир мебошад.

— Ту қариб кушта мешудӣ, Илёс, — пичирросзанон гуфт Амит. — Оё имонат арзиши онро дошт, ки барои он латуқуб шавӣ?

Ҳучум

Бераҳмона ҳучум кардан, латуқуб кардан ё ба муқовимати ҷисмонӣ машғул шудан; маъюб кардан

Дар ҳоле ки масхараҳо, дастдарозиҳо, таъбиз ва тўҳмат асосан фишорро дар шакли таҳдиди пайиҳам истифода мебаранд, хангоми ҳучум зӯроварии ҷисмонӣ барои тарсондан,

Мушкилот дар Роҳ

дард ва чароҳат расондан истифода мешавад. Дар мавридҳои таъкибот ҳучум тасодуфӣ нест. Ин як шакли махсус ва барқасди зӯроварӣ буда, сатҳи зулмро назар ба тактикаҳои ғайриҷисмонӣ, ки бар зидди масеҳиён барои маҳдуд кардани фаъолиятҳои онҳо ва бартарӣ бар онҳо истифода мешаванд, болотар мебардорад.

Дар Каломи Худо намунаҳои зиёде ҳастанд, ки халқи Худо аз сабаби росткориҳои худ дучори ҳучумҳо мегардид. Аввалин куштори дар Китоби Муқаддас сабтшуда (Ҳастӣ 4:1–8) дар натиҷаи пайдоиши рашк ва ҳашм ҳангоми ибодат ба амал омад, ки боиси ҳучуми бераҳмона ва аввалин марги риёзаткашона мегардад. Ҳангоме ки Қобил ва Ҳобил қурбонии худро ба Худо пешкаш карданд, Ҳобил қисми беҳтарини самарҳои худро пешкаш намуд. Қобил бошад, ба Худо қисми на он қадар хуби самарҳои худро дод. Худо қурбонии Ҳобилро қабул кард, аммо қурбонии бародари ӯро рад намуд. Ба ҷои он, ки аз Ҳобил таълим гирад ва тафаккури худро дигар кунад, Қобил имкон дод, ки ғазаб ӯро фаро гирад. Ғазаб ӯро ба дараҷае фаро гирифт, ки Худо ӯро сарзаниш карда, огоҳ намуд, ки нагузорад, ки ғазаб ӯро идора кунад.

Муаллиф Гленн Пеннер инро чунин шарҳ медиҳад: «Қобил дар назди Худо зону заданро рад мекунад ва ба қароре меояд, ки аз душмани динии худ халос шавад, агарчи ӯ бародари худааш аст. Дар ин маврид мо шохиди аввалин намунаи таъкиби динӣ ҳастем».²⁶

Қобили зикр аст, ки дар нақли Китоби Муқаддас дар бораи таъкиб шудани Ҳобил ягон намуди ғайризӯроваронаи таъкибот зикр нашудааст, балки танҳо дар бораи ҳучуми Қобил гуфта шудааст ва ин чиз «ҳучум»-ро қадимтарин шакли таъкибот мегардонад, ки аз пайи он риёзаткашӣ меояд. Ҳучумҳое, ки муҳолифон ба фарзандони Худо мекарданд, ҳам дар Аҳди Қадим ва ҳам дар Аҳди Ҷадид дида мешаванд. Аз пайғамба-

²⁶ Penner, *In the Shadow of the Cross*, 28.

рони фиристодаи Худо сар карда, то ҳаввориён ва масеҳиёни калисои ибтидоӣ, стратегияи ҳучум воситаи пок кардани ҷаҳон аз онҳое буд, ки Худои ягонаи ҳақиқиро парастид мекунанд.

Аксуламали тарс дар мавриди зӯроварӣ

Вақте ки ман аз масеҳиён дар Канада мепурсам, ки ҳангоми дар бораи таъкибот фикр кардан чӣ чиз ба хотирашон меояд, ман мефаҳмам, ки новобаста ба синну сол, дар ҷои аввал ҳучум, лату кӯб ё шиканҷа меистад. Ман инро бениҳоят шавқовар меҳисобам, зеро агарчи масеҳиёни ғарбӣ одатан маҷбур нестанд барои зинда мондани худ мубориза баранд, мо ҷиҳатҳои бераҳмонаи таъкиботро хуб медонем. Масеҳиёни ғарбӣ бисёр вақт дар бораи аз боиси эътиқоди динии худ ба ҳучум дучор шудан дар ватани худ фикр намекунанд. Мо ҳангоми аз хона берун шуданамон аз ҳучумҳо наметарсем ва мо ҳавотир намешавем, ки сахари рӯзи якшанбе ҳангоми ба калисо рафтан ба ҳучум дучор мешавем. Дар шароити озодӣ ва бехатарӣ тарси ба ҳучуми ҷисмонӣ дучор шудан аз боиси имони масеҳӣ омили асосии стресс дар ҳаёти ҳаррӯзаи мо нест. Мо медонем, ки чунин ҳодисаҳо дар дигар кишварҳо рӯй медиҳанд, на дар байни роҳат ва бехатарии Ғарб.

11 сентябри соли 2001 ҳучумҳои террористӣ ба Иёлотҳои Муттаҳидаи Амрико ҳаёлҳои хомро дар бораи бехатарӣ ва дастнорасӣ ба қувваҳои берунаи душман аз байн бурд. Агарчи ин ҳучумҳо дар Амрико рӯй дода буданд, ба кишварҳои дигари ғарбӣ, ки бо Иёлотҳои Муттаҳида робитаҳои наздик доранд ва бисёр эътиқодот ва арзишҳои якхела доранд, саҳт таъсир кард. Дар давоми рӯзҳо ва моҳҳои пас аз ҳучумҳо, бисёре аз шаҳрвандони ғарбӣ аз худ мепурсиданд: *чӣ гуна ин дар Иёлотҳои Муттаҳида ва дар чунин миқёс рӯй дода метавонист? Ин ҳучумкунандаҳо кӣ ҳоянд ва ҷаро онҳо ин қадар нафрат*

доранд? Оё мо дар беҳатарӣ ҳастем? Ҳуҷуми навбатӣ дар куҷо ва кай рӯй медиҳад? Оё мо тайёрем, ки боз як маротиба 11 сентябрро аз сар гузаронем?

Ҷазои расонаҳои хабарӣ аз кӯшишҳои ҷавоб додан ба ин саволҳо ва сарфаҳм рафтан ба ҳама чиз пур шуд, дар ҳоле ки ҳукуматҳо кӯшиш мекарданд шаҳрвандони худро бовар кунонанд, ки онҳоро ҳимоя мекунанд. Ҳангоме ки фуруғ ғалтидани Бурчи Дугоник деворҳои беҳатарии тасаввуршавандаи моро пора-пора кард, тарс натиҷаи иловагии 11-уми сентябр гардид. Гэвин Де Беккер инро чунин хулоса кардааст:

*«Мо ба он чи дар телевизион медидем, диққати зиёд медодем, аммо дар дохили ҳар яки мо низ чизе рӯй медод. Ҳангоме ки шахс ба хатар дучор шуда метавонад, майнаи ӯ хеле самараноктар кор мекунад. Дар ин гуна мавридҳо тамоми захираҳои дохилӣ: таҷриба, тахайюлот, меҳнатдӯстӣ, заковат, эҷодкорӣ ва хотира сафарбар карда мешаванд. Сарбозони олидараҷаи фаросат фармони қатъӣ мегиранд, ки ҳамаи баромадгоҳҳоро посбонӣ кунанд; То он даме, ки шумо ба саволҳои ҳар як ҳучайраи баданатон ҷавоб наёбед, касе аз кор дур намешавад: *ин ҳодиса барои беҳатарӣ чӣ аҳамият дорад? Оё бо ман ҳама чиз хуб мешавад? Оё бо ҳамаи мо ҳама чиз хуб мешавад?*»²⁷*

Масеҳиён аз тарсе, ки боқимондаи миллатро фаро гирифт, эмин набуданд, чунки онҳо ҳам кӯшиш мекарданд ба сатҳи нави зӯрварӣ, ки ба ҳаёти онҳо таҳдид мекард, сарфаҳм раванд. Шубони калисое, ки ман ба он меравам, ҳамчунин дар бораи 11-уми сентябр фикр мекард. Баъд ӯ ба Навишта рӯ овард, то моро бовар кунонад, ки агарчи бадӣ дар ҷаҳон паҳн шудааст, мо Шахсеро, ки ҷаҳонро мағлӯб кардааст, пайравӣ менамоем.

²⁷ Gavin De Becker, *Fear Less: Real Truth About Risk, Safety, and Security in a Time of Terrorism* (New York: Little, Brown and Company, 2002), 8.

Хучумхо дар Роҳ

Ба мо, пайравони Исо, — гуфт ӯ дар хотима, — имконияти беҳамто дорем, ки нури умеди Худоро ба ин торикӣ оварем.

Пас аз он паёми рӯзи якшанбе шубони мо ба саволҳои аъзоёни ҷамъомад ҷавоб дод ва бисёриҳо дар бораи хавотиршавиҳои худ гуфтанд. Хеле муҳим буд, ки ҳамчун як Бадан ҷамъ шавем, то ки якҷоя ғам хӯрем, шубҳахоро баён кунем ва низ барои тасалли ба Масеҳ муроҷиат намоем.

Саволи яке аз иштироккунандагони он ҷамъомад махсусан дар ёдам мондааст: «Ба фикри шумо, ин ибтидои мусибат аст?» Ба фикрам, ман ин саволро аз боиси ҷавоби шубонамон дар ёд нигоҳ доштам. Шубон гуфт: «Ин саволро ба масеҳиён дар Шарки Наздик, ё ягон кишвари Африқо, ё Осиё, ки дар давоми даҳсолаҳо ба зӯровариҳои аз ин бадтар гирифтور мешаванд, надихед. Онҳо зеро таҳдиди доимии хучум ва бераҳмӣ касоне, ки онҳоро бад мебинанд, зиндагӣ мекунанд». Барои ин масеҳиён ҳаёти харрӯза пур аз ғаму андӯх аст, аммо онҳо аз хушёрӣ даст намекашанд ва замони бозгашти Масеҳро зеро шубҳа намегузоранд. Онҳо ҳатто пеш аз имон овардан мефаҳмиданд, ки пайравӣ ба Ӯ чӣ арзише дорад. Онҳо ба шумо гуфта метавонанд, ки бо вучуди таъқиботе, ки аз боиси ин қарор ба сарашон омадааст, Исо сазовори ҳамаи ин аст.

Дар бораи азобҳо сухан ронда, Ачит Фернандо дар бораи калисои ғарбӣ чунин мулоҳизахояшро баён намуд:

«Ман фикр мекунам, ки яке аз чиддитарин “нуқтаҳои торик” дар илоҳиёти калисои ғарбӣ — нодуруст фаҳмидани моҳияти азобҳо аст. Мо бисёр дар бораи он фикр мекунем, ки чӣ тавр аз онҳо канорагирӣ намоем ва ҳангоми ранҷ кашиданамон чӣ кунем. Дар бораи чӣ гуна аз азобҳо канорагирӣ кардан ва шифо ёфтан аз онҳо таълимоти зиёд ҳастанд, аммо дар бораи илоҳиёти азобҳо таълимот кофӣ нест. Ба масеҳиён таълим намедиханд, ки чаро онҳо, пайравони Масеҳ, бояд интизори азобҳо

бошанд ва чаро азоб барои нашъунамои солими масеҳӣ муҳим аст. Ҳамин тариқ, азобҳо танҳо ба таври манфӣ аз назар гузаронда мешаванд».²⁸

Таъқибот — «мушкилот» нест

Ман чунин меҳисобам, ки изҳороти зерин бешубҳа нуқтаи назари бисёр масеҳиёни ғарбӣ аст, ҳангоме ки сухан дар бораи азобҳо барои Масеҳ меравад: таъқибот проблемае мебошанд, ки бояд то ҳадди имкон сабук карда шаванд. Аз ҳамин сабаб, имондорон дар Ғарб чунин фикр мекунанд, ки бояд мавқеи сиёсӣ дошта бошанд ва кӯшиш кунанд, ки ба азобҳои масеҳиёне, ки гирифтори ҳуҷумҳо мебошанд ва бо зӯровариҳои зиёдшаванда рӯ ба рӯ мешаванд, хотима диҳанд. Ва агарчи дуруст аст, ки ҳамеша бояд тарафдорӣ ва шафоат ҷой дошта бошад, мо, масеҳиён, набояд пеш аз ҳама ба масъалаҳои ҳуқуқи инсон ва озодиҳои динӣ аҳамият диҳем. Чунин тафаккури маҳдуд аз он нуқтаи назар бармеояд, ки гӯё ҳуқуқҳои шахсӣ аз хости Худо бартарӣ дошта бошанд. Ҳангоме ки таъқибот фақат аз нуқтаи назари поймолкунии озодиҳои динӣ дар чаҳорҷӯбаи ҳуқуқи инсон баррасӣ карда мешаванд, мақсадҳои олии Худоро фаромӯш кардан осон аст. Бисёр вақт масеҳиён бештар барои ниғаҳдории арзишҳои масеҳии худ ташвиш мекашанд, на барои он, ки бо омодагӣ *онҳоро дар ҳаёт амалӣ намоянд* ва оқибатҳои ин корро ба дӯш гиранд.

Дар замони мо, беш аз ҳар вақти дигар, масеҳиён бояд проблемаҳо ва вазъиятҳоеро, ки дар онҳо ба Худо хизмат мекунанд, дарк намоянд. Онҳо наметавонанд автопилотро ба кор дароварда, интизор шаванд, ки ба таври автоматӣ ба макони муқарраршуда мерасанд ва бе зиддиятҳо ба мақсадҳои Худо мерасанд.

²⁸ Ajith Fernando, *The Call to Joy and Pain* (Wheaton, IL: Crossway Books, 2007), 51–52.

Хучумхо дар Роҳ

Ҳангоме ки суҳан дар бораи таъкиботи масеҳиён меравад, мо аввал бояд ба нуқтаи назари бунёдӣ расем, ки таъкибот «проблема» нестанд, ки барои ҳалли он бояд роҳи инсондӯстона пайдо карда шавад. Ба ин масъала на чун ба масъалаҳои асосии башардӯстона, аз қабилӣ камбизоатӣ, гуруснагӣ, ғуломӣ дар шаклҳои мухталифи он, беморӣ ва ғайра муносибат карда мешавад. Китоби Муқаддас моро таълим медиҳад, ки ба таъкибот чун ба проблемае, ки ҳал кардан даркор аст, муносибат накунем. Агарчи Китоби Муқаддас ба мо дастурҳои мувофиқро оид ба ҳалли проблемаҳои гуманитарии ҳозира пешниҳод мекунад, дастурҳо оид ба муносибат ба таъкибот хеле ғуноғунанд.

Аз Инҷили Матто порчаи зеринро хонед, ки чӣ тавр Исо шогирдонашро барои хизмат ба ғусфандони гумшудаи Исроил фиристод:

«Инак, Ман шуморо монанди ғусфандон ба миёни гургон мефиристам. Пас, мисли морон зирак ва мисли кабудтарон содда бошед. Лекин аз мардум ҳазар кунед: зеро шуморо ба маҳкамаҳо хоҳанд супорид ва дар қуништҳои худ шуморо қамчинкорӣ хоҳанд кард; ва ба хотири Ман шуморо назди ҳокимон ва подшоҳон хоҳанд бурд, то ки барои онҳо ва халқҳо шаҳодате шавад. Лекин чун шуморо таслим кунанд, андеша накумед, ки чӣ гуна ва ё чӣ бояд бигӯед; зеро ки дар он соат ба шумо ато хоҳад шуд, ки чӣ бояд гуфт. Зеро ки ғӯянда шумо нестед, балки Рӯҳи Падари шумост, ки дар шумо ғӯянда аст. Ва бародар бародарро ва падар фарзандро ба марғ таслим хоҳад кард; ва фарзандон бар зидди падарону модарон қиём карда, онҳоро ба ҳалокат хоҳанд расонд. Ва аз барои исми Ман тамоми мардум аз шумо нафрат хоҳанд кард; лекин ҳар кӣ то ба охир сабр кунад, наҷот хоҳад ёфт. Агар дар шаҳре шуморо таъкиб кунанд, ба дигаре бигрезед.

Мушкилот дар Роҳ

Зеро ки ба ростӣ ба шумо мегӯям: пеш аз он ки ҳамаи шахрҳои Исроилро тай кунед, Писари Одам хоҳад омад» (Инҷили Матто 10:16–23).

Ин стратегия барои бисёр масеҳиён дар Ғарб равиши анъанавӣ набуд, зеро ҷамъияти мо даъво дорад барои озодӣ ва ҳамоҳангии динӣ саъй мекунад. Таъқибот беадолатӣ мебошанд, ва хоҳиши аввалини мо ин аст, ки барои мубориза бо чунин беадолатӣ дар ҳар чое, ки он рӯй диҳад, тамоми воситаҳоро истифода барем. Аммо Китоби Муқаддас ба мо таълим медиҳад, ки таъқиб шудани масеҳиён бояд пеш аз ҳама чун натиҷаи меъёрии шогирди ҳақиқӣ қабул карда шавад:

«Бинобар ин ман аз заъфҳо, озорҳо, мӯхточҳо, таъқиботҳо ва ситамҳое ки ба хотири Масеҳ мебинам, дилшодам, зеро ки дар ҳолати заъф боқувватам» (2 Қўринтиён 12:10).

Калисои таъқибшаванда ба қобилияти дар шароити душвор бо имон зистан така намекунад. Баръакс, он ба қуввае така мекунад, ки танҳо аз Масеҳ бармеояд, ки калисои Ҳудро дар ин ҷаҳон барои он бунёд мекунад, ки сарфи назар аз мухолифатҳо, ҷалоли Ёро паҳн кунад. Маҳз аз ҳамин нуктаи назар мо фаҳмида метавонем, ки чӣ гуна Худо таъқиботро барои амалӣ кардани он чи Ё хеле пеш аз замони мо ба нақша гирифта буд, истифода мебарад.

Шубон Ричард Вурмбранд дар китоби бозоргири худ «*Таъқибот барои Масеҳ*» навиштааст:

«Ба маҳбусон мавъиза кардан қатъиян манъ буд, чунон ки ҳоло ҳам дар кишварҳое, ки таъқибот давом доранд, он манъ аст. Ҳама медонистанд, ки ҳар касеро, ки каломи Худро мавъиза мекунад, саҳт латуқӯб мекунанд. Бисёре

Хучумхо дар Роҳ

аз мо қарор доданд, ки барои имтиёзи мавъиза қардан ба пардохт қардани арзиши он тайёр бошем, аз ҳамин сабаб мо шартҳои онҳоро қабул кардем. Ин як созишномаи ба ҳар ду ҷониб ғоидаовар буд: мо мавъиза мекардем ва онҳо моро мезаданд. Мо барои имконияти мавъиза намудан шодӣ мекардем ва онҳо барои имконияти задани мо шодӣ мекарданд, аз ҳамин сабаб ҳама хурсанд буданд».²⁹

Дар натиҷаи он, ки маҳбусони масеҳӣ дар ин камераҳои ҳабсхонаи коммунистӣ имони худро далерона амалӣ мекарданд, бисёриҳо, аз ҷумла посбононе, ки онҳоро латуқӯб мекарданд, қувваи Худоро диданд, ки ба воситаи шаҳодат ва муҳаббати масеҳиёни таъқибшаванда, ки сарфи назар аз азобҳо вафодор монданд, зоҳир мешуд. Ин гувоҳӣ медиҳад, ки ҳар як имондоре, ки қомилан ба хости Худо итоат мекунад, қувваи ботинӣ дорад.

Ман дар назар надорам, ки масеҳиён дар бораи беадолатии таъқибот хомӯш бошанд. Ҳолатҳое мешаванд, ки мо бояд барои ғимояи бародарону хоҳарони ранҷдидамон овоз баланд кунем. Аммо ақсуламали аввалини мо набояд ба нишони эътироз ба кӯчаҳо баромадан, намоиши плакатҳо ва пеш бурдани талабномаҳо бошад. Ҷавоби аввалини мо бояд ҳамеша ба дархости худи таъқибшавандагон бошад: «Бо мо дуо ғӯед. Дуо ғӯед, ки дар вақти таъқибот ба Худо вафодор монем».

Ҳангоми сафар ба Ҳиндустон, ки он ҷо лоиҳаҳои аз ҷониби шарикони «Садои риёзаткашон — Канада» амалишавандаро назорат мекардам, ман имкон доштам ҳикояти шубон Бабуро дар бораи ҳучум ба ӯ ғӯш кунам. Бо вучуди таҳдидҳои зиёд, ӯ интизор набуд, ки ҳучумкунандаҳо ба ӯ ин қадар бадӣ мекунанд. «Ман беэҳтиёт шудам, ҳамааш хеле зуд рӯй дод,— гуфт ӯ. — Ман аз калисо ба хона мерафтам, ки ногаҳон маро як гурӯҳи мардон ихота қарданд. Онҳо маро заданд. Ман фақат метаво-

²⁹ Richard Wurmbrand, *Tortured for Christ* (Bartlesville, OK: VOM Books, 1998), 41.

Мушкилот дар Роҳ

нистам кӯшиш кунам, ки худро аз зарбаҳо муҳофизат намоям, аммо онҳо ҳучумро давом медоданд. Дар ёд дорам, ман фикр кардам, ки вақти ман тамом шуд. Ман ягона чизеро, ки аз дастам меомад, кардам — дуо гуфтам ва баъд ҳама чиз торик шуд».

Ба сари шубон Бабу зарба заданд, вай аз ҳуш рафт. Ҳучум-кунандагон ният доштанд ўро дастгир карда, баста, ба ҳалта андохта, ба дарё партоянд. Аммо бо гумони он ки ў аз захмҳои бардоштааш мурдааст, ўро мисли хайвони мурда дар сари роҳ партофта рафтанд. Шубон Бабу на танҳо ҳучумро аз сар гузаронд, балки чароҳатхояш низ шифо ёфтанд. Ҳоло ў дар ҳамон ҷамъият хизмати шубониро давом медиҳад.

Ҳучумхое, ба монанди он ҷӣ шубон Бабу аз сар гузаронд, ҳама вақт дар бисёр ҷойҳои ҷаҳон рӯй медиҳанд. Ҳангоме ки суҳан дар бораи итоат ба хости Падар меравад, пайравони Масеҳ ба бехатарии шахсии худ аҳамият намедиҳанд, зеро медонанд, ки хизмат ба Ў боиси зиддияти ҷаҳон мешавад.

Илоҳиётшинос Жан Калвин ҷӣ гуна будани чунин пайрави Масеҳро ин тавр тасвир мекунад:

«...марди худотарс, медонад, ки ҳаёти ў ба риштае овезон аст ва ба ҳазорҳо марг дучор мешавад, тайёр аст ба ҳар фалокати ба сари ў фиристодашуда тоб оварад ва дар оромӣ зиндагӣ мекунад, мисли он ки дар баҳри пуртӯфон ва хатарнок шино мекунад ва бо вучуди ин ба ҳар гуна фалокатҳову андӯхҳо тоб меоварад ва дар мусибатхояш тасалли меёбад, зеро ба файзи Худо умед мебандад ва комилан ба он таваккал мекунад».³⁰

Мо, масеҳиён, набояд ҳайрон шавем, хангоме ки азобҳо, дар ҳар шакле, ки зоҳир шаванд, ба сари мо меоянд. Мо на танҳо бояд ба азоб кашидан тайёр бошем, балки ҳамчунин бояд

³⁰ John Calvin, *Heart Aflame: Daily Readings from Calvin on the Psalms* (Phillipsburg, NJ: P&R Publishing, 1999), 21.

Хучумхо дар Роҳ

эътироф кунем, ки чунин чизҳо бешубҳа дар ҷаҳони ба гуноҳ афтода рӯй медиҳанд. Ин ҳатмӣ аст. Ин ногузир аст. Фаҳмидани ин ба мо имкон медиҳад, ки бечуну чаро ба Худои маъсум таъя кунем, ки Ё бешубҳа нақшаҳои хеле бузурги Худро, аз ҷумла ояндаи умедбахшро барои мо тайёр мекунад.

Муаллиф Дэвид Платт мефаҳмонад:

«Ман боварӣ дорам, ки агар қиддӣ назар кунем, ки Исо «Аз пайи Ман биё» гуфта, дар асл чиро дар назар дошт, мо ошкор менамоем, ки дар Ё лаззати бештар, қувваи беандоза бузургтарро эҳсос кардан мумкин аст, ки бо Ё амалӣ кардан ва ба хотири Ё ба мақсади хеле баландтар аз ҳар чизи дигаре, ки ин ҷаҳон пешкаш карда метавонад, ноил шудан мумкин аст. Ва дар натиҷа, ҳамаи мо — ҳар як масеҳӣ — бо майли том, бо хоҳиши зиёд ва шодмонӣ ҷони худро фидо мекунем, то ки Масеҳро бишиносем ва мавъиза кунем, зеро аз пайи Ё рафтан маҳз ҳамин аст».³¹

Хучумхо дар ҳаёти Исо

Дар Китоби Муқаддас сахнаи олидараҷае ҳаст, ки Исо ба дарёи Ёрдун меояд, то аз Яҳёи Таъмиддиханда таъмид гирад. Яҳё барои Ё роҳ тайёр карда, одамонро ба таъмиди тавба барои бахшидашавии гуноҳҳо даъват мекард. Исо омад ва аз ҷониби Яҳё таъмид гирифт. Ин нишонаи пешакии салиб буд, ки Ё баъдтар аз сар мегузаронад. Сипас, аз об берун омада, Исо аз Рӯҳулқудс пур шуд ва ҳусни тавачҷӯҳи Падарро гирифт:

«Ҳангоме ки мардум ҳама таъмид мегирифтанд, ва Исо низ таъмид гирифта, дуо мегуфт, осмон кушода шуд, ва

³¹ David Platt, *Follow Me* (Carol Streams, IL: Tyndale House Publishers, 2013), 5.

Мушкилот дар Роҳ

Рӯхулқудс дар шакли ҷисмонӣ, чун кабӯтаре, бар Ё фуруд омад, ва овозе аз осмон омад, ки мегуфт: «Ту Писари Маҳбуби Ман ҳастӣ; ҳусни таваҷҷӯҳи Ман бар Туст!» (Инҷили Луқа 3:21–22).

Пас аз ин Исоро Рӯхулқудс дар тӯли чихил рӯз ба биёбон бурд ва Исо дар он ҷо ба васвасаҳои иблис гирифтोर шуд, ки бевосита писар буданаш ва қудрати Ёро зери шубҳа гузошт. Исо ба воситаи Каломи Худо ҳуҷумҳои душманро дафъ намуд. Пас аз анҷом ёфтани озмоишҳои худ, Исо бо қуввати Рӯҳ ба Ҷалил баргашт ва дар қуништҳо таълим доданро сар кард.

Ҳангоме ки овозаҳо дар бораи Исо дар тамоми атроф паҳн шуданд, Ё машҳур шуд ва ба назар чунин менамуд, ки хизмати Ё ибтидои хубе дошт. Ин то он вақт давом кард, ки Ё ба зодгоҳаш Носира омад. Дар ин ҷо Исо рӯзи шанбе ба қуништ даромад ва ба хондани Навиштаи Муқаддас сар кард. Ё китоби лӯлапечро бо матни пайғамбар Ишаъё гирифта, суҳанони зеринро хонд:

«Рӯҳи Худованд бар Ман аст, зеро ки Ё Маро тадҳин намудааст, то ки ба мискинон башорат диҳам, ва Маро фиристодааст, то ки шикастадилоноро шифо бахшам, озодиро ба асирон ва биноиро ба кӯрон мавъиза намоям, мазлумонро озод кунам. Ва соли таваҷҷӯҳи Худовандро мавъиза намоям» (Инҷили Луқа 4:18–19).

Пас аз хондан, Исо лӯлапечро ба ходими қуништ баргардонд ва нишаст. Баъд Ё дар қуништ нигоҳи ҳамаро ба худ ҷалб намуда гуфт: «Имрӯз ин навишта, ки шумо гӯш кардед, ба иҷро расидааст» (Луқа 4:21).

Мардум аз далерии таълимоти Исо ҳайрон шуданд ва Ёро ҳамду сано хонданд. Оё Ё Масеҳ буда метавонад? Ҳангоме ки онҳо андеша мекарданд, аз якдигар мепурсиданд: «Оё Ё писари Юсуф нест?»

Исо, ки фикри ҳозиронро медонист, онҳоро сарзаниш кард. Ў фаҳмид, ки онҳо аз он сабаб чунин саволҳо медиҳанд, ки далелҳо меҳоханд. Ба онҳо нишонаҳое лозим буданд, ки Исо дар ҳақиқат ҳамонест, ки Ў мегӯяд. Аммо ҳатто нишонаҳо сангдилонро бовар кунонда наметавонанд. Исо ба мардум ҷавоб дод: «Ба ростӣ ба шумо мегӯям, ки ҳеҷ пайғамбаре дар зодгоҳи худ мақбул нест» (Луқо 4:24). Баъд дар бораи пайғамбароне гап зад, ки пеш аз ӯ ҳамчун фиристодагони Худо омада буданд ва мардум онҳоро рад карданд. Намунаҳои Илёс ва Элишоёро истифода бурда, Исо ба мардум фаҳмонд, ки ҳангоме онҳо ин бандагони Худоро қабул намеkunанд, Ў онҳоро ба ҷои дигар, ҳатто ба кишварҳои бегона мефиристад, ки дар он ҷо одамон ба Рӯҳи Ў итоат мекунанд, ба даъвати Ў ҷавоб медиҳанд ва аз роҳҳои бад рӯй мегардонанд.

Иззату эҳтироме, ки мардум пештар ба Исо зоҳир карда буданд, зуд бо мавҷи ҳашми издиҳоми ҳашмгин ва идоранашаванда иваз шуд. Онҳо Исоро аз куништ берун карданд ва аз тамоми шаҳр гузаронда, ба қуллаи кӯҳе кашида бурданд, то Ёро аз он ҷо ба поён партоянд. Дар миёни авҷи ин бесарусомонӣ (ки ба бештари чунин ҳолатҳо хос аст) Исо ба таври мӯъҷизаосо аз байни издиҳом гузашта, дур шуд.

Масеҳ барои дафъ кардани ҳучумҳои шайтон Каломи Худоро истифода мебурд ва худро зери хатар гузошта, Навиштаро шарҳ медод ва ҳақиқатро ба мардум мавъиза мекард. Соии салиб ҳангоми таваллуд шудани Ў ҳузур дошт ва бо саршавии хизмати заминии Ў боз ҳам намоёнтар шуд. Ҳангоме ки Исо иҷрои мақсади Худро сар кард, аксуламали одамоне, ки Ў воҳеҷурд, тасдиқ намуд, ки ҳаёти заминии Ў маҳз дар салиб ба охир мерасад. Он порчаи Навишта аз Ишаъё 61, ки Исо хонда буд ва он хизмати пайғамбаронаи Ёро эълон менамуд, танҳо ба воситаи салиб анҷом ёфта метавонист.

Бо вуҷуди он, ин Исоро бознадошт ва ёро маҷбур накард, ки аз хизматаш даст кашад. Мо мебинем, ки Ў хизматашро

Мушкилот дар Роҳ

давом медиҳад: шифо мебахшад, девхоро берун мекунад ва дар уништҳои тамоми кишвар боз ҳам бештар таълим медиҳад.

Моро, ки пайравони Исо ҳастем, ҳамчунин барои шаҳодат дар бораи ростӣ таъкиб хоҳанд кард. Аммо ҳақиқате, ки мо онро ин қадар устуворона нигоҳ медорем, на ба худамон, балки ба Ё, ки «Роҳ, Ростӣ ва Ҳаёт» аст, дахл дорад. Илова ба он, бо мурури шиддат ёфтани таъкибот мо дарк мекунем, ки шайтон ҳанӯз ҳам мекушад ҳақиқати Масеҳро дар ҷаҳон ва дар мо нест кунад.

Давоми ҳикояти Амит

Ҳангоме ки Илёс шаҳодати худро гуфт, Амит бо диққат гӯш кард. Барои Амит Илёс марди бениҳоят хоксор, аммо дар хизмати худ ба Худо далер буд. Пас аз он, ки аз ҳучум шифо ёфт, ӯ қарор дод, ки дар деҳааш ба мардуми боз ҳам бештар дар бораи Исо нақл кунад. Бо Китоби Муқаддас ва шаҳодати шахси мусаллаҳ шуда, ӯ ба деҳаҳои атроф мавъиза намуданро қарор кард. Шаҳодатдиҳии ӯ самари зиёд дод ва бо ҳамроҳии шубон Ҷошуа онҳо чор калисоро таъсис дода тавонистанд. Ҳангоме Амит аз Илёс пурсид, ки чӣ тавр онҳо ба ин муваффақ шуданд, башоратдиҳанда ҷавоб дод, ки имони ӯ ба Исо ҳоло боз ҳам қавитар аст, зеро ҳучум танҳо онро мустаҳкам кард. «Он рӯз Худо маро наҷот дод, — фаҳмонд Илёс ба Амит, — аммо Ё маро бо мақсади муайян наҷот дод. Ва акнун ман хомӯш истода наметавонам, агарчи медонам, ки азобҳои нав меоянд».

Бо вуҷуди таҳқиқҳо ва таҳдиди ҳучумҳои минбаъда, Илёс беш аз пеш бо азми қавӣ қарор дод, ки дар деҳаи худ мемонад ва ба миссионерон ва шубон Ҷошуа дар расонидани хушхабари Исои Масеҳ ба дигар ҷамоатҳо ёри мерасонад. Ҳозир ӯ Исоро бо ҷидду ҷаҳди бештар пайравӣ мекунад, агарчи ҳамватанонаш акнун ўро бад мебинанд ва имон ва боварии қавӣ ба Худованд ўро далер ва устувор мегардонанд.

Хучумхо дар Роҳ

Амит Илёсро мефаҳмид, агарчи худи ӯ то ҳол ба хучуми ҷисмонӣ ё латукӯб дучор нашуда буд. Илёс барои ӯ намунаи қувваи Инчил буд, ки ҳаёти одамонро тағйир дода метавонад, ва баъд дар тайёри дидан ба оқибатҳои пайравии Исо ба онҳо ёри расонад. Шаҳодати Илёс ба Амит боз ҳам бештар илҳом бахшид ва дар дили шогирди масеҳӣ хоҳиши зиёд пайдо шуд, ки рӯзе монанди бародараш дар Худованд башоратдиҳанда шавад.

Ба шарофати хизмати миссионерон ва башоратдиҳандаҳо, масеҳият дар минтақае, ки Амит ва оилаи ӯ зиндагӣ мекарданд, зуд паҳн шудан гирифт. Агарчи ин боиси хурсандии бузург буд, он ҳамчунин проблемаеро ба миён овард: набудани устодони аз Китоби Муқаддас таълимдида, ки навимонро таълим диҳанд ва роҳнамоӣ кунанд.

Аз шубон Ҷошуа хоҳиш карда шуд, ки боз чор калисои дигарро, ки ба устод эҳтиёҷ доштанд, назорат кунанд. Амит аз ӯ бисёр чизҳоро омӯхт. Ҷошуа, бо вучуди серкор буданаш, ҳамеша вақт меёфт, ки ба саволҳои Амит оид ба Китоби Муқаддас ҷавоб диҳад. Ва ҳангоме ки ӯ дар наздиқӣ набуд, Илёс ба Амит ва дигар имондорони калисо дар фаҳмидани Каломи Худо ёри мерасонд.

Амит ба Худо ташаккур мегуфт, ки шубон Ҷошуа ва Илёс барин сарварони рӯҳониро ба ҳаёти ӯ фиристодааст. Ӯ онҳоро дӯст медошт ва эҳтиром менамуд, аммо худро ба Илёс наздиктар ҳис мекард, зеро онҳо умумиятҳои бисёр доштанд. Монанди Амит, Илёс низ пеш аз қабул кардани имони масеҳӣ ба худоёни аҷдодони худ эътиқод дошт ва ба ин эътиқод содиқ буд. Вай ҳамчунин дар маъбади маҳаллӣ роҳбар буд. Баъдтар, ҳам Илёс, ҳам Амит фаҳмиданд, ки Худои ягонаи ҳақиқӣ миссионеронро ба деҳаашон фиристонд, то ба онҳо дар бораи Исо, Масеҳи ваъдашуда, ки барои озод кардани асирон омада буд, шаҳодат диҳанд. Ва агарчи ин озодии рӯҳонӣ ду бародарро ба обҳои чуқури азобҳо барои Худованд ва Начотдиҳандаашон бурд, онҳо ҳамчунин фаҳмиданд, ки умеди ҷалол метавонад рӯҳҳои

онҳоро нигоҳ дорад ва ёрӣ расонад, ки ба таъкибот бо вафодорӣ тоб оваранд.

Каме чуқуртар дида мебароем

Дар Матто 10:16 Исо мегӯяд: «Инак, Ман шуморо монанди гӯсфандон ба миёни гургон мефиристам. Пас, мисли морон зирак ва мисли кабӯтарон содда бошед». Ў минбаъд мефаҳмонад, ки шогирдон барои иҷрои супориши Ў рафта, дар роҳ ба ҳама гуна мушкилот дучор мешаванд. Ба воситаи ин азобҳо, ки ҳатто метавонад ҳучумҳо ва латукӯбро дар бар гиранд, онҳо бояд дар байни касоне, ки ҳанӯз ба ҷаҳон тааллуқ доранд, вафодорона ҳамчун шохидони Ў хизмат кунанд. Агарчи фикр дар бораи зӯроварии эҳтимолӣ тарсу ҳаросро ба вуҷуд оварда метавонад, он набояд моро ба дараҷае фаро гирад, ки аз иҷрои он чизе, ки Худо ба мо фармудааст, боздорад.

Шубон Бабу ба масҳараҳо, дастдарозиҳо ва таъъиз дучор мешуд. Ў медонист, ки дар ҳар лаҳза ба ӯ ҳучум карда метавонанд. Зиндагӣ дар зери таҳдиди доимии ҳучум боиси стресси ҷисмонӣ мешуд, ки натиҷаи дучор шудан ба дигар шаклҳои таъкибот буд. Дар мавриди додашуда ин *авҷи масҳараҳо*, дастдарозиҳо ва таъъизи доимӣ буд, ки илова ба тарси кушта шудан, ба шубон Бабу азобҳои зиёде меоварданд.

Масеҳиёне, ки дар минтақаҳои таъкиботи бевосита зиндагӣ мекунанд, хеле хуб медонанд, ки Исоро пайравӣ кардан чӣ арзише дорад. Масеҳиёни ғарбӣ шояд аҳамият намедиханд, ки онҳо ба гӯсфандон, яъне махлукҳои нотаъвоҷ ва осебапазир монанд карда мешаванд, ҳусусан ҳангоме лозим меояд дар кишварҳои зиндагӣ кунанд, ки дар он ҷойҳо «гурӯҳҳои гурусна» ҳукмфармо мебошанд. Аммо ин маҳз ҳамон чизест, ки Исо дар бораи шогирдонаш гуфта буд, ҳангоме ки онҳоро барои иҷрои супориши худ фиристод. Кейт Маккорд, миссионерзани

Хучумхо дар Роҳ

амрикой, ки дар Афғонистон хизмат кардааст, инро чунин шарҳ медиҳад:

Хангоме ки мо бо Масеҳ ба ҷаҳон меравем, мо мисли барраҳо ба миёни гургҳо меравем. Бале, мо хурд ва осебпазирем, чунон ки Исо ба ҷаҳон хурд ва осебпазир омад. Мо бо ҳар роҳу восита Ёро пайравӣ мекунем, зеро медонем, ки Ё ҳеҷ гоҳ моро ба он ҷое, ки аввал Худаш нарафтааст, намебарад. Мо дар дастҳо ва дилҳои инсонии худ даъватеро дорем — даъвати Худо ба ҳар як узви башарият».³²

Истифодабарӣ

Ҳеҷ кас азоб кашиданро дӯст намедорад ва низ ҳеҷ кас намеҳодад гирифтори ҳучум гардад. Бо вучуди ин мо бояд эҳти-молияти воқеиро дарк кунем, ки таъқибот дар шакли ҳучумҳо дар Роҳ ба сари мо омада метавонанд. Барои мо фаҳмидани он манфиатбахш аст, ки «монанди морон зирак ва монанди кабу́тарон содда» будан чӣ маъно дорад. Аммо дар айни замон мо бояд ҳамчунин дар бораи суҳанони Исо оид ба супориш андеша намоем:

«Оё ду гунчишк ба як фулус фурухта намешавад? Ва ҳол он ки ягонтои онҳо бе хости Падари шумо ба замин намеафтад. Лекин ҳамаи мӯйҳои сари шумо низ шумурда шудааст. Пас, натарсед: шумо аз бисёр гунчишкон бартарӣ доред. Пас, ҳар кӣ Маро назди мардум эътироф кунад, Ман низ ёро назди Падари Худ, ки дар осмон аст, эътироф хоҳам кард. Лекин, ҳар кӣ Маро назди мардум инкор

³² Kate McCord, *Why God Calls Us to Dangerous Places* (Chicago, IL: Moody Publishers, 2015), 70–71.

Мушкилот дар Роҳ

кунад, Ман низ ўро назди Падари Худ, ки дар осмон аст, инкор хоҳам кард» (Инчили Матто 10:29–33).

Аз пайи Исо рафтан чӣ маъно дорад? Ин шахсан ба шумо чӣ гуна дахл дорад? Бо Ё азоб кашидан барои шумо чӣ маъно дорад?

Ман як дўсте дорам, ки Ё рўйхати чизҳоеро, ки бояд аз онҳо даст кашад, тартиб додааст — таҷрибае, ки ўро ба шаклҳои бераҳмонатари душманӣ тайёр мекунад, агар Худо-ванд онҳоро дар ҳаёти Ё роҳ диҳад. Масалан, Ё гоҳ-гоҳ на дар кати бароҳат бо болини мулоим, балки дар фарши саҳт хоб мекунад. Аблаҳона садо медиҳад? Не, агар ба назар гиред, ки ин ҷавонмард худро пурра ба Худо бахшидааст ва даъвати Ёро оид ба хизмати миссионерӣ дар ҷунун минтақаи ҷаҳон қабул кардааст, ки аксарияти мо ҳатто ҷуръат намекунем ба он ҷо бинии худро дарорем, дар бораи фаъолияти масеҳӣ бошад ҳочаки гап ҳам нест. Шундаам, ки дар рўйхати Ё зиёда аз сад ҷорабинии тайёри хаст.

Шумо дар айни замон, дар он ҷое, ки зиндагӣ мекунад, барои тайёри ба душвории эҳтимолӣ, ки ба сари шумо омада метавонанд, чӣ кор карда метавонед?

Пешниҳод: Бародарону хоҳарони масеҳии мо бо вучуди таъкибот Исоро пайравӣ мекунанд. Шаҳодатҳои онҳоро дар бораи имони устувор хонед ва ба онҳо дар ҳамду санои Худо барои некии Ё дар ҳаёти онҳо шарик шавед. «Садои риёзаткашон» бо ин мақсад бисёр захираҳои ғоиданокро таҳия наму-дааст <https://www.vomcanada.com/>.

Боби 7

Боздошт дар Роҳ

«Лекин шумо худро эҳтиёт кунед; зеро шуморо ба маҳкамаҳо хоҳанд кашид, ва дар кунитҳо тозиёна хоҳанд зад, ва шуморо назди ҳокимону подшоҳон ба хоити Ман ҳозир хоҳанд кард, то барои онҳо шаҳодате гардад».

Марқӯс 13:9

Падарони мо, ки дар зиндонҳои торик занҷирбанд буданд, бо вуҷуди ин дар дил ва вичдон озод буданд; ва тақдири фарзандони онҳо хушбахтона мешуд, агар онҳо низ барои имони падарони мо мемурданд! Эй имони муқаддас, мо то дами марг ба ту содиқ мемонем!

Фредерик Вилиям Фабер, «Имони падарони мо»

Аз он замоне, ки Амит Исоро Худованди ҳаёти худ эълон кард, солҳои зиёд гузашт, аммо ӯ аз бисёр ҷиҳатҳо худро навимон ҳис мекард. Ба шарофати ёрии миссионерҳо Амит хонданро ёд гирифт ва тахти роҳбарии шубон Ҷошуа ва Илёс омӯзиши Китоби Муқаддасро сар кард. Ҳавво ёрдамчиӣ вафодори ӯ буд. Амит ҳама чизи омӯхтаашро ба занаш нақл мекард. Ҳамин тариқ Ҳавво низ дар имон устувортар шуд ва хушхабарро ба дигар занони деҳа нақл мекард. Амит беандоза хурсанд буд, ки Рафӣ низ ба сӯҳбат дар бораи Китоби Муқаддас шавқ дошт

Мушкилот дар Роҳ

ва бисёр вақт аз ӯ хохиш мекард, ки Каломи Худоро бо овози баланд хонад. Амит аз дидани он, ки писараш чӣ қадар зуд калон шуда истодааст, фаҳмид, ки писар ба зудӣ мард мешавад.

Бо мурури замон калисо Амитро ба хизмати башоратдиҳӣ таъйин намуд ва ӯро ба деҳаҳои ҳамсоя фиристод. Вай бо вучуди душворихое, ки дар кори сартарошхона ва нигоҳубини киштзори оила ба миён меомаданд, аз ин масъулияти нав ҳаловат мебурд. Шубон Ҷошуа Амитро бо Умар ном ҷавони далер, ки дар мавъиза кардан дар сатҳи фаҳмо лаёқати беандоза дошт, шарик гардонд. Онҳо як дастаи самаранок будани худро исбот карданд ва якҷоя бо одамоне, ки дар воҳӯриҳо дар ҳавои кушод иштирок мекарданд, муносибатҳо барпо мекарданд. Умар мавъиза мекард ва Амит бо мардум як ба як сӯҳбат мекард ва барои эҳтиёҷоти онҳо дуо мегуфт.

Муҳолифат ва имкониятҳо

Рӯзе ҷамъомадро як гурӯҳ ҷавонон қатъ карданд. Онҳо шӯру ғавғо бардошта, аз ҷамъомадагон талаб мекарданд, то фаҳмонанд, ки чаро ба суҳанони масеҳиёни аблаҳ гӯш медиҳанд. «Худоҳо аз он, ки шумо дар ин ҷо ҷамъ шудаед, норозӣ ҳастанд. Фавран пароканда шавед!» Аммо ба талаби онҳо касе итоят накард. Онҳо ба ҳашм омада, қасонеро, ки мавъизаро гӯш мекарданд, лату кӯб кардан гирифтанд, то онҳоро ба рафтан маҷбур намоянд.

Умар бо тахмини он, ки ҷавононро сарварони деҳа барои ҳалалдор кардани ҷамъомад фиристодаанд, ба назди онҳо рафта, пурсид, ки чаро онҳо ба ҷамъомади озоишта ҳалал мерасонанд. Ҷавонон Умарро ихота карда, тела додан гирифтанд. «Шумоён ба ин одамон дурӯғро меомӯzed! — фарёд заданд онҳо. — Вақти он расидааст, ки ба шумоён ва дурӯғхоятон хотима дода шавад».

Умар дастонашро боло карда, оромона гуфт: — Дӯстон, ман дурӯғ намегӯям. Мо як филм дорем, ки меҳоҳам ба шумо нишон диҳам. Оё шумо киноро дӯст медоред? Марҳамат, нишаста тамошо кунед. Ва баъд аз тамош шудани филм, агар шумо ҳанӯз ҳам фикр кунед, ки мо дурӯғ мегӯем, мо меравем. Оё мо бо шумо чунин шартнома баста метавонем?»

Ҷавонон хомӯш шуданд ва агарчи на он қадар майл доштанд, ба тамошои филм розӣ шуданд. Умар онҳоро дар ҷойҳои беҳтарин шинонд ва ба намоиши филми «Исо» сар кард. Ҳангоме ки ҳама филмро тамошо мекарданд, Умар ва Амит дуо мегуфтанд, ки Худовад дар дили ин ҷавонон қор кунад ва онҳо ҳақиқатро дар бораи Масеҳи эҳёшуда донанд. Ҳангоме ки намоиш ба охир расид, ҷавонон аз ҷойҳояшон хеста, аз пеши Умар ва Амит гузаштанд ва чизе нагуфта, ҷамъомади онҳоро тарк карданд.

Он шаб, ҳангоме ки Умар ва Амит ба хона бармегаштанд, дар пеши роҳашон ду суроб пайдо шуданд. Ҳангоме ки суробҳо ба онҳо наздик мешуданд, масеҳиён дар ҷояшон истода монданд. Амит аввалин шуда фаҳмид, ки ин ду ҷавон аз ҷумлаи онҳое буданд, ки дар вақти хизматгузорӣ ба онҳо мушкилиҳо оварданд. Ҷавонон наздик шуда, ба онҳо салом доданд ва дар бораи Исо саволҳо пурсиданд. Инак, ба туфайли муносибат бо ин ҷавонон дар ин деҳа қори пурсамар сар шуд. Ҳам Умар, ҳам Амит аз имконияти давом додани вохӯрӣ бо ин ҷавонон ва ба онҳо дар бораи муҳаббати аҷиби Худо таълим додан хурсандии зиёд хис карданд. Маҳз ин ду нафар баъдтар аз Умар ва Амит хоҳиш карданд, ки ба деҳаи онҳо баргашта, филми Исоро дубора намоиш диҳанд ва ба онҳо дар бораи Исо бештар нақл кунанд ва фаҳмонанд, ки Ӯро пайравӣ кардан чӣ маъно дорад. Умар ва Амит аз ин даъват шод шуданд.

Як рӯз пеш аз вохӯрии пешбинишуда духтари Умар бемор шуд. Азбаски лозим меомад, ки Умар дар хона монад, ӯ аз Амит хоҳиш кард, ки ҷамъомадро бе ӯ гузаронад. Аммо Амит аз танҳо рафтан хавотир буд. Шубон Ҷошуа низ исро мекард, ки башорат-

Мушкилот дар Роҳ

диҳандаҳо дунафарӣ сафар кунанд. Азбаски Исо шогирдони Худро ҳамин тавр мефиристод, шубон боварӣ дошт, ки онҳо низ бояд ҳамин стратегияро риоя кунанд. Аммо Амит интизори вохӯрӣ дар деҳа буда, хеле мехост, ки ин вохӯрӣ рӯй диҳад! Агарчи Амит касеро пайдо карда натавонист, ки ба ҷои Умар ҳамроҳи ӯ равад, ӯ ба Ҳавво гуфт, ки ҳоло ҳам лозим меҳисобад, ки равад. Ба вохӯрӣ бисёр одамоне ҷамъ мешаванд, ки ҳеҷ гоҳ Инчилро нашунидаанд ва маълумот пайдо кардан дар бораи Масеҳ барои онҳо хеле муҳим аст. Танҳо рафтан хатарнок буд, аммо ӯ медонист, ки ҳар як имконияти мавъиза кардани Масеҳ барои таваккал меарзад.

Ду дӯсти нав Амитро дар роҳе, ки ба деҳа мебарад, интизор буданд. Онҳо пур аз шавқу ҳавас буданд ва дарҳол гуфтанд, ки ҷӣ қадар сокинони бисёри деҳа дар ҷамъомад иштирок карданӣ буданд. Бисёри онҳо шояд дигар ҳеҷ гоҳ имконияти دیدани филмро пайдо намеkunанд, аз ҳамин сабаб, барои онҳо хурсандӣ буд, агарчи ҳатто намедонистанд, ки сухан дар бораи кадом филм аст.

Дере нагузашта дӯстон ба ҷое расиданд, ки Амит мебоист филми «Исо»-ро намоиш медод ва ба гурӯҳи нави одамон дар бораи Исои Масеҳ нақл мекард. Сокинони деҳа розӣ шуданд, ки дар берун вомехӯранд, то Амит филмро дар девори бино намоиш диҳад. Вай аз миссионерон проектори сайёро бо динамик гирифта буд. Башоратдиҳандагоне, ки ба минтақаҳои дигар сафар меkunанд, бисёр вақт асбобҳои намоиши филмхоро бо худ мегиранд. Ин як воситаи олидараҷаест, ки барои ба Инчил моил кардани дили одамон ёрӣ мерасонад. Амит умедвор буд, ки бо марҳамати Худо ин бегоҳ истисно нахоҳад буд.

Ҳангоме ки Амит таҷҳизотро насб ва озмоиш мекард, одамон ҷамъ шудан гирифтанд. Дӯстонаш дуруст гуфтанд: одамони бисёр ҷамъ шуда буданд. «Умедворам, ки ман бо ҷама суҳбат карда метавонам» — гуфт Амит. — «Оё лозим меояд, ки чанд рӯзи дигар дар ин ҷо бимонам, то бо ҳар касе, ки ба даъвати Худо ҷавоб додан мехоҳад, гуфтугӯ кунам?»

Дере нагузашта ҳаво торик шуд, то намоиш сар шавад. Амит аз чояш хест ва дид, ки шумораи зиёди одамон барои тамошои филм чамъ омадаанд. Башоратдиҳанда ҳозиронро шодбош гуфт ба онҳо барои омаданашон изхори миннатдорӣ намуд. Ӯ фаҳмонд, ки онҳо ҳозир бузургтарин қиссаеро мебинанд, ки замоне нақл карда шудааст ва бехтарин чиз дар он ин аст, ки ҳамааш ҳақиқат аст. Пас аз он, ӯ проекторро ба кор дароварда, ба намоиши филм сар кард ва дар канор истода, дуо гуфт, ки Рӯҳулқудс ба дили ҳар яки ҳозирон таъсир расонад.

Ногоҳ Амит пай бурд, ки якчанд ходимони полис дар наздикии истода, воқеахоро тамошо карда, қайдҳо мекунанд. Проблемахоро пешбинӣ карда, Амит аз Худованд хирад, файз ва далерӣ дархост намуд, зеро пас аз филм ӯ бояд далерона башорат меод.

Вақте ки филм ба охир расид, бисёре аз ҳозирон гиря мекарданд, бисёриҳо меҳостанд дар бораи Исо маълумоти бештар гиранд. Амит медонист, ки вақти бисёр надорад, то ҳамаи он чиро, ки гуфтани аст, гӯяд ва боз имконияти гузаронидани сӯҳбатҳои инфиродӣ пайдо кунад. Ӯ бархест ва баён намудани шаҳодати худро сар кард. Ӯ гуфт, ки замоне ӯ низ аз ҳақиқат дур буд, аммо ба воситаи Исо даре барои шинохтани Худо ба рӯи ӯ кушода шуд. Ӯ нақл кард, ки чӣ гуна имони ӯ, муҳаббати ӯ ба Худо рӯз аз рӯз зиёдтар мешуд ва ин нишонаи он буд, ки Офаридгори олам меҳонад, ки Ӯро шиносанд ва дӯст доранд.

— Даҳонатро пӯш! — чун раъд садо дод овозе дар торикӣ. Суханони Амит дар фазо овезон монданд ва ӯ рӯяшро сӯи касе, ки ин суханонро гуфт, гардонд. Кормандони полис, ки ӯ пештар онҳоро дида буд, акнун бо роҳбарии коҳини маҳаллӣ ба сӯи ӯ равона буданд.

— Кӣ ба ту қудрат додааст, ки дар ин ҷо сухан гӯӣ? — бо таҳдид ҷавоб талаб кард коҳин.

— Ман омадаам, ки хушхабарро ба одамон нақл кунам, — гуфт Амит далерона. — Исои Масех, Писари Худои зинда, ба ман қудрати сухан гуфтан додааст.

Мушкилот дар Роҳ

— Ман қудрати Ёро дар ин ҷо эътироф намекунам, — гуфт коҳин. — Ту на барои вохӯрӣ ва на барои намоиши филм аз сарварони деҳа иҷозат надорӣ. — Чаро ту оромиро ҳалалдор карда, дар деҳаи мо нооромиҳо меоварӣ?!

— Ман ният надоштам оромии деҳаро ҳалалдор кунам. — Ман омадаам, ки ба одамон дар бораи Писари Худо нақл кунам, — дилпуруна ҷавоб дод Амит. — Ман башоратдиҳанда ҳастам ва ба деҳаҳо сафар мекунам, то ба одамон хушхабари Инҷилро мавъиза кунам.

— Инчили ту дар ин ҷо ба касе лозим нест, — гуфт коҳин. — Азбаски ту иҷозат надорӣ ва бо таълимоти бардурӯғи худ тартиботи ҷамъиятиро ҳалалдор карда истодаӣ, бигзор полис туро ҳабс кунад.

Боздошт

*Боздоштан аз давом додани кор; истондан; ҳабс
кардан ё дар ҳабс нигоҳ доштан, зиндонӣ кардан*

Чанд сол пеш «Садои риёзаткашон — Канада» раҳбарони хизматгузориҳои ҷаҳониро қабул карда буд. Онҳо барои вохӯриҳои стратегӣ ва конфронс ҷамъ омада, дар бораи таъқиби масеҳиён дар минтақаҳои худ нақл намуданд. Азбаски онҳо меҳмони миссияи мо буданд, ман онҳоро ба хӯроки шом даъват кардам. Ин як шомии боронӣ буд ва пас аз анҷоми хӯроки шом ман онҳоро дар меҳмонхонае, ки аз тарабхона чанд маҳалла дуртар ҷойгир буд, аз мошин фаровардам ва ба хона, ки дар масофаи тақрибан панҷ дақиқа роҳ буд, раҳсипор шудам.

Ҳангоме ки ман аз таваққуфгоҳи меҳмонхона берун мешудам, пай бурдам, ки мошине берун омада, аз пайи ман меояд — ба назари ман, беҳад наздик. Суръатамро зиёд кардам ва дарҳол

Боздошт дар Роҳ

дидам, ки мошини аз пасам буда низ ақиб наместонад. Ҳангоме ки ман дар бораи қадами навбатии худ фикр мекардам, дар оинаи ақиб чароғҳои кабуд, сурх ва сафед дурахшиданд. Чунон ки маълум шуд, ин мошини полис буд, ки аломати махсус надошт. Маро боздоштанд.

Корманди полис ба микроавтобуси ман наздик шуда, аз ман иҷозатнома, полиси суғурта ва шаходатномаи бақайдгирии воситаи нақлиётро талаб кард. Ё барои тафтиши ҳуҷҷатҳо ба мошинаш баргашт ва пас аз чанде боз пайдо шуда, коғазхоро ба ман баргардонд ва пурсид, ки дар меҳмонхона чӣ кор доштам. Ман фаҳмондам, ки баъд аз хӯроки шом ҳамкоронаро ба он ҷо бурдам. Корманди полис ба ман чанд саволи дигар дод ва аз ҷавобҳоям қаноатманд шуда, фаҳмонд, ки ин меҳмонхонаро бисёр вақт тоҷирони маҳаллии маводи мухаддир ҳамчун макони вохӯрӣ истифода мекунанд ва ба ӯ шубҳанок тофт, ки аз микроавтобуси ман ин қадар бисёр одамон берун омаданд. Аз ҳамин сабаб ӯ аз паси ман рафт ва меҳост рақами мошинро хонад. Ҳангоме ки аз пайи ман омадани ӯро дида, ман суръатро зиёд кардам, шубҳаҳои ӯ боз ҳам зиёдтар шуданд ва ӯ қарор дод, ки маро боздорад. Вай аз он, ки ман ба ягон кори ҷиноятӣ иштирок надорам, қаноатманд шуда, ниҳоят маро иҷозати рафтан дод ва фақат огоҳ кард, ки барои чунин шароити обу ҳаво мошинро беҳад босуръат меронам ва бояд эҳтиёт шавам.

Маро кормандони полис на як бор боздошт кардаанд. Дар бораи ин ва дигар мавридҳои боздошт андешаронӣ намуда, ман дар бораи як ҳиссиёте фикр кардам. Он ҳамон вақт пайдо мешавад, ки ба ман мефармоянд, ки мошинро ба канори роҳ ронам ва корманди полисро интизор шавам, то ӯ ба наздам омада, фаҳмонад, ки мушкилот дар чист. Агар шуморо ягон бор кормандони полис боздошт карда бошанд, шояд мефаҳмед, ки ман чиро дар назар дорам. Ин ҳисси «ох не!» аст, ки бо тарси он ҳамроҳӣ мекунад, ки вайрон кардани қоидаҳои ҳаракат дар

Мушкилот дар Роҳ

роҳ чӣ қадар арзиш хоҳад дошт, махсусан ҳангоме медонед, ки ягон кори нодуруст кардаед.

Рӯзи дигар дар конфронс ман худро ба Боб Фу, муассис ва раиси созмони *China Aid*-ро, ки ба масеҳиёни таъқибшаванда дар Хитой ёрӣ мерасонад, шиносонам. Бегоҳии гузашта ман ба ҳозирон дар бораи аз ҷониби полис боздошт шуданам гуфтам ва илова намудам: «Медонед, дар бисёр минтақаҳои ҷаҳон боздошт аз ҷониби полис як таҷрибаи тамоман дигар аст ва хеле даҳшатовартар аст. Мо одатан аз зарари молиявӣ аз боиси ҷарима метарсем. Ва дар ҷойҳои мисли Хитой, воҳӯрдан бо полис метавонад ба ҳабс шудан, шиканча ва ҳатто марг оварда расонад. Тасаввур кунед, ки корманди полис шуморо аз он сабаб боздошт кард, ки масеҳӣ ҳастед ва ҳаёте ба сар мебаред, ки имонатонро инъикос мекунад».

Агентҳои таъқибот

Ин як андешаи ҳушёркунанда аст. Масеҳиёне, ки дар дигар минтақаҳои ҷаҳон зиндагӣ мекунанд, медонанд, ки кормандони полис на кормандони ҳифзи ҳуқуқ, ки ба манфиати ҷамъият хизмат мекунанд ва онро аз ҷинояткорон муҳофизат мекунанд, балки агентҳои ҳукумат буда, қонуноро иҷро мекунанд, ки ҳар касе, ки ба дини муайян пайравӣ мекунад, бояд ҳабс карда шавад. Маҳз кормандони полис мунтазам шубонҳо ва аъзоёни калисоро метарсонанд, хизматгузориҳоро ҳалалдор мекунанд, ба ҷамъ омадани парастешкунандагон барои хизматгузорӣ монеъ мешаванд, сарварони ҷамъиятро барои пурсиш боздошт мекунанд, аҳли калисоро латукӯб мекунанд, Китоби Муқаддас ва сурудномаҳоро мусодира мекунанд ва вайрон кардани биноҳои калисоҳоро, ки ҳукумат ҳамчун «ҷойҳои ғайриқонунии парастеш» тасниф кардааст, назорат мекунанд.

Боздошт дар Роҳ

Дар ҳисоботи охиринаи *China Aid* дар бораи амалҳои кормандони полис, ки масеҳиён мунтазам бо онҳо рӯ ба рӯ мешаванд, гуфта шудааст:

«Рӯзи якшанбе ба калисои хурди хонагӣ дар Гуанчжоу, дар вилояти Гуандун, ҷануби Хитой, ҳангоми парастии кофтуков гузаронда шуд ва шубони калисо Хуан Сяонин ва се нафар ҳозирон боздошт шуданд.

Ҳангоме ки шубон Хуан мавъиза мекард, кормандони шуъбаи полиси маҳаллӣ ва кумитаи маҳалла ба Калисои библиявии реформаторӣ даромада, аз ӯ талаб карданд, ки хизматгузориро бас кунад. Дар ҷавоб шубон Хуан гуфт, ки ҷамоати ӯ ҳеҷ гуна қонунро вайрон накардааст.

Мақомот аъзоёни калисоро наворбардорӣ ва аксбардорӣ карданд ва баъд шубон Хуан, Ван Чуанчун ном як масеҳӣ ва ду нафари дигарро, ки дар ошхонаи калисо кор мекарданд, боздошт карданд. Дар идораи полис, пеш аз раҳо кардан, онҳоро соатҳои зиёд бозпурсӣ карданд.

Калисо пеш аз ин ҳам борҳо таъқиб карда мешуд. Масеҳиён аз Гуанчжоу хабар медиҳанд, ки ба бисёр ҷамъомадҳо талаби қазӣ дода шуда буд, ки ба хизматгузори ҷамъомаданро бас кунанд. Азбаски дар шаҳр калисоҳо ва масеҳиён зиёданд, полис усулҳои зӯрваронаро истифода намебарад ва асосан дар ҷамоатҳои хурд тафтишотҳои санҷишӣ анҷом медиҳад».³³

Вақте ки аз шубон Хуан пурсиданд, ки оё ӯ аз рафтан ба зиндон метарсад, ӯ ҷавоб дод: «Ман ҳеҷ гоҳ аз рафтан ба зиндон наметарсидам, зеро ман ҳеҷ гоҳ аз ҳуди марг наметарсидам».

Аммо масеҳиёнро на танҳо кормандони полис боздошт мекунанд. Кормандони ҳарбӣ, ифротгароёни динӣ, гурӯҳҳои терро-

³³ "Four Christians detained in Guangzhou church raid," ChinaAid, June 14, 2018 <chinaaid.org/2018/06/four-christians-detained-in-guangzhou.html>.

Мушкилот дар Роҳ

ристӣ, сарварони дин, аъзоёни оила ва ҳатто ҳамсоягон бародарону хоҳарони масеҳиро боздошт мекунанд. Дар бисёр мавридҳо амалҳои онҳо барқасд, бе ягон асоси қонунӣ мебошанд.

Боздошт аз ҳабс кардан, ба шӯъбаи полис бурдан, тахти посбонӣ гузоштан, бозпурсӣ кардан, ҳабси хонагӣ ё дар камераи ҳабси пешакӣ нигоҳ доштан иборат аст. Боздошт метавонад ҳам дар хилват, ҳам дар назди омма — дар хонаи шахс, ҷои қор, парастиишгоҳ, шӯъбаи полис ё дигар муассисаи давлатӣ ба амал оварда шавад.

Боздошт як усули ба ҳабс гирифтани шахс, маҳдуд кардани ҳаракат ва озодии ӯ мебошад. Ин метавонад сабабҳои гуногун дошта бошад, аз қабилӣ пешгирии амали муайян ё зарурати гузаронидани бозпурсӣ. Дар мавриди ҳодисаҳои, ки дар хабари «*China Aid*» зикр шудаанд, шубон ва се нафари дигар барои бозпурсӣ боздошт шуданд, вале дар охир раҳо карда шуданд.

Дар дигар мавридҳо шахсро метавонанд ҳешовандон боздошт кунанд, агар ӯ ба имони масеҳӣ рӯ оварад. Роҳбарони динӣ шахсони ба масеҳият рӯ овардари бо ҳамин гуна мақсад боздошт мекунанд ва низ ин тактикаро барои ба дини худ ҷалб кардани шахс истифода мебаранд. Чунин боздошт одатан дарозмуддат нест ва бо мурури замон боздоштшуда озод карда мешавад. Аммо ҳеҷ қафолате нест, ки ӯ зинда мемонад ва ё ин як ҳодисаи яққарата аст.

Боздошт бозпурсиро сахттар мекунад. Дар ин ҷо ниятҳои шахсе, ки ин қорро мекунад, ҳалкунанда аст. Қормандони полис метавонанд маълумотро дар бораи дигар масеҳиён, шабакаҳои ташкилӣ ё роҳбарон талаб кунанд, то ки маълумот ба даст оваранд ва онҳоро назорат кунанд.

Якшанбеи 29 феввали соли 1948 шубон Вурмбранд аз ҷониби полиси махфии Руминия боздошт шуд ва баъд бо коди «Маҳбуси рақами 1» дар камераи якка ҷойгир карда шуд. То он замоне, ки ӯ озод шуда, назди оилааш баргашта тавонист, ҳашт сол гузашт.

Боздошт дар Роҳ

Боздоштҳое, ки бо полис робита надоранд, ё одамрабой, метавонанд бозпурсии шахсони рабудашударо дар бар гиранд ва шояд мақсадҳои бадтаре дошта бошанд, яъне гирифтани маълумот барои ҳучумҳои оянда ва хароб кардани биноҳои калисо ва таъқиби дигар масеҳиён. Одамрабой — маҷбуран асир кардан ва бар хилофи иродаи шахс нигоҳ доштани ӯро дар бар мегирад. Истилоҳи дигаре, ки бисёр вақт барои ифода намудани ин падида истифода мешавад, киднеппинг — яъне рабудан аст.

Намунаҳо аз замони ҳозира

Ҳозир дар баъзе кишварҳо одамрабой зуд-зуд ба амал меояд, ва агарчи ҳукуматдорон мегуянд, ки ин гуна амалҳоро ғайриқонунӣ меҳисобанд, аммо барои пешгирии ин навъи ҷиноятҳо ва ҷазо додани касоне, ки чунин амалҳоро мекунанд, қариб ҳеҷ коре анҷом дода намешавад.

Дар Миср ҷавондухтарони масеҳиро дар кӯчаҳо рабуда, бар хилофи хоҳишашон ба мусулмонон ба занӣ медиҳанд. Ин ҷавондухтарони осебпазир таҷовуз мешаванд ва дар натиҷа ба таври автоматӣ бо рабояндагони худ издивоҷ мекунанд ва ба таври автоматӣ мусулмон ҳисобида мешаванд.

Дар аксари мавридҳо танҳо шахс рабуда мешавад, аммо ин дар як вақт бо якчанд нафар рӯй дода метавонад. Дар кишварҳое ба мисли Нигерия, Яман, Покистон, Сурия ва Судон гурӯҳҳои пурраи кормандони хайрия ва башоратдиҳандаҳои масеҳӣ рабуда мешаванд. Бадтарин ҳодисаи рабуда шудани одамони зиёд, ки диққати ҷаҳониро ба худ ҷалб намуд, 14-уми апрели соли 2014 дар шаҳри Чибок дар Нигерия рӯй дод, ҳангоме ки аъзоҳои гурӯҳи террористии «Боко Ҳарам» 276 духтари мактабхонро рабуданд, ки бисёри онҳо масеҳӣ буданд. Одамрабой, ҳоҳ як имондор ё як гурӯҳи том, фоҷиаи даҳшатовар аст; аммо дар бисёр мавридҳо онҳо бо далелҳои аҷиби «имон дар миёни

Мушкилот дар Роҳ

озмоишҳо» ҳамроҳӣ мекунанд. Масеҳиёне, ки аз асири бомуваффақият начот ёфтаанд, ҳузури Падари Осмонӣ ва қудрати Рӯҳулқудсро эҳсос мекунанд ва дар Масеҳ тасаллӣ меёбанд.

Ҳабси хонагӣ дар ҳудуди манзили худ боздошт шудан аз ҷониби мақомот мебошад. Ва ҳарчанд ин имондорон дар камераҳои ҳабсхона нигоҳ дошта намешаванд, онҳо наметавонанд аз бино баромада, ба кор раванд. Ва ин боиси оқибатҳои ҷиддии иқтисодӣ мегардад, илова ба ҷиҳатҳои иҷтимоӣ, эҳсосотӣ ва маънавӣ.

Ҳангоми боздиди раҳбарони хизматгузори дар Ветнам ман бо як гурӯҳ заноне вохӯрдм, ки шавҳаронашон барои хизмати шубонӣ боздошт ва зиндонӣ шуда буданд. Барои ин занҳо вазъият ниҳоят душвор буд, зеро ба онҳо лозим меомад, ки дар баробари дигар масъулиятҳо, вазифаи саробонии оилаи худро ба ўҳда гиранд. Илова ба ҳамаи ин, онҳо бори изофӣ доштанд, ки маҷбур буданд ба ҳабсхонаҳое, ки шавҳаронашон зиндонӣ буданд, сафар кунанд, то онҳоро бо либос, ғизо ва дору таъмин намојанд.

Ба нақлҳои онҳо гӯш дода, ман фаҳмидам, ки дар бисёр мавридҳо шубонҳоро танҳо барои ҳабси хонагӣ аз ҳабсхона озод мекунанд. Боварӣ аз он, ки ин барои оила хуб аст, ман гуфтам, ки онҳо аз баргаштани шавҳаронашон ба хона чӣ қадар хурсанд ҳастанд. Лаҳзае хомӯшӣ ҳукмфармо шуд ва баъд яке аз занҳо ҷавоб дод: «Кош ҳоло дар зиндон мебуду дар хона не».

Ман аз суҳанони зан хайрон шудам, вале дарҳол фаҳмидам, ки чизеро намедонам, ки онҳо медонанд. Ман бо эҳтиёт пурсидам, ки чаро ў чунин фикр мекунад ва фаҳмидам, ки қариб дар ҳама мавридҳо шавҳарон ба хона хеле бемор бармегарданд. Бисёри онҳо аз сабаби ғизои ноқофӣ дар ҳабсхона мушкилоти узвҳои ҳозима доранд, аз ҷиҳати ҷисмонӣ хеле беқувватанд ва як навъ бемории стресси пас аз осеб (PTSD) доранд. Ва он факт, ки онҳо дар хонаи худ побанд буда, дар беҳбудии молиявӣ хонавода ҳисса гузошта наметавонанд, боиси стресси бештари онҳо мешавад. Ин имондорони осебдида худро беғоида ва рӯҳафтода ҳис карда, асабонӣ мешаванд ва ба наздикони худ дармеафтанд,

бе он, ки худашон инро меҳоста бошанд. Ҳамин тариқ, бори бисёрии ин занон аз замони дар зиндон будани шавҳаронашон боз ҳам вазнинтар шуд.

Ин як намунаи равшани нақшаи шайтон аст, ки таъкибку-нандагон истифода мебаранд, то ки на танҳо ҳаёти масеҳиён, балки оилаҳо, хизматгузорӣ ва воситаҳои зиндагии онҳоро низ нобуд кунанд. Агарчи шояд ин манзара дар дигар кишварҳое, ки масеҳиёро ба ҳабси хонагӣ маҳкум мекунанд, айнан ҳамин тавр иҷро нашаванд, фаҳмо аст, ки оилаҳои дар ин ҳолат буда ба ҳама гуна фишорҳои иловагӣ гирифта мешаванд.

Зиндонӣ кардан — ба ҳар муддат аз озодӣ маҳрум кардани шахс. Аз замони ҳаввориён ва дигар имондорони таъкибшавандаи калисои ибтидоӣ то имрӯз бисёр бародарону хоҳарони мо дар Масеҳ барои имонашон дар зиндон азоб мекашанд. Аз Кореяи Шимолӣ то Эритрея, Русия то Шри-Ланка ва бисёр ҷойҳои дигар — ин воқеиятест, ки қасоне, ки ба Масеҳ вафодорона пайравӣ кардан меҷоҳанд, бо он дучор меоянд.

Эритрея як мисоли ҳозираи кишвари таъкибкунандаи масеҳиён аст, ки дар он ҷо фарзандони Худо барои имон ва шаҳодати вафодоронашон боздошт ва зиндонӣ мешаванд. Ин кишвари хурди Африқои Шарқӣ, ки дар соҳили ҷанубии Баҳри Сурх, ҳамсояи Эфиопия ҷойгир аст, «Кореяи Шимолии Африқо» номида мешавад. «Садои риёзаткашон — Канада» хабар медиҳад, ки аз соли 2002 то 2010 ҳукумат бисёр эритреягӣҳоро бо сабабҳои сиёсӣ ва мазҳабӣ зиндонӣ, шиканча ва ба қатл маҳкум кардааст. Бисёрии онҳо ба таври ғайриқонунӣ шиканча карда шуданд ва кушта шуданд. Ҳозир тахмин мешавад, ки аз 300 то 3000 масеҳӣ дар зиндонҳои Эритрея маҳбусанд. Ин имондорон дар шароити даҳшатнок нигоҳ дошта мешаванд ва мавриди шиканча қарор мегиранд. Бисёрии онҳоро дар биёбон дар зарфҳои металии боркашонӣ бе системаи ҳавотозашавӣ ва ҳочатхона нигоҳ медоранд.

Дар ҳамин ҳол, дар Покистон масеҳиён тибқи қонуни маъруфи шариат, қонун дар бораи куфр боздошт мешаванд, ки

Мушкилот дар Роҳ

дар асоси он ҳар покистоние, ки ба таҳқири пайғамбари ислом Муҳаммад ё Қуръон муттаҳам мешавад, якумрӣ зиндонӣ карда мешавад ё қатл карда мешавад.

Ҳабс барои масеҳиёни сокини кишварҳое, ки дар онҳо ба Инчил муносибати душманона мекунанд, як таҳдиди маъмулӣ аст. Ҳабс як тактикаи нав нест, ки таъқибкунандагон истифода мебаранд ва агар масеҳиён ногаҳон барои имонашон ба Масеҳ зиндонӣ шаванд, набояд имкон диҳанд, ки онҳоро ғофилгир кунанд.

«Пас, онҳое ки бар тибқи иродаи Худо уқубат мекашанд, бигзор ҷонҳои худро ба Офаридгори амин супоранд ва некӣ кунанд» (1 Петрус 4:19).

Ҳабс дар ҳаёти Исо

Исо бисёр ҳолатҳои хеле хатарноки ҳаётро аз сар гузаронд. Хангоме дар Навишта дар бораи масҳара ва адовате меҳонем, ки Ё дар вақти ҳаёти заминии Худ бо онҳо дучор шуд, ба назар аҷиб метобад, ки онҳо Ёро наметарсонданд. Мушоҳидакунандаи кунҷков шояд ҳайрон шавад, ки ҳудуди сабру тоқати Исо то чӣ дараҷа хоҳад буд. Қай Ё бо пояш заминро кӯфта, меғӯяд: «Не! Ин арзиши онро надорад»? Аммо, мо аз Навишта мебинем, ки Исо аз муҳолифатҳо ва монеаҳо дар роҳи хизматаш ҳайрон нашуд, баръакс, Ё онҳоро интизор буд.

«Ё манфур буд ва радди мардум, дардманд ва ранҷур, ва мисли касе ки аз вай рӯй мегардонанд; Ё манфур буд, ва мо Ёро писанд намекардем» (Ишаё 53:3).

Пеш аз ҳама барои рисолати заминии худ ғамхорӣ карда, Исо фаҳмид, ки Ё аз дасти худӣ ҳамон одамоне, ки Ё барои наҷот додани гуноҳҳои онҳо омада буд, ба азобҳои зиёд дучор

Боздошт дар Роҳ

хоҳад шуд. Ҳангоме ки вақти ба салиб кашида шудан наздик шуд, мо мебинем, ки Исо шогирдони Худро даъват кард, ки бо Ё таоми шомро хӯранд:

«Ва ҳангоме ки соат расид, Ё назди суфра нишаст, ва дувоздаҳ ҳаввориён бо Ё буданд. Ба онҳо гуфт: «Хеле иштиёқманд будам, ки пеш аз уқубати Худ ин Фисхро бо шумо бихӯрам» (Инҷили Луқо 22:14,15).

Исо чун медонист, ки чӣ рӯй медиҳад, шогирдонро ба он тайёр мекард, ки Ё бояд ба салиб кашида шавад. Бо иди Фисх (Песаҳ) монанд карда, Ё ба онҳо ошкор кард, ки Ё *Барраи Песаҳи Худост*, ки на танҳо барои яҳудиён, балки барои одамон аз ҳар қабила, забон ва миллат *кушта мешавад*. Ва аз он лаҳза ҳар як чашни Песаҳ вақтест, ки пайравони он на танҳо ба наҷоти мӯъҷизаосои Худо дар халки Ё, дар давоми Аҳди Қадим, балки ба мӯъҷизаи аз ин ҳам бузургтари Ё диққати худро равона мекунанд: ба наҷоти абадӣ, ки Ё ба воситаи Барраи қурбонии Худо дод. Марги Исо дар салиб бори вазнини гуноҳро, ки ба дӯши тамоми инсоният дар тӯли ҳазорсолаҳо бор шуда буд, пурра пардохт кард.

«Ва косаро гирифта, шукргузорӣ намуд ва гуфт: “Инро бигиред ва дар миёни худ тақсим кунед. Зеро ба шумо меғӯям, ки дигар аз шираи ангур нахоҳам нӯшид, то вақте ки Малакути Худо биёяд”. Ва нонро гирифта, шукргузорӣ намуд ва пора карда, ба онҳо доду гуфт: “Ин бадани Ман аст, ки барои шумо таслим карда мешавад. Инро барои хотираи Ман ба ҷо оваред”. Ҳамчунин косаро баъд аз таоми шом гирифта, гуфт: “Ин коса аҳди ҷадид аст дар Ҳуни Ман, ки барои шумо рехта мешавад”» (Инҷили Луқо 22:17–20).

Суханоне, ки Исо дар ин шомхӯрии рамзии Песаҳ гуфт, эҳтимол барои шогирдон пас аз он, ки Худованд ба осмон боло

рафт ва онҳо дар рӯзи Пантикост аз Рӯҳулқудс пур шуданд, маънои хеле амиқтар доштанд. Аммо дар аввал шогирдон бояд барои фаҳмидани он, ки Исо ба онҳо чӣ таълим меод, душворӣ мекашиданд. Маҳз дар ҳамин вақти пуршиддат Ӯ ҳамаро дар болохона ҳайрон карда, эълон намуд, ки яке аз онҳо ба Ӯ хиёнат мекунад. Илова бар ин, Исо ҳамчунин гуфт, ки ҳамаи шогирдонаш Ӯро тарк мекунанд. (Як нафар аз ин доираи хурд, Петрус, ҳатто се бор Ӯро инкор кард.) Тасаввур кунед, ки шогирдон чиро ҳис мекарданд. Онҳо бо Ӯ тамоми душворихоро паси сар карда, ҳамаи дорони худро монда, аз пайи Ӯ рафтанд. Онҳо бо Ӯ сафар мекарданд ва паҳлӯ ба паҳлӯ бо Ӯ хизмат мекарданд. Ва пас аз ҳамаи ин, Исо дар бораи хиёнат ва радкунии онҳо пешгӯӣ кард? Шунидани ин то чӣ андоза барояшон вазнин буд.

Исо ва шогирдонаш шомхӯрии Песахро ба охир расонда, барои дуо гуфтан ба боғи Ҷатсамонӣ рафтанд. Маҳз дар ҳамин вазият Исоро Яҳудои хоин пайдо кард, ки бо худ як гурӯҳи сарбозон ва хизматгорони саркоҳинро овард. Ин сахна аз Юҳанно 18 ҳабси Исоро бо тафсилот тасвир менамояд. (Дар давоми матн шарҳи ин воқеа оварда шудааст.) Исо медонист, ки вақти Ӯ фаро расидааст ва ба пеш баромада пурсид, ки онҳо киро меҷӯянд. Онҳо шояд дар торики Ӯро нашинохта бошанд, ва ҷавоб доданд, ки шахсеро, ки бо номи Исои Носирӣ маъруф аст, меҷӯянд. Исо Худро ҳамон касе номид, ки онҳо сустҷӯ мекарданд: «Ин Ман ҳастам». Қудрати суҳбатчӣ Ӯ, — ошкор кардани кӣ будани Ӯ, — ин одамонро водор намуд, ки ақибнишинӣ кунанд ва ба замин афтанд.

Ман парешонхолии онҳоро тасаввур карда метавонам, ҳангоме онҳо бархестанд ва боз шуниданд, ки Исо аз онҳо пурсид, ки киро меҷӯянд. Ҷавоб як буд: онҳо Исои Носиро меҷустанд. Исо бори дигар ба ин мардони мусаллаҳ хабар дод, ки Ӯ ҳамон касест, ки онҳо барои боздошт кардани ӯ омадаанд. Он гоҳ Худованд барои он ғамхорӣ намуд, ки шогирдонашро бо Ӯ боздошт накунад, балки имкони рафтан диҳанд.

Боздошт дар Роҳ

Ногоҳ садои шамшере, ки фазоро бурид ва садои фарёди марди захмдоршуда ба гӯш расид. Петрус, яке аз шогирдони наздиктарини Исо — касе, ки ба гуфтаи Ӯ, пеш аз фаро расидани субҳи рӯзи нав се бор Ӯро инкор мекунад — нотарсона ба як гурӯҳи мусаллаҳ ҳучум карда, гӯши яке аз онҳоро бурид. Пеш аз он, ки вазъият аз назорат берун барояд, Исо даҳолат карда, Петрусро сарзаниш кард ва фармуд, ки шамшерашро ба ғилоф гузорад. Ӯ гӯши шахси захмдорро бардошт ва ба таъқибкунандаи Худ дар ҷавоби беадолатӣ раҳму марҳамат нишон дода, шифо бахшид.

Баъд Исоро боздошт карданд, ба ҳабс гирифтанд ва барои доварӣ ба назди саркоҳин бурданд. Ҳангоме ки Ӯро бурданд, шогирдон пароканда шуданд ва Худованд дар рӯ ба рӯи нафрати душманонаш танҳо монд.

Давоми ҳикояти Амит

Амит дар ҳайрат монд, ки вазъият то чӣ дараҷа зуд тағйир ёфт: аз ҷамъомаде, ки дар он бисёриҳо тайёр буданд, то ба чунин вазъияти хатарнок Масеҳро қабул кунанд. Омадани полис шарораи эҳёшударо чун шӯълаи аз ҳаво маҳрумшуда хомӯш кард. Сари Амит чарх мезад ва ӯ ҳис кард, ки тарс ба мағзи сараш фишор меоварад. Вай ҳикояҳои Илёсро дар бораи он, ки кормандони полис масеҳиёро бо айбномаҳои қалбакӣ боздошт карда, соатҳои дароз то нисфи шаб бозпурсӣ карданд, шунида буд. Чунин бозпурсиҳо қариб ҳамеша бо латукӯб ҳамроҳӣ мекарданд. Ҳангоме ки ду корманди полис ба дастҳои Амит аз пушт завлона заданд ва ӯро аз байни мардум дур карданд, ӯро мавҷи нави тарс фаро гирифт. Ҳама чиз гӯё дар наворбардории сусти рӯй меод, то ба ҳадде, ки Амит фикр кард, ки оё ин хоб аст. Ӯ шунид, ки коҳин ба одамон фарёд мезанад, ки ба хона равед, вагарна онҳо низ барои иштирок дар ҷамъомади беиҷозат боздошт мешаванд.

Мушкилот дар Роҳ

«Худованд Исо, ба ман ёр расон», — гуфт ба худ Амит. Ва бо ин суханон оромии Худо Амитро фаро гирифт ва ӯ ҳис кард, ки Худованд дар дилаш мегӯяд: «Натарс, Амит; ту барои Ман аз бисёр паррандагони хурд арзишмандтар ҳастӣ. Ман аз ту даст намекашам ва туро тарк намекунам. Фақат ба Ман бовар кун».

Амитро ба сӯи як микроавтобуси полис, ки дар канори роҳ меистод, кашола карда бурданд. Яке аз кормандони полис дарро кушод ва ӯро бе тақаллуфи зиёдатӣ ба дарун тела доданд. Аз тиреза Амит майдони кушодеро дид, ки дар он мавъиза мекард. Вай дид, ки одамон пароканда мешаванд ва коҳин проектор ва тамоми асбобҳои дигарро мешикаст.

Вақте ки микроавтобус ба ҳаракат даромад, Амит фикр кард: *«Ту метавонӣ таҷҳизоти маро нобуд кунӣ, аммо ҳақиқатро нобуд карда наметавонӣ»*. Имрӯз ҳақиқат эълон карда шуд, ва дар вақташ он самар меоварад. Ва агар ҳабс арзише бошад, ки бояд пардохт карда шавад, Амит боварӣ дошт, ки ин нарх барои он меарзад.

Башоратдиҳанда чашмонашро пӯшида, барои қувват ва файз ба даст овардан дуо мекард, то ки ба ҳар чизе, ки дар пеш аст, тоб оварад. Ва ҳангоме ки андешаҳои ба он равона шуданд, ки чӣ даҳшатҳо ӯро интизоранд, ӯ боз дар бораи Исо фикр кард, ва изтироб ва тарс аз байн рафт.

Микроавтобуси полис дар торикӣ нопадид шуда, аз назари ҳозирон ғайб зад.

Каме чуқуртар дида мебароем

Шумораи масеҳиёнеро, ки барои имонашон таъқиб карда мешаванд, аниқ ҳисоб кардан душвор аст. Чӣ қадар фарзандони Худо риёзаткаш мешаванд? Чӣ қадари онҳо ба дигар шаклҳои таъқибот дучор мешаванд? Чӣ қадар бародарону хоҳарони масеҳӣ дар ҳабсхонаҳо азоб мекашанд? Ин саволҳо

Боздошт дар Роҳ

бисёр вақт барои муайян кардани миқёси мушкилот дода мешаванд, аммо адади дақиқеро, ки ягон давраи муайяни вақтро инъикос мекунад, ба даст овардан осон нест. Агарчи муайян кардани ҳисоббарориҳои омории асосӣ ба воситаи ҷавоб додан ба саволҳои дар боло овардашуда оид ба таъқиб судманд аст, аммо нуқтаи асосиро аз даст додан мумкин нест: таъқибот як аломати шогирдӣ буданд ва хоҳанд буд.

Чунон ки як масеҳии хитой, ки даҳ солро дар лагери меҳнатӣ гузарондааст, гуфтааст: «Дар хотир бояд дошт, ки имони масеҳӣ хангоми аз озмоиш гузаштанаш аз ҳама азизтар аст. Мақсади асосии дуо ба даст овардани сарват, роҳат ва бехатарии заминӣ нест. Имон ва дуо бояд моро пайравони ҳақиқии Парвардигорамон гардонад, ки азобҳоро аз сар гузаронда, ба мо намунаи бузургтарини вафодорӣ ба мақсадро нишон дод. Ман рӯзҳои зиёди сиёҳро аз сар гузаронидаам, аммо ман ҳамчунин эҳсос кардам, ки нури Худо дар замонҳои дудилағӣ ва тарс то чӣ андоза равшан аст. Ман боварӣ дорам, ки ин таҷриба маро ба Худованд хеле наздиктар кард. Кӣ аз ин бештар чизе талаб карда метавонад?»³⁴

Ҳақиқатан, кӣ аз ин бештар чизе талаб карда метавонад? Оё ин на ҳамон чизест, ки ҳар як масеҳӣ орзу мекунад — Худоро чуқуртар шинохтан, ба Ӯ наздик шудан? Бисёриҳо боварӣ доранд, ки зиндон бадтарин чизест, ки бо онҳо рӯй дода метавонад, аммо масеҳиёни зиндонишуда медонанд, ки он ба Худо ҷалоли бештар оварда метавонад — ҳам дар ҳаёти худи онҳо, ҳам дар ҳаёти касоне, ки дар Ҳабсхона бо онҳо ҳастанд, касоне, ки онҳо барояшон хизмат мекунанд.

Дар болои мизи ман мактубчаи як масеҳии таъқибшуда ҳаст, ки номи ӯро махфӣ боқӣ мегузорам. Дар он гуфта мешавад: «Ҳабси шахси масеҳӣ сабаб барои эътироз кардан нест. Шояд

³⁴ Ken Anderson, *Bold As a Lamb: Pastor Samuel Lamb and the Underground Church of China* (Grand Rapids, MI: Zondervan Publishing House, 1991), 16–17.

Мушкилот дар Роҳ

Худо ният дошт, ки ин мард ба зиндон равад. Шояд ӯ аз ақиби Исо ба он ҷо рафта бошад».

Кайл Айдлман, нависанда ва шубони масеҳии амрикоӣ, пайрави Исоро ҳамчун шахсе тасвир мекунад, ки ба он ҷое, ки Исо рафтааст, меравад. Ӯ мефаҳмонад: «Ман боварӣ надорам, ки шумо ҳақ доред худро пайрави Исо номида, аз пайи Исо ба он ҷое, ки Ӯ рафтааст, наравед. Агар аз пайи Исо «ба ҳама ҷо» равед,... шумо метавонед худро дар ҷое пайдо кунед, ки шахсони мансабдор [онҳое, ки дар сари қудрат мебошанд] шуморо ноҳақ айбдор менамоянд ва муомилаи бад мекунанд. Дар ниҳояти қор, агар аз пайи Исо «ба ҳама ҷо» равед, шумо на танҳо дар хоки Ӯ хоҳед буд, балки дар хуни Ӯ хоҳед буд».³⁵

Истифода

Оё таҳдиди ҳабс шуморо аз шаҳодат додан дар бораи Исо боздошта метавонад? Оё боздошт, бозпурсиҳо ва таҳдидҳо метавонанд шуморо тарсонда, роҳ надиханд, ки аз пайи Исо ба он ҷое равед, ки чунон ки медонед, Ӯ шуморо ба он ҷо даъват мекунад? Гоҳо ҷавоб додан ба ин саволҳо душвор буда метавонад, хусусан агар онҳо фарзия бошанд, аммо ҳар яки мо бояд дар бораи он андеша намоем, то ки агар бо он рӯ ба рӯ шавем, тайёр бошем. Оятҳои зерин ба шумо дар тайёр шудан ба таъқибот чӣ гуна ёрӣ расонда метавонанд?

«Он гоҳ Набукаднесар бо ҳашм ва ғазаб фармон дод, ки Шадрак, Мешак ва Абдначуро биёранд; ин шахсонро ба ҳузури подшоҳ оварданд. Набукаднесар ба онҳо хитоб намуда, гуфт: “Эй Шадрак, Мешак ва Абдначу, оё шумо қасдан худоёни маро ибодат намекунед ва ба ҳайкали тилло

³⁵ Kyle Idleman, *Not a Fan: Becoming a Completely Committed Follower of Jesus* (Grand Rapids, MI: Zondervan, 2016), 185.

Боздошт дар Роҳ

ки ман барқарор намудаам, сачда намебаред? Алхол, агар шумо тайёр бошед, пас чун садои шайпур, сурнай, тор, чилтор, чанг, қўшнай ва дигар асбоби мусикиро бишнавед, афтода, ба ҳайкали тиллое ки ман сохтаам, сачда баред, хуб хоҳад буд; вале агар сачда набаред, дарҳол андаруни кўраи оташи сўзон андохта хоҳед шуд; ва кист он Худое ки шуморо тавонад аз дасти ман раҳо кунад?”

Шадрак, Мешак ва Абдначу ба подшоҳ ҷавоб гардонда, гуфтанд: “Эй Набукаднесар! Моро ҳочати он нест, ки дар ин бора ба ту ҷавоб диҳем. Моро Худое ҳаст, ки Ёро ибодат менамоем, ва Ё қодир аст моро аз кўраи оташи сўзон бирахонад, ва аз дасти ту, эй подшоҳ, низ раҳо хоҳад кард. Ва ҳатто агар на ин тавр аст, туро, эй подшоҳ, маълум бод, ки мо худоёни туро ибодат нахоҳем кард ва ба ҳайкали тиллои ту, ки барқарор намудай, сачда нахоҳем бурд”» (Дониёл 3:13–18).

«Лекин чун шуморо таслим кунанд, андеша накунад, ки чӣ гуна ва ё чӣ бояд бигӯед; зеро ки дар он соат ба шумо ато хоҳад шуд, ки чӣ бояд гуфт. Зеро ки гўянда шумо нестед, балки Рӯҳи Падари шумост, ки дар шумо гўянда аст» (Матто 10:19, 20).

Пешниҳод: Шаҳодатҳои илҳомбахши онҳоеро хонед, ки ҳатто ҳангоми дар ҳабсхона буданашон аз пайи Исо рафтаанро ёд гирифтаанд. Чин Эдвардс китоби ҷолибе дорад, ки «Маҳбус дар камераи сеюм» ном дорад. Ман ба шумо тавсия медиҳам, ки онро ёбед ва бо диққат хонед ва баъд дар бораи он андеша намоед.

Боби 8

Шиканчаҳо дар Роҳ

*Лекин аз мардум ҳазар кунед:
зеро шуморо ба маҳкамаҳо хоҳанд
супурд ва дар куништҳои худ шуморо
қамчинкорӣ хоҳанд кард...*

Матто 10:17

*Ҳангоме ки ту бояд аз озмоишҳои
оташин бигзарӣ, файзи кофии
ман сарчаишмаи ту хоҳад буд;
аланга ба ту зарар намерасонад;
Ман танҳо мехоҳам гашҳоро дур карда,
тиллои туро пок кунам.*

Чорч Кит «Бунёди устувор»

«Тасвир намудани дард душвор аст, зеро ба фикрам, одам ин гуна ранчу азобро тасаввур карда тавонад». Гоҳо ман фикр мекардам, ки аз ўҳдаи ин кор баромада наметавонам ва боварӣ доштам, ки дар остонаи марг қарор доштам.

Рафӣ ҳикояти падарашро дар бораи ба ҳабсхона афтодан ва азобу шиканчае, ки аз сар гузаронда буд, бо диққат гӯш мекард. Аз рӯзе, ки Амит аз ҳабсхона озод шуд, панҷ сол гузашт ва Рафӣ, ки акнун ҷавони шонздаҳсола буд, мехост фаҳмад, ки Худо ўро ба кучо даъват кардааст, то хизмат кунад.

Наврас идора кардани сартарошхонаро аз падараш омӯхта буд ва аллақай дар ин соҳибкорӣ таҷриба андӯхта буд. Амит

Шиканчахо дар Роҳ

дар хайрат буд, ки Рафӣ то чӣ андоза зуд малакаи соҳибкорӣ пайдо кардааст, вале бештар аз осудагӣ ва хайрхоҳии писараш дар хайрат монд. Рафӣ атое дошт: мизочон дар курсӣ нишаста, зуд ором мешуданд, зеро ӯ бо хама чунон гуфтугӯ мекард, ки гӯё солҳо инчониб онҳоро мешиносад. Аммо дуртар аз сартарошхона Рафӣ худро парешон ва ноором ҳис карда, вазифаи назар ба сартароши деҳа баландтарро мечуст.

— Падар, ту дар бораи он чи ғангоми дар ҳабсхона буданат рӯй меод, бисёр гап намезанӣ, — гуфт боре Рафӣ. — Ту гуфти, ки ин дарднок аст, аммо ҳеҷ гоҳ нагуфтаӣ, ки чӣ чиз тӯро ин қадар азоб меод. Ман шунидам, ки ту мегуфти, ки ҳузури Худованд он қадар воқеӣ аст, ки бе он ту шояд зинда намемондӣ. Падар, оё метавонӣ дар бораи ранҷу азобҳои худ ва дар бораи он, ки ин ба ту чиро омӯзонд, бештар нақл намоӣ?

Амит оҳ кашид ва сар ҷунбонд. «Ман дар бораи замони дар ҳабсхона буданам бисёр гап намезанам, — гуфт ӯ, — зеро он чиро, ки рӯй додааст, ҳатто ба ёд овардан душвор аст». Аммо ман мебинам, ки ту аллакай ба қадри кофӣ калонсол шудай ва ба фикрам, вақти он расидааст, ки дар бораи баъзе воқеаҳо маълумот дошта бошӣ. Ту бояд аз душвориҳои дар роҳи пайравӣ ба Худованд огоҳ бошӣ ва ба онҳо тайёр бошӣ.

Амит оқибатҳои зиндонӣ шуданашро ҳар рӯз аз сар мегузаронд. Агарчи солҳо гузаштанд, ӯ бисёр вақт дар ҳоб медид, ки боз дар як камераи серодам, дар дасти зиндонбонҳо аст, ки боз зиндагии ӯро бадбахт мекунанд, боз дар шароите аст, ки чунон ки медонист, ҳаёти заминии ӯро хотима дода метавонистанд. Пеш аз боздошт шудан Амит боварӣ дошт, ки ӯ тайёр аст барои Худованд бимирад, аммо ғангоме ки шиканчаҳо сар шуданд, ӯро хоҳиши беандозаи зиндагӣ фаро гирифт.

Маҳбусии Амит

Амит нафаси чуқур кашид ва ба писараш дар бораи он нақл кард, ки баъди дастгир шуданаш чихоро аз сар гузаронд.

«Маро ба мошини полис тела доданд ва аз деҳае, ки дар он ҷо филми Исоро намоиш медодам ва мавъиза мекардам, берун карда, ба шӯъбаи полис бурданд. Дар он ҷо маро дар як камераи пур аз одамон ҷойгир карданд. Дар камерае, ки ҳамагӣ барои панҷ нафар пешбинӣ шуда буд, мо шонздаҳ нафар будем. Метавонӣ тасаввур кунӣ, ки он ҷо чӣ қадар серодам ва танг буд. Базӯр ҷои истодан ёфтам — нишастан ё хобидан аз имкон берун буд».

Дар ҳоле, ки падараш фикран дар камера буд, Рафӣ беҳаракат менишаст.

«То қай дар ин ҷо монданим лозим меояд? — фикр кардам ман. — Дар кучо дам гирифта метавонам? Ба атроф нигоҳ карда дидам, ки ягона ҷои нишаст дар паҳлӯи ҳочатхона аст. Бо сабабҳои маълум касе дар он ҷо нишастан намероист ва ҳама дар паҳлӯи ман истоданро афзал меҳисобиданд. То чанд вақт ман дар ин ҷо истода метавонам, пеш аз он, ки то дараҷае ҳаста шавам, ки ба пой истода натавонам? То он қадаре, ки тавонистам, рост истодам, вале тамоман беҳол шудам. Ман барои ба деҳа расидан масофаи зиёдро пиёда тай карда будам, баъд дар давоми тамоми ҷамъомад ва намоиши филм рост истода будам. Тақрибан, пас аз як соат ман дигар қувват надоштам. Ман бо дили нохоҳам аз байни мардум ба ягона ҷое, ки нишаста метавонистам, роҳ ёфтам. Аз сабаби бӯи аз ҳочатхона меомада ва бӯи баданҳои арақолуд, ки камераро пур карда буд, қариб қай мекардам. Ман бинии худро бо куртаам пӯшондам, аммо ин кофӣ набуд, ки маро аз ҳис кардани он бӯи дахшатовар боздорад».

Ҳангоме Рафӣ тасаввур кард, ки дар паҳлӯи ҳочатхонаи кушода нишастан чӣ гуна аст, ӯ худро нохуш ҳис кард.

«Худовандо, — беовоз нидо мекардам ман, — оё ман дар ҳақиқат бояд ба ин тоб оварам? Ман яке аз порчаҳои дӯстдош-

Шиканчахо дар Рох

таам аз Навишта, Яъқуб 1:2-4-ро ба ёд овардам, ки дар он гуфта шудааст: «Эй бародарони ман, вақте ки ба озмоишҳои гуногун дучор мешавед, инро барои худ шодии бузург ҳисоб кунед. Зеро медонед, ки имтиҳони имони шумо сабрро ба вучуд меоварад. Сабр бояд амали комил дошта бошад, то шумо комил ва болиғ буда, ҳеҷ камбудие надошта бошед». *Бо шодӣ? Дар чунин ҷой? Оё ин имконпазир аст?* Аммо бо вучуди бӯи бад ва ифлосӣ, сарамро ба зонуям ҳам карда нишастам, то бӯй маро на он қадар азоб диҳад ва дар ин мавқеъ Худоро парастии кардан гирифтам. Маҳз дар он ҷо бори аввал, пас аз боздошт ҳузури Худовандро ҳис кардам ва диламро шодӣ фаро гирифт. Ҳамин тавр, чанд муддат нишастам ва вақте ки оромӣ маро фаро гирифт, ба хоби саҳт рафтам.

Ман надониستم, ки чанд вақт гузашт, то он даме, ки марди дар паҳлӯям истода маро саҳт тела дод. Агар ҳангоми хоби ман касе ба ҳоҷатхона омада бошад, ман инро пайҳас накарда будам. «Туро ҷеғ мезананд», — гуфт ӯ ва ба сӯи дари камера ишора кард. Ба ман муддате даркор шуд, то фаҳмам, ки ӯ дар бораи чӣ гап мезанад. Ман аз ҷой хеста, ба он тарафе нигаристам, ки ду посбон дар назди дар интизор буданд.

— Ту! — дод зад яке аз онҳо. — Ин ҷо биё, зуд!

Вақте ки ман ба дари камера наздик шудам, онҳо дағалона аз дастонам дошта, маро ба сӯи кабинет, ки дар охири долони ҳабсхона буд, бурданд. Ба ман фармон доданд, ки нишинам. Ба фикрам, якчанд соат интизор шудан лозим омад. Аммо ман эътироз накардам, зеро зид набудам, ки дар курсии бароҳат, дуртар аз камераи серодам ва бӯи бад нишинам. Дар кабинет ҷароғи дурахшоне буд, ки барои чунин як ҳуҷраи хурд қариб хеле равшан буд ва ман дар кучо буданамро тахмин карданӣ шуда, ба гирду атрофи он нигоҳ карданӣ шудам. Ман тахмин кардам, ки ин ҳуҷраи бозпурсӣ аст. Дар он ҷо дигар касе набуд. Ҳар қадар бештар нишинам, ҳамон қадар ҳастатар мешудам ва ба зудӣ ҳобам бурдан гирифт. Аммо ҳамин ки чашмонамро

Мушкилот дар Роҳ

пӯшидам, ногаҳон дар кушода шуд ва яке аз посбонон чунон ба рӯям зад, ки қариб аз ҳуш рафтам.

— Ман ба ту гуфтам, ки дар ин ҷо бишин; ба ту нагуфтам, ки хоб кун. Бо ин суханон ӯ аз кабинет баромад ва ман боз танҳо мондам.

Ман ҳис кардам, ки аз кунчи даҳонам хун ҷорӣ мешавад, ва рухсораам аз зарба варам кардан гирифт. Чашмонам обрав шуданд ва сӯзиш якчанд муддат давом кард. Ман ҷуръат намекардам, ки боз хоб равам. Ман парешонҳол ва хавотир шудам. «Бо ман чӣ мешавад? — хомӯшона дуо гуфтам ман. — Агар боз хоб равам, чӣ мешавад? Боварӣ доштам, ки агар маро муддати хеле зиёд дар ин ҷо нигоҳ доранд, хобам мебарад. *«Худовандо, илтиҷо мекунам, ба ман ёрӣ расон».*

Амит пеш аз давом додан бозистод. «Ман шунидам, ки дигарон мегуфтанд, ки дар ториктарин замонҳо Худо бо онҳо сухан мегуфт ва умеди онҳоро нав мекард. Ӯ ба воситаи Рӯх ва Каломи Худ ба ман сухан гуфт. Хангоме ки дуо мегуфтам, ба хотирам омад, ки чӣ гуна Худованд ба бани-Исроил гуфта буд: «...Қавӣ ва далер бошед, аз онҳо натарсед ва ҳаросон нашавед, зеро ки Худованд Худоят Худаш бо ту меравад; Ӯ аз ту даст нахоҳад кашид ва туро тарк нахоҳад кард» (Такрори Шариат 31:6). Баъд бори дигар ҳис кардам, ки Худо бо ман аст ва новобаста ба он, ки чӣ рӯй медиҳад, маро тарк намекунад. Ман танҳо нестам.

Хушбахтона, пеш аз он, ки ман ба хобе, ки ногузир маро фаро мегирифт, дода шавам, дар боз кушода шуд. Ин дафъа ба ҳучра як нафари дигар даромад. Ӯ маро дар вайрон кардани тартиботи ҷамъиятӣ, барангехтани кинаву адоват байни ҷамоатҳо ва аз ин ҳам ҷиддитараш, кӯшиши ба дини бардурӯғ моил намудани одамон айбдор карда, гуфт, ки ҳамаи ин корҳои ғайриқонунӣ аст. Афсар талаб кард, ки номи шахсонero, ки дар ин амали ҷиноӣ шарики ман буданд, гӯям. Ӯ меҳост донад, ки ман, як сокини бечораи деҳот, барои намоиши филм аз кучо асбобу

анҷом гирифтаам. Маълум буд, ки ман ин гуна техникаро харида наметавонам, пас онро аз кучо гирифтаам? Ҳангоме ман ҷавоб додам, ки ҳамаи инро ба ман калисои ман додааст, афсар ба ҳашм омад. Ў бо саволҳо ба ман ҳуҷум кард. Чаро ман ба деҳаи ӯ омадам ва дар он ҷо бо дурӯғи худ мушкилот ба вучуд овардам? Оё ман кӯшиш мекардам, ки ҷамоатхоро зидди ҳамдигар барангехта, ба кишвар зарар расонам? Ва дар паси фаъолияти ман кист?

Ман хавотир будам, ки чӣ ҷавоб диҳам. Афсар умедвор буд, ки ман ба сӯи миссионерҳо, ки барои мавъизаи Инҷил таҷҳизоти заруриро барои ман таъмин карданд, ишора мекунам. Агар ман ҳатто ишора мекардам, ки маҳз онҳо ба ман ин ҳамаро додаанд, хизмати онҳо ба охир мерасид. Ҳангоме ки ман дар ҷавоб дудила шудам, афсар аз болои миз даст дароз карда, ба он ҷое, ки чанде пеш зарба хӯрда будам, бо мушташ саҳт зад ва ман боз мазаи хунро дар даҳонам ҳис кардам. Ман парешонхӯл шуда, хомӯш мондам ва афсар маро саҳт огоҳ кард, ки дурӯғ нагӯям.

«Ман бе ин ҳам дурӯғ намегӯям», — гуфтам ман ва қарор додам, ки ин корро накунам ва низ барои ҳамватанони башоратдиҳанда, калисо ё дӯстони миссионерӣ худ мушкилот наоварам. Исо гуфтааст: «Ҳар гоҳ шуморо ба қуништҳо ва назди сардорон ва ҳокимон баранд, андеша накунед, ки чӣ гуна ё чӣ ҷавобе бояд диҳед ва ё чӣ сухане бояд гӯед; зеро дар он соат Рӯҳулқудс шуморо таълим медиҳад, ки чӣ бояд гуфт» (Луқо 12:11,12). Аз ҳамин сабаб ман дуо гуфтам, ки Рӯҳулқудс ба ман суханони дарқорино диҳад.

— Хуб, пас номи одамонро ба ман бигӯ, — пурсид офитсер, — бо кӣ ҳамкорӣ мекуни ва ин таҷҳизотро ба ту кӣ додааст.

Ман худам аз он ҳайрон будам, ки ба афсар гуфтам, ки ба саволҳое, ки ба одамони дигар зарар расонида метавонанд, ҷавоб намедиҳам. Ман хомӯш шудам ва мунтазири зарбаи навбатӣ будам, вале афсар бо нешханди шумхабар ба ман

Мушкилот дар Рох

нигарист ва баъд аз ҷой бархеста, сӯи дар равон шуд. Пеш аз рафтан ӯ ба ақиб нигарист ва тамасхуромез гуфт: «Ба ҳар ҳол ту ин корро мекунӣ. Ва ба ин шубҳа нақун. Ту ҳама чизеро, ки ман доништан мецоҳам, ба ман нақл мекунӣ».

Ду посбон баргашта, маро ба камераи дигар бурданд, ки он қариб чун камераи аввала ифлос ва бадбӯӣ буд, аммо дар он ҷо одамон камтар буданд. Ин дафъа ба ман муяссар шуд, ки дуртар аз ҳоҷатхона ҷое пайдо кунам, ки дар он ҷо метавонистам бини-шинам ва ҳатто пойҳоямро дароз кунам. Худоро шукр гуфтам, ки дар ин камераи ифлос ба ман ҷои беҳтаре додааст, ва баъд фурсат ёфта истироҳат кардам, зеро дилпур будам, ки ин танҳо ибтидои озмоишҳои ман аст».

Шиканҷаҳо

*Дарди саҳти ҷисмонӣ расонидан ё ба чунин дард
гирифторм кардани шахс; боиси азобҳои ҷисмонӣ,
нороҳатии шадид ва ғайра шудан.*

Ҳангоме аз масеҳиёни ғарбӣ мепурсанд, ки таъқибот чӣ гуна аст, аввалин чизе, ки онҳо одатан тасвир мекунанд, шиканҷа аст. Чаро онҳо набояд ин тавр фикр кунанд? Шаҳодатҳои бисёре аз пайравони таъқибшудаи Исо аз замони калисои аввал то имрӯз пур аз намунаҳои қасонест, ки азобу дард қашидаанд. Шубон Ричард Вурмбранд баъзе бадтарин шиканҷаҳоеро, ки ӯ аз сар гузаронидааст, тавсиф карда, гуфт, ки ҳатто дар бораи онҳо суҳан ронда, дубора аз сар гузаронда наметавонад:

«Дар тамоми Руминия ва дигар кишварҳои коммунистӣ ҳабсхонаҳо пур буданд ва маҳбус будан маънои гирифторми шиканҷаҳо шуданро дошт. Шиканҷаҳо даҳшатнок буданд.

Шиканчахо дар Роҳ

Ман он чиро, ки аз сар гузарондаам, ҳатто ба ёд овардан намеҳоҳам. Ҳатто хотираҳои ин хеле дардовар мебошанд».³⁶

Идеаи ба дарди вобаста ба таъкибот тоб оварданро фаҳмидан душвор аст, дар бораи қабул кардан бошад, ҳочаки гап ҳам нест. Шиканча дар мо ҳама гуна тасаввуротҳоро ба вуҷуд меоварад, аз саҳнаҳои ваҳшиёнаи шиканчаҳои асримиёнагӣ дар зиндонҳои чуқур ва торик то амалҳои исломгароёни чангҷӯ, ки мо дар хабарҳо мебинем. Ҳангоме ки мо дар бораи онҳо қиссаҳоро мешунавем, ба ларза меафтем ва ҳайрон мешавем, ки қурбониён чӣ гуна тавонистаанд ба чунин дард, бераҳмӣ ва таҳқири ҳамватанон тоб оваранд.

Пол Маршалл мефаҳмонад: «Баъд аз ҷанги 29-солаи Эритрея барои истиқлолият аз Ҳабашистон, ҳукумати Эритрея ба ягонагии миллӣ, садоқат ва сафарбарии тамоми ҷамъият ва махсусан ҷавонони Эритрея аҳамияти зиёд медиҳад. Ҷон Фишер, хабарнигори собиқи Би-би-сӣ дар Эритрея, таъкиб намудани динро бо он шарҳ медиҳад, ки ҳукумати Эритрея «метарсад, ки одамоне, ки вафодорӣ ба Худоро вафодории олии худ меҳисобанд, дар кадом як лаҳза аз ватандӯстӣ даст мекашанд ва фармонҳои давлатро иҷро намеkunанд». Идеологияи марксистии ҳукумат ҳамчунин ба фаҳмондани мавқеи он ёрӣ мерасонад, ки онро аз ҳуччатҳои сиёсии дар солҳои 70-ум тартибдодашуда мушоҳида кардан мумкин аст, ки дар онҳо «калисои дурӯғин»-и Ғарб ҳамчун ҷосусоне тавсиф дода шудаанд, ки ба Эритрея фиристода мешаванд, то синфи коргарро фиреб дода, аз роҳи мубориза дур кунанд».³⁷

Бо боварӣ ба он, ки калисоҳо агентҳои Ғарб ва махсусан СИА (ЦРУ)-и ИМА мебошанд, ҳукумати Эритрея ба онҳо беш аз пеш бо шубҳа муносибат мекунад. Ҷамъиятҳои пур

³⁶ Richard Wurmbrand, *Tortured for Christ*, 33–34.

³⁷ Paul A. Marshall, *Religious Freedom in the World* (Lanham, MD: Rowman & Littlefield Publishers, Inc., 2007), 162.

Мушкилот дар Роҳ

аз ҳаёт, ки Инҷилро фаъолона мавъиза мекунанд, зиёд мешаванд ва ин ҳукуматдорони кишварро ба ташвиш овардааст. Бо мақсади монеъ шудан ба башоратдиҳӣ ва нашъунамои калисо, нисбати онҳо ва фаъолияти онҳо маҳдудиятҳои ҳуқуқӣ қорӣ карда шудаанд.

Дар китоби «*Наздиктар ба оташ*», сахмгузори «Садои риёзаткашон — Канада» Грег Мусселман навиштааст:

«Дар Эритрея пештар озодии умумии дин вучуд дошт, аммо дар соли 2002 ҳукумат эълон кард, ки танҳо чаҳор конфессияи диниро эътироф мекунад: Калисои Православии Эритрея, Исломи суннӣ, Калисои румӣ- католикӣ ва Калисои евангелистии лютерании Эритрея. Аз он вақт инҷониб ҳазорон масеҳиёни инҷили барои пайравӣ ба он чи, ки ҳукумат онро “дини нав” меноманд, боздошт шудаанд. Ин пайравони Масеҳ дар шароити ногувор зиндагӣ мекунанд ва аз дасти ҳукуматдорон азоб мекашанд. Бисёре аз имондорон дар контейнерҳои металли нақлиётӣ бе вентилатсия ё ҳочатхона, дар биёбоне нигоҳ дошта мешаванд, ки дар он ҷо ҳарорати рӯзона аз 40 дараҷа болотар рафта метавонад».³⁸

Шубон Чонатан ходиме аз Эритрея аст, ки бо «Садои риёзаткашон» барои тайёр кардани барномаҳои радиои масеҳӣ барои Эритрея кор мекунад. Вай дар бораи бадкирдориҳои даҳшатоваре, ки дар кишвараш содир мешаванд, маълумоти дасти аввалро дорад ва ба воситаи барномаи радиои худ кӯшиш мекунад масеҳиёнро ва махсусан имондорони навро дар кишвараш рӯҳбаланд кунад ва илҳом бахшад. Бисёр эритреягӣҳо шубон Чонатанро шубони худ мешуморанд, зеро онҳо ба хизматҳои калисо рафта наметавонанд ва танҳо барномаҳои

³⁸ Greg Musselman, *Closer to the Fire: Lessons from the Persecuted Church* (Bartlesville, OK: Genesis Publishing Group, 2012), 89.

Шиканчахо дар Рох

ӯро гӯш карда метавонанд. Дар конфронсе, ки «Садои риёзаткашон» ташкил карда буд, Ҷонатан як чавони эритреягиро ба ҳозирон шинос кард, ки чанде пештар аз кишвар гурехта, барои дарёфти паноҳандагӣ ба Канада омадааст. Вақте ки чавон кӯшиш кард, шиканчаҳои аз сар гузарондаашро тасвир кунад, шубон Ҷонатан қарор дод, ки намоиши шахсӣ зарур аст.

Шубон аз чавон хоҳиш кард, ки ба шикамаш дароз кашад ва дастанахро ба пушт кунад. Ӯ оринҷҳои дастони вайро бо ресмон баста, сипас бо ҳамон ресмон пояшро баст. Шубон Ҷонатан ресмонро байни оринҷҳо ва пойҳои чавони чавон гирифт ва онро боло бардошт, то ки ҳама бинанд. Вай гуфт, ки дар Эритрея ин шиканча бо номи шиканчаи «вертолёт» маъруф аст, зеро шахсе, ки шиканча мешавад, бардошта ва дар ин ҳолат муддати зиёд нигоҳ дошта мешавад. Дард саҳт мешавад, дасту пойҳо қарахт ва варам мекунанд, гардиши хун душвор мешавад. Чавон шарҳ дод, ки ресмонҳо ба дастану пойҳои басташудааш саҳт фишор меоварданд ва низ гуфт, ки хангоми дар ин ҳолат овехта буданаш ӯро бераҳмона латуқӯб мекарданд. Намоиши шиканчае, ки ин чавон дучори он шуда буд, дар хотираи иштирокчиёни конфронс таассуроти фаромӯшнашаванда гузошт.

Аммо шиканча на танҳо ҷисмонӣ, балки психологӣ низ мешавад. Шиканчаҳо *ҷисму ақлро* азоб медиҳанд ва барои шикастани иродаи инсон муқаррар шудаанд, то дар ӯ эҳсоси ноумедиро талқин кунанд ё ӯро ба иқроршавии даркорӣ маҷбур намоянд. Дар мавриди ин чавони эритреягӣ, зиндонбонон меҳостанд на танҳо номи сарварони дигари масеҳиро донанд, балки ҳамчунин рӯҳияи ӯро паҳш кунанд. Онҳо ба ӯ муфассал нақл карданд, ки чӣ тавр дарди ӯро бо роҳи саҳттар кашидани ресмон ё ба нуқтаҳои фишор гузоштани чизҳои тез боз ҳам бадтар кардан мумкин аст. Ҳамаи ин мебоист боиси дарди ҷисмонии боз ҳам бештар мешуд, ҳамчунин боиси шиддатнокии чавон ва изтиробии бештари ӯ мегардид. «Агар гумон кунӣ, ки мо аллакай ҳамаи кори аз дастамон меомадагиро кардаем, —

ӯро метарсонданд онҳо, — хато мекунӣ. Мо барои ту хеле зиёдтар амалҳо карда метавонем. Дар бораи ин фикр кун».

Тайёри ба дард ҳангоми таъқибот

Шубон Ричард Вурмбранд, яҳудӣ ва масеҳӣ, дар давраи Ҷанги Дуюми Ҷаҳонӣ зери режими ишғолии фашистӣ дар Руминия азобҳои зиёд кашидааст. Ӯ таҷрибаи хизмати калисоро дар шароити муқовимати зиёд чунин тасвир намуд:

«Замонҳои террори фашистӣ як бартарӣ доштанд. Онҳо ба мо таълим доданд, ки ба зӯровариҳои ҷисмонӣ тоб овардан мумкин аст ва бо ёрии Худо рӯҳи инсон ба ҳар гуна шиканҷаҳо тоб оварда метавонад. Онҳо ба мо техникаи қори масеҳии пинҳонкоронаро омӯзонданд ва ин тайёрии олидараҷае ба озмоишҳои боз ҳам дахшатноктар буд, ки моро дар ояндаи наздик интизор буданд».³⁹

Замонҳое, ки дар пеш буданд, айёми диктатураи коммунистӣ буданд ва шубон Вурмбранд кӯшиш мекард масеҳиёни кишварашро ба таъқиботе, ки пешаки медонист, тайёр кунад. Ӯ мефаҳмид, ки калисои Руминия ба азобҳои тайёрии хуб надорад, аз ҳамин сабаб ӯ ва занаш Сабина бисёр вақт дуо мекарданд, ки Худо онҳоро на танҳо ба азобҳои тайёр кунад, балки чунин кунад, ки номи Ӯ ба воситаи онҳо ҷалол ёбад. Ҳар дуи онҳо хоҳиш мекарданд, ки ҳаёташон шаҳодати муҳаббати бебаҳои Худо ва қурбонии аҷиби Писари Ӯ барои аз ғуломии гуноҳ озод кардани ҷаҳон бошад. Агар ба латуқӯби ҷисмонӣ тоб овардан мумкин бошад, пас, албатта, Худо метавонист онҳоро ҳамчун як имконияти шаҳодат истифода барад.

³⁹ Richard Wurmbrand, *Tortured for Christ*, 13.

Шиканчахо дар Роҳ

Шубон Вурмбренд мегуфт, ки шиканчаҳо гоҳо метавонанд тоқатфарсо бошанд, аммо таҳдиди дучор шудан ба онҳо ва эҳсоси чунин дарди тоқатфарсо низ хастакунанда аст. Вай дар асоси таҷрибаи шахсии худ таълим меод, ки масеҳиён бояд аз ҷиҳати ҷисмонӣ, рӯҳӣ ва муҳимтар аз ҳама, рӯҳонӣ тайёр шаванд, то ба он чи ӯ «озмоиш бо шиканча» меномид, тоб оваранд.

Масеҳиёне, ки маҳбусиро аз сар гузаронидаанд, якдилона изҳор мекунанд, ки ба он тайёр будан лозим аст. Бо вучуди ин, мо хуб мефаҳмем, ки ба он чи пурра намефаҳмем, ба таври кофӣ тайёри дидан то ҷӣ дараҷа душвор аст.

Дугонаҳои масеҳии эронӣ Марзия Амиризода ва Марям Рустампур рӯзи 5-уми март соли 2009 боздошт ва расман ба ғаъолиятҳои зиддиҳукумати айбдор карда шуданд. Ғаъолияти «ғайриқонунӣ»-и онҳо аз паҳн кардани Китоби Муқаддас дар Эрон иборат буд, ҷинойте, ки боиси ҳукми зиндонӣ шудан дар зиндони Эвин гардид, ки бо муносибати бераҳмонаи худ бо маҳбусон маъруф аст. Духтарон 259 рӯзро дар он ҷо гузаронданд. Шаҳодати онҳоро дар китоби «*Асиршудагон дар Эрон*», ки онро онҳо пас аз озод шуданашон навиштаанд, хондан мумкин аст.

Сом Якназар, раиси созмони «Elam Ministries», ки ба калисои эронӣ хизмат мекунад, дар вақти мусоҳиба ба Марзия ва Марям саволи ҷолибе дод. Дар Эрон мусулмононе, ки дини масеҳиро қабул мекунанд, метавонанд ба муртадӣ айбдор шаванд, ки ҳукми қатлро дар назар дорад. Ҷавоби Марзия ба ин савол, ки оё духтарон аз кушта шудан метарсиданд, нишон медиҳад, ки ҳатто агар шахс ба марг тайёр бошад ҳам, ҳангоме таҳдид аз ҳад зиёд воқеӣ мешавад, тарс ба як ҳиссиёти фарогир табдил ёфта метавонад:

«Пеш аз ҳабс шудан мо дар бораи ҳукми қатл гуфтугӯ мекардем, аммо ҳангоме ки зиндонӣ шудем ва тарсу ҳаросро аз он эҳсос кардем, муносибати мо ба он дигар шуд. Бегоҳии аввал, ҳангоме ки моро боздошт ва таҳдид

Мушкилот дар Роҳ

карданд, хеле тарсидем. Мо ҳеҷ гоҳ тасаввур намекардем, ки ин қадар метарсем; мо пештар дар ин бора борҳо гуфтугӯ мекардем. Аммо муҳит ва он чи бо мо рӯй дод, аз интизориҳои мо зиёдтар тарсовар буд. Моро дар як хучраи торик ва ифлос маҳкам карда буданд ва тарс моро фалаҷ кард. Мо инро дар чехраҳои якдигар медидем. Мо хеле метарсидем ва танҳо ҳузури Худо ва осоише, ки Ё ба мо мефиристонд, моро ором карда метавонистанд».⁴⁰

Тафсири Марзия принсипи бунёди ро ошкор мекунад, ки қобилияти ба шиканҷаҳо тоб овардан ҳеҷ вобастагӣ ба қобилияти тоб овардани худӣ мо ва ё ба зохир намудани далерӣ ва саркашӣ дар рӯ ба рӯи муҳолифати беимонон надорад. Қувваи ҳақиқии масеҳии таъқибшаванда дар вафодорӣ ва қуввати муҳаббати ӯ ба Худост, ки ҳамаи озмоишхоро ҳамроҳи фарзандонаш аз сар мегузаронад. Маҳз ҳузури воқеии Худо дар замони таъқибот ба мо тасалли мебахшад, интизории он, ки чӣ тавр Ё ҳар ашкро аз чашмони мо пок мекунад ва мо то абад бо Ё хоҳем буд.

«Муборак аст Худо ва Падари Худованди мо Исои Масеҳ, Падари марҳамат ва Худои ҳар тасалло, ки моро дар ҳар андӯҳи мо тасалло медиҳад, то ки мо андӯҳгинонро дар ҳар андӯҳашон тасалли дода тавонем бо ҳамон тасалло, ки худамон аз Худо меёбем. Зеро ба андозае ки укубатҳои Масеҳ дар мо зиёд мешаванд, тасаллоӣ мо низ ба воситаи Масеҳ меафзояд» (2 Қўринтиён 1:3–5).

Агар мо қаноатмандиро дар ягон сарчашмаи дигар пайдо карданӣ шавем, дар охир ноумед мешавем, ки хонаҳои мо бар регҳои ҳаракаткунанда сохта шудаанд ва аз тарсу ҳаросе, ки шуури моро фаро мегирад, тасалли намеёбем. Ҳангоме ки ин

⁴⁰ “Iranian Prisoners Maryam and Marziehs First Interview Since their Release,” *OpenDoors*, July 13, 2011 <tinyurl.com/t2sprwf>.

Шиканчаҳо дар Роҳ

руй медиҳад, мо ба ҳилаҳои душман дода мешавем ва ба Касе ки ўро мағлуб кардааст, бовар намекунем.

Ҳангоме ки бо эҳтимолияти таъқибот дучор мешавем, набояд роҳ диҳем, ки тарс моро аз тасалли ва умеде, ки дар Масеҳ дорем, маҳрум намояд. Бори дигар дар бораи ваъдаҳои Худо фикр кунед. Онҳо дар замони озоишта низ чун дар замони душвориву андӯхҳо ҳақиқӣ мебошанд. Китоби Муқаддас мегӯяд:

«Кӣ моро аз муҳаббати Масеҳ чудо мекунад? Оё андӯх, ё фалокат, ё таъқибот, ё гуруснагӣ, ё бараҳнагӣ, ё хатар, ё шамшер? Чунон ки навишта шудааст:

“Ба хоҳири Ту мо ҳар рӯз кушта мешавем, мисли гӯсфандони забҳ ба шумор меравем”.

Аммо бар ҳамаи ин мо ба воситаи Дӯстдорамон пурра ғолиб меоем. Зеро ман мӯътақидам, ки на мамот, на ҳаёт, на фариштаҳо, на сарварҳо, на қувваҳо, на ҳозира, на оянда, на баландӣ, на умқи, на ҳар гуна маҳлуки дигар моро аз муҳаббати Худо, ки дар Худованди мо Масеҳ Исо аст, чудо карда наметавонад» (Румиён 8:35–39).

Шиканчаҳо дар ҳаёти Исо

Ҳангоми навиштани ин боб Песаҳ фаро расид, замоне ки мо азобҳои Масеҳро бо андӯх ва эҳтиром ба ӯд меоварем, зеро маҳз Исо ҷазои гуноҳҳои моро ба дӯш гирифт.

«Аммо Ё бемориҳои моро ба сар мебард, ва ба дардҳои мо мубтало буд, валекин мо гумон бурдем, ки Ёро Худо зада, ба мусибат ва азиятҳо гирифтӣ кардааст. Ва ҳол он ки Ё аз ҷиноятҳои мо маҷрӯҳ, ва аз гуноҳҳои мо

Мушкилот дар Роҳ

афсурдахотир шудааст; сазои осоиштагии мо бар Ёст, ва ба воситаи чароҳатҳои Ё мо шифо ёфтаем. Ҳамаамон мисли гӯсфандон гумроҳ будем: ҳар яке ба роҳи худ мерафтем; ва Худованд гуноҳи ҳамаи моро ба гардани Ё монд» (Ишаъё 53:4–6).

Ҳар яке аз чор гузориши Инчил ба мо ёрӣ мерасонад, ки дар бораи воқеаҳои пеш аз маслуб шудани Исо нуқтаи назари гуногун пайдо кунем. Ҳамаи онҳоро чамъ карда, мо мефаҳмем, ки пас аз ҳабс шудани Ё ба назди ҳокими румӣ Пилотус оварда шуд ва Пилотус кӯшиш кард байни Ё ва айбдоркунандагони Ё миёнаравӣ кунад, аммо ин кӯшишҳо ба сабаби хомӯшии Исо ва хунхор будани издиҳом натиҷа надод. Кӯшиши охирини Пилотус ин буд, ки ба мардум интиҳобро пешниҳод кунад: чинояткори ашадӣ озод карда шавад, ё Исо, ки дар пайғамбарии бардурӯғ ва куфргӯӣ айбдор мешавад. Пилотус аз он ҳайрон шуд, ки мардуми ҳашмигин талаб намуданд, ба ҷои Исо Бараббос озод карда шавад.

Ҳамин тавр, чинояткори хатарноке, ки чанде пеш, баъди ҳабс шудани ӯ мардум нафаси осуда қашида буданд, озод карда шуд. Ин одамон чӣ фикр мекарданд.

Пилотус кӯшиш кард издиҳомии девонаворро ором кунад ва Исоро барои шиканча ба дасти онҳо супурд.

«Пас Пилотус, мардумро хушнуд кардани шуда, Бараббосро барои онҳо озод кард ва Исоро тозиёна зада, барои маслуб кардан таслим кард.

Ва сарбозон Ёро ба даруни ҳавлӣ, яъне ба сарбозхона бурданд ва тамоми ҷавҷро гирд оварданд; ва ҷомаи арғувон ба Ё пӯшонданд ва тоҷе аз хор бофта, бар сараш ниҳоданд; ва оғоз ба салом намуданд: «Салом, эй Подшоҳи Яҳудиён!» Ва қамиш бар сараш заданд ва бар Ё туф мекарданд ва, зону зада, ба Ё таъзим карданд. Пас

Шиканчахо дар Роҳ

аз он ки Ёро бaсе истeҳзo кaрдaнд, чoмaи aрғувoнpo аз тaнaш кaшидa, либoси Худaшpo пӯшoндaнд вa Ёpo бeрун бурдaнд, тo мaслуб кунaнд» [тoзиёна зaдaн — шикaнчaи румӣ, ки аз зaдaни сaхт бo қaмчини дoрoи якчaнд бaнд ибoрaт буд, ки бa он пoрaҳoи тeзи устухoн вa мeтaлл гузoштa шудa будaнд] (Инчили Мaркyс 15:15–20).

Аз сaрчaшмaҳoи тaърихӣ мo мeфaҳмeм, ки Пилoтyс аз хaлқи яхудӣ вa сaрвaрoни динии онҳo хeлe нaфрaт дoшт; aммo бaрoи писaнд oмaдaн бa издихoми хaшмгин вa нигoҳ дoштaни oсoиш дaр минтaқaи худ Исoрo бa мaслуб кaрдaн сyпoрид. Исoрo бурдaнд вa мaчбур кaрдaнд, ки сaлиби Худpo бa он чoе, ки хyкми қaтл ичpo мeшyд, бaрдoштa бaрaд. Исo, ки сaхт лaтyкyб шудa буд, дaр зeри бoри вaзнин бa зaмин aфтoд. Сaрбoзoн аз тaрси он, ки Ё пeш аз мaслубшaвӣ мeмyрaд, аз бaйни издихoм шaхсeрo гирифтa, мaчбур кaрдaнд, ки сaлиби бaрoи Исo мyкaррaршудaрo бaрдoштa бaрaд.

Рoхпaймoён бa кaнoри шaҳр рaсидa, бa Чoлчoлтo, ки онpo «чoи қaтл» низ мeнoмидaнд, нaздик шудaнд. Дaр бoлoи тeппa Исoрo бaйни дy дyзд, ки он рӯз онҳo низ бa қaтл мaҳкyм шудa будaнд, бa сaлиб мeхкyб кaрдaнд. Хaнгoмe ки Исo дaр он чo пeши нaзaри ҳaмa oвeзoн буд, тaҳқир дaвoм дoшт: мaсхaрaҳo, тaҳқир иaфзӣ вa тӯхмaт. Мaрдyм хeч сeр нaмeшудaнд. Бa нaзaр чyнин мeтoфт, ки лaгaдкyб кaрдaни чaбрдидaрo, ҳaттo хaнгoмe ки ӯ aллaқaй бa зaмин aфтoдaaст, бaс кaрдa нaмeтaвoнистaнд.

Вa нoгaҳoн дaр ин чoи аз чихaти рӯхoнӣ тoрик вa тирaи мaрг рaвшaниe фyруд oмaд, ки ҳoзирoн пaй нaбурдaнд. Ин нa лaшкaри фaриштaгoн буд, ки бaрoи нaчoти Пaрвaрдигoрaшoн oмaдa бoшaнд. Ин нур дaр дили дyзд мeдyрaхшид. Хaттo дaр он чo, дaр ин ҳoлaти aфсyрдaғӣ, бo вyчyди ҳaмa тaҳқирҳo, бeрaҳмӣ, дaрдy aзoб, чинoяткoрe, ки дaр пaҳлӯи Исo бa қaтл мaҳкyм шудa буд, чaшмoнaшpo кyшoд вa бoри aввaл дyрaхши yмeдрo бa дaст oвaрд. Дyзди мaҳкyмшудa, ки шoяд нaфaси

Мушкилот дар Роҳ

охирини худ мекашид, бо тавбаи самимӣ ба Исо мурочиат кард. Ё аз Худованд хоҳиш намуд, ки хангоми ворид шудан ба Подшоҳии Худо ёро ёд кунад. Ин марди ноумед, ки замоне дар гуноҳ гумроҳ шуда буд ва ҳоло барои ҳаёти гуноҳкоронааш чазо медид, «Нуреро, ки дар торикӣ медурахшад», қабул кард ва наҷот ёфт.

«Зеро Худо ҷаҳонро чунон дӯст дошт, ки Писари ягонаи Худо дод, то ҳар кӣ ба Ё имон оварад, талаф нашавад, балки ҳаёти ҷовидонӣ ёбад. Зеро Худо Писари Худо ба ҷаҳон барои он нафиристод, ки бар ҷаҳон доварӣ кунад, балки ҷаҳон ба воситаи Ё наҷот ёбад. Ҳар кӣ ба Ё имон дорад, маҳкум намешавад; лекин ҳар кӣ имон наоварад, аллакай маҳкум шудааст, чунки ба исми Писари ягонаи Худо имон наовардааст. Ва ҳукм ин аст, ки нур ба ҷаҳон омад; вале мардум торикиро бештар аз рӯшноӣ дӯст доштанд, чунки аъмоли онҳо бад аст. Зеро ҳар киро кирдор бад бошад, аз рӯшноӣ нафрат дорад ва пеши рӯшноӣ намеояд, то ки аъмолаш ошкор нашавад; лекин ҳар кӣ росткор аст, пеши рӯшноӣ меояд, то ошкор бошад, ки аъмолаш ба василаи Худо содир шудааст» (Инҷили Юҳанно 3:16–21).

Давоми ҳикояти Амит

— Падар, — Рафӣ сухани Амитро бурид, — эҳтимол, орому осуда мондан душвор буд, хангоме намедонистӣ, ки минбаъд бо ту чӣ мешавад ва фикр мекардӣ, ки дар муддати дар зиндон буданат ману модарам чӣ тавр аз ўҳдаи рӯзгузаронӣ мебароем.

— Ҳа, Рафӣ, дуруст мегӯӣ. Ман ҳақиқатан аз туву модарат хавотир будам. Дар бораи ту фикр карда, оромиро ёфтан бароям душвор буд, — розӣ шуд Амит. — Дар зиндон вақт

хеле дуру дароз кашол меёбад. Фаҳмидани он душвор аст, ки чӣ қадар вақт гузашт. Гоҳо ҳангоме намедонистам, ки чанд вақт дар камера будам, маро мавҷи воҳима фаро мегирифт. Аз дард, фишори доимӣ ва пастиву баландиҳои эҳсосӣ хаставу бемадор будам ва фикр мекардам, ки кай оилаамро боз мебинам. *Кӣ ба Ҳавво меғӯяд, ки ман дар куҷоям? Оё вай фаҳмид, ки чӣ ҳодиса рӯй дод? Оё касе маро ҷустуҷӯ мекунад?* Ман ягона кореро кардам, ки медонистам, ки бояд кунам — дуо гуфтам. Ман сарамро ҳам кардам, чашмонамро пӯшидам ва диққатамро ба ягона Касе равона кардам, ки ҷунон ки медонистам, барои гузаштан аз ин озмоиш ба ман ёрӣ расонда метавонист.

Ҳабсхона — майдони миссионерӣ

«Дуои дароз ба ман оромӣ овард ва ман ба хоби ором фуру рафтам. Ҳангоме ки аз хоб бедор шудам, чашмонамро ба боло нигарондам ва бори аввал ба дигар маҳбусоне, ки бо ман дар камера буданд, диққат додам; онҳо панҷ нафар буданд. Ман намедонистам, ки чаро онҳо ҳабс шудаанд, аммо ман метавонистам кӯшиш намоям, ки бо онҳо дӯстӣ кунам. Рӯҳи Ҳақиқат ҳамеша бо ман буд ва ба ман ёрӣ мерасонд, ки шаҳодат диҳам ва Хабарӣ Масеҳро, ки ба Ӯ хизмат мекардам, расонам. Охир, хоҳ дар зиндон бошам, хоҳ берун аз он, ман башоратдиҳанда будам. Дар ин тарафи дарвозаи зиндон буданам чизеро дигар намекард. Ҳангоме ки дар ин бора фикр мекардам, хис кардам, ки бояд дар кори башоратдиҳӣ таъхир накунам. Намедонистам, ки ин маҳбусон то кай бо ман мемонанд, аз ҳамин сабаб ба онҳо дар бораи сабаби умеде, ки ҳатто дар ин ҷои даҳшатовар доштам, нақл кардам.

Ду нафари онҳо дарҳол ба ғазаб омада, меҳостанд маро лату кӯб кунанд. Аммо се нафари дигар ба ҳикоят, ки ман нақл

Мушкилот дар Роҳ

карданӣ будам, шавқ пайдо карда буданд ва онҳоро боздоштанд. «Дар ин ҷо боз чӣ кор кардан мумкин аст? — ба онҳо дарафтаданд ин се нафар. — Бигзор ӯ гапашро гӯяд». Ҳангоме ки дар бораи Масеҳ шаҳодат медодам, дигар на ба маҳбус буданам аҳамият медодам, на ба шароити ҳабсхона. Ҳангоме ки хӯрок доданд, ман бо нақл кардани қисса чунон банд будам, ки ба дигарон гуфтам, ки ҳиссаи маро хӯранд.

Мардон саволҳои зиёд медоданд, на танҳо дар бораи Китоби Муқаддас. Барои онҳо шавқовар буд, ки ман дар бораи чӣ гап мезанам ва ҳамчунин чӣ кор кардаам, ки бо онҳо маҳбус шудаам. Ман чӣ ҷинояте содир кардаам? Ман ба онҳо фаҳмондам, ки маро барои коре, ки ҳоло карда истодаам, ҳабс кардаанд — ман дар бораи Худои муҳаббат гап мезадам, ки меҳонад одамон ба Ӯ рӯ оваранд.

Яке аз маҳбусон бо нобоварӣ сар ҷунбонд ва тахмин кард, ки шояд ман ягон ҷиноят содир карда бошам. Ӯ бовар карда наметавонист, ки ман танҳо барои он зиндонӣ шудаам, ки ба одамон аз «Библия» ном китобе ҳикоят мекардам.

— Ба ҳар ҳол, ман дар ин ҷо ҳастам, — хулоса кардам ман. — Аммо ман миннатдорам, зеро он чиро, ки шайтон ҳамчун бадӣ ба нақша гирифта буд, Худо ба некӣ табдил дод.

Маҳбуси дигар пурсид:

— Ин чӣ қизи нек дошта метавонад?

Ман ҷавоб додам:

— Ман имконият пайдо кардам, ки Каломи Худоро ба шумо расонам.

Пеш аз он, ки маро барои бозпурсии навбатӣ берун баранд, ҳафтаҳои зиёд гузаштанд. Дар ин муддат боз ҳафт нафари дигар дар камераи ман буданд, пеш аз он, ки ба ҷои дигар гузаронда шаванд. Ва бо ҳар яки онҳо ман ҳикояи зебоеро дар бораи Исо нақл мекардам. Ҳангоме ки онҳо мерафтанд, ман наметавонистам, ки оё онҳо паёми муҳаббати Худоро қабул кардаанд ё не, аммо тақрибан ҳама ҳангоми баромадан аз камера каме дигар метоф-

Шиканчахо дар Роҳ

танд. «Ман тухмӣ коштам, Падар. Дуо мегӯям, ки онро обу гизо диҳӣ ва он ба замини ҳосилхез афтад».

— Рафӣ, — бо диққат ба чашмони писараш нигарист Амит. — Он чизе, ки ман дар он ҷой аз сар гузаронидам, ҳеҷ гоҳ набояд бо касе рӯй диҳад. — Муфаттиш гуфт, ки маро маҷбур мекунад, ки маълумоти заруриро диҳам. Ман хуб медонистам, ки ин чӣ маъно дорад: ба ман лозим меояд, ки дарду азоби зиёдеро аз сар гузаронам. Ман ҳамеша дуо мегуфтам, ки Худованд ба ман ёрӣ расонад, то ба онҳое, ки кори Ёро иҷро мекарданд, хиёнат накунам.

Латуқӯбхо даҳшатнок буданд ва бисёр вақт шабона амалӣ мешуданд. Ба назди ман омада, аз хоб бедор мекарданд ва ба «хучраи шиканчаҳо» кашола карда мебуданд ва дар он ҷо бераҳмона қамчинкорӣ мекарданд ва ваъда медоданд, ки агар номҳоро гӯям, шиканчаҳо қатъ мешаванд.

Ва агар гумон мекардам, ки латуқӯбхо боиси азобҳои бештарин мегарданд, бояд то вақти хӯрокхӯрӣ интизор мешудам. Ман боварӣ дорам, ки онҳо бо хӯрок чизе мекарданд, зеро ман баъди хӯрок худро хеле бад ҳис мекардам. Бисёриҳо боварӣ доштанд, ки ба хӯрок заҳр илова карда мешавад ва баъзеҳо ҳатто шунида буданд, ки ба он шишаи майдашударо меандоختаанд. Дар зиндон ҳама гирифтори дарди меъда буданд, вале ба мо имкон намедоданд, ки ба духтур муроҷиат кунем. Ба ман дар ивази ҳамкорӣ ва додани маълумоти зарурӣ ёрии тиббӣ пешниҳод мекарданд.

Зиндонбонон медонистанд, ки моро ноумед кардан як навъ шиканчаест, ки дар ҳар лаҳза нисбати мо истифода бурдан мумкин аст. Онҳо маро бовар мекунонданд, ки ба касе лозим нестам ва касе маро ҷустуҷӯ намекунад».

— Аммо ин дурӯғ аст! — хитоб кард Рафӣ. — Мо баробари фаҳмидани он, ки чӣ ҳодиса рӯй додааст, ба дидани ту омадем. — Ва ҳар дафъа ба мо ҷавоби рад медоданд ё мегуфтанд, ки ту дар он ҷо нестӣ. Онҳо моро низ шиканча карданд!

Мушкилот дар Роҳ

Амит чашмонашро пӯшиду сарашро чунбонд. «Ҳеч кас ба ман намегуфт, ки шумо омадаед. Рӯҳафтадагӣ, душмани ашаддӣ маҳбус, ба ман пичиррос мезад, ки бимирам, зеро ба касе лозим нестам. Ин фикрҳо маро шабҳо гоҳ-гоҳ ба ташвиш меоварданд. Ман аз хоб бедор мешудам ва намедонистам, ки чӣ кор кунам, ба ғайр аз мурочиат ба Исо. Ҳамаи он чи ба ту гуфта метавонам, эй Рафӣ, ин аст, ки Ў вафодор монд. Ҳар боре, ки фикр мекардам, ки дигар тоб оварда наметавонам, Худо ғайзи Худо ба ман мефиристод, то як рӯзи дигарро аз сар гузаронам. Ҳангоме маҳбуси нав, ки Начотдиҳандаро наменинохт, ба камераи ман партофта мешуд, ман ба Худованд барои боз як имконияти шаҳодат додан Ёро шукргузори мекардам, вале муҳимтар аз ҳама, ман медонистам, ки Худо барои ман мақсаде дошт ва Ў то ҳол маро истифода мебарад.

Шиканҷаҳо аз ҳар дарде, ки ман тасаввур карда метавонистам, зиёдтар буданд ва ҳатто ҳозир, онҳоро ба ёд оварда, меларзам. Аммо ҳузури Худо дар он лаҳзаҳо чунон воқеӣ буд, ки дардро гӯё об мекард. Ман медонистам, ки мувофиқи нақшаи Худо маҳз дар ҳамон ҷое ҳастам, ки бояд бошам. Ҳангоме ки маҳбусии худро ба ёд оварда, аз худ мепурсидам, ки чӣ корро дигар хел ба ҷо оварда метавонистам, ман фаҳмидам, ки ҳаёс шуданам як қисми нақшаи Ўст. Ман бояд дар он нақши худро мебозидам. Ман фаҳмидам, ки агарчи ҳама даҳшатхоеро, ки баданам гирифтори онҳо мешуд, бад медидам, рӯҳам ба ҳар ҳол озод боқӣ мемонд».

Рафӣ ба падараш, ки дар зиндон хеле пир шуда буд, нигарист ва бо чашмони ашқбор ёро ба оғӯш гирифт.

— Ман иқрор мешавам, ки дар аввал аз Худо ҳашмгин будам, ҳангоме фаҳмидам, ки ту дар ҳаёсхона ҳастӣ, — гуфт Рафӣ. — Тамоми ин солҳо ман фаҳмида наметавонистам, ки чаро Ў иҷозат дод, то падарамро, ки ба Ў хизмат мекард, аз ман гиранд. Чаро ба ӯ ғамхорӣ накард ва аз зиндон озод накард? Сипас, модарам фаҳмонд, ки Худо ба ман ғамхорӣ мекунад ва ҳатто

Шиканчахо дар Роҳ

агар ту дар зиндон кушта шавӣ, масеҳиён ҳеҷ гоҳ намемиранд. Ҳангоме ки онҳо ин заминро тарк мекунанд, назди Масеҳ мераванд. Вай ба ман таълим дод, ки ба фармонравоии Худованд боварӣ кунам. Баъд вай ба ман откриткаҳо ва номаҳоеро, ки аз дур омада буданд, нишон дод, ки дар он ҷо масеҳиён шунида буданд, ки ту дар зиндон ҳастӣ ва барои ту ва барои мо дуо мегӯянд. Ман ҳар як ҳарфи рӯи ҳар откриткаро аз назар мегузарондам ва намедонистам, ки дар он ҷо чӣ навишта шудааст, зеро онҳо ба забонҳои дигар буданд, аммо ҳис мекардам, ки онҳо паёмҳои худи Худо ҳастанд!

— Ман дуои ҳамаи ин одамонро *ҳис мекардам*, Рафӣ, — ҷавоб дод Амит. — Ва боварӣ дорам, ки дар лаҳзаҳои ториктарин маҳз ҳамин дуоҳо барои наҷот ёфтани ман ёрӣ расонданд. — Ман инро шарҳ дода наметавонам, ман фақат медонистам, ки касе барои ман дуо мегӯяд.

Амит ва Рафӣ якҷоя бо чашмони ашқбор сар ҳам карда, барои вафодорӣ ва ғамхорияш дар лаҳзаҳои зарурати зиёд шукргузорӣ намуданд. Охир, Ё вафодории Худо ва низ онро нишон дод, ки ҳамеша ба Ё така кардан мумкин аст.

Каме чуқуртар менигарем

Шубон Ричард Вурмбранд мақолае бо номи «*Тайёри ба хизматгузори пинҳонкорона*» навиштааст, ки дастури муҳимест барои ҳар як масеҳие, ки мехоҳад ба хизмат тайёр шавад ва аз он огоҳ бошад, ки дар Роҳ зиддиятҳо хоҳанд буд.

Дар ин мақола Ричард мефаҳмонад, ки калисои пинҳонкор аз азобҳо барканор монда наметавонад, аммо ба воситаи тайёрии дуруст азобҳоро камтар кардан имконпазир аст. Вай ҳамчунин мегӯяд, ки калисо дар Руминия ба азобҳо тайёр набуд ва аз ҳамин сабаб дар замони ҳукмронии коммунистон кори калисо на ба он дараҷа самаранок буд, чунон ки буда метавонист. Ба

Мушкилот дар Роҳ

калисо лозим омад, ки дар раванди азобҳо омӯзад, аммо агар он ба азобҳо бештар тайёридида мебуд, беҳтар мешуд.

Чӣ тавр ба таъкибот тайёр шудан мумкин аст? Бисёр масеҳиёни ғарбӣ, ки ман бо онҳо воমেҳӯрам, мегӯянд, ки дар бораи азобҳои бародарону хоҳарони онҳо дар кишварҳое, ки ба Инчил душмани доранд ва онро маҳдуд мекунад, тасаввуроте надоранд. Агар онҳо зерӣ таҳдиди таъкибот зиндагӣ намекарда бошанд, принципҳои тайёр шудан ба азобҳо чӣ тавр фаҳмида метавонанд?

Акнун шумо шояд фаҳмида бошед, ки ҳеҷ як масеҳӣ аз таъкибот эмин нест ва ин маънои онро дорад, ки ҳар як пайрави Масеҳ дар муҳити зулм зиндагӣ мекунад. Бисёр касон нишондиҳандаҳои (индикаторҳои) онро, ки мо на он қадар озод ҳастем, намебинанд. Мо дар кишвари худ ба таҳдиди ҳабс шудан, зиндонӣ шудан, латукӯб ё шиканча шудан шояд гирифтӣ намешавем. Аммо шояд шумо, бе он, ки худатон ҳис кунед, фишорҳои дигареро нодида гирифтаед, ки қобилияти шуморо дар иҷро намудани Супориши бузург кам мекунад? Ақсуламали шумо ба ин фишор чӣ гуна аст? Оё таслим мешавед ва пинҳонӣ ҳаёти масеҳиёна ба сар мебаред? Ё аз мавҷудияти таъкибот дар ҳаёти худ бохабаред ва фаҳмидани ҳастед, ки чӣ гуна зерӣ роҳбарии Рӯҳулқудс ба паси сар кардани онҳо тайёр шуда метавонед?

Ба фикри ман, ҳангоме ки суҳан дар бораи таҷассум намудани имони мо меавад, масеҳиёни ғарбӣ на танҳо дар ҳунари пешбинӣ намудани стратегияи душман ноком мешаванд, балки ҳамчунин барғалат чунин меҳисобанд, ки дар фарҳанги мо муҳит ба масеҳиён муносибати хайрхоҳона мекунад. Хайратовар нест, ки мо аз фикри латукӯб ё шиканча шудан барои дӯст доштани Исо ба ларза меафтем. Оё мо имкон медиҳем, ки тарси азобҳо аз номаълумӣ тарсидани моро то он дараҷа афзоиш диҳад, ки фикри дучор шудан ба азобҳо ё аз сар гузарондани дард муҳаббати моро ба Исо паҳш мекунад?

Шиканчахо дар Роҳ

Дар «Имоне, ки устувор мемонад», Роналд Бойд-МакМиллан менависад, ки «масеҳиёни таъкибшаванда чунин намеҳисобанд, ки гӯё ҷаҳон дар асл макони дӯстона аст, ки ба масеҳӣ будани мо муҳолифат намекунад. Барои онҳо ҷаҳон дар душмании худ ба Масеҳ фош карда шудааст».⁴¹

Чунон ки мо ошкор кардем, душманӣ ба Масеҳ метавонад мисли торсаки ба рӯй ошкоро бошад, ё мисли бўсаи хиёнаткорона нӣхонӣ бошад.

Боре ман бо шубоне вохӯрдам, ки аз Миср ба Канада кӯчидааст. Вай ба ман гуфт, ки вақте ки ба кишвари мо омад, аз он шод буд, ки имконияти ошкоро мавъиза кардани Инчилро пайдо кард. Албатта, ӯ медонист, ки ба канадагиҳо на танҳо иҷозат дода шудааст, ки озодона парастииш кунанд, балки онҳо ҳамчунин метавонанд дар бораи имони худ ба дигарон шаҳодат диҳанд ва натарсанд, ки ҳабс ва шиканча карда мешаванд. Чашмони ӯ медурахшиданд, хангоме ки ӯ ба ман мегуфт, ки нақша дорад дари ҳар як хонаро дар маҳаллааш кӯфта, Хушхабарро расонад ва баъд ба ҳар як хона дар маҳаллаи дигар равад. Ин мард тайёр буд ҳар дари Торонторо кӯбад!

Баъди ба кишвар омаданиш ӯ калисоеро ёфт ва бо шубон вохӯрд ва ба ӯ дар бораи хоҳиши наҷот ёфтани гумшудагон ва хоҳиши ҳамкорӣ бо калисои ӯ дар мавъизаи Инчил дар минтақаи онҳо гап зад. Бо ёрии Худованд ӯ меҳост ба ҷамъомад бисёр имондорони навро ҷалб кунад. Саволи ӯ ба шубон ин буд, ки оё калисо тайёр аст онҳоро қабул кунад.

Эҳтимол некбинии ӯ каме мағрурона ба назар мерасад, аммо ин шахсро, ки мардуми зиёдеро дар Миср, дар Канада (ки дар он ҷо озодӣ хеле бештар аст ва бе тарси ҷарима ва ҳабс имон овардан мумкин аст), назди Худованд овардааст, чӣ боздошта метавонад?

Он шахси мисрӣ аз он ҳайрон шуд, ки шубон ба идеяи ӯ дар бораи ба ҷамъият дар бораи Масеҳ мавъиза кардан хеле

⁴¹ Boyd-MacMillan, *Faith that Endures*, 323.

Мушкилот дар Роҳ

сард муносибат кард ва ба ӯ маслиҳат дод, ки ғайрати худро боздорад. Мувофиқи суханони шубон, ба ӯ, ки шахрванди нав аст, барои ҳамгирӣ, шинос шудан бо фарҳанге, ки ҳоло дар он зиндагӣ мекунад ва маълумот пайдо намудан дар бораи тарзи тафаккури канадагӣҳо вақт даркор аст. Шубон гуфт, ки барои ин ба ӯ камаш як сол даркор мешавад ва он гоҳ ӯ метавонад хизмати башоратдиҳандагиро сар кунад.

Шубони собиқи мисрӣ бо чашмони ашкбор ба ман нигариста, гуфт: «Ин панҷ сол пеш буд, бародар, оё медонӣ? То ин дам ягон дарро нақўфтаам...»

Чӣ гуна чунин шуда метавонист? Шубоне, ки Худо ба ӯ чунон хоҳиши зиёди башоратдиҳиро додааст, ки дар Миср тайёр буд чонашро барои мавъизаи Инчил ба хатар гузорад, ба Канадаи озод омада, маҷбур шуд аз хоҳиши худ даст кашад. Таъқибот дар Миср комилан маълум буданд, аммо ӯ тавонист стратегияхоеро таҳия кунад, ки ба ӯ дар қори башорат ёрӣ расонанд ва низ барои тайёр будан ба рӯзе, ки ӯро ҳабс мекунанд, ёрӣ расонанд. Калисои ӯ дар Миср бисёр вақт қори башоратдиҳӣ ва оқибатҳои итоатқорӣ ба Худовандро муҳокима мекард. Ба Канада омада, шубон ба муқобилат бо фишорҳои нозук, вале доимии фарҳанги Канада, ки ба башоратдиҳӣ монеъ мешавад, тайёр набуд. Ва муҳимтар аз ҳама, ӯ тайёр набуд бо калисое дучор шавад, ки масеҳиёно ба расондани бузурғтарин хабар даъват намекард ва ҳатто чунин хоҳиши онҳоро дастгирӣ наменамуд. Ӯ худро танҳо ҳис мекард.

«Масеҳиён дар Канада, — гуфт ӯ ба ман, — дар ҷамъияти худ қорҳои нек қарданро дӯст медоранд, аммо дар мавъиза қардани Инчил дудилаанд. Онҳо боварӣ доранд, ки «мавъиза»-и онҳо қори хайри онҳост, ки ҳудаш барои худ сухан меронад. Аммо онҳо хато мекунанд. Онҳо бояд ҳар дуи ин қорҳоро иҷро кунанд».

Агар танҳо ба он ҷиҳатҳои таъқибот, ки моро метарсонанд, диққат диҳем, мо мақсадҳои олии Худоро дар байни қанҷу азобҳо дида наметавонем. Ба ҷои ин, мо қўшиш хоҳем кард,

Шиканчахо дар Роҳ

ки ҳаёти масеҳиёнаи худро аз хатарҳо муҳофизат кунем, хоҳ воқеӣ бошад, хоҳ тахминшуда.

Пас аз имон овардан, Амит метавонист бо эҳтиёт амал намояд. Метавонист қарор диҳад, ки ҳамчун имондори пинҳонӣ дар ҷамъияти худ зиндагӣ кунад ва зиндагиаш чун пештара давом меёфт. Ё метавонист оромона Худоро пинҳонӣ ибодат кунад. Бо вучуди ин, дили Амит гувоҳӣ медод, ки ҳангоме Исо ўро даъват кард, ки биёяд ва Ўро пайравӣ кунад, ҳатмӣ нест, ки роҳи дар пеш буда бехатар бошад. Дар охир ин ўро, чунон ки Начотдихандаи моро, ба маҳбусӣ гирифтор намуд, ки дар он ҷо ўро латукӯб ва шиканча мекарданд. Дар бораи роҳи худ андеша карда, ў хеле равшан мебинад, ки дасти Худо ўро аз ҷойҳои хатарнок мебурд. Бо вучуди муборизаи доимӣ бо тарс, Амит пур аз қувватест, ки аз Рӯҳулқудс меояд ва ин ба ў қувват мебахшад, ки минбаъд низ Начотдихандаро пайравӣ кунад.

«Агар азоб кашиданамон лозим ояд, мо комилан дилпур буда метавонем, ки Худо моро барои ҳар дард подош медиҳад ва барои ҳар ашк баракат медиҳад. Моро Дастони Абадӣ дастгирӣ хоҳанд намуд ва дар дарун мо бо боварии амиқ пур хоҳем буд, ки ҷони мо дар ҳолати бехтарин аст. Ҳеҷ чиз моро аз муҳаббати Худо чудо карда наметавонад — на марг, на ҳаёт, на баландӣ, на ҷуқурӣ ва на ягон махлуқи дигар.

Ин ҷаҳони бузурги кӯҳна пур аз манзилҳои торикӣ зулмот аст, аммо дар ҳеҷ ҷое, дар паҳноӣ он чизе нест, ки масеҳии ҳақиқӣ бояд аз он тарсад. Албатта, масеҳии бо тарс фаро гирифташуда ҳеҷ гоҳ ҳимояи худро тафтиш накардааст.

Калисое, ки бо тарс фаро гирифта шудааст, ба ҷаҳони даҳшатовар ёрӣ расонда наметавонад. Мо, ки дар ҷои бехатари маҳфӣ ҳастем, бояд мувофиқи он сухан гуфтан ва амал намуданро сар кунем. Мо пеш аз ҳама соки-

Мушкилот дар Роҳ

нони рӯи замин бояд ором, пур аз умед ва хушу хурсанд бошем. Агар мо ҳамон тарсро дошта бошем, ки касони ба масеҳият эътиқод надошта доранд, ҳеҷ гоҳ ҷаҳони бо тарс фаро гирифташударо бовар кунонда наметавонем, ки озоиширо дар Салиб ба даст овардан мумкин аст».⁴²

— Э. В. Тозер

Истифода

Чӣ тавр ба шиканҷаҳо тайёр шудан мумкин аст? Одам ҳамон тавре ки ба таъқибот тайёр мешавад, ба шиканҷаҳо низ тайёр мешавад. Бо бисёр масеҳиёни таъқибшаванда ҳамсӯҳбат шуда, ман мепурсидам, ки онҳо чӣ гуна ба лату кӯб ва шиканҷаҳо тоб оварда тавонистанд. Ҳама сар ҷунбонда, ҷавоб медоданд, ки ҳудашон ин корро карда наметавонистанд.

Бо вучуди ин, корҳое ҳастанд, ки шумо карда метавонед, то ки ба таъқибот тайёр шавед. «Китоби риёзаткашон»-и Фокс қадами аввалин дар роҳи ҷунин тайёри мебошад. Онро барои омӯхтан аз онҳое, ки зиддият карда, лаҳзаҳои бӯҳрониро паси сар кардаанд, истифода бурдан мумкин аст. Бисёр одамон ин китобро дӯст намедоранд, зеро он танҳо дар бораи ранҷу азобҳо ва марғҳои даҳшатнок сухан меронад. Ман ба шумо тавсия медиҳам, ки ҳар як ҳикояро ба назари нав хонед, ки дар он галаба ба воситаи дастболо шудан ба даст меояд.

Пешниҳод: Таронаҳои Забурро хонед ва онҳоро ба ҳаёти дуои худ дохил кунед.

⁴² Tozer, *This World: Playground or Battleground?*, 8.

Боби 9

Риёзаткашӣ дар Роҳ

*Кӣ моро аз муҳаббати Масеҳ чудо мекунад?
Оё андӯҳ, ё фалокат, ё таъқибот, ё гуруснагӣ,
ё бараҳнагӣ, ё хатар, ё шамиер? Чунон ки
навишта шудааст: «Ба хотири Ту мо ҳар рӯз
кушта мешавем, мисли гӯсфандони забҳ ба
шумор меравем». Аммо бар ҳамаи ин мо ба
воситаи Дӯстдорамон пурра ғолиб меоем.*

Румиён 8:35–37

*Ҳангоме ки мусобиқаи бошитоби зиндагӣ ба
охир мерасад ва кори сарди марғ қариб анҷом
меёбад, дар паҳлӯи ман бош. Наҷотдиҳандаи
муборақ, пас дар муҳаббат тарсу нобовариро
бартараф намо. Маро дар осмон, бозхаридшуда
ва озод қабул намо!*

Рэй Палмер, «Имони ман ба Ту менигарад»

Дар солҳои пас аз озод шудани Амит калисо бениҳоят босуръат нашъунамо кардан гирифт. Ва агар мақсад аз ҳаёс кардани Амит пешгирии хизмати башоратдиҳӣ ба ҷамъият бошад, он дар асл таъсири баръакс расонд. Амит худро мисли ҳаввориён Петрус ва Юҳанно ҳис мекард, ки дар назди ҷамъомади сарварони динии яҳудиён, пирон ва ҳуқуқшиносон истода, далерона мегуфтанд, ки дар бораи он чи ҳангоми бо Исо буда-нашон дида ва шунида буданд, шаҳодат надода наметавонанд.

Мушкилот дар Роҳ

Имондорони калисои Амит дар имонашон мустаҳкамтар шуда, қувват ва часораташон афзунтар мешуд. Онҳо ба дигарон дар бораи Исо шаҳодат медоданд. Бо вучуди ин, бо мурури калонтар шудани калисо, ҷамоат ба мушкилот ва монеаҳое дучор мешуд, ки диққати фавриро металабиданд.

Аввалан, роҳбарони калисо, ки таҳсилоти библиявӣ доштанд, барои ин миқдор навимонон хеле кам буданд. Ба навимонон омӯзондани роҳҳои Исо хеле муҳим буд, зеро баъзеҳо гирифтори таълимоти бардурӯғ мешуданд. Намояндаҳои таълимоти дурӯғин худро масеҳӣ номида, дар асл имондоронро ба мазҳабҳо ҷалб мекарданд, ки дар он ҷо онҳо барои ғоидаи молиявӣ идора карда мешуданд. Баъзе одамонро аз сабаби набудани таҳсилоти библиявӣ гумроҳ кардан осон буд. Калисоҳое, ки Амит онҳоро медонист, барои таълим додани навимонон ва тайёр кардани сарварони нав беист кор мекарданд. Ба назар чунин метофт, ки ин як вазифаи бузург аст, аммо то он даме, ки корҳо хуб пеш мерафтанд, иҷро кардани ин вазифа хеле дилписанд буд.

Амит аз ихтилофҳо ва баҳсҳое, ки дар калисо ба вучуд меомаданд, хеле хавотир буд. Ҳоло барои нигоҳ доштани ягонагӣ, ки ҳангоми пайдоиши ҷамоат хеле табиӣ ба назар мерасид, кӯшишҳои ҷиддӣ даркор буданд. Бо мурури он, ки шумораи калисоҳои дигар мазҳабҳо дар минтақа афзоиш меёфтанд, Амит маҷбур шуд, ки вақти бештарро на ба кор бо ҷонҳои гумшуда, балки бо мубоҳисаҳо оид ба сохтор ва таълимоти калисо сарф кунад. Ҳатто аввалин мубаллиғони хориҷӣ, ки ба минтақа омаданд, ба назар чунин мерасад, ки дар ин баҳсҳо ғайбона иштирок карда, ба сарварони калисои худ ҷиҳатҳои гуногуни илоҳиёти худро таълим медоданд. Амит зарурати илоҳиёти солимо эътироф мекард ва мефаҳмид, ки калисоҳо метавонанд дар баъзе масъалаҳо ақидаҳои гуногун дошта бошанд, аммо оё ин ақидаҳо бояд ба ваҳдати байни ҷамоатҳо таҳдид кунанд? Амит барои ёфтани мувозинати байни ин ду

мушкилот мубориза мебурд ва дуо мегуфт, ки Худованд ба Арӯси худ дар ҳалли онҳо ёрӣ расонад. Ба назари ӯ чунин метофт, ки бо мурури нашъунамои ҷамоатҳо он рӯзҳои ягонагӣ ва соддагӣ, ки ҳангоми имон оварданааш буданд, дар гузаштаи дур мондаанд.

Илова ба ин проблемаҳо, баробари нашъунамои калисо таъқибот афзоиш меёфтанд. Ба як маъно, онҳо ба Амит исбот мекарданд, ки шаҳодати фарзандони Худо ҳанӯз ҳам таъсирбахш аст ва дар ҷонҳои одамон садо медиҳад. Аз тарафи дигар, сатҳи таҳдид ба калисо, раҳбарон ва аъзоёни он хеле афзоиш ёфт. Микдори торафт бештари шубонҳо ва башоратдиҳандагон ҳаёс мешуданд ва ҳатто баъзеҳо барои вафодорӣ ба хизмати худ ба марги риёзаткашона дучор шуданд.

Бо вучуди ҳамаи ин мушкилот, Амит пур аз умедҳо буд ва аз он рӯҳбаланд мешуд, ки калисо дар ҷамоат кори навро сар кардааст. Яке аз барномаҳои тартибдодаи калисо фиристодани дастаҳо ба минтақаи аз обхезӣ бештар зарардида буд. Ин як имконияти олидараҷа барои аъзоёни калисо буд, то ходимони дилсӯзӣ ва раҳмдилӣ шаванд ва ба касоне, ки азоб мекашанд, тасалли бахшанд. Онҳо бо қонеъ кардани эҳтиёҷоти ҷисмонии одамон тухми Инчилро мекоштанд. Шубон Ҷошуа аз он хурсанд буд, ки тавонист ба деҳае ёрӣ расонад, ки дар он ҷо касоне сокин буданд, ки пештар ба башоратдиҳандагон мушкилот ба вучуд меоварданд. Ин деҳа чун пештара ба Инчил зиддият мекард, аммо ҳангоме ки обхезӣ сар шуд, онҳо барои ёрӣ маҳз ба шубон муроҷиат карданд.

Амит Ҷошуаро ба воҳӯрӣ даъват кард, то муҳокима кунад, ки чӣ гуна дастаҳоро барои ин имконият беҳтар тайёр кунанд. Аммо Ҷошуа таъхир мекард. Амит ҳар қадар бисёртар интизор шавад, ҳамоно қадар бештар фикр мекард, ки ин қадар дер мондан ба шубон Ҷошуа хос нест. Ҷошуа ҳамеша ҳама корро сари вақт ба ҷо меовард; ва ҳар гоҳе, ки дер мемонд, занг зада хабар меод, ки кай ба он ҷо расида меояд. Амит зангҳои вори-

Мушкилот дар Роҳ

дотиरो дар телефони мобилии худ бори дигар тафтиш кард, то боварӣ ҳосил кунад, ки ӯ ягон занг ё паёмаки Ҷошуаро аз даст наводааст. Ягон огоҳинома набуд.

Амит дигар интизор шуда наметавонист. Сартарошхонаро кушодан даркор буд ва азбаски Рафӣ ҳамроҳи як гурӯҳ мутахассисон ба муборизаи зидди обхезӣ ба ёрӣ рафта буд, Амит танҳо кор мекард. Вай боз кӯшиш кард ба шубон Ҷошуа занг занад, аммо занги ӯ ба почтаи овозӣ гузашт. Амит паёме гузошт, ки ӯ бояд ба кор равад, аммо ӯ метавонад бегоҳӣ вохӯрад, хангоме ки барои шубон мувофиқ бошад.

Он бегоҳ, ба хона омада, Амит ба Ҳавво дар бораи вохӯрии баргузорнашуда бо шубон Ҷошуа нақл кард. Ҳавво низ чунин фикр мекард, ки ин хеле ғайримуқаррарӣ аст, алалхусус аз он сабаб, ки ӯ ба занги Амит ҷавоб надод ва ҳудаш занг назад. Ташвишу изтироби онҳо торафт зиёд мешуд.

Вақте ки Амит бори дигар ба шубон занг задани буд, дари хонаро тақ-тақ карданд. Ҳамсарон нафаси сабук кашиданд, зеро гумон карданд, ки шубон Ҷошуа омадааст. Дарро кушода, Амит дар остона шубон Умарро дида, ҳайрон шуд. Амит ва Ҳавво аз ифодаи дард дар чеҳраи меҳмон ҳайрон шуданд. Онҳо дарҳол фаҳмиданд, ки ҳодисаи ислоҳнашаванда рӯй додааст. Ҳавво зуд Умарро даъват кард, ки дарояд ва Амит курсиро пешниҳод кард. То даме, ки Умар аз шок ба худ меомад, Ҳавво давида ба ӯ об овард.

Амит, ки дар рӯ ба рӯи Умар нишаста буд, оромона гуфт:

— Бигӯ, шубон Ҷошуа дар кучост ва чаро ӯ ба вохӯрии наомад? Чаро ӯ ба зангҳо ҷавоб намедихад? Ба ту чӣ хабар маълум аст? Илтимос, бигӯй...

Умар нигоҳашро аз фарш канда, гуфт:

— Вай... мурд, — Умар базӯр ин суханонро гуфт, пеш аз он, ки гирияи пурдарде кунад.

— Чӣ?! Кӣ мурд, Умар?! — чизеро нафаҳмида, нидо кард Амит.

Умар ба изтироб омада буд ва бо эҳсосот фаро гирифта шуда, дигар сухан гуфта наметавонист. Ҳавво ба ларза даромад, ашк

Риёзаткашӣ дар Роҳ

дар чашмонаш падида омад, Амит бошад, базӯр худро аз он боздошт, ки аз китфони Умар дошта, ўро такон диҳад, то он даме, ки ў дар ниҳоят он чизеро гӯяд, ки онҳо аз шуниданаш метарсиданд.

— Умар, лутфан ба мо бигӯ, ки чӣ воқеа рӯй додааст, — илтиҷо мекард Амит.

— Шубон Ҷошуа ва Илёс мурданд, — гуфта тавонист Умар.

Амит ва Ҳавво нобоварона ба ҳамдигар нигоҳ карданд, аммо тадричан онҳо воқеиятро дарк карданд: шубон ва мураббии онҳо дигар дар ин замин бо онҳо набуданд.

Риёзаткашӣ

*Азобҳо, фидокорӣ ва марг ба хотири ягон
принсип ё кор*

Агар касе таппончаро ба сари шумо гузошта, ба шумо гӯяд, ки аз Масеҳ даст кашед, оё ин корро мекунад?

Ман шоҳиди он будам, ки масеҳиёни ғарбӣ борҳо хангоми муҳокимаи мавзӯи таъқибот ва риёзаткашӣ чунин сенарияро ба сахна гузоштаанд. Ман мефаҳмам, ин савол барои он аст, ки моро ташвиқ кунанд, ки аҳамияти ба Исо вафодор будани худро аз он чи ин ҷаҳон пешкаш мекунад, баландтар бардорем. Ба масеҳиёни сокини кишварҳои, ки озодиҳои динӣ риоя карда мешаванд, лозим намеояд, ки дар ҳаёти ҳаррӯза дар ин бора фикр кунанд, аз ҳамин сабаб хуб аст, ки ба онҳо чунин саволҳо диҳем, ҳамин тавр не?

Масъалаи ба марг барои Исо тайёр будани инсон одатан бо намунаҳои касоне ҳамроҳӣ мекунад, ки марги риёзаткашонаро аз ҳаёт бо даст кашидан аз Ў афзал ҳисобидаанд. Мо метавонем баъзе аз онҳоро дар китобҳои чун «Китоби

риёзаткашон»-и Чон Фокс ё «Энциклопедияи нави риёзаткашони масеҳӣ»-и Марк Уотер хонем ва аз он чи таърих дар ин саҳифаҳо нақл мекунад, ҳам илҳом ёбем ва ҳам ба ташвиш оем. Иҷозат диҳед ба шумо яке аз қиссаҳои риёзаткаширо, ки махсусан ба дилам таъсир расондааст, нақл кунам ва фикрхоеро, ки Ҳангоми бори аввал хонданам ба сарам омада буданд, баён кунам.

«Шаҳрванди Венетсия Антоний Ричеттӣ, протестант, ба ғарқ қардан маҳкум карда шуд. [Маҳбусро бо занҷири оҳанин ба санги калоне, ки ба баданаш овехта шуда буд, баста буданд. Баъд ўро рӯи тахта, рӯ ба боло гузошта, бо ду қайқ ба баҳр бурданд ва ў дар он ҷо зери вазни санг ғарқ шуд]. Чанд рӯз пеш аз қатл писараш ба наздаш омада илтиҷо кард, ки аз имонаш даст кашад, то зинда монад ва писараш бепадар намонад. Антоний ҷавоб дод, ки «масеҳии хуб вазифадор аст, ки барои ҷалоли Наҷотдиҳандаи худ на танҳо аз молу мулк ва фарзандон, балки аз ҳаёт низ даст кашад: бинобар ин ман қарор додам, ки ҳама чизро дар ин ҷаҳони фанӣ ба хоҷаи наҷот дар ҷаҳоне, ки то абад давом мекунад, қурбон кунам».

Соҳибмансабони Венетсия ба Антоний гуфтанд, ки агар ў дини румӣ-католикиро қабул кунад, онҳо на танҳо ба ў ҳаёт медиҳанд, балки амволи назаррасеро, ки ў ба ғараф гузошта буд, пул дода бозпас мегиранд ва ба ў ройгон бармегардонанд. Аммо масеҳӣ қатъиян рад карда, ба соҳибмансабон ҷавоб дод, ки ҷони худро аз ҳама чиз болотар қадр мекунад. Ҳангоме ба Антоний гуфтанд, ки Франсиск Сега ном касе, ки ҳамроҳи ў зиндонӣ шуда буд, аз имонаш даст кашидааст, ў ҷавоб дод: «Агар ў Худоро тарқ карда бошад, барои ў афсӯс меҳӯрам; ман ўҳдадорӣ худро то охир устуворона иҷро мекунам». Чун маълум шуд, ки ҳама кӯшишҳо бенатиҷа буданд ва

Риёзаткашӣ дар Роҳ

Антоний аз имонаш даст намекашад, ӯ мувофиқи ҳукм ба қатл расонида шуд ва ӯ бо шодӣ даргузашт, дар ҳоле, ки Худои қодирро, ки чони худро ба ихтиёри Ё супурд, ситоиш менамуд.

Он чи ба Ричеттӣ дар бораи аз имонаш даст кашидани Франсиск Сега гуфта шуда буд, дурӯғ баромад, зеро ӯ даст накашида буд, балки дар имон устувор буд ва чанд рӯз пас аз Ричеттӣ ҳамчунин ба қатл расонида шуд». ⁴³

Ҳикояи Антоний танҳо яке аз намунаҳои зиёди риёзаткашони масеҳӣ аст, ки ҳар яке ба таври худ илҳомбахш мебошанд. Он чи дар шаҳодати Антоний ба ман илҳом мебахшад, устуворӣ ва қатъияти ӯ дар имон ва ҳамчунин муҳаббати ӯ ба Худованд аст, ки аз ҳама чиз, ҳатто аз муҳаббат ба ҳуди ҳаёт болотар аст. Аз байни васвасаҳои ин дунёи фонӣ ӯ тавонист он ҷалолеро, ки ӯро интизор аст, бинад, зеро бо ҷашми имон нигоҳ мекард.

«Имон эътиқоди қавӣ ба чизҳоест, ки мо ба онҳо умед мебандем, ва боварӣ ба чизҳоест, ки намоён нестанд» (Ибриён 11:1).

Ҳангоме ки ман қиссаи риёзаткашии Антоний Ричеттиро хондам, маро як саволи ниҳонӣ, аммо боисрор ба ташвиш меовард: ман барои кӣ зиндагӣ мекунам? Ин савол маро ба изтироб меорад, зеро маро водор мекунад, ки ба таври ҷиддӣ дар бораи он чи дар ин зиндагӣ бароям азиз аст, баррасӣ кунам ва низ водоркунандаҳои дохилиро, ки ба тарзи зиндагии ман таъсир мерасонанд, дарк кунам. Ман боварӣ дорам, ки Антоний Ричеттӣ то марги худ интизор набуд, то инро дарк кунад. Ё *омода гардида буд* ва *тайёр буд*, ки агар риёзаткашона мурдан лозим ояд, онро қабул кунад.

⁴³ John Foxe, *Foxe's Book of Martyrs* (Pantianos Classics, orig. pub. 1563), 59.

Фаҳмидани риёзаткашӣ

Қиссаи Антоний Ричеттӣ ҳам илҳомбахш ва ҳам ташвишвар аст. Ман боварӣ дорам, ки ҳар як масеҳӣ часорат ва эҳтироси риёзаткашро орзу мекунад, аммо чунин ҳаёт бо арзише меояд, ки бештар аз маргро дар бар мегирад. Ҳар як масеҳӣ бояд тайёр бошад, ки барои умеди худ ҳисобот диҳад (1 Петрус 3:14–17) ва барои изҳори имони худ ба ақсуламали эҳтимолӣ дучор шавад. Пас, мо ба савол бармегардем: «Агар касе ба сари шумо таппонча гузошта, ба шумо гӯяд, ки аз Масеҳ даст кашед, оё шумо ин корро мекунад?»

Мо масеҳиёни ғарбӣ таҷрибаи бевоситаи азобхоро надорем, ки ин саволро ба миён меоварда бошанд, аз ҳамин сабаб ҷавоб додан душвор аст. Мо мехоҳем дилпуруна гӯем, ки «Ман барои Масеҳ кушта шуданро далерона қабул мекунам», аммо то он даме, ки ин рӯй надихад, ҳеҷ кас боварӣ дошта наметавонад, ки ҳангоме бо чунин интиҳоб рӯ ба рӯ мешавад, чунин карда метавонад.

Риёзаткашӣ мафҳумест, ки бисёр масеҳиёни ғарбӣ дар фаҳмидан ва татбиқи он дар сафари имонашон мушкили доранд. Ман чунин меҳисобам, ки қисми зиёди проблема аз он иборат аст, ки нуқтаи назари мо оид ба риёзаткашӣ хеле танг аст. Мо риёзаткаширо ҳамчун марги зӯрварона ва ҳуни мебинем. Аз атрофиёни худ пурсед, ки риёзаткашӣ чист ва ман боварӣ дорам, ки шумо ин суханони маъмулро оид ба марги зӯрваронаи шахс барои эътиқоди динии худ мешунавед.

Дар доираҳои академӣ ва миссионерии масеҳӣ дар хусуси он, ки риёзаткашро чӣ муайян мекунад, баҳсу мунозираҳои зиёд ҳастанд. Ин мубоҳисаҳо ҳам судманд ва ҳам мураккаб мебошанд, зеро илоҳиётшиносон ва миссиологҳои гуногун бисёр вақт фаҳмиши шахсии худро дар бораи он чи шахсро риёзаткаш мегардонад, пешниҳод мекунанд. Дигар динҳо ва фарҳангҳо таърифҳои худро пешниҳод мекунанд, ки ҳангоми кӯшиши дақиқтар муайян кардани истилоҳ боиси нофаҳмиҳои

Риёзаткашӣ дар Роҳ

бештар мегардад. Дар замони ҳозира дар бораи он чи шахсро риёзаткаш мегардонад, бисёр иштибоҳҳои бунёди ҳастанд ва ин ба ҷӣ гуна таъриф додани ин истилоҳ таъсир мерасонад.

Масалан, ифротгароеӣ исломӣ мақоми риёзаткашонро ба муҷоҳидон нисбат медиҳанд, ки худро дар як макони муайян метарконанд, то ҳарчи бештар «кофирон»-ро кушанд. Талабот барои гирифтани унвони риёзаткаш (шаҳид) дар ин маврид он аст, ки шахс тайёр бошад, ки ҳаёташро диҳад ва ҳамчун сарбоз дар ҷанги муқаддас кушта шавад.

Ин таърифи риёзаткашӣ, албатта, бо фаҳмиши масеҳӣ дар бораи мафҳуми «риёзаткаш» ҳеҷ робита надорад. Чералд Ситсер, профессори илоҳиёт дар Донишгоҳи Уитворт, мефаҳмонад:

«Бисёре аз риёзаткашиҳое, ки мо ҳозир дар бораи онҳо меҳонем, хусусан террористҳои маргталаб, ки худро метарконанд, ба риёзаткашии масеҳиён дар ҷанд садсолаи аввал қомилан муҳолиф аст. Ин «риёзаткашон (шаҳидон)»-и ҳозира — агар мо ҳатто ҷуръат кунем, ки ин калимаро барои тавсифи аъмоли даҳшатноки онҳо истифода барем — ба мо Худоро ҳамчун Худои қасос, кина ва куштор нишон медиҳанд, на ҳамчун Худои муҳаббат.

Аммо риёзаткашони ибтидоӣ масеҳият қурбонии ҷунин нафрат шуданд, на ҷинойткорон. Онҳо ба зӯрварӣ дучор мешуданд; на ин ки зӯрварӣ мекарданд. Онҳоро ба риёзаткашӣ даъват карда буданд; ва онро ба гардани одамони бегуноҳ бор намекарданд, ҷунон ки террористҳои худкуши ҳозира мекунанд».⁴⁴

Ташкилоти «Садои риёзаткашон — Канада» таърифҳои зерини калимаи «риёзаткаш (шаҳид)»-ро пешниҳод мекунад, ки

⁴⁴ Gerald L. Sittser, *Water from a Deep Well: Christian Spirituality from Early Martyrs to Modern Missionaries* (Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 2007), 30–31.

Мушкилот дар Роҳ

аслан аз калимаи юнонии *martus* гирифта шудааст, ки маънояш «шоҳид» аст. Истилоҳи «шоҳид» дар оятҳои гуногуни Аҳди Ҷадид ҳам бевосита ва ҳам бавосита зикр шудааст:

- Касе, ки дар маҳкама (суд) шаҳодат медиҳад (Матто 18:16; 26:65; Аъмол 6:13; 7:58; Ибриён 10:28; 1 Тимо-тиос 5:19).
- Касе, ки дар бораи ҳақиқати он чизе, ки дидааст ё медонад, шаҳодат медиҳад (Луқо 24:48; Аъмол 1:8,22; Румиён 1:9; 1 Таслӯникиён 2:5,10; 1 Юҳанно 1:2).
- Касе, ки дар бораи ростӣ шаҳодат медиҳад ва дар роҳи Масеҳ то ба марг азоб мекашад (Аъмол 22:20; Ваҳй 2:13; 17:6).

Дар охири асри якум ин истилоҳ ба онҳое дахлдор гардид, ки дар бораи вафодории Худо ва вафодории худ ба Ӯ шаҳодат медоданд ва тайёр буданд то ба марг азоб кашанд, аммо Масеҳ ва хизмати Ӯро рад накунад ва барои пешрафти Подшоҳии Худо фидокорӣ кунанд ва низ барои шаҳодати масеҳии худ ва ё ба Масеҳ тааллуқ доштани худ ба азобҳои азим тоб оваранд.⁴⁵

Аз ин нуқтаи назар, мо мебинем, ки риёзаткашӣ назар ба марг хеле бештар аст, чунон ки Ситсер мефаҳмонад: «Дар масеҳиятҳои ибтидоӣ риёзаткашӣ танҳо яке аз роҳҳои зиёди шаҳодат додан дар бораи ҳақиқати Инҷил буд. На ҳар як масеҳӣ ба маънои аслии ин калима ба риёзаткашӣ даъват шуда буд ва даъват шудааст; бо вучуди ин, ҳар як масеҳӣ даъват шудааст, ки ҳаёташро барои Худо диҳад»⁴⁶

Риёзаткашӣ чӯзӣи ҷудоинопазири ҷаҳонбинии масеҳӣ аст. Масеҳиён бояд фаҳманд, ки имрӯз риёзаткаш будан чӣ маъно

⁴⁵ “What is a martyr?” FAQ, Voice of the Martyrs Canada <vom- canada.com/ whats-a-martyr.htm>.

⁴⁶ Sittser, *Water from a Deep Well*, 31.

Риёзаткашӣ дар Роҳ

дорад ва чӣ тавр мо таърифи библиявии «ҳаёти худро барои Масеҳ фидо кардан»-ро қабул карда метавонем. Доштани тасвири равшани библиявии риёзаткашӣ ва мақсади Худо дар он ба масеҳиён ёрӣ мерасонад, ки даъвати/вазифаи худро бо боварӣ ва далерона иҷро кунанд, Масеҳро пайравӣ намоянд ва барои ҷалоли Ё зиндагӣ кунанд. Фаҳмиши солим дар бораи таъқибот ва риёзаткашӣ дар ҷаҳонбинии масеҳӣ ба мо имкон медиҳад бинем, ки агарчи шояд мо ба дарду азоб дучор мешавем, барои онҳое, ки мувофиқи нақшаи Худо даъват шудаанд, ҳама чиз воқеан ба манфиаташон хизмат мекунад.

Дар аввали ин боб ман чунин савол додам: «Агар касе ба сари шумо таппонча гузошта, гӯяд, ки аз Масеҳ даст кашед, оё ин корро мекунад?» Оё меҳоҳед, ки барои Масеҳ риёзаткаш шавед? Пеш аз ҳама, ман мепурсам, ки оё шумо тайёред барои Масеҳ бимиред? Аммо агар шумо аллакай ҳаёти худро ба Масеҳ бахшида бошед, ин саволи нодуруст аст. Шумо ба савол дар бораи тайёр будан ба фидо кардани ҷонатон барои Масеҳ аллакай дар лаҳзаи ба даст овардани наҷот ҷавоб дода будед, ҳангоме ки салиби худро бардошта, Ёро пайравӣ кардед.

«Оё намередонед, ки ҳамаи мо, ки дар Масеҳ Исо таъмид ёфтаем, дар мамоти Ё таъмид ёфтаем? Пас мо, дар мамоташ таъмид ёфта, бо Ё дафн шудаем, то ки, чунон ки Масеҳ бо ҷалоли Падар аз мурдагон эҳё шуд, ончунон мо низ дар ҳаёти нав қадамгузор шавем.

Зеро ки агар мо дар мисоли мамоти Ё бо Ё пайванд шуда бошем, дар мисоли эҳёи Ё низ пайванд хоҳем буд. Зеро медонем, ки инсони кӯҳнаи мо бо Ё маслӯб шудааст, то ки ҷисми пургуноҳ ботил гардад ва мо дигар бандагони гуноҳ набошем; чунки мурда аз гуноҳ фориғ аст. Агар мо бо Масеҳ мурда бошем, боварӣ дорем, ки бо Ё низ хоҳем зист. Зеро медонем, ки чун Масеҳ аз мурдагон эҳё шуд, дигар намерудад: мамот дигар бар Ё қудрат надорад.

Мушкилот дар Роҳ

Зеро, ин ки Ӯ мурд, як бор барои ҳамеша нисбат ба гуноҳ мурд, аммо ин ки зинда аст, барои Худо зинда аст. Ӯ хамин тавр шумо низ худро барои гуноҳ кардан мурда, аммо барои Худо дар Худованди мо Масеҳ Исо зинда ҳисоб кунед» (Румиён 6:3–11).

Бо Масеҳ дафн карда шуда, мо дар Ӯ ба ҳаёти нав эҳё мешавем. Ситсер менависад:

«Мо ҳеҷ гоҳ рӯхонияти масеҳиро намефаҳмем, ки он чист ва чӣ чиз онро беназир мегардонад, агар мо маънои риёзаткаширо нафаҳмем. Аввалин масеҳиён мурданд, зеро Исои Масеҳро ҳамчун Худованди худ эътироф мекарданд. Масеҳ ҳама чизҳои дигареро, ки бо ҳаёти онҳо муносибат дошт, — сарват, мақом, қудрат ва ҳуди Румро зери шубҳа гузошт. Онҳо боварӣ доштанд, ки Исо рақибонро таҳаммул намекунад. Ва хангоме ки онҳо бояд интиҳоб мекарданд, онҳо қарор доданд, ки ба Худованд пайравӣ кунанд, новобаста ба он, ки ин чӣ арзише дошта метавонист. Аввалин риёзаткашон арзиши баланд — ҳаёти худро доданд. Бо вучуди ин, арзишнокии намунаи онҳо дар ҳуди риёзаткашӣ нест, новобаста ба он, ки чӣ қадар олиҳимматона ва пур аз далерӣ аст, балки дар вафодории онҳо ба фармонравоии Масеҳ аст. Он ҳақиқат, ки шояд барои Худованд мурдани мо лозим намеояд, муҳим нест. Проблемаи ҳақиқӣ дар он аст, ки мо барои Ӯ чӣ гуна зиндагӣ мекунем».⁴⁷

Аз хамин сабаб, дар асл савол набояд дар бораи тайёрии мо ба *мурдан* барои Масеҳ, балки дар бораи тайёрии мо ба *зистан* барои Ӯ бошад, ки ин нуқтаи назари навро дар бораи он мекушояд, ки чӣ гуна бояд ба ҳаёти худ нигарем.

⁴⁷ Ibid., 28.

Зиндагии риёзаткашона

Шубон Эрик Фолӣ, ҳаммуассис ва директори иҷроияи «Садои риёзаткашон — Корея», мефаҳмонад, ки зиндагии фидокорона чӣ маъно дорад: «Бардошта бурдани салиби худ — ҳар рӯз мурдан ва муҳаббати ранҷу азоби Масеҳро ба душманонаш пешкаш кардан аст. Мо соҳибхитиёрона ба орзуҳо, хоҳишҳо, нақшаҳо ва умедҳоямон мемирем. Бо вучуди он, ин маънои бештар аз инкори худро дорад. Якҷоя бо Масеҳ мо бояд ғуем: «На хости ман, балки хости Ту ба амал ояд». Ва акнун на мо зиндагӣ мекунем, балки Масеҳ ба воситаи мо зиндагӣ мекунад. Аҳамият диҳед: *хостро иҷро кардан* ва *хаётро ба сар бурдан*. Ва мо дигар ҳеч маҳдудият намегузорем. Дар асл, зиндагӣ бе маҳдудият низ як шакли ҳақиқии риёзаткашӣ аст: марге, ки ба воситаи шаҳодат дар бораи Масеҳ ҳаёти навро меоварад. Шояд шумо фикр кунед, ки ин як шакли риёзаткашии камтар аз машҳуртар аст (яъне марги зӯрварона дар як лаҳза), аммо дар асл чӣ бадтар аст: дар як лаҳза мурдан ё ҳар рӯз мурдан? Ҳар кас вазифаи худро дорад».⁴⁸

Ин фаҳмиши он, ки риёзаткаш будан чӣ маъно дорад, ба мо дар бораи ҳуди риёзаткашӣ нуқтаи назари беназир медиҳад. Риёзаткашон (аз рӯи чадвали қиёсии таъқибот) аслан онҳое мебошанд, ки бо омодагӣ ва вафодорона Масеҳро пайравӣ мекунанд ва намегузоранд, ки таҳдиди ранҷу азоб, таъқибот ё марг онҳоро дар шаҳодат додан ё рисолаташон боздорад. Онҳо кӯшиш намекунанд беҳирадона аз таъқибот ё марг раҳой ёбанд; мақсади рисолати масеҳӣ ин нест. Баръакс, мақсади он Исоро ҳамчун Худованд эълон кардан (Матто 28:18–20; 2 Тимотиюс 4:1–2), Инчили Уро мавъиза кардан ва ба ин восита шогирд тайёр намудан аст. Барои ошкор шудани ҷалоли Худо, новобаста ба он, ки риёзаткаш зиндагӣ мекунад ё мемирад, ҳаёти қомилан ба Масеҳ тобеъшуда лозим аст. Ҳавворӣ Павлус инро чунин ҷамъбаст мекунад:

⁴⁸ Eric Foley, “Red, White, and Green Martyrdom: Protestant Edition,” Do the Word, April 10, 2016 <tinyurl.com/wtt98xj>.

Мушкилот дар Роҳ

«Хайр, чӣ мешавад? Масеҳро ба ҳар тарз, риёкорона ё самимона, мавъиза намоянд ҳам, ман аз ин шодам, ва шодӣ хоҳам кард, зеро медонам, ки ин боиси начоти ман хоҳад шуд, мувофиқи дуои шумо ва бо мадади Рӯҳи Исои Масеҳ, ва яқин дорам ва умедворам, ки дар ҳеҷ хусус шарманда нахоҳам шуд, балки бо камоли ҷуръат ҳозир ҳам, чунон ки ҳамеша буд, Масеҳ дар ҷисми ман бузургӣ хоҳад ёфт, хоҳ дар ҳаёт бошад, хоҳ дар мамот. Зеро ки барои ман ҳаёт — Масеҳ аст, ва мамот — ғоида аст» (Филиппиён 1:18–21).

Ман бо Эрик Фолӣ дар лоихаҳо оид ба омӯзондани гурезаҳои Кореяи Шимолӣ ва ба кори миссионерӣ тайёр кардани онҳо ҳамкорӣ доштам, то ки онҳо баргашта, ба ҷамоатҳои Кореяи Шимолӣ хизмат карда тавонанд. Мактаби шогирдсозӣ, ки Эрик ва ҳамсараш доктор Хён Сук Фолӣ таъсис додаанд, «Донишгоҳи хизматгузори дар пинҳонкорӣ» ном дорад.⁴⁹ Онҳо ҳамчунин як барномаи таълимӣ тартиб додаанд, ки ба донишҷӯён ёрӣ мерасонад, то ба воситаи хизмат ба мардуми худ — Кореяи Шимолӣ, ки гурехтаанд, қурбониёни фуруши одамон шудаанд ва ё барои ба даст овардани пул барои режими Кореяи Шимолӣ дар саросари ҷаҳон фиристода шудаанд, дар роҳи муттаҳидшавӣ қадамҳо гузоранд.

Эрик таълим медиҳад, ки на танҳо Китоби Муқаддас ба мо дар бораи чӣ маъно доштани риёзаткаш будан бисёр меғӯяд, балки роҳбарони калисои ибтидоӣ дар ин мавзӯ мавъизаҳои васеъ мекарданд. (Мутаассифона, ин факт барои бисёр масеҳиёни ҳозираи ғарбӣ номаълум боқӣ мемонад.) Роҳбарони калисои ибтидоӣ таълим медоданд, ки се «ранг»-и шаҳодат ҳаст, ки ҳар кадоми онҳо маънои махсус дорад ва ба таври назаррас ба он таъсир мерасонад, ки масеҳиён даъвати/вазифаи худро дар рӯи замин чӣ гуна амалӣ мекунанд. Се ранги риёзаткашӣ,

⁴⁹ Learn more about Underground University at vomkorea.com/en/project/northkorea/uu-school.

Риёзаткашӣ дар Рох

мувофиқи фаҳмиши Падарони калисо Иероним ва Григорий, *сурх, сабз ва сафед* мебошанд. Эрик Фолӣ шарҳ медиҳад:

- *Ранги сурх* масеҳиёнеро ифода мекунад, ки дарҳол ба воситаи марги зӯроварона риёзаткаширо қабул кардаанд ва дар айни ҳол муҳаббатро ба Худо ва ба душманони худ зоҳир намудаанд.
- *Ранги сабз* рамзи масеҳиёнест, ки ба фармони Исо итоат мекунанд — салиби худро ҳар рӯз бардошта, муҳаббати Худоро ба воситаи ҳаёти инкор кардани худ нишон медиҳанд.
- *Ранги сафед* масеҳиёнеро ифода мекунад, ки дар натиҷаи ақибнишинии муваққатӣ ё дарозмуддати рӯхонӣ «барои ҷаҳон мемиранд». Пойгоҳҳои шогирд-созии ҳозира, кӯхҳои дуогӯй ва марказҳои бознишастагӣ ба мо таҷрибаи шаҳодати сафедро медиҳанд.⁵⁰

Эрик Фолӣ мақолаи худро дар бораи рангҳои риёзаткашӣ бо ин суҳанҳо анҷом медиҳад: «Ҳар як масеҳӣ аз лаҳзаи масеҳӣ шуданаш даъват карда мешавад, ки шаҳид шавад; ин ҳувиятҳо (*identity*) ҳамзамонанд. Ҳамаи онҳое, ки Масеҳро пайравӣ мекунанд, бояд тайёр бошанд, ки риёзаткашони сабз, сафед ё ҳатто сурх шаванд, агар Масеҳ иҷозат диҳад».

Дар мавзӯи риёзаткашӣ бисёр навиштан мумкин аст, аммо саволе, ки ба назари ман, ҳанӯз ҷавобро металабад, ин аст: Оё Худо дар риёзаткашии шахси масеҳӣ мақсаде дорад? Ҷавоб, чунон ки саҳифаҳои Навишта ва риёзаткашони масеҳӣ дар таърихи калисо — қадим ва ҳозира — таълим медиҳанд, «ҳа!» аст. Ин ҷавоб ба мо умеди зиёд мебахшад.

Таъқибот, ҳатто агар онҳо риёзаткаширо дар бар гиранд, дар нақшаи илоҳии ҷалол додани «Ман ҳастам»-и бузург

⁵⁰ Foley, "Red, White, and Green Martyrdom."

Мушкилот дар Роҳ

нақши муҳим мебозанд; ва онҳое, ки аз сар мегузаронанд, ба ҷаҳон нишон медиҳанд, ки Ё кист ва дарро барои муносибат бо Ё мекушояд. Бовар кардан душвор бошад ҳам, нақшаи шайтон, ки ҷалоли Худоро аз они худ намудан ва Калисои Худовандро дар рӯи замин нобуд кардан мехоҳад, дар охир барбод меравад.

Кеннет Ҳаррод инро чунин баён мекунад: «Ғалабаи мо бар бадӣ аз боиси корест, ки Масеҳ аллакай дар салиб барои мо кардааст. Шохиди вафодори Инчил онро дастгирӣ ва амалӣ мекунад — хатто то дараҷае, ки тайёр аст барои ин Инчил азоб кашад; зеро Худи Масеҳ роҳи азобхоро, ки ба ҷалол мебаранд, тай кардааст ва Ё халқи Худро низ ба он даъват мекунад».⁵¹

Почтаи электронии ман пур аз хабарҳо дар бораи таъқибот аст. Ман аҳамият додам, ки дар солҳои охир дар Нигерия назар ба дигар кишварҳои ҷаҳон бештар хуни масеҳиро рехта шудааст. Хучумҳои гурӯҳҳои тундрав, аз қабили Боко Ҳарам ва ҷўпонони фуланӣ ба масеҳиён дар шимол ва маркази кишвар, қариб як ҳодисаи ҳаррӯза аст. Ҳангоме ки кас дар бораи зўроварӣ зидди калисо дар ин минтақаҳо хабархоро меҳонад, метавонад нақшаи Худоро дар ин ҳодисаҳои нафратовар набинад. Аммо хучумҳо танҳо як қисми ҳикоя мебошанд.

Ҳамкасби ман бо масеҳиёни таъқибшуда дар Нигерия мулоқот кард, то шаҳодатҳои онҳоро ба қайд гирад ва низ кӯшиш кунад, ки сабабҳои дар Нигерия ин қадар саҳт таъқиб шудани калисоро фаҳмад. Ҳангоми мусоҳиба бо масеҳиён ӯ бо марде вохӯрд, ки замоне узви ғайри Боко Ҳарам буд ва масеҳиёни зиёдеро кушта буд. Акнун ин қотили исломгаро дар калисо дар байни масеҳиён менишаст ва онҳо бо ӯ чун бо бародар муносибат мекарданд. Ҳамкори ман ҳайрон шуда, пурсид: «Чӣ шуд, ки шумо имрӯз дар ин ҷо дар калисо дар ихтотай ин бародарону хоҳарон нишастаед?»

⁵¹ Kenneth Harrod, *Promise and Persecution: A Biblical Theology of Suffering for Christ* (Orpington, UK: Release International, 2018), 89.

Дар давоми ин ҳикоя ҳамкасби ман фаҳмид, ки ин сарвари собиқи Боко Ҳарам бисёр вақт гурӯҳҳои тундрави исломиро барои ҳучум ба ҷамоатҳои масеҳӣ роҳбарӣ мекард. Ҳадафи рақами яки онҳо калисоҳо ва шубонҳои онҳо буданд. «Ман шубонҳои зиёдеро ба зону мешинондам ва ба сари онҳо таппонча мегузоштам. Ман ҳамеша ба онҳо имконият медодам, ки исломро қабул кунанд. Онҳо рад мекарданд, баъд ман тир ҳолӣ мекардам. Аммо рӯзе чизе дигар шуд. Ман шубонро куштам, аммо аз ҷасади ӯ ҷашм канда наметавонистам. Дар мурдани ин шахс ва ҳамаи дигарон, ки пеш аз ӯ буданд, чизе буд, ки хуни маро сард кард ва ман ба даҳшат омадам. Дар ҳамин лаҳза ман фаҳмидам, ки дигар одамкушӣ қардан наметавонам».

Марги шубонҳо ҷангҷӯи собиқи исломиро водор кард, ки Исоро ҷустуҷӯ кунад ва ба саволҳо дар бораи мақсади аслии зиндагии худ ҷавоб ёбад. Ин шахси ба таври кулӣ дигаргуншуда акнун ашк рехта шубонҳоеро қадриноса мекунад, ки ҳаёташонро ҳамчун шаҳодат дар бораи Шахсе, ки ӯ акнун дӯсташ медорад ва ба ӯ хизмат мекунад, додаанд.

Ҳангоме ки масеҳиён худро ба Масеҳ мансуб медонанд ва Инчили Ҷро эълон мекунанд, одамони ҷаҳон бо яке аз ду роҳ ҷавоб медиҳанд. Онҳо ё Ҳушхабари наҷот ба воситаи имон ба Масеҳро мешунаванд ва бо хурсандӣ қабул мекунанд, ё ин хабарро шунда, рад мекунанд ва душмани Инчил мешаванд.

Ҳозир масеҳиён ба илоҳиёти дурусти библиявӣ эҳтиёҷдоранд, ки эътироф мекунад, ки азоб барои Масеҳ роҳест, ки Худо барои ошкор кардани Ҳуд ба инсонияти гумшуда ва барҳам додани нақшаҳои шайтон дар ҳаёти одамон истифода мебарад. Ҳамин тариқ, устувории масеҳӣ ба таъкибот на ба истодагариӣ ӯ, балки ба файзи Худо вобаста аст, ки дар вақти душвории ӯро пур мекунад.

Дар бораи калисо дар ин замина суҳан ронда, Эрик Фолӣ мегӯяд:

«Калисо пинҳон нест. Калисо зиддияти ҷаҳонро пурра дарк намуда, корашро ба ҷо меоварад ва стратегия ба он мувофиқро тартиб медиҳад. Он ҳамеша ҳатто ба душманони худ хизмат мекунад, аммо ҳамеша чун ба Худованд, яъне хизмати он на ба воситаи монанд шудан ба ҷаҳон аст. Он бо хурсандӣ музди бо ҷаҳон созиш накарданаширо пардохт мекунад, азоб кашиданиро шараф мешуморад, зеро сазовори азоб кашидан барои номи Ё доништа шудааст. Он ҳамеша тайёр аст сабаби умедашро ғӯяд, ҳангоме ки ҷаҳон аз он ҷавобро металабад. Аммо, он ин корро ин гуна ба ҷо меоварад: «Бо ҳалимӣ ва эҳтиром ҷавоб диҳед. Бигузур вичдони шумо пок бошад, то онҳое, ки рафтори некатонро дар Масех таҳқир мекунанд, бо он чи шуморо бадгӯй мекунанд, шарманда шаванд».⁵²

Риёзаткашӣ дар ҳаёти Исо

Бисёри мо филмҳоеро дидаем, ки дар онҳо Исо дар салиб овеzon аст ва дар атроф издиҳоме ҷамъ шудааст, ки интизори марги Ё мебошад. Инчилҳо ба мо тафсилоти конкретии ба салиб кашида шудани Ёро медиҳанд ва ҳатто суҳбатҳои охиринаро, ки Ё дар салиб гуфта буд, мерасонанд. Оё шумо ин саҳнаро аз сар гузаронда метавонед? Тасаввур кунед, ки худатон дар Ҷолҷолто ҳамроҳи дигарон истода, ба марди бегуноҳе, ки дар байни ду ғоратгар мемирад, менигаред.

Дар ин издиҳом одамон омехта мебошанд. Баъзеҳо пайравони ҳамдардикунандаи Исо мебошанд. Онҳо дар изтироб мебошанд. Дигарон муҳолифони оштинопазир мебошанд, ки Исоро бераҳмона масҳара мекунанд:

⁵² Eric Foley, *Preparing for the Underground Church* (Seoul, South Korea: The Voice of the Martyrs Korea, 2017), 61–62.

«Роҳгузарон Ёро дашном дода ва сар ҷунбонда, мегуфтанд: “Эй! Ту ки маъбадро вайрон карда, дар се рӯз аз нав бино мекуни, Худатро наҷот деҳ! Агар Ту Писари Худо бошӣ, аз салиб фуруд ой!” Ҳамчунин саркоҳинон бо китобдонон ва пирон Ёро истехзо карда, мегуфтанд: “Дигаронро наҷот медод, лекин Худашро наҷот дода наме-тавонад! Агар Ё Подшоҳи Исроил бошад, акнун аз салиб фуруд ояд, то ба Ё имон оварем. Ба Худо таваккал карда буд: акнун Ёро раҳо кунад, агар дилхоҳаш бошад. Зеро Ё гуфта буд: “Ман Писари Худо ҳастам”» (Матто 27:39–43).

Шумо мешунавед, ки Исо ро як аз ҷинояткорони дар паҳлӯи Ё маслӯбшуда масҳара мекунад. Аммо баъд, ҷун насими салқин дар рӯзи гарм, лаҳзаи возеҳӣ фаро мерасад ва ҷинояткори дигари маслӯбшуда шарикӣ худро сарзаниш мекунад. «Ин шахсро ба ҳолаш гузор, — меғӯяд ӯ. — Магар намебинӣ, ки Ё бегуноҳ аст? Мо сазовори ин тақдир ҳастем, аммо Ё ҳеч кори бад накардааст». Баъд ба Исо рӯ оварда, илтиҷо менамояд, ки ба ӯ марҳамат кунад: «Вакте ки ба Подшоҳии Худ дохил мешавӣ, маро ба ёд овар!»

Аҷиб аст, ки вазъиятҳое, ки шояд ноумедона ба назар мерасанд, равзанаҳои имконият мебошанд — як сония, ҳангоме ки ҳама ҷиз равшан мешавад ва парадигмаи тамоман нав ба мо ошкор мегардад. Ҳама ҷиз на он гуна аст, ки ба назар мерасад ва дар асл, ҳама ҷиз набояд ҷун пештара боқӣ монад.

Ҷайзе, ки ин ҷинояткор меҷуст, дар лаҳзаи ғайриҷашмдошт дар ҷои ғайриҷашмдошт ба даст омад — дар ҷое, ки барои ҳама макони марғ буд. Илова ба ин, дар ҳамин лаҳза, дар охири роҳ, Исо ба имондори тавбакарда ҷавоб медиҳад: «Ба ростӣ ба ту меғӯям, ки имрӯз бо Ман дар биҳишт хоҳӣ буд» (Инҷили Луқа 23:43).

Ҳангоме ки дар он ҷо истодаед, оё мебинед, ки Исо торафт беқувваттар мешавад? Ҳангоме ки қувваи ҷисмонии Ё меравад ва марғ наздик мешавад, тамоми умед, ки пайравонаш аз Ё доранд, ҳамчунин суст шудан мегирад. Оё дар ҳақиқат ҳамин тавр ҳамааш

ба охир мерасад? Ҳамаи он некиҳое, ки Исо карда буд — ҳамаи шифодиҳиҳо, таълимдиҳиҳо, илҳом ва умеди бехтарин дар ин ҳаёт — оё ҳамааш дар ин салиб ба охир мерасад?

Ногоҳ осмони рӯзона ба таври даҳшатнок сиёҳ мешавад ва фарёди Исо шуморо ба воқеият бармегардонад. Тақрибан соати нӯҳум шумо мешунавед, ки Исо нидо мекунад: «Эли, Эли! Ламма сабактанӣ?» яъне: «Худои ман, Худои ман! Чаро Маро тарк кардаӣ?» (Инчили Матто 27:46). Бо ин суханон Исо мемирад.

Бо гузашти вақт пайравони Худованд часади Ёро аз салиб гирифта, дар қабр гузоштанд ва баъд даҳони қабрро бо санги калон пӯшониданд. Шумо шоҳиди марг, риёзаткашии Исо шудед. Дар он лаҳза чунин ба назар мерасад, ки насли мор (Ҳастӣ 3:15) ғолиб шудааст. Пайравони Исо оҳиста-оҳиста пароканда мешаванд — парешонҳол, мушаввашхотир ва дилшикаста. Баъзеҳо ба кори худ, ки хангоми аз пайи Исо рафтанишон тарк карда буданд, бармегарданд, дигарон бо ҳам чамъ мешаванд ва пинҳон мешаванд, сеюмиҳо ба хона, ба Аммоус мераванд.

Давоми ҳикояти Амит

Хангоме ки Хавво ва Амит якдигарро ба оғӯш гирифта, ҳамроҳи бародари худ дар Масех гиря мекарданд, ашкҳо чун ҷўйчаҳо қорӣ мешуданд. Пас аз чанде Умар худро ба даст гирифт ва тайёр буд қиссаи марги риёзаткашонаи дўстонашонро нақл кунад.

Шубон Ҷошуа ва Илёс ба пойгоҳи миссия рафтанд, то бо ҷаноби Гленн вохӯранд ва маводро барои хизмати башоратдиҳӣ, ки онҳо дар байни қурбониёни обхезӣ ба нақша гирифта буданд, гиранд. Пас аз вохӯрӣ шубон Ҷошуа ба қафои мотосикли Илёс савор шуд ва онҳо ба роҳи дусоата ба сӯи калисое, ки дар он ҷо Амит онҳоро интизор буд, раҳсипор шуданд.

Пеш аз он, ки Илёс ва шубон Ҷошуа масофаи зиёдери тай кунанд, дар гардиши навбатӣ ба блокпост дучор омаданд, ки

онро гурӯҳи чангҷӯён посбонӣ мекарданд. Ҳангоме ки онҳо инро диданд, барои баргаштан хеле дер шуда буд. Ҳамин тавр, Илёс ва шубон Ҷошуа худро дар ихотаи исломгароёни хашмгин диданд. Масеҳиён бо онҳо оромона гуфтугӯ кардани шуданд, аммо онҳо ҳатто гӯш кардан намехостанд ва талаб карданд, ки аз мотосикл фуриянд.

Сипас, ба Илёс ва шубон Ҷошуа фармон доданд, ки борхалтаҳои худро барои тафтиш диҳанд. Дар ҳалтаи Илёс Китоби Муқаддас ва рисолаҳои масеҳиро дида, силоҳбадастон пурсиданд, ки оё ӯ масеҳӣ аст. Ҳамин ки Илёс дар ҷавоб гуфт, ки вай масеҳист, яке аз роҳзанҳо аз қафо омада, бо калтак ба пушти сари ӯ зад. Илёс рост дар назди шубон Ҷошуа ба замин афтод. Гулӯяшро бо корди калон буриданд ва ӯ дарҳол мурд. Пеш аз он, ки шубон Ҷошуа фурсат ёбад, то ба воқеаи рӯйдода сарфаҳм равад, аз ӯ низ пурсиданд, ки оё ӯ масеҳӣ аст. Шубон парешонҳол ва ҳайрон шуда, ба ҷасади Илёс, ки дар пой ӯ буд, нигарист ва баъд боз ба марде нигарист, ки ўро бозпурсӣ мекард. Ў сар чунбонда гуфт, ки ӯ дар деҳааш шубон аст ва шахсе, ки онҳо ба наздикӣ кушта буданд, дӯсти наздик ва бародари азизи ӯ дар Масеҳ аст.

— Акнун ту медонӣ, ки мо қарори қатъӣ қабул кардаем, — гуфт яке аз одамон ва корди калони ҳунолудро дар пеши рӯи шубон Ҷошуа давр занонд. — Мо ба ту имкон медиҳем, ки аз ин ҷо зинда равӣ. — Ин Масеҳи худро рад кун ва метавонӣ равӣ. Аммо агар ин корро накуни, бо дӯстат ҳамтақдир мешавӣ, аммо мо туро оҳиста-оҳиста мекушем».

Шубон Ҷошуа ба зону афтода, бо овози баланд ба Худо нидо кард: «Эй Падар, ба ман ёрӣ деҳ, ки барои ҷалол ва шарафи номи Ту ҳатто ба ин тоб оварам».

Умар бо андӯх сар чунбонд.

— Писаре аз калисо, ки дар қарибӣ зиндагӣ мекунад, блокпостро дида, дар ҷангал пинҳон шуд, то бинад, ки онҳо ҷӣ кардани ҳастанд. Мутаассифона, вай шохиди ин воқеа шуд. Ҳангоме ки ифротгароён рафтанд, ӯ давида пеши ман омад ва фоҷиаро ба ман

Мушкилот дар Роҳ

накл кард. Шубон Ҷошуаро зиёда аз панҷоҳ маротиба корд заданд, то даме, ки яке аз онҳо ниҳоят ба дилаш зад. Ин бандаи Худо то дами марғ вафодор монд ва ҳоло ӯ ва Илёс бо Худованд ҳастанд».

Ҳар се аз боиси марғи ду бародари маҳбӯб дар Масеҳ бо ғаму андӯҳ фаро гирифта шуданд. Дар рӯзҳои баъдӣ аъзоёни калисо аз деҳаҳои гирду атроф ҳасади бародаронро гирифта, дар майдони калисо дар деҳаи Амит дафн карданд.

Амит ҳангоми маросими видоъ дар назди ҷамъомад истода, ба ёд меовард: «Ҳангоме ки Илёс ва шубон Ҷошуа ба деҳаи ман барои мавъиза кардани Инчил омаданд, ман аз онҳо хашмгин шудам ва фикр мекардам, ки агар онҳо дар байни халқи ман дурӯғи худро паҳн кунанд, ҷое ки онҳо бояд фиристода шаванд, қабр аст. Аммо таҳдидҳои ман онҳоро натарсонданд. Онҳо ҳар дафъа далерона ба деҳаи мо бармегаштанд ва нисбат ба ман кинае надоштанд. Онҳо маро дӯст медоштанд ва муҳаббати Исоро ба ман нишон доданд. Ҳоло дар ин ҷо мо далели фидокориҳои онҳоро мебинем. Илёс ва шубон Ҷошуа тайёр буданд, ки Худо онҳоро барои мавъизаи хушхабари худ истифода барад. Бисёре аз шумо низ ба туфайли хизмати вафодоронаи ин бародарон дар ин ҷо ҳастед. Шумо, кишоварзон, хуб медонед, ки тухмӣ бояд бимирад, пеш аз он, ки ҳосил диҳад. Имрӯз, ки мо бародарони азизи худро ба ҳок месупорем, ин ибтидои нав ва имконияти навест барои зиндагӣ барои ҷалоли Худо. Пагоҳ ман ба он ҷое меравам, ки шубон Ҷошуа ва Илёс кушта шуда буданд ва қотилони онҳоро меёбам. Бо файзе, ки аз ҷониби Худо бармеояд, ман хушхабари Исоро мавъиза мекунам ва ба онҳо сабаби умедоро, ки дорам, меғӯям. Ман медонам, ки марғи бародарон беҳуда нест ва Худо онҳоро ба манфиати худ истифода мебарад».

Амит ба Ҳавво, ки мегирист, наздик шуд. Ӯ меҳост ба касоне, ки онҳоро ин қадар ғамгин карданд, Инчилро мавъиза кунад. Ҳавво дасти Амитро гирифта, дар ҷавоб ба хоҳиши ӯ ба аломати ризо сар ҷунбонд. Дар паси онҳо Рафӣ меистод. Ӯ ба падару модараш менигарист ва он рӯзеро ба хотир меовард, ки дар хурдсолӣ афсӯс

мехӯрд, ки падараш онҳоро назди Исо овард. Баъд зиндагии онҳо душвор шуд ва чунин метофт, ки гӯё нохушихояшон охир надоранд. Вай бо тамоми қувват кӯшиш мекард ин имони навро қабул кунад, вале чунон ки офтоб замини аз боронҳои муссон таршударо оҳиста-оҳиста хушк мекунад, дили Рафӣ нарма шуд.

— Ҳа, — гуфт Рафӣ, — имрӯз рӯзи ибтидои нав аст. Пагоҳ ман низ бо падарам меравам ва ба ҳар касе, ки дар роҳ вомехӯрем, дар бораи хушхабари Исо ва муҳаббати Худои ягона шаҳодат медиҳам.

«Ба ростӣ, ба ростӣ ба шумо мегӯям: агар донاي гандум дар хок афтода намирад, фақат ҳудаш боқӣ мемонад; лекин агар бимирад, донаҳои фаровон меоварад» (Инҷили Юҳанно 12:24).

Каме чуқуртар менигарем

Имон ба Китоби Муқаддас боварӣ ба он аст, ки Худо он чиро, ки ваъда додааст, дар асоси он, ки Ӯ кист ва корхое, ки дар гузашта кардааст, иҷро кардан ва мувофиқи он амал карда метавонад ва мекунад. Яъне фаромӯш накардани далели боварибахшии Худо. Имони ҳақиқии библиявӣ кӯр-кӯрона ё ҷаҳиш ба ториқӣ нест, новобаста ба он, ки он ба назари дигарон то чӣ андоза беҳирадона метобад.

Э. В. Тозер менависад, ки «Нуқтаи назари дуруст ба Худо ва ҷаҳони оянда аз мо талаб мекунад, ки ба ҷаҳоне, ки дар он зиндагӣ мекунем ва ба муносибате, ки ба он дорем, нуқтаи назари дуруст дошта бошем. Бисёр чизҳо ба ин вобаста мебошанд, бинобар ин мо наметавонем ба он бепарвоёна муносибат кунем».⁵³ Имон ва эътиқодоти масеҳӣ бояд дар ҳаёти ҳаррӯза

⁵³ Tozer, *This World: Playground or Battleground?*, 6.

Мушкилот дар Роҳ

мо ифода ёбанд. Муносибати мо бо дигарон, рафтори мо дар ҳолатҳои стрессӣ, муносибати мо ба касоне, ки бо онҳо норозӣ ҳастем ва тайёр будани мо ба муҳаббати фидокорона — ҳамаи ин далели он аст, ки чӣ тавр муҳаббати Худо ҳаёти моро ба воситаи қурбонии Масеҳ ва кори дарунии Рӯҳулқудс дигаргун кардааст.

«Шумо низ, эй бародарон, ба воситаи Бадани Масеҳ ба шариат мурдаед, то ки ба Дигаре, ба Он ки аз мурдагон эҳё шуд, тааллуқ дошта бошед, барои он ки мо ба Худо самаре оварем. Зеро, вақте ки мо ба ҳасби ҷисм зиндагӣ мекардем, ҳаваси гуноҳхое ки ба воситаи шариат ошкор мешуд, дар андоми мо амал мекард, барои он ки ба мамот самаре оварем. Лекин ҳоло мо ба шарияте ки моро баста буд, мурда, аз он фориғ шудаем, то ки мувофиқи Рӯҳи тоза бандагӣ кунем, на ин ки мувофиқи ҳарфи кӯҳна» (Румиён 7:4–6).

Эрик Фолӣ бисёр вақт такрор мекунад, ки на одамон, балки Худо риёзаткаш мешавад. Ҳаёти мо на дар дасти онҳоест, ки бар зидди мо бармехезанд ва ҳатто на дар дасти ҳуди мост. Масеҳӣ бояд дар ҳар лаҳза тайёр бошад, ки мавъиза кунад, дуо гӯяд ё бимирад.

Истифода

Биёед ба саволе, ки пештар дар ин боб дода шуда буд, бармегардем: «Агар касе ба сари шумо таппонча гузошта, гӯяд, ки аз Масеҳ даст кашед, оё ин корро мекунед?»

Ман фаҳмидам, ки ба ин савол ҷавоби пеш аз вақт додан мумкин нест. Ман хеле меҳохам чунин гӯям: «Ҳа! Ман тайёрам, ки барои Исо кушта шавам». Аммо, ҳангоме ки он лаҳза фаро мерасад, оё ман дар ҳақиқат ин корро карда метавонам? Шубон Бурмбранд гуфтааст, ки агар пешаки медонист, ки ўро дар

Риёзаткашӣ дар Рох

зиндон чӣ интизор аст, ӯ ба ин тоб оварда наметавонист. Дар лаҳзаи эҳтиёҷи бузург ғайзи Худо меояд ва барои муқобилат ба душвории қуввати даркори ро медиҳад.

Аз ҳамон вақт ман зарурати бо як саволи дигар тафтиш кардани диламро ғаймидам ва акнун ин саволро аз шумо меурсам. Ба ҷои андешидан дар хусуси он, ки оё тайёред барои Масеҳ бимиред, аз худ пурсед, ки оё тайёред барои Масеҳ зиндагӣ кунед — дар ҳамин ҷо, худ ҳозир, дар ҳамин лаҳзае, ки ӯ ба шумо нағси ҳаётро медиҳад. Ҳар яки мо имконият дорем дар имкониятҳои ҳаётро, ки ба онҳо дуҷор мешадем, Масеҳро эълон намоем, ё ӯро рад кунем. Агар мо чун риёзаткашон, чун шохидон зиндагӣ кунем, ҳамеша имкониятҳои меҷӯем, ки худро инкор кунем ва салиби худро бардошта, ӯро пайравӣ кунем.

Як дӯсти деринаи ман худро маҷбур мекунад, ки ҳар рӯз як чизи нави анҷом диҳад, то ки имони худро дар ҳаёт таҷассум намояд. Ин метавонад табассум кардан ба шахси бегона, аз гӯшҳои гирифтани гӯшмонакҳо ва гуфтугӯ кардан бо шахсе, ки дар паҳлӯяшон истодааст, ё коре бошад, ки метавонад сатҳи баландтари қурбониро талаб кунад. Ӯ меғӯяд, ки агар ҳар рӯз ин корро кунед, шумо на танҳо дигаргун кардани ҷаҳони худро сар мекунад, балки ҳамчунин худро тақмил медиҳед.

Шумо барои мавзиза кардани Масеҳ чӣ гуна имкониятҳо доред? Оё шумо низ монанди Амит худро, — ҷисм ва ҷонатонро ба қори Инҷил бахшидаед?

Августин гуфтааст: «Одамо на азоб, балки сабаб риёзаткаш мегардонад».

Шояд шумо барои имони худ гирифтори шиканча нагардед ва ё кушта нашавед, аммо чунон ки Августин меғӯяд, на шиканчаҳо, балки маҳз вафодории ҷисм ва ҷон шуморо ба хоҳири Масеҳ риёзаткаш мекунад.

«Валекин шумо, эй маҳбубон, худро бо имони бағоят муқаддасатон обод кунед ва дар Рӯҳулқудс дуо гӯфта,

Мушкилот дар Роҳ

Худро дар мухаббати Худо нигоҳ доред ва марҳамати Исои Масеҳи Худованди моро, ки ҳаёти ҷовидонӣ меоварад, мунтазир бошед. Ба баъзе касон, ки шубҳа мекунанд, мушфиқ бошед; баъзеи дигарро бо ваҳм наҷот дода, аз оташ берун оваред; бо ваҳм раҳм карда, ҳатто аз либосе ки бо ҷисм палид шудааст, нафрат намоед.

Ва Ёро, ки қодир аст шуморо аз фуруғ ғалтидан нигоҳ дорад ва дар шодӣ беайб ба ҳузури ҷалоли Худ биистонад. Яъне Худои ҳақими якто ва Начотдиҳандаи моро, ба воситаи Исои Масеҳи Худованди мо, ҷалол ва шавкат, қудрат ва салтанат бод аз азал ва дар замони ҳозира ва то абад. Омин» (Яҳудо 1:20–25).

Пешниҳод: Эфсӯсиён 6:10–20-ро хонед ва нишон диҳед, ки фаҳмидани ин порча чӣ гуна ба шумо ёрӣ мерасонад, ки ҳамчун риёзаткаши Масеҳ зиндагӣ кунед.

Хулоса

Илочи дигар нест

*Бигзор чашмони ту рост бинигарад, ва
мижғони ту ба самти рӯ ба рӯ равона бошад.
Барои пойҳои худ роҳро ҳамвор намо, то ки
ҳамаи тариқҳои ту рост бошад.*

Масалҳо 4:25–26

*Ҳангоме ки мо бо Худованд дар нури каломи
ӯ қадам мезанем, ӯ дар роҳи мо чӣ ҷалоле
мебахшад! Ҳангоме ки мо иродаи неки ӯро ба
ҷо меоварем, ӯ бо мо ва бо ҳамаи онҳое, ки
таваккал мекунамд ва итоат мекунамд,
боқӣ мемонад. Бовар кунед ва итоат
намоед, зеро ҷуз таваккал кардан ва итоат
кардан ба Исо, роҳи дигаре барои хушбахт
шудан дар ӯ нест.*

Ҷон Ҳ. Саммис, «Бовар кунед ва итоат намоед»

Агарчи Амит, оила ва дӯстони ӯ персонажҳои ҳаёли ҳастанд, ҳикояҳои дар ин китоб нақлшуда дар рӯйдодҳои воқеӣ асос ёфтаанд ва дар асоси мусоҳибаҳои тасвир ёфтаанд, ки ман бо масеҳиёни таъкибшуда ҳангоми хизмат дар ташкилоти «Садои риёзаткашон — Канада» мегузaronдам. Ҳангоме фикр мекардам, ки шаҳодати масеҳиёни таъкибшавандаи имрӯзаро чӣ гуна ба таври беҳтарин қаламдод кардан мумкин аст, ман тасвири зебои персонажҳоро дидам, ки дар як ҳикояи вафодорӣ

Мушкилот дар Роҳ

ва сабр ва умеди мубораки ваъдаҳои абадии Худо муттаҳид мешаванд. Инҳо ҳикояҳои мардуми оддӣ мебошанд, ки ҳар яки онҳо роҳи ғайриодии имонро тай мекунад, ки аз «водиҳои сояи марг» гузашта, ба чарогоҳҳои сабзу хуррам мебаранд. Маҳз аз онҳо ман фаҳмидам, ки пайравӣ ба Масеҳ чӣ маъно дорад.

Ман номи «Мушкилот дар Роҳ»-ро интихоб кардам, зеро дар тамоми Навишта Исо эълон мекунад, ки «Ман Роҳ ҳастам» ва аз ҳамин сабаб пайравони Ӯро «пайравони ин роҳ» меномиданд (Аъмол 9:2). Исо ҳамчунин моро огоҳ мекард, ки пайравӣ ба Ӯ талаб мекунад, ки барои азоб кашидан бо Ӯ тайёр бошем. «Мушкилот дар Роҳ» моро ба муборизае, ки дар роҳамон бо он дучор мешавем, тайёр мекунад.

Маро ҳамеша роҳи дар пешам тўлкашида ба худ ҷалб мекард. Ба ман воситаи нақлиёт, макони даркорӣ ва харитаро диҳед, ва ба ман чизи дигаре лозим нест. Ман ҳамеша ҳаётро ҳамчун сафар медидам — маҳалли муайяне, ки ба он ҷо меравам. Ин майл дар ман он вақт пайдо шуд, ки модарам маро дар хурдсолӣ бо Исо шинос кард. Бо волидони худотарс ба воя расиданам ба ман ёри расонд, ки ба даъвати Худованд ҷавоб диҳам, дили худро ба Ӯ супорам ва ваъда диҳам, ки ҳаётамро барои Ӯ то ҳадди имкон хуб ба сар мебарам. Ба ақиб нигариста, дар ҳайрат мемонам, ки чӣ гуна Худо дастамро гирифта, маро қадам ба қадам дар ҳар марҳалаи роҳам пеш мебурд. Ман аллакай дар аввали китоб гуфтам, ки ҳеҷ гоҳ орзу надоштам, ки дар «Садои риёзаткашон — Канада» кор кунам. Агар роҳ маро ба самти дигар мебурд, ман пурра қаноатманд мебудам. Аммо, оё ин дар ҳақиқат ҳамин тавр аст? Агар ман бовар мекарда бошам, ки Худо барои ҳаёти ман нақша ва мақсаде дорад, пас, роҳе, ки ман мечӯям, на он роҳест, ки ман сохтаам, балки ҳамонест, ки Ӯ барои ман муқаррар кардааст; ва агар чунин бошад, ман бояд ба ҳулосае оям, ки барои ман роҳи дигаре нест.

Дар ин китоб мо шаклҳои гуногуни таъқиботро дида баромадем, ки масеҳиёне, ки салиби худро барои пайравӣ ба Масеҳ бардошта мебаранд, бо онҳо дучор мешаванд:

Илочи дигар нест

- Масхараҳо
- Дастдарозиҳо
- Табъиз
- Тухмат
- Ҳучумҳо
- Боздошт
- Шиканҷаҳо
- Риёзаткашӣ

Ба чадвали қиёсии таъқиботи боло нигариста, ман аз худ мепурсам, ки дар Роҳи худ бо чӣ душвориҳо рӯ ба рӯ мешавам. Ба хотири Масеҳ ман ба чӣ қадар таъқибот тоб оварда метавонам? Шояд шумо низ монанди ман ба ин замони ҳозира нигариста, аз худ мепурсед, ки бо мухолифат чӣ гуна муносибат мекунед ва оё шумо ба пеш ҳаракат карданро давом дода метавонед? Агар шумо дар макони тафаккур, дар роҳ ба сӯи Аммоус бошед (Луқа 24:13-35), шуморо даъват менамоям, ки аз Худо чунин хоҳиш кунед: бигузор Ў ба шумо «чашмони имон»-ро ато кунад, ки берун аз озмоишхое, ки ба шумо таҳдид мекунанд, дида метавонанд ва Ҳамонро мебинанд, ки шуморо бо дасти илоҳии Худ роҳнамоӣ мекунад ва барои мақсадҳои олии ва ҷалоли худ панду насиҳат медиҳад.

Сабина Вурмбранд хуб медонист, ки барои Масеҳ азобкашидан чӣ маъно дорад, аммо ин ўро аз пайравӣ ба Наҷотдиҳандааш бознадошт. Вай дар давоми сафари заминии худ азобҳо ва андӯҳро интизор буд, аммо ин наметавонист интизориҳои ўро ба ғамхорӣ ва ризқу рӯзии Падари Осмонӣ бартараф намояд, дар ҳоле, ки ў кӯшиш мекард бо ҳаёти худ ба Ў пурра хизмат кунад. Сабина китоби «*Зани шубон*»-ро бо чунин суханон ба охир расондааст:

«Кор рӯз то рӯз бештар мешавад. Ҳозир номи бисёре аз риёзаткашон маълум аст ва дар тамоми дунё кӯдакон

Мушкилот дар Роҳ

хангоми ба хоб рафтан онҳоро дар дуои худ ба Худо пешкаш мекунанд. Оё ин дуоҳо шунда мешаванд?

Зани шубон буда, ман бисёр вақт ба фарзандонам қиссаи писарбачаеро нақл мекардам, ки дар соҳил истода, ба киштии дар баҳри қушод шинокунанда даст меҷунбонд. Марде, ки дар паҳлӯяш истода буд, хандида гуфт:

— Аблаҳ набош. Кишӣ танҳо аз сабаби он, ки ту ба он ишора мекунӣ, самти ҳаракати худро тағйир намедихад!

Аммо кишӣ самти ҳаракаташро дигар карда, ба тарафи соҳил равон шуд. Писарбача ба кишӣ нишаст ва нидо кард:

— Ҷаноб, ман аблаҳ нестам. Аммо, гап дар он аст, ки капитан падари ман аст!

Мо ҳамчунин медонем, ки Фармонравони олам Падари мост ва Ӯ дуоҳои моро мешунавад». ⁵⁴

Бародар ва хоҳар дар Масех, далер бошед. Шумо ба танҳо рафтан даъват нашудаед. Дигарон бо ҳамон роҳ бо шумо мераванд. Ибриён 12:1 ба мо ёдрас мекунад, ки моро абри бузурги шохидон (риёзаткашон) ихота кардаанд, ки онҳо низ ин Роҳро тай кардаанд ва душвориҳои онро аз сар гузаронидаанд. Гуш кунед, ки ин оят чӣ гуна ба охир мерасад, ва бигзор он дили шуморо аз «осоиштагии Худо, ки аз ҳар хирад болотар аст» пур кунад ва шодии беандоза бахшад:

«Бинобар ин мо низ, ки дар гирди худ чунин абри шохидонро дорем, ҳар бори гарон ва гуноҳро, ки моро фаро мегирад, аз худ дур андохта, майдони дар пеши мо бударо бо сабр давон-давон тай кунем ва ба Сарвар ва Комилкунандаи имони мо, яъне Исо, назар дўзем, ки Ӯ барои шодие ки Ӯро дар пеш буд, ба хорӣ безътиноӣ

⁵⁴ Sabina Wurmbrand, *The Pastor's Wife*, 251.

Илочи дигар нест

намуда, ба салиб тоб овард ва ба ямини тахти Худо бинишаст. Дар бораи Ё фикр кунед, ки аз дасти гуноҳкорон ба чунин хорӣ тоб овард, то ки шумо дар чонҳои худ хаста ва суғуст нашавед» (Ибриён 12:1–3).

Ман дуо мекунам, ки ҳангоме шумо дар Роҳ қадамгузор мешавед, тасаллоии Рӯҳулқудсро ҳис кунед, ҳузури Масеҳро ҳис кунед ва дар муҳаббати бепоёни Падар оромӣ пайдо кунед.

Изҳори миннатдорӣ

Як зарбулмасали африқой мегӯяд, ки барои тарбияи кӯдак як деҳа лозим аст. Моҳияти ин суҳанон дар он аст, ки ба ҳаёти калонсолона тайёр кардани кӯдак на танҳо масъулияти волидон, балки ҳамчунин вазифаи ҷамъият аст. Ин зарбулмасал барои навиштани китоб низ қобили истифода аст, зеро ман барои ёрӣ ва ҳиссаи назарраси бисёр одамон миннатдорам. Ман беандоза миннатдорам:

Аз Эрик, Аарон ва Ванесса, ки ҳангоме вазифаи нависандагӣ бароям хеле дахшатнок метофт ва ман ба қобилияти худ дар навиштани чизи сазовори хондан шубҳа пайдо кардам, ин дӯстони вафодор на танҳо маро рӯҳбаланд мекарданд, балки ҳамчунин ташвиқ менамуданд, ки аз илҳами Рӯҳулқудс истифода барам ва дар ин раванд ба Ё боварӣ наоям. Вазифаи ягонаи ман ин буд, ки дар иҷрои нақшаи Худованд оид ба навиштани ин китоб итоаткор бошам. Ман ба ин дӯстони вафодор сипосгузорам.

Ба оилаи таъқибшавандаи ман дар Масех, ки ба ман ёрӣ расонданд, то беҳтар фаҳмам, ки барои Масех зистан чӣ маъно дорад: ба ин муқаддасони гаронбаҳо, ки бо бисёре аз онҳо ба воситаи хизмати худ дар ташкилоти «Садои риёзаткашон» вохӯрдаам, хизмат кардан дар ҳақиқат фурутанӣ аст. Онҳо меҳанданд, ҳангоме ман ба онҳо мегӯям, ки бародарону хоҳарони ғарбӣ онҳоро бисёр вақт «масеҳиёни оӣ» меноманд, зеро онҳо ба таъқибот тоб меоваранд ва дар имон ғайратманд ҳастанд. «Мо мисли шумо дилшикаста ва корношоям ҳастем», — мегӯянд онҳо. — Фақат мо омӯхтем, ки бо вучуди камбудихо ва зиддият, Ёро бо диққат пайравӣ кунем».

Ба аҳли оилаам, ки бо ман дар роҳи имон қадамгузор шуда, бо вучуди пастравихо ва болоравихоям маро дӯст медоштанд.

Изҳори миннатдорӣ

Боварии шумо ба ман, дурусттараш, боварии шумо ба он, ки Худо дар ман ва ба воситаи ман барои иҷрои мақсади Худ амал мекунад, ба ман илҳом мебахшид, ки тамоми рӯзҳои умрам Ёро пайравӣ кунам.

Ба ҳамкоронам аз «Садои риёзаткашон — Канада», ҳамчунин ба ҳамкорон аз созмонҳои ҳамном дар саросари ҷаҳон: бо шумо ин хизматро ба ҷо овардан шараф ва хурсандии бузург аст. Фидокории шумо дар расонидани ёрӣ ба оилаи таъкибшавандаи мо, то онҳо донанд, ки онҳо дар танҳои азоб намекашанд, маро рӯҳбаланд мекунад ва ман ифтихор дорам, ки шуморо оилаи худ дар Худованд меномам. Мо якҷоя барои иҷрои Супориши бузург дар ҷаҳоне, ки ба Инҷили Исои Масеҳ душман аст, меҳнат мекунем.

Линн Коупленд ва Карен Стоуэлл, хеле дуруст гуфта шудааст, ки муҳаррир дӯсти бехтарини нависанда аст. Ба шумо барои таҳрирҳои муфид, тавсияҳо, маълумоти арзишманд ва дастгирӣ ташаккур мегӯям.

Ҳоло лаҳзае фаро мерасад, ки барояш беш аз ҳама ташвиш мекашам: чамъбаст кардан ва изҳори миннатдорӣ намудан. Чӣ мешавад, агар ман ба касе ташаккур гуфтанро фаромӯш кунам? Ман бахшиш мепурсам ва аз он тасалли меёбам, ки Падари Осмонӣ қорҳои неки шуморо медонад ва аз он чи ман дар саҳифаҳои ин китоб карда метавонам, хеле саховатмандонатар муқофот медиҳад.

Ва миннатдории асосии ман ба Худованд ва Начотдихандаи ман Исои Масеҳ аст, ки ман ба Ё то абад сипосгузор хоҳам буд. Ҳангоми ҷавониям Ё Худро ба ман ошкор кард ва маро даъват намуд, ки аз пайи Ё равам. Ё аз дастам гирифт ва маро ба роҳе бурд, ки ҳатто тасаввур карда наметавонистам. Тамоми ситоиш ва ҷалол аз онӣ Ёст!

Дар бораи VOM («Садои риёзаткашон»)

«Садои шаҳидон» соли 1967 аз чониби шубон Ричард Вурмбранд, ки чордах сол дар зодгоҳаш Руминия аз чониби ҳукуматдорони коммунистӣ зиндонӣ ва шиканча шуда буд, таъсис ёфтааст. Ҳангоми дар зиндон буданаш шубон Вурмбранд хизматеро тасаввур мекард, ки ба вазъияти калисои таъқибшуда диққат дода, аз номи он овоз баланд мекунад ва имондорони азобдидаро рӯҳбаланд менамояд ва ба онҳо ёрӣ мерасонад.

Соли 1971 шубон Вурмбранд Клаас ва Нелли Броббелро ташвиқ намуд, ки дар Канада «Садои риёзаткашон»-ро таъсис диҳанд (**vomcanada.org**).

Китоби Ричард Вурмбранд «Таъқибот барои Масеҳ» дар бораи зӯровариҳо, ки ӯ ва дигар масеҳиён аз дасти золимони коммунист аз сар гузарондаанд, нақл мекунад ва чашму дили масеҳиёнро дар Ғарб ба ваҳшигарӣҳое, ки бо имондорон дар кишварҳои коммунистӣ рӯй медиҳанд, кушод.

Шумо метавонед нусхаи ройғони китоби «Таъқибот барои Масеҳ»-ро, ки ба 50-умин солгарди он бахшида шудааст, ба даст оваред. Ин ҳикояти ҳақиқии илҳомбахши имонро, ки тиражи он зиёда аз 10 миллион нусха аст, ҳар як пайрави Масеҳ хатман бояд хонад. Ва дар баробари китоб, шумо ба маҷаллаи ҳармоҳаи ройғони «Садои риёзаткашон» обунa хоҳед шуд, ки он шуморо оид ба таъқиб шудани масеҳиён дар саросари ҷаҳон огоҳ мекунад ва роҳҳои ёрӣ расонданро пешкаш менамояд. Шумо метавонед дар vomcanada.com/newsletter-tfc.htm ё ба воситаи тамос бо идораи мо дар суроғаи зерин номнавис шавед:

Овози шаҳидон Канада
П.О. Қуттии 608
Стритсвилл, Онтарио L5M 2C1
Телефон: 905-670-9721

Ройгон дар Канада: 1-888-29-VOICE (298-6423)

Якчанд созмонҳо дар саросари ҷаҳон аз шаҳодат ва рисолати Ричард ва Сабина Вурмбранд ибтидо гирифтаанд. Ин ташкилотҳо рисолати Вурмбрандҳоро давом дода, масеҳиёни таъқибшавандаро дастгирӣ менамоянд ва дигар масеҳиёнро даъват менамоянд, ки ба муошират бо таъқибшавандагон ҳамроҳ шаванд. Ҳар як миссия мустақил аст ва роҳбарият, кормандон ва шӯрои директорони худро дорад, аммо онҳо ба воситаи Ассотсиатсияи байналмилалии масеҳӣ (ICA) ҳамкорӣ мекунанд. Агарчи миссияи ҳар як кишвар самти фаъолият ва идоракунии худро дорад, ба воситаи ICA онҳо маълумотҳоро мубодила мекунанд, лоиҳаҳои байналмилалиро якҷоя маблағгузорӣ мекунанд. Ҳар як идора аз ҳисоби хайрияҳо маблағгузорӣ карда мешавад. Ягон идораи умумичаҳонӣ ё идораи асосӣ вучуд надорад, ҳар як ташкилот созмони мустақил ва худмаблағгузор аст.

Агар шумо дар яке аз кишварҳои зерин зиндагӣ кунед, мо шуморо ташвиқ мекунем, ки барои гирифтани маълумоти бештар дар бораи кори онҳо бо масеҳиёни таъқибшуда ба вебсайти офис дар кишваратон дароед:

Австралия: vom.com.au

Белгия: vervolging.be

Чумхурии Чех: hlas-mucedniku.cz

Финляндия: marttuyrienaani.fi

Нидерландия: sdok.nl

Зеландияи Нав: vom.org.nz

Полша: gpch.pl

Португалия: accaocrista.com

Африкаи Ҷанубӣ: persecution.co.za

Кореяи Ҷанубӣ: vomkorea.com

Британияи Кабир: releaseinternational.org

Иёлоти Муттаҳида: persecution.com

Мундарица

Пешгуфтор	11
Мукаддима	15
Боби 1: Сафар сар мешавад.	26
Боби 2: Тамасхурихо дар Роҳ	39
Боби 3: Дастдарозиho дар Роҳ.	55
Боби 4: Поймолшавии ҳуқуқ дар Роҳ	74
Боби 5: Тӯҳмат дар Роҳ.	95
Боби 6: Ҳучумхо дар Роҳ	123
Боби 7: Боздошт дар Роҳ.	151
Боби 8: Шиканчахо дар Роҳ	172
Боби 9: Риёзаткашӣ дар Роҳ	199
Хулоса: Илочи дигар нест	225
Изҳори миннатдорӣ.	230
Дар бораи VOM («Садои риёзаткашон»)	232

МУШКИЛОТ ДАР РОҶ

Дар ҳоле ки аксарияти мо дар бораи азобу азияти масеҳиён ба хотири имонашон шундаем, мо асосан фикр мекунем, ки “таъқибот” фақат дар замонҳои гузашта ба имондорон таъсир мерасонд ё имрӯзҳо дар байни халқиятҳои душмане, ки аз зиндагии ҳаррӯзаи мо дур аст, ба назар мерасад. Вале ин китоби чашмқушод қадамҳои гуногуни таъқиботро тасвир менамояд ва мефаҳмонад, ки азобу машақат як чизест, ки ҳама пайравони Роҳи Ҳақиқат дар ин ҷаҳони ба гуноҳ афтода бояд интизорашон бошанд. “Мушкилот дар роҳ” на танҳо ба хонандагон ёрӣ медиҳад, ки таъқиботро дар шаклҳои ҷаҳонӣ эътироф кунанд, балки имкон бахшад, ки бар зидди он истодагари кунанд. Китоби мазкур масеҳияти “сутиродаро” ташвиқ намекунад, балки баръакс имони ғалабакунандаву устуворро, ки ҳатто бо дарвозаҳои дӯзах рӯ ба рӯ шуда, на танҳо зинда менамояд, балки гулафшон мегардад.

Муаллиф Флойд Броббел, ки аз таҷрибаи бисёрсолаи кори худ бо масеҳиёни зери таъқибот дар ҷойҳои дуру наздик, шуморо даъват мекунад, ки

- Дар ин ҷаҳони беҳудо мақсади Худоро барои Калисои Ў бифаҳмем
- Кашиф намоед, ки чӣ тавр Масеҳ таъқиботро аз сар мегузаронд ва ба онҳо ақсуламал мекард
- Дарк кунед, ки чӣ тавр пайравони Ў чӣ дар гузашта ва чӣ ҳозира дар азобҳои Масеҳ ба Ў тақлид мекунанд
- Бифаҳмед, ки чӣ тавр таъқибот кӯшиши монеа шуданро ба имони масеҳӣ ва шаҳодати он мешавад
- Биомӯзед, ки чӣ тавр ба ҳар навъ таъқибот бо муҳаббати дилпуруна ҷавоб диҳед.

ФЛОЙД БРОББЕЛ директори генералии “Садон риёзаткашон” дар хизмати Канада, ба Масеҳиёни таъқиботшуда дар тамоми ҷаҳон самимона хизмат мекунад. Флойд бисёр сафарҳо карда, ҳолатҳои таъқибот шудани масеҳиёнро тасвир мекунад, ҳамкориҳои байналмиллалиро инкишоф медиҳад бо масеҳиёне, ки ба хотири имонашон азоб мекашанд, мушорақат мекунад. Ў ва занаш Ванесса дар минтақаи Ниагараи Онтарио Канада зиндагӣ мекунад.